

TWAALF TWAALFTALLEN PREKEN

5DE TWAALFTAL

Door

Dr. H. F. Kohlbrügge

Predikant te
Elberfeld, Duitsland

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

49. 1 JOHANNES 1:7.

"Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde."

50. GENESIS 32: 31.

"En de zon rees hem op, als hij door Pniël gegaan was; en hij was hinkende aan zijn heup." Enz.

51. Tekst: LUKAS 9: 28-36.

En het geschiedde omtrent acht dagen na deze woorden, dat Hij medenam Petrus en Johannes en Jakobus. En klom op de berg, om te bidden. Enz.

52. JESAJA 40: 28-31.

Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Enz.

53. NUMERI 6:23-27.

"Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Zo zult gijlieden de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen (vs. 23): De Heere zegene u, en behoede u.

54. PSALM 68:20 en 21.

"Geloof zij de Heere dagelijks. God legt ons een last op, maar Hij helpt ons ook. Wij hebben een God, Die helpt, en de HEERE Heere, Die van de dood verlost."

55. JOZUA 24: 14-27.

"En nu, vreest de Heere, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid, en doet weg de goden, die uw vaders gediend hebben aan gene zijde der rivier en in Egypte; enz

56. LUKAS 3:21 en 22.

"En het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd, en Jezus ook gedoopt was en bad dat de hemel geopend werd, en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde, enz.

57. ROMEINEN 3: 1-8.

Welk is dan het voordeel van de Jood? Of welke is het nut der besnijdenis? Veel in alle manier: want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd.

58. PSALM 18: 21-25.

"De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid; Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen. Enz.

59. GALATEN 4: 21-31 en 5:1.

"Zegt mij, u die onder de Wet wilt zijn, hoort u de Wet niet? Want er is geschreven, dat Abraham twee zonen had één uit de dienstmaagd en een uit de vrije. Enz.

60. HEBREEËN 13: 20 en 21.

"De God nu des vredes, Die de grote Herder der schapen door het bloed des eeuwige testaments uit de doden heeft wedergebracht onze Heere Jezus Christus; enz.

49.

1 Johannes 1:7

Gehouden te Elberfeld 1 November 1846 's voormiddags. Zij verschenen in 1853 in het Nederduits als No. 2 van het 8ste Twaalfstal Leerredenen; in 1887 in het Hoogduits als 2de preek in "Licht und Recht" I. Heft. (Verlag der Niederl. Ref. Gemeinde) Op 1 November 1846 's avonds preekte Kohlbrugge over Jesaja 13: 1-22.

"En de Heere zeide tot Mozes: u zult tot Farao zeggen: also zegt de Heere: Mijn zoon, Mijn eerstgeborene, is Israël; en Ik heb tot u gezegd: Laat Mijn zoon trekken, dat hij Mij diene! Maar u hebt geweigerd, hem te laten trekken; zie, Ik zal uw zoon, uw eerstgeborene, doden!" (Exod. 4: 22, 23) Dat waren plechtige woorden van de Heere tot Farao, en zeiden zoveel als: "Erken Mijn Christus, of u verliest het beste wat u hebt; geef Hem de eer, of u bent verloren." De volstreckte noodzakelijkheid van Christus niet half, maar geheel aan te nemen, of anders de toorn Gods over zich te moeten zien komen, zal toen wellicht ook aan Mozes nog niet geheel duidelijk zijn geweest; althans werd bij Hemzelf vervuld wat hij aan Farao had te prediken en te betuigen, te weten Gods oordeel en zijn bedreigingen.

Toen Mozes op de weg naar Egypte in de herberg was, kwam de Heere hem tegen en zocht hem te doden. Dat hij de Heere oorzaak gegeven had om hem te doden, zien wij daaruit, dat Zippora een stenen mes nam en de voorhuid van haar en Mozes' eerstgeboren' zoon besneed. Het is zeer waarschijnlijk, dat Mozes aan zijn vrouw, reeds voordat zij de eerstgeborene verkregen had, de waarheid en de noodzakelijkheid der besnijdenis herhaaldelijk zal hebben voorgehouden, maar dat Zippora zich steeds daartegen verzet zal hebben, omdat haar laat ik hier eens de uitdrukking gebruiken de "*bloedtheologie*" in haar gehele omvang, in haar betekenis en toepassing op haarzelf, tegen de borst stuitte. Het mag ook wel als zeker worden aangenomen, dat Mozes in deze zaak aan zijn Zippora toegegeven heeft. Dat kon echter zo niet blijven. Werd de Waarheid, zoals die in Jezus is, in het huis van Mozes zelf niet gehandhaafd, hoe zou hij de Naam des Heeren voor Farao kunnen handhaven! Mozes zelf moest met zijn Zippora voelen, hoezeer de toorn Gods te vrezen is, opdat hij ook zonder schroom aan Farao zou kunnen prediken: "*Wilt u niet omkomen, zo doe de wil des Heeren, geloof!*" Het is daarom, dat de Heere hem tegenkwam in de herberg en hem in een plotseling doodsgevaar bracht. Dat zag zijn liefhebbende vrouw, die reeds lang de bestraffing des Heiligen Geestes met zich had omgedragen en lang genoeg de waarheid Gods had tegengestaan. Nu verstaat zij wat het in heeft zich tegen de genade te kanten, en het bloed der verlossing niet in al zijn geldigheid te willen erkennen. Zij wordt gehoorzaam, hoewel met tegenstribbelen; zij besnijdt haar eerstgeboren zoon en raakt met diens voorhuid de voeten van de stervenden Mozes aan. Toen liet de Heere van hem af, toen verliet hem de dood, en zij riep uit: "Zo heb ik u dan weder, gelijk toenmaals, toen ik u voor de eerste maal ontving, en dat door bloed: gij zijt mij een bloedbruidegom."

Dat is alles wat de vrouw nog uiten kan, Goddelijk verrast door zulk plotseling herstel, door zo'n snelle ommekeer, uit de dood in het leven, terwijl zij in de besnijdenis het afleggen en de dood van de oude mens, en tegelijk het schuldverzoenende en levenwekkende van het bloed van Christus, als in een gelijkenis, aanschouwde. Laat het ons niet bevreemden, dat Zippora zich zolang in haar ziel tegen een waarheid heeft

kunnen kanten, welke zij herhaalde malen van Mozes vernomen heeft. In de grond zijn wij allen van die waarheid afkerig, als de toepassing er van op ons moet gemaakt worden. Wij allen zoeken het leven in eigen hand te houden, en willen derhalve niet graag erkennen, dat het bij ons een afgesneden zaak is; wij behagen ons in onze kennis, vleien er ons mede en voelen ons daarbij zeer voldaan; daarom zijn ons ook de eenvoudigste waarheden dikwijls zo onverstaanbaar; want dat het bij ons uit is, en er slechts zo bij God in Christus leven voor ons is en genade, en dat in gerechtigheid Gods, ziet, dat wil ons op de duur maar niet bijblijven.

Hoe het nu bij ons mensen uit is, en er alleen in het bloed van Christus leven in gerechtigheid voor ons is, alsmede dit, dat wij zulks, en hoe wij zulks hebben te weten en te erkennen, wens ik u, Geliefden, in deze ure met allen nadruk voor te houden; al is het dat ik reeds een en andermaal u dit voor ogen stelde, zo acht ik het evenwel noodzakelijk dit wederom te doen, omdat ik heb opgemerkt, dat velen van u daaromtrent nog niet tot helderheid zijn gekomen.

Tekst: 1 JOHANNES 1:7.

"Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde."

De Apostel spreekt:

1. Van een bloed, dat reinigt.
2. Hij zegt, dat dit het bloed is van Jezus Christus, Gods Zoon.
3. Hij betuigt, dat dit bloed reinigt van alle zonde.

I. De Apostel spreekt van een bloed, dat reinigt.

1. Hoe hebben wij dit te verstaan? Meent de Apostel het misschien zó, dat wij daarbij aan iets anders te denken hebben, bijvoorbeeld aan gehoorzaamheid, of aan dood, en dat wij het ons derhalve zo hebben te verklaren, als wilde de Apostel zeggen: Zijn gehoorzaamheid stelt ons tot gehoorzamen, of: zij bedekt onze ongehoorzaamheid; of: Zijn dood is de dood van onze dood en neemt onze dood van ons af? Hoezeer dit ook waarheden zijn, welke wij elders bij de Apostelen vinden uitgesproken, zo kan het hun toch wel niet onverschillig zijn geweest, of zij "gehoorzaamheid" of "dood" of "bloed" geschreven hebben. De Heilige Geest, een Geest van alle waarheid en gerechtigheid, heeft de Apostelen noodwendig altijd zodanige woorden laten schrijven, die de juiste uitdrukking waren van wat die Geest, tot troost der Gemeente, wilde gezegd hebben. Als onze Heere bij de inzetting van het Avondmaal zegt: "Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt" (Luc. 22: 20); als de Apostelen zich zo uitdrukken: "Zo hebt dan acht op de gehele kudde, over dewelke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft, om de Gemeente Gods te weiden, welke Hij verkregen heeft door Zijn eigen bloed" (Hand. 20:28); en wederom: "In Hem hebben wij de verlossing door Zijn bloed, de vergeving der misdaden" (Ef. 1: 7); en wederom: "Gij zijt nabij geworden door het bloed van Christus" (Ef. 2:13); en wederom: "Gij zijt niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost uit uw ijdele wandeling, die u van de vaders overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam." (1 Petrus 1: 18, 19)

Als wij in de Brief aan de Hebreëen lezen: "Hij is door Zijn eigen bloed eenmaal ingegaan in het heiligdom, en heeft een eeuwige verlossing teweeggebracht"; en bij Johannes in het Boek der Openbaring: "Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed (Hoofdstuk 1: 5), en op een andere plaats: "Gij

hebt ons Gode gekocht met Uw bloed" (Hoofdstuk 5: 9); en wederom: "Zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams; daarom zijn zij voor de troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel" (Hoofdstuk 7: 14, 15); en wederom: "Zij hebben overwonnen door het bloed des Lams (Hoofdstuk 12:1 1); als Hij, des Vaders eeuwige Woord, Zelf voorgesteld wordt als zijnde bekleed met een kleeid, dat met bloed geverfd was (Hoofdstuk 19:13), dan zijn dit geen ijdele woorden, en er kan daarmee niet hetzelfde zijn gezegd, als met de woorden "gehoorzaamheid" of "dood" wordt te verstaan gegeven, maar dan moet zulks hoger en dieper liggen.

2. Moeten wij vele Schriftuitleggers geloven, dan zijn zodanige aanduidingen van bloed aan de Boeken van Mozes ontleend, zodat de uitdrukkingen "bloed" en "wassen, reinigen en heiligen in het bloed" uit deze Boeken door de Apostelen zijn overgedragen in hun geschriften. Weliswaar werden onder de eerste huishouding, zoals een Apostel schrijft, "alle dingen bijna door bloed gereinigd naar de Wet" (Hebr. 9: 22). Nu vragen wij echter: berustte dan dit alles op willekeur? Had God aan Mozes niet geboden, dat bijna alles door bloed moest worden gereinigd? Ging dit zelfs niet zo ver, dat, toen het ganse huis Gods in de woestijn, de tabernakel, gereed was, alles en alles door bloed moest gereinigd worden? Kan men beweren, dat de heilige God dit alles verordend heeft, zonder dat zulks een betekenis zou hebben? Had de Heere niet tot Mozes gezegd: *"Zie toe, dat gij het alles maakt naar het voorbeeld, hetwelk u op de berg getoond is"*?

- (1) Mag men van God beweren, dat Hij met mensen en beesten als 't ware zou spelen? Nee, er moet volstrekt een grond in Gods gerechtigheid aanwezig zijn, waarom Hij verordineerd heeft, dat alles door of in bloed moest gereinigd worden. Moest het alleen de dood betekenen, dan behoefde de Heilige Geest niet te bevelen, dat men al het bloed van het offerdier uitdrukken en aan de bodem van het altaar uitgieten moest.
- (2) Dan ware het geen noodzakelijkheid geweest, dat de hogepriester alle jaren met bloed in het heiligdom ging, om daarmee de Ark des verbonds en het verzoendeksel tot zevenmalen toe te besprengen. Dan ware het genoegzaam geweest, het bevel te geven, dat de dieren eenvoudig moesten gedood of geslacht worden; nu daarbij echter uitdrukkelijk werd bevolen, dat het bloed der dieren of aan de bodem van het altaar uitgegoten of in het heiligdom moest gedragen worden, zo heeft de Heilige Geest daarmee aangetoond, dat dit uitgieten van het bloed voor het Aangezicht des Heeren, dit reinigen door of in bloed, dit voor Gods Aangezicht verschijnen met bloed, een noodzakelijkheid was, die haar grond had deels in de toestand, waarin de mens zich bevond, deels in het Wezen Gods en in de geaardheid van Zijn Wet, zodat deze verordening, naar welke bijna alles door bloed moest gereinigd worden, naar een eeuwige Geest gegeven werd. Het was dan in geen dele een willekeurig gekozen beeld, zodat de Heere bijvoorbeeld evengoed het uitgieten van water had kunnen bevelen, nee, maar het beeld moest beantwoorden aan datgene, wat er in de hemel te doen was, en wat ook voor al het volk in Israël gedaan werd.

3. Dit zal ons nog duidelijker worden, als wij bedenken, dat het bloed der dieren, die als zondoffer en brandoffer, of, zoals het naar het Hebreeuws meer nauwkeurig heet: "voor de zonde" en "tot opgang in de hoogte" geslacht werden, rein maakte, daar integendeel het bloed van mensen de mens zélf onrein maakte. Maakte niet het bloed der kraamvrouw haar zeven dagen onrein? Moest zij na deze zeven dagen niet drie en

dertig dagen in het bloed harer reiniging blijven? Moest niet een vrouw, die de vloed des bloeds in haar vlees had, zeven dagen als onrein in afzondering zijn? Werd in zo'n toestand niet door het bloed alles onrein gemaakt, het leger, waarop men gelegen had, en alle ding, dat men aanroerde? Moesten dan niet twee tortelduiven gebracht worden, een "voor de zonde" en een "tot opgang in de vlammen", dat is: als zond- en als brandoffer, opdat men genadiglijk bedekt of verzoend werd, voor de Heere? Zegt de Heere niet daarbij uitdrukkelijk: "Zo zult gij de kinderen Israëls afzonderen van hun onreinheid, opdat zij in hun onreinheid niet sterven, als zij Mijn tabernakel, die in het midden van hen is, verontreinigen zouden"?

Men ziet daaruit: Het bloed eens mensen maakt hem onrein, hij blijft in deze onreinheid tot aan de avond, dat is, totdat zijn dag voorbijgegaan, wég is, en Gods nieuwe dag aanbreekt; of tot aan de achtste dag, dat is tot aan de eerste dag der week, de dag der opstanding en der nieuwe schepping; of zelfs na de zeven dagen nog drie en dertig dagen voor een zoon, elke dag genomen voor een levensjaar van onze Heere hierbeneden in het vlees, en het dubbele, zes en zestig dagen, voor een dochter, omdat voor het zwakkere en zwakste deel voor deszelfs dubbele schuld ook dubbel het heil door de hand des Heeren bereid is. En wederom ziet men ook hier: de reiniging van het bloed geschiedt door vreemd bloed, dat aan het altaar werd uitgedrukt.

4. Wanneer wij nu dit en al wat ik meer uit het derde Boek van Mozes aanhalen kon, maar de tijd zou mij ontbreken, met heilige aandacht overwegen, dan moeten wij er volkomen van overtuigd zijn, dat het een noodzakelijkheid was, die haar grond heeft in de toestand der mensen en niet minder ook in het wezen van Gods Wet, dat alles met bloed gereinigd zou worden; en dat wij derhalve de woorden des Heeren als ook die der Apostelen, dat namelijk, het bloed van Christus voor ons uitgegoten of vergoten is, opdat wij in hetzelfde vergeving of reiniging van zonden hebben, niet maar hebben te verstaan als een bloot beeld, maar naar de waarachtige en eigenlijke zin van het woord "bloed."

De vraag is nu: *Hoe hebben wij het te verstaan, dat het noodzakelijk was, dat zodanige reiniging in het bloed geschiedde?*

Antwoord. Er staat geschreven Genesis 9:4: "Het vlees met zijn ziel, dat is zijn bloed, zult gij niet eten"; en Leviticus 3:16 en 17: "Alle vet zal des Heeren zijn; dit zij een eeuwige inzetting voor uw geslachten, in al uw woningen: geen vet noch bloed zult gij eten"; en hoofdstuk 17, 14: "Het bloed is de ziel van alle vlees, zijn bloed is voor zijn ziel; daarom heb Ik tot de kinderen Israëls gezegd: gij zult geens vleses bloed eten, want de ziel van alle vlees dat is zijn bloed; zo wie dat eet, zal uitgeroeid worden."

Is dus de ziel van alle vlees zijn bloed, en is het bloed voor zijn ziel, zo is ook onze ziel ons bloed, en is ons bloed voor onze ziel. Verontreinigden naar de Wet van de vloed des bloeds des mensen en al hetgeen hij aanroerde, dan had dit noodwendig deze betekenis, dat, aangezien het bloed des mensen zijn ziel is, al dat wat uit zijn ziel en uit zijn zielsleven te voorschijn kwam, hem verontreinigde, dat bijgevolg zijn gehele innerlijke bestaan, zijn ziel en zijn zielsleven onrein was. Daar nu al wat geschreven is, tot onze lering is geschreven, zo moeten wij daaruit besluiten, dat onze ziel, geheel ons innerlijk bestaan, ons zielsleven, geheel en al onrein is. Moest nu vreemd bloed, het bloed van een lam, van een duif of een ander vogel gebracht en vergoten worden, om het onreine bloed, het onreine zielsleven genadiglijk te bedekken, zo had dit dewijl immers het brengen der vogels en van het offervee een prediking was van Christus, noodwendig deze betekenis, dat het bloed van Christus ons van ons onreine bloed reinigt. Was het bloed van de offerdieren voor het bloed des

zondaars, en moest de hogepriester met een gedeelte daarvan in het heiligdom ingaan, om voor het Aangezicht des Heeren te verschijnen, en moest het overige bloed aan de bodem des altaars uitgegoten worden, Zo had dit noodwendig deze betekenis: dat het bloed van Christus voor ons bloed was, dat hetzelfde deels uitgegoten werd voor ons bloed, deels voor des Heeren Aangezicht gesprengd werd in plaats van ons bloed.

5. Uit al het tevoren gezegde zal het ons nu duidelijk zijn, dat al zulke verordeningen en bevelen Gods niet op willekeur gegrond waren, maar op een innerlijke noodzakelijkheid, voortspruitende uit het Wezen Gods en het eeuwiggeldend van Zijn Wet, in verband met onze zonde.

De Wet Gods dringt altijd door tot op de oorzaak. Is de oorzaak weggenomen, dan ook de werking. Zij laat zich niet zo zeer in met de vrucht als wel met de boom. Ware de Wet een menselijke vinding, naar vleeselijke denkbeelden van reiniging, dan zou die wet hebben voorgeschreven, dat bijvoorbeeld niet de moeder, maar de vrucht, die uit haar was voortgekomen, de reiniging behoefde; evenals de mens gewoonlijk zichzelf wel aanklaagt vanwege de zonden, die bij hem naar buiten komen, maar zeldzaam van daaruit de gevolgtrekking maakt omtrent zijn eigenlijke innerlijke toestand. Bij de kraamvrouw was haar innerlijke IK, haar eigen zielsleven, dat in het bloed was, in werking gekomen, het had voortgebracht? Wat? Wel, wat des doods was, een onreine ziel, een onrein bloed drage echter de straf, omdat het iets heeft willen voortbrengen. Hier bekenne de mens, dat hij voor de Wet een vervloekte is, dat hij niets anders verdiend heeft dan dat zijn ziel ter aarde uitgegoten worde; hij belijde zijn reiniging in het vreemde bloed, en brenge zijn vrucht, zijn werk, zijn doen voor het Aangezicht Gods, en erkenne zo, dat het met al wat hij heeft voortgebracht een afgesneden zaak is.

6. Heeft God niet gezegd: "Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven"? Wie is ons leven, zo niet God? Hebben wij niet dit ons leven door moedwillige ongehoorzaamheid prijsgegeven? Wat zijn wij dan nog, al is het ook, dat wij van God gemaakt zijn geworden tot een levende ziel? Wat is onze ziel afgescheiden van God, Die het hoogste goed is? Wat zal onze ziel, wat zal ons innerlijke nog beginnen, nu al wat in ons is, zodanig is geworden, dat enkel dood en verderf er in woont, en dus niets anders dan wat des doods en wat verdorven is er uit voortkomen kan? Is het niet alleszins overeenkomstig de wetten van reiniging, dat, als u een vat met goede drank wilt vullen, u dan eerst al wat in het vat bedorven is er uit giet? Handelt u niet overeenkomstig alle wetten van reinheid, als u het vat in stukken breekt, indien het door de bedorven inhoud zelf in de grond bedorven is geworden, en u nu een ander vat neemt? Indien nu ons bloed, onze ziel, ons leven, ons innerlijke IK, - niet zoals God ons heeft geschapen, maar zoals wij door moedwillige overtreding geworden zijn, - geheel verdorven en gans vervreemde is van alle waarachtige leven, ja, de dood is toegevallen, is het dan niet overeenkomstig de eeuwige wetten, dat dit ons bloed, waarin onze ziel is, dit ons innerlijke IK, ter aarde uitgegoten zij, opdat wij gans geen eigen wezen en bestaan meer hebben? Gelijk echter naar de Wet het uitgieten van vreemd bloed voor het bloed des zondaars geschiedde, opdat zijn bloed niet zou uitgegoten worden, maar hij daarvan zou gereinigd worden, zo komt daarin het Wezen Gods en het eeuwig geldende van Zijn Wet, en voorts de eeuwige genade des te heerlijker aan de dag!

II.

1. Laten wij nu zien, wat de Apostel getuigt van het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God. Zo schrijft de Apostel: "Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij Zijn leven (Grieks: zijn ziel) voor ons gesteld heeft" (1 Joh. 3: 16). En van onze Heere Zelf lezen wij, dat Hij gezegd heeft: "Ik stel Mijn leven (dat is: Mijn ziel) voor de schapen" (Joh. 10 vs. 15); en wederom: "Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven (Mijn ziel) afleg, opdat Ik hetzelfde (dezelve) wederom neme" (Joh. 10:17); en wederom: "De Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen" (Matth. 20: 28); en wederom: "Dat is Mijn bloed, het bloed des nieuwe testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden." (Matth. 26 vs. 28)

O, mij dunkt, wij moeten het uit de woorden "hetwelk vergoten wordt" of woordelijk: "uitgegoten" wordt, verstaan, hoe het in het Wezen Gods lag, hoe het overeenkomstig zijn Wet was, hoe derhalve God daarin verheerlijkt werd, hoe Zijn gerechtigheid daarin openbaar werd, dat het bloed van onze Heere Jezus Christus voor ons vergoten werd. Want als wij in overweging nemen, Wiens dit bloed is, waarvan de Apostel spreekt, welk een Naam Hij draagt, Die Zijn bloed voor ons heeft vergoten, dan ligt het bewijs voor de noodzakelijkheid van het bloedvergieten tot uitdelging van onze zonden reeds genoegzaam daarin, dat zodanig Een, Die zo'n Naam draagt, Zijn bloed voor ons heeft vergoten.

En wel een noodzakelijkheid van de zijde Gods!

Evenwel niet een zodanige noodzakelijkheid van Gods zijde, alsof God volstrekt bloed had willen zien, omdat Hij bloed zien wilde, namelijk om daarin zijn wraak of een afkoeling Zijns toorns te hebben, zoals mensen zich, helaas, wreken; evenmin een zodanige noodzakelijkheid, volgens welke onze Heere, Die te prijzen is in eeuwigheid, daartoe gehouden, verbonden en verplicht geweest ware om Zijn bloed te vergieten, alsof Hij zulks had moeten doen; maar deze noodzakelijkheid lag in het Wezen Gods en in zijn Wet, in verband met onze toestand, waarin wij door onze afval van God zijn geraakt, zij had haar grond in Gods eeuwige barmhartigheid en in het voornemen van Zijn genade.

2. Immers naar deze barmhartigheid en naar dit voornemen van Zijn genade behaagde het Hem, ons, die dood waren in zonden en misdaden, uit genade zalig te maken, ons levend te maken, ons, die vertreden lagen in ons bloed, toe te roepen: *Leef! Ja, gij zult leven* (Ezech. 16:6). Naar het voornemen van Zijn genade heeft het Hem behaagd, ons weer onbestraffelijk voor Zich te stellen in het leven van Christus. God echter, - dat wij het maar meer mochten verstaan! - is rechtvaardig in al Zijn wegen. Hij kan niet maar zo, zonder genoegdoening, de zonde vergeven. Hij kan niet maar zo het leven de zodanigen schenken, die zelf hun leven door eigen moedwil verlaten en prijsgegeven hebben, die ook alles wat zij van Hem ontvingen en door Hem waren, Hem in het Aangezicht geworpen hebben, zoals wij dit immers hebben gedaan. Ware dat mogelijk, dan had de ganse instelling van het uitgieten van het bloed van bokken en stieren ter uitdelging van zonden niet plaats gehad; dan zou God zulks niet verordend hebben als schaduwen der toekomstige dingen; dan zou Hij er ook niet zo op hebben aangedrongen, dat een mens zich in zodanig bloed liet reinigen; dan zou Hij aan Israël, opdat zij zulke reiniging, zulk rein-gemaakt-zijn in het bloed, niet zouden verachten, niet hebben aangezegd: *"Ik ben de Heere uw God, daarom zult gij u heiligen, en heilig zijn, dewijl Ik heilig ben."*

Waarlijk, een God, Die met zulke verheven woorden "opdat gij heilig zijt, dewijl Ik heilig ben" bij een volk er op aandringt, dat zij zich van hun onreinheid in het bloed,

dat voor de onreinheid vergoten werd, reinigen zouden, en van wie wij zulke vreselijke dreigingen horen voor zoveel men dit bloed onrein achtte, zodat Hij zulks met uitroeiing van voor Zijn Aangezicht liet straffen, Die moet zo'n reiniging in het bloed op grond van Zijn eeuwige gerechtigheid hebben ingesteld en verordend.

3. Hoe zou men kunnen denken, dat de heilige God Zich met het onreine en onheilige kan ophouden, dat Zijn rechtvaardige toorn of heilig misnoegen tegen de onreinheid niet zal ontbranden. Zouden wij waarlijk menen, dat Hij die kan verdragen? Wij zelf, kunnen wij nalaten te reinigen? Ja, reinigen wij niet, zoveel wij immer vermogen, onze zieken, zelfs onze doden?

En wat is nu wel onreiner in de ogen Gods dan ons leven, onze ziel, dan ons innerlijke IK? Kan het leven zich verenigen met de dood, de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En nu wij van God geheel en al zijn gescheiden en vervreemd, zodat ook niet een sprankje van het leven Gods, geen ademtocht van het leven Zijns Geestes, van het leven in Zijn gerechtigheid in ons gevonden wordt, zou het nu in overeenstemming zijn te brengen met het leven Gods, dat wij, zoals wij zijn, zonder dat er iets geschiedde, weer opgenomen werden in Zijn leven? Dit moge geloven wie wil, maar zulke beweringen druisen in tegen het diep gevoel van wat recht en overeenkomstig gerechtigheid is. Nee, dat wij weer tot God gebracht worden, dit kan in geen anderen weg geschieden, dan in zulk een, die aan de gerechtigheid en heiligheid Gods beantwoordt.

4. De volkomen uitdrukking echter van deze gerechtigheid en heiligheid vinden wij in de eeuwige en onvergankelijke Wet Gods. De Wet kan nooit gebroken worden, en is het, dat wij ze verbreken, dan moeten wij weer twee andere tafelen zoeken, opdat ons daarop dezelfde woorden opnieuw geschreven worden (Ex. 34). De Wet Gods wil meer dan de dood des mensen, als hij door zijn overtreding gestorven is. Zij kan met deze dood niet eens tevreden zijn, zij wil het vorige leven, gelijk dat bij God en uit God is, terughebben. De Wet heeft de volstreekte handhaving van eeuwige gerechtigheid en heiligheid op het oog; zij bedoelt de eer en heerlijkheid Gods. Zou de Wet dit haar doel hebben bereikt, indien wij zo maar, zonder meer, bij God aangenomen en in Zijn leven weer opgenomen werden, - wanneer niet datgene, wat thans het onze is, ons binnenste IK ons leven, onze ziel, ons bloed, waarin dit Gode en van Zijn gerechtigheid vijandige IK huisvest, ter aarde uitgegoten werd, zodat daarvan geen druppel meer in ons te vinden ware?

Zulks kon echter bij ons niet plaats hebben zonder onze volkomen vernietiging, en zelfs zo kon dit niet eens plaats hebben. Oog voor oog, tand voor tand, ziel voor ziel, bloed voor bloed, dit zijn de eeuwige grondtrekken van hetgeen rechtvaardig en billijk is. Wie bloed vergiet, een mens voor een mens, diens bloed moet vergoten worden; immers God heeft de mens in Zijn Beeld gemaakt, zo staat er geschreven (Gen. 9: 6).

De eeuwige God, Die Zijn werk niet wil verwoest hebben, zal ook zijn eeuwige gerechtigheid, de heiligheid van Zijn Wet weten te handhaven. Datgene, wat Hij in Zijn Beeld geschapen heeft, moet Hij ook in Zijn Beeld weer hebben.

5. Laat ons dan de barmhartigheid Gods erkennen en Hem vanwege Zijn ontferming loven, dat Hijzelf in de Geliefde het heeft teweeggebracht, wat wij van onze kant eeuwig schuldig waren weer te herstellen.

Het leven Gods kon in ons niet zijn en heersen, noch wij in dat leven, tenzij dat ons leven, ons bloed en daarin onze ziel, ons innerlijke IK, werd uitgegoten. Dan had God ons echter moeten vernietigen; maar een ziel laat' zich niet vernietigen; of God had

andere mensen moeten maken, en wij bleven vernietigd. Nu heeft het echter de God van alle barmhartigheid behaagd, naardien bij Hem een geloofsleven bedoeld werd, om een Mens te laten komen voor ons mensen, Wiens Naam "Jezus" is, een Rechtvaardige voor onrechtvaardiger, en Hij heeft die gezalft met Zijn Heilige Geest; Deze heeft voor ons Gode Zijn bloed, zijn ziel, Zijn binnenste IK uitgegoten. Zo lief heeft God een wereld gehad, dat Hij het beste, dat Hij had, voor dezelve overgaf, Zijn heilig Kind Jezus, Zijnen eniggeboren Zoon. Wat wij niet vermochten, dat deed de Zoon van God Zelf voor ons; Hij heeft zijn ziel, Zijn bloed voor ons overgegeven; Hij liet dat ter aarde uitgieten, en in dit bloed werd ons binnenste IK, onze ziel, ons bloed beschouwd als zijnde van de aarde weggenomen, als zijnde van het Aangezicht Gods ten enenmale weg- en uit het midden gedaan.

III. De Apostel betuigt, *dat dit bloed, het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, ons reinigt van alle zonde.*

1. Wij hebben zo straks vernomen, dat ons binnenste IK, onze ziel, ons bloed door God beschouwd wordt als zijnde van de aarde weggenomen, als zijnde uit het midden gedaan, en wel daarin, dat het bloed van Jezus Christus voor ons werd uitgegoten. Daar wij evenwel, Zolang wij hier zijn, nog vlees en bloed met ons omdragen, zo dragen wij ook dat, wat en hoe wij zijn, namelijk dit innerlijke IK, dit heilloze zielsleven, alles wat uit ons voortkomt en wat ons leven uitmaakt, nog met ons om. Dit is echter onophoudelijk op geheel andere wijze bezig, dan de nieuwe schepping, waarin God in Christus alles goedge maakt heeft, het met zich brengt. Het staat Gode gedurig in de weg; ons leven is altoos, geheel en al het tegenovergestelde van het leven Gods. Ons innerlijke IK verzet zich onophoudelijk tegen het IK van Jehovah; het wil het alles altijd geheel anders doen, dan God het doet naar Zijn raad. Van de raad Gods kan dit IK niets begrijpen; zijn verstand beoordeelt alles naar de zeer enge gezichtskring, waarin het om zich heen kan zien. Het kan niets zien van de heerlijkheid Gods; het kent geen andere heerlijkheid dan de vermeende heerlijkheid van het zichtbare. Wat het zien wat het tasten kan, dat gelooft het; te geloven, waar niets gezien wordt, dat valt hem niet in. Van gerechtigheid heeft het geen verdere begrippen, dan die met het zelfbelang in verband staan. Van heiligheid weet het niets verder, dan wat bij hem heilig moet zijn. Wil God gerechtigheid, zo wil het volstrekt eigen gerechtigheid handhaven.

Ten allen tijde heerst er in ons innerlijke IK een verdraaidheid en verkeerdheid, zo erg, dat men er bijna geen naam aan kan geven. Ons IK leeft in de zichtbare dingen, beweegt zich daarin, en heeft geen orgaan, geen bevattingvermogen voor de onzichtbare dingen Gods. Als er moed geëist wordt, dan is er moedeloosheid, en als er erkenning van moedeloosheid plaats moet hebben, dan is er moed. Moet er geloof zijn, dan gelooft men niets, en men lacht God in het Aangezicht; daarentegen heeft men een groot geloof, waar een geloof als een mostaardzaad veel groter zijn zou, dan ons allergrootste geloof. Moet er geduld zijn, dan wil men terstond het begeerde hebben; en als men het hebben kan, dan wil men het niet, omdat men daarbij niet zelf verheerlijkt wordt. Waar liefde moet zijn, daar is het hart toegesloten, en waar men moest doodslaan, daar laat men leven. Altijd bezig zijnde met anderen, zo is men altijd heilig, waar anderen "zondaars" zijn; en waar men zichzelf in waarheid als zondaar moest erkennen, daar zou men zijn vermeende heiligheid wel willen vasthouden.

2. Dat zijn zo enige zonden, waarvan ons het bloed van Jezus Christus reinigt. Wie zou al zijn overtredingen kunnen tellen? Wie de afdwalingen verstaan? "Reinig mij

van de verborgen afdwalingen", bidt David; en wederom: "Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?" Wij behoeven niet lang in ons eigen hart te turen om met schrik te ontwaren, hoe het er met ons innerlijke IK, hoe het er in onze ziel uitziet. Ik behoef hierbij niet op te tellen de zonden, die zich naar buiten vertonen. Gaven wij meer acht op onszelf, dan zouden wij niet doen, als degenen, die boze zweren hebben; wat naar buiten zich openbaart, moest ons tot erkentenis brengen, wat ons innerlijke IK jegens God is; welk een vijandschap daarin schuilt tegen Gods genade, welk een verschrikkelijke dood daarin is tegen het leven Gods, tegen het heersen en regeren van Zijn genadige, alleen goede en wijze wil, tegen het beproefde van Zijn heilig Woord, tegen het heerlijke en getrouwe van al Zijn wegen. Het zij ons genoeg, dat de Apostel geen enkele zonde heeft uitgesloten, maar met één penne-streek geschreven heeft: van alle zonde reinigt ons dit bloed.

3. Hoe reinigt het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, ons echter van de zonde? Al heeft ook dit bloed zulks eens voor altijd gedaan, toen het voor ons vergoten werd; al wordt ook ons leven als uitgeschud beschouwd voor het Aangezicht van God, omdat Christus, geprezen in eeuwigheid, zijn ziel, Zijn binnenste IK voor ons aan God overgaf; al is het ook een eeuwige waarheid, dat wij met Christus door het bloed Zijns kruises eens voor altijd van ons bloed, van ons leven, en van al wat daaruit te voorschijn is gekomen, zijn gereinigt en geheiligt geworden, Zo is het toch wederom niet zo daarmede gelegen, alsof wij door onze dagelijks zonden, waarvan ik er enige opnoemde, God niet voortdurend reden gaven om op ons te toornen. Dat hebben alle heiligen Gods, die ooit geleefd hebben, wel anders gevoeld. Hoe menigmaal lezen wij in de Psalmen: "*Wees mij genadig, o God, wees mij genadig.*" Nu, dit "wees mij genadig" moeten wij niet alleen dan bidden, als wij ons aan uiterlijke overtredingen, aan grote en zware overtredingen, zoals wij die noemen, hebben schuldig gemaakt, maar er moet bij ons een voortdurend bewustzijn in de Heilige Geest aanwezig zijn, dat wij waarlijk naar ons inwendig bestaan, naar ons zielsleven ons dagelijks elke genade, elk bewijs van Gods gunst geheel onwaardig maken, opdat wij ons niet gedragen als degenen, die zich beroemen, omdat zij iets geworden zijn, maar als de zodanigen, die in gedurige ootmoed wandelen met hun God, erkennende, dat wij in waarheid en altijd van het hoofd tot de voeten melaats zijn, en onze naaste slechts kunnen toeroepen: *Onrein, ik ben onrein!*

Bij zo'n erkentenis van hetgeen wij naar ons innerlijke IK voor God zijn, zullen wij het ook wel erkennen, dat God in Zijn recht zonde zijn, als voor de voeten van Zijn heiligheid ons ganse leven, met al wat er in en aan is, werd uitgedrukt en uitgegoten, zodat wij vanwege zijn waarheid en gerechtigheid omkwamen. Wij zullen daarbij dan ook erkennen en belijden en er ons in de Heilige Geest hartelijk over verheugen, dat God, de heilige God, naar Zijn barmhartigheid, het bloed van Zijnen eigen Zoon voor ons heeft laten uitgieten ter vergeving van al onze gruwelijke en grote zonden, die dagelijks uit ons innerlijke IK opkomen, en waarmee wij ons verontreinigen. Dan zullen wij ook weten en verstaan, dat het eenmaal vergoten bloed van Gods Zoon een voortdurende werking heeft, om ons rein te wassen van al ons onreine bloed en ons rein te bewaren voor het Aangezicht des Vaders.

4. Voor wie is nu echter zo'n reiniging van alle zonden in het bloed van de Zoon van God? Voor alle mensen zonder onderscheid? Dat zegt de Apostel niet, veelmeer schrijft hij: "Indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is." Bijgevolg dan, ja dan en ook dan alleen! Maar wat is dan "in het licht te wandelen"? Laat ons eerst vragen, wat het is, dat God in het licht is. Ja, wat weten wij daarvan? Wie heeft het

licht gezien, waarin God woont? Dat behoeven wij ook niet te zien. Dat leert ons de Heilige Geest wel, Die allen overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. De Apostel spreekt niet van een licht, dat onze bevassing zou te boven gaan; hij spreekt van een licht, dat dengene vertroost, die het verschrikkelijke van de macht der duisternis kent. De Apostel spreekt van een licht, evenals de Psalmist, wanneer die zegt: "Den oprechten gaat het licht op in de duisternis, Hij is genadig, en barmhartig en rechtvaardig" (Psalm 112: 4) En gelijk de Gemeente bidt: "Laat Uw Aanschijn over ons lichten!" (Psalm 80:4 en elders)

In de Tabernakel woonde God in een gedurige donkerheid. Deze donkerheid, was zij donkerheid of veelmeer was zij licht, licht van de liefde van God voor het verbroken en verslagen gemoed? Werd het niet genezen door de zegen des hogepriesters, waarin deze, van de Ark des verbonds en het verzoendeksel teruggekeerd zijnde, de Naam des Heeren en Zijn heerlijkheid van het verzoendeksel af op zo'n gemoed legde? Was voor zo'n gemoed, bij al het donkere, in dit donker niet alles licht op en rondom de genadetroon? Van zo'n licht nu spreekt de Apostel hier. En wie wandelen nu in het licht, gelijk God in het licht woont? Sla Jesaja 1 op en 2 Timothéüs 3 vers 15. Nee, die wandelt niet in het licht, die zichzelf viert, zichzelf vleit als ware hij iets, wat hij evenwel niet is; nee, dan wandelt men niet in het licht, als men eigenlijk toch maar zichzelf zoekt, en niet hetgeen van de naasten is, eigen eer in plaats van de ere Gods, eigen vroomheid in plaats van gerechtigheid Gods, de wereld en de hoogmoed des vleses in plaats van de onvergankelijke goederen.

Maar daar wandelt men in het licht, waar men niet aan zijn eigen rechtvaardigheid vasthoudt, maar in alles de Heere de ere geeft, dat Hij alles alleen in zijn hand heeft, en dat bij Hem alleen de heiligheid is. Wie de Heere de ere niet geeft, diens bloed is op hemzelf. Wie onze Heere Jezus Christus niet liefheeft, diens bloed is op zijn hoofd. Wie het echter van zichzelf erkent, dat hij een dood aas is, en dat al het vet de Heere toekomt, diens bloed is van hem af en op de Heere, opdat Hij hem in Zijn bloed rein gemaakt hebbe. En wie zulks van zichzelf erkent, in die is het leven des Zoons Gods waarachtig, en zijn leven is in de Zoon.

Geliefde Broeders en Zusters! Een ieder uwer beproeve zichzelf! Wie zijn eigen ziel liefheeft en zijn eigen vet, dat is: in eigen heiligheid, wil behouden, die zal zijn ziel verliezen en zichzelf in het verderf gestort hebben. Wie echter verstaat, hoe het met de zonde gesteld is, hoe het er met zijn innerlijke IK uit ziet, en die van zichzelf niets anders weet, dan dat hij een onreine is uit een onreine; wie zulks ook van hart voor God belijdt, en het hem om gerechtigheid te doen is, die geve alle eigen gerechtigheid er vrijmoedig aan. Al lag hij ook als verteerd terneder, door het gevoel van Gods toorn en omdat zijn hand dagelijks zwaar op hem is, hij zal afstand doen van zichzelf en neervallen voor het Aangezicht Desgenen, Die om niet in gerechtigheid stelt, en bij het aanschouwen van het Lam, Dat voor onze zonden werd geslacht. zo'n bekent, dat hij dagelijks en gedurig gereinigd wordt en gereinigd moet worden van Zijn onrein bloed, in het bloed van Christus, en hij verstaat de taal: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God, Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft." (Gal. 2: 20)

Zo zij ook uw leven, - u hebt het ook om niet; - want alleen zo is ons het leven Christus, en het sterven gewin.

AMEN.

50.

Genesis 32:31

Uitgesproken te Elberfeld de 15 November 1846 's voormiddags. Deze leerrede verschenen in 1848 in het Nederduits als No. ? van het 2de Twaalfstal Leerredenen; zij is No. 17 van de "Zwanzig Predigten _ Des avonds vervolgde K. zijn uitleg van de Profeet Jesaja; op 8 November handelde hij over Jesaja 14: 1 - 20. op 1 November over Jesaja 14:21 32.

Tekst: GENESIS 32: 31.

"En de zon rees hem op, als hij door Pniël gegaan was; en hij was hinkende aan zijn heup."

Zo luiden, geliefde Broeders en Zusters, de tekstwoorden, welke wij heden zullen overwegen. Dat deze woorden hier niet maar zo, zonder hoge betekenis staan, zult u reeds dadelijk beseffen. Op zichzelf beschouwd, zal het wel om het even zijn, of het nog nacht was, toen Jakob de hete strijd doorgestreden had, of dat de eerste morgenschemering zich toonde, of dat de zon reeds hoog boven de bergen gestegen was. En mag het voor Jakob verrassend geweest zijn, dat hem de zon juist toen opging, toen hij door Pniël gegaan was, menigeen zou toch nog bij de eerste opslag kunnen vragen: wat is daarin gelegen voor mij en voor u? Gaan wij intussen deze woorden aandachtig na, zo zullen wij spoedig gewaar worden, dat, daar de Heilige Geest dit heeft laten optekenen, Hij zulks zeker gedaan heeft tot onze lering en vertroosting, ook tot vermaning en bestraffing. Deze woorden hebben dus een hoge betekenis, die ik u in dit uur wens mee te delen.

Uw aandacht bepalen wij daartoe

1. Bij Pniël;
2. Bij het opgaan der zon;
3. Bij het hinken van Jakob.

I. Bij Pniël.

Het is u bekend, hoe Jakob in de nacht, totdat de dageraad aanbrak, aan het veer Jabbok geworsteld, hevig geworsteld heeft met een Man, die hij gekend heeft als de Uitdeler van allen zegen en van alle genade; met een Man, Wiens Naam te groot is, dan dat een sterveling die met de oren zou vernemen kunnen, Wiens genade en macht een hulpbehoefte evenwel in zo'n mate ondervindt, dat hij in elke uitredding de heerlijkheid van deze Naam aanschouwt. Het is u bekend, dat die Man tot hem gezegd heeft: "Uw naam zal voortaan niet Jakob heten, maar Israël; want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen, en hebt overmocht." (Gen. 32: 28) Het is u bekend, dat Jehovah, want dat was de Man, Die met Jakob worstelde, hem gezegend heeft, en dat de aartsvader daarop de plaats, waar Jehovah met hem geworsteld had, Pniël heeft geheten: "want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest." (vs. 30) Zo betekent dan Pniël: *Aangezicht Gods*. Als nu Jakob, zo staat geschreven, door Pniël gegaan was, rees hem de zon op; en hij was hinkende aan zijn heup. Dit: "als hij door Pniël gegaan was", zegt nu allereerst: als hij van de plaats gekomen was, die hij Pniël geheten had. De Heilige Geest heeft intussen daarmede willen zeggen: *Als hij Gods Aangezicht gezien had*. Zo geldt hetzelfde voor ulieden, die dit leest of hoort: alsof u Gods Aangezicht gezocht en gezien hebt.

1. Pniël, *Gods Aangezicht*, kan men dat zien? Jakob heeft het gezien. Hoe heeft hij het dan gezien? Welke gedaante had het? Hij heeft een Man gezien, en toen hij die Man heeft gezien, heeft hij Gods Aangezicht gezien. Hij heeft God gezien, geopenbaard in vlees. Dat was dezelfde Man, Die tweeduizend jaren later tot Filippus zeide: "Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien." (Joh. 14:9) Dezelfde Man, Die met Zijn vriendelijke, genadige ogen Petrus aanzag, nadat deze Hem driemaal had verloochend. Dezelfde, Die op Gabbatha stond, het hoofd bedekt met bloed en wonden, van Wie het, van Golgotha's heuvel af, heette: "en zij kruisigden Hem aldaar." Dezelfde Man, Die aan het kruis uitriep: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten", en Die, nadat Hij de reinigmaking der zonden der Zijnen door Zichzelf teweeggebracht heeft, is gezeten aan de Rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen. (Hebr. 1: 3b)

Van Hem geldt wat er bij de berg Sināi getuigd wordt: Zij (te weten Mozes en Aäron en de afgezonderden der kinderen Israëls) zagen de God Israëls, en aten en dronken en stierven niet. "Niemand," zo getuigt Johannes, "heeft ooit God gezien; de Eniggeboren Zoon, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard." (Joh. 1:18) Degene dus, die de Zoon ziet en in Hem gelooft, die heeft Gods Aangezicht gezien, en ziet ook Gods Aangezicht in elke nood. Degene weet, hoe Gods Aangezicht is, aan wie God Zijn Zoon geopenbaard heeft.

2. Hebt u allen, die hier zijt, Gods Aangezicht gezien, zoals Jakob het gezien heeft, en zoals een mens het zien moet, indien zijn ziel zal genezen zijn? Te deze opzichte hebt u uzelf wel te beproeven. Dit staat echter vast, dat Gods Aangezicht tegen de goddelozen is, om hun gedachtenis van de aarde uit te roeien. (Psalm 34: 17) Als u God de rug hebt toegekeerd en niet het aangezicht, als u Hem niet hebt aangezien, zoals Hij is, zo hebt u het Aangezicht Gods niet gezien (1 Joh. 3: 6), wat u er u ook van inbeeldt. Gods Aangezicht wordt aanschouwd in gerechtigheid. En dat is niet gerechtigheid, als u uzelf liefhebt, uw eigen naam en eer zoekt in plaats van de levende God. Ach, er is onder u zoveel, dat van onbekeerd-zijn getuigt, en men draagt de ogen hoog, als wandelde men in de hemel, en als zat men op Gods troon, wetende wat goed en kwaad is. Er zijn er zo velen onder u, die zich met alles bezig houden, behalve met datgene, wat er geschreven staat: "Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven, want het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen. (Fil. 2:12, 13) zo menigeen is er, die waarachtig niet gelooft wat hij toch zichzelf voorhouden moest: *Ik weet de dag mijns doods niet.*

Zo menigeen, die zich om alles bekommert, slechts niet daarom, dat hij het bruiloftskleed aanhebbe, opdat hij niet verstomme, wanneer de Heere komt en vraagt: *Vriend, hoe bent u hier ingekomen?* Zo menigeen, die wel een lamp heeft, ook ze heeft, zoals zij zijn moet, maar de lamp is uitgegaan, en men denkt er niet aan, hoe spoedig de Bruidegom komen kan, Die toch altijd komt als een dief in de nacht, en ach, dan heeft men geen olie in de lamp en moet voor eeuwig buiten blijven staan. Zo velen zijn er, die in ijdele farizeese hoogmoed daar heengaan, als hadden zij alleen de waarheid in hun bezit, terwijl zij hun zaligheid nochtans op eigen doen gronden; zo velen ook zijn er, die de kleine schuldenaar bij de keel grijpen en op hem aanvallen, opdat hij alles betale, terwijl zij in geen dele indachtig zijn aan hetgeen zij hebben te vereffenen voor de Rechterstoel Desgenen, Die alléén rechtvaardig oordeelt. Dezulken moet ik aanraden, dat zij bedenken wat tot hun vrede dient; want de tijd is kort.

3. De Heere echter ziet op de ellendige, de arme en verslagene van geest, en die voor Zijn woord beeft. (Jes. 66:2) Die onder u dusdanig zijn, die zullen Gods Aangezicht zien, of zij hebben het gezien, en zij zullen het voortdurend zien in al hun noden, totdat eenmaal het geloven verwisseld wordt met eeuwig aanschouwen. Want waarom is het u te doen, u, die voor Gods Woord beeft? Is het u niet daarom te doen, dat u Gods Aangezicht mocht zien en uw ziel genezen worde? U zoekt overal, en vindt niets. Troost is er niet voor u op de gehele aarde. Hoe zijn de stenen, waarop u staat, zo hard; hoe hard is uw legerstede; hoe stom zijn de wolken, hoe zwijgen de maan en de sterren; hoe is de hemel als koper; hoe diep is de afgrond, waarvoor u staat; hoe verloren, hoe eenzaam en verlaten voelt gij u op de wereld; hoe komt er geen lichtstraal van boven, het is alles duisternis!

Houd u evenwel zo aan Gods Woord, aan de uitspraken van Zijn mond, en zoek op de bodem van Zijn woord Gods Aangezicht. Al Zijn beloften toch zijn voor zulken, die verloren zijn. Houd Hem deze beloften voor, gelijk Jakob ze de Heere voorgehouden heeft. Zeg tot Hem:

"God der armen en ellendigen, Die Zelf gezegd hebt, dat u genadig zijt, die u genadig zijt, ik ben niet waardig, dat u mij barmhartigheid zoudt bewijzen; ik ben niet waardig, dat u mij tot hiertoe in Uw lankmoedigheid gedragen en mij alle goeds bewezen hebt; maar gelijk Gij God zijt, zo verlos mij van de hand des duivels en uit de macht van alle kwaad, opdat de vijand mij niet voor eeuwig verslindt. Red mij uit de afgrond, voer mij uit de diepte van deze hel, uit deze kuil zonder water, uit dit modderig slijk mijner zonden en mijner noden. U hebt gezegd: "Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, o alle gij einden der aarde." (Jesaja 45:22)

Houd u zo aan des Heeren beloften, dan zult u ook in uw nacht en nameloze angst ervaren, dat er een Man zal zijn, Die met u worstelen zal, totdat de dageraad aanbreekt; en gij, laat niet los, blijf aan Hem hangen, daar er toch anders geen grond onder de voeten is, en u zult gezegend zijn van Hem, Die rechtvaardig en getrouw is, dat Hij de zonden vergeeft; u zult Gods Aangezicht gezien hebben, en uw ziel zal genezen zijn.

4. *"Wees toch niet boos op mij, maar laat mij uw vriendelijk gezicht zien"*, zo hoorde ik eens een kind tot zijn moeder zeggen. Ja, zo zij ons hart ook jegens God, Die aan niemand iets verwijt, die tot Hem roept om ontferming, om genade, om doorkomen door deze wereld, om verlossing van alle kwaad. Hoe menigmaal heeft David het Aangezicht des Heeren gezocht, en hij heeft daarin gevonden allerlei vertroosting, uitredding en genezing. Het kan wel niet anders, of de rechtvaardige zal veel moeten lijden; maar dat kan ook niet anders, of de woorden Gods zullen altijd voor Zijn, in deze wereld zo veel en hard geplaagd, volk in vervulling komen. Zo staat er geschreven: "En God zag Zijn volk aan, en Hij kende hen; Hij hoorde hun gekerm en gedacht aan Zijn verbond", opdat zij bekennen zouden: "De Heere verhoorde onze stem en zag onze ellende aan en onze arbeid en onze onderdrukking."

De rechtvaardigen waren te allen tijde, en dat zullen zij altoos blijven wormkens, die een ieder vertreden wil, wormkens, die nimmer voort kunnen. Zij kunnen zich niet helpen met gestolen troost, noch met sluitreden van het vernuft: omdat dit een waarheid is, zo is ook het andere waar. Zij hebben een uitgestrekte arm nodig en een machtige hand, die hen door alles heen helpt. Zij moeten het Aangezicht des Heeren zien, zal hun ziel genezen zijn. Zij moeten weten, dat God hun een genadig God is op al de wegen, die zij te gaan hebben. Zonder Gods Aangezicht kunnen zij geen schrede voortgaan. "Zoude Mijn Aangezicht moeten medegaan, om u gerust te stellen?" vroeg

God aan Mozes, en hij antwoordde: "Indien Uw Aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken." (Ex. . 33: 15)

5. Wat is dan Gods Aangezicht? Kent u het niet? Wanneer u Gods toorn tot in het binnenste merg hebt gevoeld, wanneer u waarlijk om troost verlegen en bekommerd zijt geweest, of dit nog zijt in allerlei lichaams- en zielenood wanneer u overal Zijn Aangezicht zoekt, en u klaagt: "Waarom verbergt u Uw Aangezicht, Heere, en houdt mij voor een vijand?" (Job 13:24) of als u roept: "Verberg Uw Aangezicht niet voor mij, want mij is bang" (Psalm 69: 18) Dan zult u het ook verstaan, als David spreekt van "de verlossingen Zijns Aangezichts." (Psalm 42: 6) Dan zult u weten wat Zijn Aangezicht is.

Gods Aangezicht is niet als het aangezicht eens mensen; zoals echter een kind in zijnen angst naar het aangezicht van zijn vader ziet en zich verheugt, als het in plaats van een toornige blik een vaderlijk gezicht over zich ziet lichten, zo is de begeerte van de ellendige in al zijn nood, dat het Aangezicht des Heeren over hem lichte, gelijk het aangezicht van een vader, opdat hij goedsmoeds zij in de hemel en op de aarde, en wete, hoe het met hem staat in een wereld, die in het boze ligt.

Behoren wij tot dezulken, die verlegen zijn om troost en naar gerechtigheid verlangen, dan hebben wij God aanschouwd in het Aangezicht van Jezus Christus. Dan zijn ons van de Heere, Die de Geest is, de ogen geopend, ja, toen wij nog niet zagen naar Dien, Die naar ons zag, om des Heeren Aangezicht te zien in zijn klaarheid en heerlijkheid. Dan zien wij dit Aangezicht Gods, zoals het is, een Aangezicht vol van genade, vol van ontferming, vol van mildheid, vol van goedertierenheid, vol van trouw en van vriendelijkheid. Het is een Aangezicht, dat wij in de Geest in onze harten zien, daar licht het in, daar schijnt het met eeuwige liefde van en voor de troon.

Dit Aangezicht Gods is de openbaring van Hem-Zelf in Christus Jezus door de Heilige Geest in de harten der verlorenen, in hun zonden en in hun nood; een openbaring, door welke hun getoond wordt, wat God in Christus voor hen gedaan heeft, om hen voor eeuwig zalig te maken; een openbaring, hoe God Dien, Die geen zonde gekend heeft, voor ons tot zonde heeft gemaakt, opdat wij gerechtigheid Gods zouden geworden zijn in Hem; een openbaring dus, hoe God in Christus al onze zonden van ons weggenomen, hoe het Lam Gods die weggedragen heeft; een openbaring des Geestes, welke de verlorenen voor de troon des Vaders stelt, en hem rechtvaardig verklaart, bedekt met de onschuld van het Lam, met hetgeen gerechtigheid voor God is; een openbaring, in welke ons van de troon af licht, troost, vrede en blijdschap in het hart stroomt, zodat wij weten, dat die God, Die daarboven op de troon zit, ons waarachtig genegen is, dat Hij onze zonden en ongerechtigheden niet meer gedenkt, maar dat Hij onze genadige God en Heiland is en ook eeuwig blijven zal.

6. Wie zo'n Aangezicht Gods gezien heeft, die heeft de Waarachtige gekend en is in de Waarachtige, en de Waarachtige is in hem, en hij heeft het eeuwige leven. Intussen moet hij door deze wereld door, daarin ontmoet hem allerlei moeite en zware strijd; want de duivel is er juist op uit, om in de ziel des ellendigen, die zijn God heeft leren kennen, wantrouwen te wekken jegens die Waarachtige, met het doel om het eeuwige leven, hetwelk men ontvangen heeft, te verstoren, opdat de vangst, die hem ontnomen is, weer zijn bezit worde. En ach, de ellendige, die op Gods ontferming hoopt, is waarlijk een ellendige, is een mens en geen engel; een zwak vat is hij. Altijd nieuwe nood in dit aardse leven. Altijd nieuwe verzoeking. Altijd oude zonden, altijd nieuwe

twijfelingen, nieuw ongeloof. Altijd vrez en beven, een versaagd en beangstigd-zijn ook maar bij het minste en geringste, dat zich voordoet.

Wat is daarbij onze toevlucht, wat onze steun? Wat is onze burcht, de toren waarheen wij vlieden? Het is het Aangezicht Gods. Dat God Zijn Aangezicht over ons doe lichten, daar is het ons om te doen; dat Hij ons zegene en ons behoede op onze wegen, waar alles ons vervloekt, en allen ons zouden willen verslinden. Wij hebben het ervaren, dat het Zijn wil is, dat wij voor Zijn Aangezicht verschijnen; ervaren, dat Hij ons gezegend heeft, dat Hij ons genadig is. Wij moeten het ook in deze en in gene nood weten, dat Hij ons goed en genegen, dat Hij ons genadig is, dat Hij met ons is, dat Hij ons Zijnen vrede gegeven heeft; o, als Hij maar met ons is, waarvoor zouden wij dan vrez en! Daarom zoeken wij Zijn Aangezicht, opdat Hij ons trooste, opdat Hij onze hulpe en ons schild zij, opdat Hij ons verborgen hebbe in het verborgen Zijns Aangezichts tegen de beschuldigingen des duivels, tegen de aanslagen der mensen, tegen de twist der tong, tegen de pijlen, die in het verborgen vliegen, tegen elke moordgierige Ezau. Daarom stort men zijn hart uit, giet zijn ziel uit voor Zijn Aangezicht, opdat men genezing hebbe van Zijn zonden, van Zijn vrees en benauwdheid, opdat men er vare, dat de Heere mede op de weg is. Als Hij nu Zijn Aangezicht voor een mens laat lichten, hem Zijnen vrede geeft, dan weet die mens, dat God met hem is; want op alle wegen Gods is het uit met menselijke macht en wijsheid. Wat vermag een worm, een weerloos schaap tegen een gewapende vijand? Immers niets. Voor zo'n ellendige is de verwachting alleen van Immanuël, *God-met-ons*; bij hem moet het heten: *Christus is hier!*

II. Bij het opgaan der zon.

En waarlijk, niemand heeft ooit te vergeefs Gods Aangezicht gezocht; nee, wie het zocht, die heeft ook gevonden, wat Jakob vond: dat zijn ziel gered is geweest. Daarom heeft de Heilige Geest het voor ons doen optekenen: "Als Jakob door Pniël gegaan was, rees hem de zon op." Dat is het wat geschreven staat: "Het licht is voor de rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart" (Psalm 97:11) En wederom: "Den oprechten gaat het licht op in de duisternis; Hij is genadig, barmhartig en rechtvaardig." (Psalm 112: 4.

Het was wel een treffend bewijs van de trouw en genade Gods voor Jakob, dat de Heere hem ook dit gaf. Welk een lankmoedigheid, welk een geduld heeft God met ons mensen! Hoe heeft toch de barmhartige God het bij elke gelegenheid aan de dag gelegd, en hoe legt Hij het nog aan de dag, dat Hij weet, wat maaksel wij zijn, dat Hij gedachtig is, dat wij stof zijn! Toen Jakob Laban verlaten had, en hij nu Zijn weg toog, ontmoetten hem de engelen Gods, en hij zeide: "Dit is een heirleger Gods." Toen hij vernam, dat zijn broeder Ezau hem tegemoet trok met vierhonderd mannen, gaf hem de Heere, om Hem aan te roepen en Hem zijn trouw, barmhartigheid en beloften voor te houden. Toen hij nu na het gebed, nog vol vreeze zijnde, geschenken voor zijn broeder gereed maakte, gedachtig, dat een geschenk, in de schoot geworpen, de toorn afkeert, en hij daarvoor alle toebereidselen gemaakt had, kwam er een Man, de Heere, Immanuël, God-met-ons, en worstelde met hem; en nadat nu de Heere hem gezegend en Jakob bekend had, dat hij Gods Aangezicht gezien had, en hij bij de plaats voorbijkwam, waar hij zo-even geworsteld had, had de Heere het zo beschikt, dat toen juist de zon opging. Daaruit kan men zien, hoe waarachtig het is: "In al hun benauwdheid was Hij benauwd." (Jesaja 63: 9) Want immers Hij, de getrouwe God, liet het Jakob ook zelfs aan uiterlijke bewijzen niet ontbreken, dat hij waarlijk was de gezegende des Heeren, en dat alles goed zou gaan. Want waar hij, na zo'n lange,

kommervolle nacht, bij het verlaten der plaats, waar hij Gods Aangezicht gezien had, juist aan diezelfde plaats de zon zo heerlijk zag opgaan, daar moet zijn hart wel liefelijk verkwikt zijn geworden. Toen was hem, na zo'n lange worsteling en zo'n heerlijke overwinning, de opgaande zon als het ware een sacrament en een nieuwe prediking, dat hij geborgen was onder de vleugelen van de Zon der gerechtigheid.

Zo heeft het zoeken van het Aangezicht Gods allerlei heil ten gevolge, zodat men niet alleen innerlijk versterkt wordt in het vertrouwen op zijn God, maar dat de Heere het ook aan uiterlijke zichtbare bewijzen en waartekenen van Zijn macht, genade en trouw niet laat ontbreken. Dat is het wat geschreven staat: "Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent: o Heere! zij zullen in het licht Uws Aanschijs wandelen." (Psalm 89:16)

O allen, die bekommerd zijt en versaagd van hart, en wie is dat niet, die weet waar hij doorheen moet en die in zich geen kracht noch wijsheid vindt: *Zoekt des Heeren Aangezicht geduriglijk*. De zon moet ons opgaan, de Heere zal over ons, die voor Zijn Aangezicht wandelen, het licht Zijns Aanschijs verheffen. Laat ons vragen naar de Heere en Zijn sterkte; want Hij heeft een welgevallen aan Zijn ellendigen.

2. Bij Hem is de fontein des levens, waaruit wij allen troost kunnen putten, ja Hijzelf zal ons uit de bronnen Zijns heils gedurig met vreugde water laten scheppen (Jesaja 12:3) En alle tranen van onze ogen afdrogen.

Wat zien wij in Zijn licht? O, als ons dat bestraalt, dan zien wij het lichten als de zon, wanneer zij voor ons opgaat na een donkeren nacht; of als de maan en de sterren, wanneer wij na een zoele drukkende dag het gloeiend voorhoofd tegen de glasvensters drukken, en wij ons zo eenzaam gevoelen op deze wereld, en allerlei bezware ons drukken en onze ziel ter dood toe bedroefd is; maar eindelijk, eindelijk storten wij ons hart, met al wat ons drukt en bezwaart, voor de Heere uit, en ziet, het een troostwoord na het andere komt op in onze ziel en verspreidt zijn Goddelijk licht.

O, in Zijn licht zien wij het licht. Zoals Jakob het aan de opgaande zon zag, zoals Abraham het uit de lichtende sterren las: "Ik ben met u"; zoals Asaf het in Gods heiligdom zag en David in des Heeren Wet en Woord, weswege hij eens uitriep: "Indien uw Wet niet ware geweest al mijn vermaking, ik ware in Mijn druk al lang vergaan." (Psalm 119: 92) Zo zien wij in Zijn licht overal het licht.

Want als wij in het licht Gods zien, dat Hij al onze zonden uitgedelgd en achter Zijnen rug geworpen heeft, zoals Zijn woord ons zulks betuigt, zo weten wij, dat onze zonden ons niet kunnen verdoemen, en dood en duivel voor Zijn Rechterstoel geen aanklacht meer tegen ons kunnen inbrengen. Als wij in Zijn licht zien, dat en hoe Hij ons genadig is, dat wij met Zijn eigen bloed, het bloed van Christus, gekocht zijn geworden, zo zien wij, dat de ongenade van alle mensen ons geen haar kan krenken, geen been kan breken. Als wij in Zijn licht zien, dat Hij ons Deel en onze Erve is, zo zien wij in datzelfde licht, dat, hoe men ons hier ook moge kwellen, niets ons immer schaden kan; want Hij zal de zielen der Zijnen voor de honger bewaren en er wel voor zorgen, dat hun brood hun gegeven wordt, en hun wateren gewis zijn. (Jesaja 33:16) Wanneer wij in Zijn licht zien, dat wij met Zijn gerechtigheid bekleed zijn, en dat Hij ons de klederen Zijns heils aangetrokken heeft, dan zien wij in datzelfde licht, dat Hij, tegenover alle kwade aanslagen der mensen, onze gerechtigheid wel zal doen voortkomen als het licht en ons recht als de middag. (Psalm 37: 6) Eindelijk, als wij in Zijn licht zien, hoe buiten Zijn licht alles duisternis en leugen is, dan zien wij ook in Zijn licht, dat alleen dit de Waarheid toont, zodat wij bidden: "Zend Uw licht en uw

waarheid, dat die mij leiden, dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid." (Psalm 43: 3)

3. O, als wij Gods Aangezicht gezocht hebben en zoeken, als Hij Zijn Aangezicht over ons heeft doen lichten, als wij in Zijn licht zijn, hoe krijgen in dit licht alle dingen, dit niet God zijn, een geheel andere gedaante als tevoren. Welk een ruste Gods te midden der trotse watergolven, welk een vrede Gods te midden der afgronden, welk een zalige verwachting en levende hoop op die God, Die Christus onze Heere uit doden heeft opgewekt! Wat zijn alle golven en baren der zee voor Zijn woord, als Hij spreekt: "Tot hiertoe zult u komen en niet verder; hier zal de hoogmoed uwer golven ophouden." (Job 38:11) Wat is de diepste afgrond bij Zijn machtige arm, die, als Hij uit de diepte ophaalt, de aarde doet beven, haar nemende bij de vier einden en uitschuddende alle goddelozen. In Zijn licht zien wij de helse draak met al zijn zaad gebonden, en hij moet met al zijn listige aanslagen zich krommen en zijn kop leggen onder de voeten van een almachtig Verlosser.

Hoe geheel anders wordt ons de wereld: het machtige wordt machteloos, het sterke zwak, een berg tot een zandkorrel; de zee wordt droog, de woestijn tot rivieren, het volle ledig, het ledige enkel volheid; het Al wordt tot Niets, het Niets tot 't Al; schande en smaad tot eer; en alle bewijzen, waarmee de duivel met zijn aanhangers aankomt en spottend ons toeroept: "*Nu helpe u God, indien Hij u wél wil*", ze worden enkel bewijzen van het Goddelijke en het waarachtige der leidingen Gods, opdat Hij gerechtvaardigd blijve in al Zijn wegen en werken.

Hoe geheel anders zien wij God in Zijn licht, dan wij Hem zagen, voordat wij Zijn Aangezicht gezocht hadden; immers toen was het ons, alsof Hij zeer verre van ons was; alsof Hij eerst in het verre zuiden of in het hoge noorden moest worden opgezocht, alsof wij onszelf moesten helpen en beschermen, onszelf een uitweg te banen hadden, alsof God in 't geheel niets van ons wist, ons niet zag gaan op onze wegen, alsof Hij niet voor ons en dicht achter ons en over ons heen was met zijn machtige bescherming, alsof er van onderen geen armen van eeuwige liefde voor ons waren, alsof God doof was, zodat Hij niets hoorde, of blind, zodat Hij niets zage, of hard en harteloos, gelijk een keisteen, zonder gevoel voor onze nood, ja alsof Hijzelf dood ware en de troon Zijns heils en van Zijn gerechtigheid ledig. In Zijn licht echter zien wij, dat Hij een God is, Die helpt, en een Heere, Die de ziel van de dood redt en de voet voor struikelen bewaart, zodat wij niemand en niets te vrezen hebben, daar Hij ons licht en ons heil is, Hij, de Heere.

Hoe geheel anders zien wij ook onszelf in het licht Gods. Tevoren meenden wij, dat wij wel iets konden, dat wij wel iets waren, ook wel iets moesten doen; zo stapten wij wel trots daarheen, wel heerlijk gepantserd en ten strijde toegerust, zo zich maar een vijand opdeed, wij zouden het hem wel te verstaan geven! Maar in het licht des Heeren zien wij en och, dat wij, bij de toepassing op onszelf, er maar niet afkerig van worden, : "Alle vlees is als gras, en alle heerlijkheid des mensen is als een bloem van het gras; het gras is verdord, en zijn bloem is afgefallen, maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid" (1 Petrus 1: 24, 25).

III. *Bij het hinken van Jakob.*

Daarom staat er ook in onze tekst: *en hij was hinkende aan zijn heup*. Wat betekent dat? Lezen wij hier, dat Jakob, toen hij de zegen ontvangen had, en de Heere weer van hem was opgevaren, zich met zulke kracht omgord en zo in al Zijn leden gesterkt gevoelde, dat hij een Simson gelijk was geworden, zodat hij zich nu geheel op zijn

arm verlaten kon, dat hij nu, indien Ezau hem mocht aanvallen, deze met zijn vierhonderd mannen dadelijk terneer zou werpen? O nee, wij lezen, dat Jakob hinkende was aan zijn heup. Die goede Jakob! Met gezonde leden was hij van huis gegaan en met verwrikte heupzenuw kwam hij weer in het land van Zijn maagschap. Was nu dat de zegen, dat hij in zijnen gang gebroken en verlamd was? Wat voor een figuur moet hij met zo'n hinkende gang gemaakt hebben tegenover die heerlijke en statige Ezau, die met harnas en pantser daar heentooog als een vorst der vorsten, een reus der reuzen! Ziet, dit is Gods weg met alle Zijn heiligen; van hen allen moet het heten: *De gang*, - niet de wandel - *de gang is slecht, het werk is recht*. Want het werk, dat bij hen is, is Gods werk. En dat is de waarachtige zegen Gods, dat Hij mijn vlees en uw vlees zó teniet maakt, dat het in het geheel niets meer te betekenen heeft, opdat het als waarachtig en beproefd blijke, dat des Heeren Woord, dat Zijn zegen het alles alléén bij de Zijnen werkt.

2. Daarbij ondervindt men dan, dat de Heere "Raad" is, en dat Hij een Held is, en dat er geen "geloofshelden" gevonden worden, zoals vlees zich die voorstelt. Wij zien het aan Jakob. Had God niet tot hem gezegd: "Keer weer tot het land uwer vaderen en tot uw maagschap", en er bijgevoegd: "Ik zal met u zijn"? (Gen. 31: 3) Jakob gelooft; hij luistert naar de stem Gods. Maar hoe? Gaat hij eerst tot Laban en zegt hij hem ronduit: Zo spreekt God; ik moet weer naar mijn land trekken; geef nu aan uw dochters wat haar behoort, en laat ons voor Gods Aangezicht afscheid nemen? Immers nee, hij neemt veelmeer de gelegenheid te baat, dat Laban was heengegaan om Zijn schapen te scheren, en "hij vlood", zo heet het verder. (Vs. 21) Hoe, Jakob! hebt u zo weinig vertrouwen op God, dat u vreest, dat Laban u niet zal laten trekken? Heeft God niet alles in zijn hand? Dat is de taal van het bijgeloof en het overgeloof; maar de heiligen Gods gaan altijd de ondersten weg, de weg der ellende, een weg, die de schijn tegen zich heeft, opdat zij aan niemand oorzaak geven, zich in zijn zonde te verderven, en opdat zij redden wat gered moet zijn. Daarom heeft Jakob er ook niet veel op geantwoord, toen Laban hem zoveel verwijten deed en hem zoveel voorhuichelde. Daarom liet hij het zich ook welgevallen, dat Laban hem voor een tiran en rover uitmaakte. Alleen verdedigde hij zich tegen de lastering, dat hij een dief was. (Vs. 36 vv) Voor het overige ging hij met hem in een verbond; ja, hij offerde zelfs op de berg, en nodigde Laban met zijn broeders tot het offer-eten: (Vs. 54) zo toog Jakob Zijn weg als een zondenbok, en Laban als een heilige man. Hier zou bijgeloof er ook liever met een zwaard op ingeslagen hebben, dan een Laban zo veel te laten zeggen, en die man zelfs tot het offer-eten te nodigen, die, terwijl hij van de God Abrahams sprak, tegelijk naar zijn goden vraagde! Maar dat is het zwakke Gods, en juist zo de macht der liefde en der lijdzaamheid Gods.

3. En nu, Jakob heeft de belofte: "Ik zal met u zijn"; ja, op de weg ontmoetten hem de engelen Gods. (Gen. 32) Hijzelf zag ze en zeide: "Dit zijn Gods heirlegers." In zijn ziel heeft hij de troost: *Ik ben met u!* Met zijn ogen ziet hij, dat de engelen Gods hem vergezellen. Jakob, als nu de vijanden aanrukken, dan zult u ze wel wegblazen; u bent op eens tot generaal van de heirlegers Gods gemaakt, u zult ze aanvoeren, en zodra zich de macht der vijanden vertoont, zult u bevel geven, dat die machtige engelen Gods ze verslaan. Hoe? Wat is u, dat u zo op eens bevreesd wordt en trilt als een espenblad? Waarom toch bent u zo beangst? Ach, de boden zijn tot Jakob gekomen en hebben hem aangezegd: "Wij zijn gekomen tot uw broeder Ezau, en ook trekt hij u tegemoet en vier honderd mannen met hem" (Vs. 6) En verdwenen zijn voor Jakobs ogen de heirlegers Gods, geen klank verneemt hij meer van de woorden, die hij bij het

bevel, dat hij weer naar zijn land zou trekken, vernomen had: "Ik ben met u." Wat heeft Jakob nu aan deze belofte? Wat heeft hij aan de engelen Gods? Het kan hem alles niet troosten, niet helpen; hij ziet niets, hij heeft niets, het is hem alles uit de hand geslagen. Hij ziet de duivel aanrukken, de moordzieken Ezau met zijn vierhonderden; hij ziet zijn vrouwen alreeds doorstoken, zijn kinderen verworgd, zijn kudde verstrooid, en hijzelf is reeds verloren, hij voelt zich in de diepste afgrond. Het is alles uit en voorbij. Hij maakt de nodige voorbereidingen, verdeelt het volk, de schapen, de runderen, de kemels in twee heiren. Maatregelen van voorzorg en wijsheid: slaat Ezau het een heir, zo zal het overgebleven heir ontkomen." (Vs. 8)

Maar ook zo heeft hij geen rust. Eindelijk, in deze nood zijnde, denkt hij aan de oude, trouwe Heiland van Bethel, Die Zich aldaar aan hem openbaarde, staande op de "ladder, die gesteld was op de aarde, welker opperste aan de hemel raakte; en ziet, de engelen Gods klommen daarbij op en neer" (Gen. 28: 12); aan Hem, Die hem toen de dierbare belofte gegeven had, dat Hij hem zou doen uitbreken in menigte en hem niet zou verlaten. die Heere houdt hij zijn belofte voor; hij belijdt het voor Hem, dat hij geringer is dan alle die weldadigheden en dan al die trouw, klaagt Hem zijn nood en het gevaar, waarin hij verkeert, verbergt Hem zijn vrees niet, maar houdt Hem bij Zijn woord, daar de nood bij hem tot het uiterste gekomen, op het hoogste gestegen was. Hij staat op van dit gebed, blijft die nacht aldaar wakende, beraamt nieuwe voorzorgsmaatregelen, geeft bevel aan zijn knechten aangaande hetgeen zij te doen hadden, zodra Ezau, zijn broeder, hen ontmoeten zou; hij zet eindelijk zijn hele have, zijn vrouwen en kinderen over het water, en hijzelf, hij blijft alléén, draagt deze angst alléén, bezwaart er zijn vrouwen niet mede. En ziet, toen kwam de God van Bethel, Jehovah-Jezus, en Die heeft hem gezegend, maar de pees aan Jakobs heup was aangeroerd, het gewricht van Zijn heup was verwrongen, Jakobs gang was gebroken, verlamd, hij hinkte aan zijn heup.

4. Degene onder u, die met de God van Bethel geworsteld heeft, verstaat het, dat "het heil des Heeren is." Hoe graag hielden wij de raad en de zake Gods in onze sterke vuist, in onze vrome hand. "Toen gij jonger waart, gorddet u uzelf, en wandeldet waar u wildet, maar wanneer u zult oud geworden zijn, zo zult u uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden en brengen, waar u niet wilt." (Joh. 21:18) Deze woorden des Heeren tot Petrus worden in velerlei opzicht bij alle uitverkorenen des Heeren vervuld. Het is de Heere zeer welgevallig, Hij ziet het graag, dat wij Hem niet loslaten, dat wij bij Hem aanhouden met roepen, met smeken, met tranen, met worstelen, ook als Hij duizendmaal Zijn Aangezicht schijnt te verbergen en volstrekt niet schijnt te willen horen, of duizendmaal de nood steeds hoger doet klimmen. Daarmede beproeft Hij ons, of wij alléén aan het Woord van Zijn genade vasthouden, en er zal niemand, al denkt hij ook: de Heere hoort mij niet, Hij is vertoornd op mij, anders zou Hij mijn stem wel horen, beschaamd worden in zijn roepen, als hij trots al het zwijgen Gods, ja trots het tegenstrijden Gods, nochtans bij Hem aanhoudt, waarvoor of waartoe Hij ook Hem moge aanroepen. Maar opdat de roem nooit eens mensen zij, zoals de mens altijd eigen roem in zijn gedrag voor God in het verborgen des harten voedt, daarom verwringt de Heere bij een ieder der Zijnen, die Hem in waarheid kennen, zodanig het gewricht der heup, zodat zij ten laatste allen, gelijk Jakob, van kracht ontbloot, hinkende moeten voortgaan, opdat zij opgehouden hebben met het hoofd in de wolken te wandelen; zij moeten op hun gemak achterna drijven, naarmate het vee en de kinderen gaan kunnen. Zo gaat het dan volgens het oude lied:

*Met onze kracht wordt niets gedaan,
Wij zijn zeer ras verloren;
Hij strijdt voor ons, de rechte Man,
Die God Zelf heeft verkoren.*

5. Dat is echter het verschil tussen het menselijke en het Goddelijke. Wat van mensen is heeft geen gebroken gang, daar heeft nog geen worstelen met de God van Bethel plaats gehad. Wat van mensen is, heeft de beide benen even lang, en kan zijn gang bepalen; daar weet men op een duimbreed, hoe het zijn moet, en staat roestvast in datgene, wat hem naar zijn lusten heilig, rechtvaardig en goed dunkt, en bindt in zijn kortzichtigheid de raad, het wezen, de weg en wil van God in. Al wie uit God is krijgt een houding en een gang als Jakob; voor geheel de wereld treedt Ezau heerlijk te voorschijn, en menig zedenmeester heeft dan ook in zijn wereldvroomheid over de heiligen Jakob de staf gebroken en aan Ezau de palmtak toegereikt.

Wèl u, als u er niet aan geërgerd wordt, hoe God Zijn heiligen leidt, zo u acht geeft op het Woord Gods, want dat leert ons, hoe Zijn heiligen heilig zijn, en waarin het ligt, dat de goddelozen goddeloos zijn. De goddelozen kunnen altijd vooruit, die maken zich groot in hun doen, in hun harten leeft het IK, de eigen kracht, eigen vroomheid en heiligheid. De heiligen Gods kunnen nooit vooruit, alles is hun altijd uit de handen genomen; doch God is hun toevlucht en sterkte, hun lichten troost; zij verwachten niets van de wereld, noch van zichzelf; zij vermogen zelf niets en hebben geen wijsheid, hebben ook geen geloof, als het er op aankomt, maar zijn altijd vol vrees, zij sidderen en beven, alles beangstigt hen; maar het is de God van Bethel, Die hen in Zich heeft doorgehouden, en Die hen doorhelpt, juist zo doorhelpt, dat alle vlees, ook hun vlees, daarbij teniet gemaakt is, opdat de wereld erkenne, dat Zijn raad bestaat, dat Hij de Zijnen liefgehad heeft, en dat Hij, Die ter Rechterhand der Majesteit Gods zit, alleen geweten heeft hen zalig te maken.

Daarom moet u volstrekt de moed niet opgeven, u die in het geheel niet meer vooruit kunt, die voelt, dat u de heup verwrongen is; want Zijn woord, Zijn Naam, Zijn zegen zal het doen, en maken, dat een Laban vriendelijk met u zal moeten spreken, dat een Ezau zeer beleefd met u zal moeten handelen, dat u noch in de leeuwenkuil, noch in de gloeiende oven zult omkomen, en dat uw hellevaart zo waarachtig een hemelvaart zal zijn, als Hij gezegd heeft: "Ik zal de hinkenden behoeden" (Zef. 3:19), en wederom: "Ik zal haar, die hinkende was, verzamelen, en maken tot een overblijfsel, tot een machtig volk." (Micha 4: 7)

AMEN.

51.

Lukas 9:28-36

Deze leerrede is uitgesproken te Elberfeld op 22 November 1846 's voormiddags. Zij verschenen in 1847 in het Hoogduits, daarna verscheiden drukken: 1852 vv. in 1855 verschenen de 5de Auflage (Verlag der Nederl. reform. Gemeine). Als No. 7 kwam zij in het Nederduits vertaald uit in het 2de der "12 Twaalfallen Leerredenen" 1848. - Op de avond van 22 November preekte K. over Jesaja 15:1-8 en 16:1-14.

Tekst: LUKAS 9: 28-36.

En het geschiedde omtrent acht dagen na deze woorden, dat Hij medenam Petrus en Johannes en Jakobus. En klom op de berg, om te bidden. (vs. 28) En als Hij bad, werd de gedaante Zijns Aangezichts veranderd, en zijn kleding wit en zeer blinkende. (vs. 29) En ziet, twee mannen spraken met Hem, welke waren Mozes en Elias. (vs. 30) Dewelke, gezien zijnde in heerlijkheid. zeiden Zijnen uitgang, die Hij zou volbrengen te Jeruzalem. (vs. 31) Petrus nu, en die met hem waren, waren met slaap bezwaard en ontwaakt zijnde, zagen zij Zijn heerlijkheid, en de twee mannen, die bijt Hem stonden. (vs. 32) En het geschiedde, als zij van Hem afscheidden. Zo zeide Petrus tot Jezus: Meester, het is goed, dat wij hier zijn; en laat ons drie tabernakelen maken, voor U een, en voor Mozes een en voor Elias enen niet wetende, wat hij zeide. (vs. 33) Als hij dit zeide kwam een wolk en overschaduwde hen; en zij werden bevreesd, als die in de wolk ingingen. (vs. 34) En er geschiedde een stem uit de wolk, zeggende: Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem! (vs. 35) En als de stem geschiedde. Zo werd Jezus alléén gevonden. En zij zweggen stil. En verhaalden in die dagen niemand iets van hetgeen zij gezien hadden (vs. 36)

Geliefden! een gebeurtenis hebt u vernomen, waaraan wij onze aandacht niet te veel kunnen wijden. Een gebeurtenis, waarvan de Apostel Petrus ook nog getuigt in zijn tweede Zendbrief, hoofdstuk 1:16 18, schrijvend aldus: "Wij zijn geen kunstelijk verdichte fabelen nagevolgd, als wij u bekend gemaakt hebben de kracht en toekomst van onze Heere Jezus Christus, maar wij zijn aanschouwers geweest van Zijn Majesteit. Want Hij heeft van God de Vader eer en heerlijkheid ontvangen, als zodanig een stem van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelke Ik Mijn welbehagen heb. En deze stem hebben wij gehoord, als zij van de hemel gebracht is geweest, toen wij met Hem op de heiligen berg waren."

Beschouwen wij:

1. Het gaan des Heeren op een berg met Zijn getuigen: Petrus, Johannes en Jakobus.
2. Het gebed des Heeren, en wat daarbij geschiedde.
3. De verschijning van Mozes en Elias, en waarvan deze spraken.
4. Het onverstand der mensen, der discipelen, die daarbij tegenwoordig waren.
5. De eer en heerlijkheid, welke onze Heere van God de Vader ontving; en besluiten,
6. Met enige opmerkingen tot onze lering en vertroosting bij de woorden: *Zij vonden Jezus alléén.*

I.

Acht dagen voor deze gebeurtenis was het weer aan de dag gekomen, wat Petrus later voor de hoofdman Cornelius betuigde: "Hij is het land doorgestaan, goed doende." (Hand. 10:38) Acht dagen tevoren was de Heere ontweken in een woeste plaats, nabij de stad Bethsaida (Luc. 9:10) En waarom daarheen ontweken? Ach, Hij wist wel wat er in de mens was; door hetgeen Hij zag, liet Hij Zich niet misleiden, maar moest, meer dan ooit iemand, ondervinden, dat de mensen bij al hun aandrift om het Evangelie te horen, in het einde zich van de Waarachtige ontslaan, omdat het Evangelie aan al wat de genade weerstreeft geen rust laat. Maar het volk dacht anders van zichzelf. Het oor - o, wie oren heeft om te horen, die hore! - het oor wilde het Evangelie, en het hart hing de wellusten aan, die strijd voerden in hun leden. Het volk trok Hem achterna, en o, die eeuwige onuitputtelijke Bron van alle genade, die Bron tegen alle zonde en overtreding, zij sluit zich nooit voor degenen, die tot haar komen! Hij liet hen tot Zich komen, en de leer vloeide van Zijn lippen, totdat het avond werd en de dag gedaald was. En de eeuwige Ontferming verneem het, - oude harde hart! - de eeuwige Ontferming spijzigde hen niet alleen met Zijn vlees en bloed, maar zorgde ook voor hun lichaam. Eén brood voor duizend, zoals Hij nu nog een gulden door duizend handen laat gaan, opdat het brood zich vermenigvuldigende van mond tot mond kome, en overal toch nog een brokje overblijve. En toen Hij dan met Zijn discipelen alleen was, en de verschillende gedachten der mensen, die zij aangaande Hem hadden, vernomen had, ook de vurige bekentenis van Zijnen Petrus: "Gij zijt de Christus, de Gezalfde Gods" - toen openbaarde Hij het aan zijn jongeren, dat de Zoon des mensen veel lijden moest, dat Hij van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden verworpen en gedood moest worden. (Vs. 22)

Ach, hoe vreemd moest zo'n leer hun in de oren klinken! Wat? die godvruchtige mannen, die dag bij dag zich uitputten door sterke inspanning, moeite en zorg, ja alles er aan ten koste legden, om de leer overeind te houden, ook dagelijks baden, dat de Messias Gods hun te hulpe zou komen, zouden die Hem doden!?

En "ten derde dage opgewekt worden!" Wat was dat? Nee, zij verstonden niets van wat Hij gezegd had. Ach, aan wat ergernissen zouden de discipelen blootgesteld zijn, als zij werkelijk met hun ogen zouden zien dat de Heere de waarheid gesproken had. Ach, hoe velen, als het er op aankomt, doden veel liever de Heere, dan dat zij zichzelf verloochenen en dagelijks hun kruis op zich nemen! Daarom laat de Heere hun de keuze tussen eer aan deze zijde, en verwerping aan gene zijde, tussen smaad aan deze en het prijken in de heerlijkheid van Jezus en van Zijn heilige engelen aan gene zijde. (Vers 23-26) Nadat Hij hun zulks nu had voorgehouden, ook aan sommigen hunner verzekerd had, dat zij het Koninkrijk Gods hier nog zouden zien, dat is, beleven (Vs. 27), en Hij toen zes dagen Zich had stilgehouden, zo geschiedde het, omtrent acht dagen na deze woorden, dat Hij meenam Petrus en Johannes en Jakobus, en klom op de berg om te bidden.

Hij ging op een berg, onze Heere Jezus Christus, en wel op een hoge berg. Hoe? Waartoe dat? Om te nader te zijn bij de hemel? O, dat behoefde Hij daartoe niet, Hij was de hemel te nader, naarmate de afgrond, waarin Hij Zich voor ons gevoelde, dieper was. Hebt u dat niet begrepen, o mens, laat dan uw hart er door vertederd worden, dat juist daar, waar de Liefde tot de mensen verscheen, deze Liefde hier zo weinig herberg kon vinden, dat zij, om verlichting en bemoediging te verkrijgen, om vrij te kunnen ademen, de vlakte, het dal moest uitgaan, om op de hoge berg ten minste niets te vernemen van de verschrikkelijke worsteling der boze hartstochten,

waarin de mensen zich onderling verwoestten, naar de wil des satans, in blinde tegenstand tegen het getuigenis, dat tot hun redding van Boven was neergekomen. Laat er uw hart door vertederen, o mens! Dat Hij, Die geen van onze nodig heeft, zo'n moeilijke tocht heeft willen maken, langs steile afgronden en klippen, over gladde rotsblokken; want het was niet de eertijds en reeds lang tevoren met een stad gekroonde berg Thabor, welke de Heere Zich daartoe verkoos, maar een nauwelijks beklimbare, door mensen weinig bezochte berg. Hoe kon Hij toch zo'n gang doen? Al droeg iemand van onze een hele stapel hout de Kiesberg op¹, hij zou zo'n moeilijke gang niet maken, als Hij gemaakt heeft. Hoe hoger Hij kwam, des te dieper zag Hij de steden, daar rondom het Galilese Meer gelegen, in haar afgrond liggen. Ja, welke steden, dorpen en vlekken heeft Hij toen niet al gezien in deze afgrond! En Hij zou het werk volbrengen, dat de Vader Hem te doen had gegeven; vol ontferming der liefde over zondaren, sleept Hij de zondaren met Zich naar boven, hen, die nog harder waren dan de rotsblokken, waarover Hij heen moest. In de afgrond liggen zij, zij, die Hij met Zich verhoge zal en uitrukken zonder arm in Zijn bloed; in de afgrond zij, die Hem niet verstaan, die Hem miskennen, die met Hem twisten; Hij zal redden, wat gered moet zijn, ook de verlorenen, die niet weten van hun rechter- of linkerhand, ook de ellendigen, die om water schreeuwen tot lessing van de dorst hunner zielen. De ure Zijns doods en van Zijn opstanding, de ure van Zijn heengaan tot de Vader is nabij. Alle duivelen hebben zich tegen Hem opgemaakt en rukken op Hem aan. De macht der duisternis laat Hem geen straal van licht meer, en evenwel, nochtans redden, verlossen, dat zal Hij; zo sleept Hij Zich voort de berg op, met Zich nemende drie van Zijn discipelen, getuigen van al zijn daden.

Wie waren deze drie medegenoten? Petrus, Johannes en Jakobus heten zij. Deze drie waren ook met de Heere, ongeveer een steenworp van Hem verwijderd, in Gethsémané! Ook waren zij het, die de Heere alleen met Zich nam in het huis van Jaïrus, waar de dochter van deze overste dood lag; hier hadden zij het vernomen, hoe de Heere de zichtbare waarheid tot logen gemaakt en de onzichtbare waarheid als waarheid gehandhaafd had, toen Hij de dood verjoeg en het leven uit de dood te voorschijn riep met zijn koninklijke woorden: Schreit niet, het kind is niet gestorven, maar het, slaapt. . (Luc. 8: 51, 52) Hier hadden zij het gezien, dat doden wel kunnen horen en ook opstaan, als de Heere spreekt, het gezien, dat het geloof in Jezus Christus niet naar dood vraagt, maar naar de wil Gods.

O gelukkige drie uitverkorenen, wat moet u vol geweest zijn van de volheid Gods, dat de Heere u in zulke beslissende ogenblikken met Zich genomen heeft! Zulks denke toch niemand, dat in hen iets boven anderen zou geweest zijn! Men klemme zich aan die Man, en houde Hem vast, Die met Jakob aan het veer Jabbok worstelde, hoe leeg en van alles ontbloot men zich ook gevoele, hoe ook alle grond onder de voeten moge zijn weggezonden, en men zal een uitverkorene zijn, zoals Petrus, zoals Johannes en Jakobus. Petrus, die met één sabelhouw onze gehele verlossing zou tenietgedaan hebben, indien niet de Heere het oor van Malchus weer had geheeld, Johannes en Jakobus, die de eerste ministers wilden zijn in het ingebeelde hemelrijk deze mannen toonden zich wel het minste gerechtigd, om op inzichten in het werk der verlossing van Christus bijzonder aanspraak te kunnen maken. Maar de Heere had hen tot bijzondere werktuigen verkoren, om Zijn Naam te verkondigen; daarom nam Hij hen met Zich mede in beslissende ogenblikken. En bij zijn bijzondere werktuigen, men zoeker bij deze geen bijzondere bekwaamheid, men zoeker bij hen niets dan een mens,

¹ De Kiesberg is een berg in de, nabijheid van Elberfeld.

die van eigen onbekwaamheid getuigt, maar die juist daarom van God getuigt, dat Hij God is, en behalve Hem niemand meer.

Behoef ik het nu bovendien nog te zeggen, dat Hij, Die in Gethsémané tot dezelfde drie jongeren gezegd heeft: "Kunt u dan niet één uur met Mij waken", ook hiervan hen zal verlangd hebben, dat zij ook dit uur met Hem doorworstelden? Want dat onze Heere in een moeilijke ure moet geweest zijn, dit zegt ons de Evangelist duidelijk genoeg. Men hore!

II.

Hij klom op de berg, om te bidden. Dat lezen wij meer dan eenmaal, dat de Heere gebeden heeft. Toen Hij Zich had laten dopen (Zo lezen wij), bad Hij, en de hemel werd geopend (Luc. 3:21); en zo staat er wederom geschreven: "En vele scharen kwamen samen, om Hem te horen, en door Hem genezen te worden van hun krankheden. Maar Hij vertrok in de woestijnen, en bad aldaar" (Luc. 5:16); en wederom heet het, voordat Hij de Apostelen verhoor: "Hij ging op een berg om te bidden, en Hij bleef de nacht over in het gebed tot God." (Luc. 6: 12); en in ons hoofdstuk (Vs. 18) staat, dat Hij alleen was en bad. En nogmaals (Hoofdstuk 11:1): "En het geschiedde, toen Hij in een zekere plaats was biddende." Behoef ik u in gedachte te brengen Zijn gebed aan het graf van Lazarus: "Vader, Ik dank U, dat Gij Mij gehoord hebt", ofschoon Lazarus nog dood in het graf lag! U kent Zijn gebed, dat Hij voor Zijn discipelen gebeden heeft en ook voor ons, die door hun woord in Hem geloven. (Joh. 17) U weet, dat Hij voor Petrus gebeden heeft, dat zijn geloof niet zou ophouden. Wie van onze wordt niet diep bewogen, als hij aan Gethsémané denkt, zoals Hij daar in droefheid der ziel in het gebed worstelde, dat Hem het zweet gelijk grote druppelen bloeds op de aarde afliep. (Luc. 22: 44) Wie wordt er niet diep bewogen, als hij Hem hoort bidden, toen de Grieken kwamen en Hem begeerden te zien, "Nu is Mijn ziel ontroerd; en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure! Maar hierom ben Ik in deze ure gekomen." (Joh. 12:27)

Er komen meer dan honderd gebeden in de Heilige Schrift voor, welke onze Heere gebeden heeft. Waar dan? Wél, in de Psalmen Davids en bij de Profeten; en wij moesten geen enkelen Psalm lezen, zonder het daarbij voor waarachtig te houden: wat daar gebeden wordt, dat heeft de Heere voor mij gebeden, en Hij is verhoord geworden, daarom heb ik deze bede, die ik van Hem bid.

Hij bad; Hij, de Heere, ging op een hoge berg om te bidden! Ook dat heeft Hij voor ons gedaan, om zijn grote liefde te betonen! Dat wij ons toch van de Heere geen verkeerde voorstellingen maken! Hoewel de Wezenaar² in de hemel, zelfs in Zijn hoogste worstelingen! Hij is vlees geworden, en als zodanig getuigde Hij: "De Zoon kan niets van Zichzelf doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen" (Joh. 5: 19). Dat wil niet zeggen, dat Hij niet in hetzelfde ogenblik, waarin Hij zo sprak, de gehele wereld met één slag in het verderf had kunnen storten; want wat Hij was en wat Hij deed, dat was, dat deed Hij niet als daartoe genoodzaakt, maar geheel vrijwillig, uit eeuwige liefde, maar zoals Hij Zich ontledigd³ had, zo was Hij in onze plaats wat wij zijn, en deed voor ons wat wij schuldig geweest waren te doen, doch niet gedaan hadden, en

² "Hoewel de WEZENAAR in den hemel" zo hebben wij laten staan uit de oude vertaling; hoewel het woord "Wezenaar" niet voorkomt in het Nederlandse Woordenboek. is dit evenwel juist weergevende wat er Joh. 3:13 woordelijk in het Grieks staat: "de Zoon des mensen, *de zijnde* in de hemel." (Statenvertaling: de Zoon des mensen, Die in de hemel is)

³ "Ontledigd" Een woordelijke vertaling van het Griekse "ekonose" (Fil. 2:7), dat de Statenvertalers met "vernietigd" hebben weergegeven.

ook nog, alhoewel wij schuldig zijn het te doen, uit onszelf nooit doen; Hij verwierf alles voor ons door lijden en door het gebed, zelfs aan het kruis was Zijn eerste woord, het middelste en het laatste woord een gebed. "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen." "Mijn God, Mijn God, waarom hebt u Mij verlaten?" En: "Vader, in uw handen beveel Ik Mijn geest."

Dat is het wat geschreven staat: "Hij heeft in de dagen Zijns vleses gebeden en smekingen tot Dengene, Die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd, en is ook verhoord, omdat Hij God in ere hield." (Hebr. 5: 7. 3)

Er is wel niemand die gaat bidden, tenzij hij daartoe gedrongen wordt door liefde voor zijn eigen redding of die van anderen, of door grote nood en angst. Wat dringt u, die aan God gelooft, die gelooft, dat God is, wat dringt u, om in het verborgen te gaan bidden, zo niet de nood, zo niet de angst en benauwdheid, terwijl alle geweld en list van zichtbare en duistere helse machten tegen u opgestaan zijn, om u van de vastheid der Waarheid, der genade en der beloften Gods af te trekken. Waarom gaan u alle watervloeden over het hoofd, alle beken Belials, zo niet om de grond der eeuwige zaligheid, waarop u staat, van onder uw voeten weg te rukken. Dat evenwel gij, uitverkorene vrouw, in de benauwdheid uwer ziel bidt, opdat gerechtigheid zich openbare; dat gij, gelovige man, rustig en onrustig, te midden van de woeste, schrik-aanjagende baren worstelt, opdat Gods Waarheid boven blijve; dat gij, lief kind, in eenvoudigheid uws harten, het "onze Vader" uitspreekt; dat de Gemeenten, voor en na hartgrondig tot God gebeden hebben, bidden en zullen bidden, inzonderheid als de duivel los is; dat iemand in algehele verbrijzeling des gemoeds, schijnbaar overwonnen door de macht der duisternis, geheel verloren, of met de dood op het hart en op de lippen, terwijl de slang haar laatste vergif in het gewonde hart uitstort, toch nog een zucht, een "ach God" en een "mijn God" naar omhoog zendt, het schild des geloofs aangrijpt, met alle bidding en smeking biddende en smekende is in de geest, wie heeft dat alles teweeggebracht?

Wie maakt dat, wie schept dat? Wie geeft rust, wie verhoring? Hij, Die aan des Vaders Rechterhand is gezeten, Hij heeft het geschapen in de dagen Zijns vleses; Hij heeft het teweeggebracht in de benauwdheid en droefheid van Zijn ziel, toen Hij de broederen in alles gelijk was, toen Hij in alles is verzocht geworden, gelijk als wij. Geworsteld heeft Hij toen met Zijn God. En hoe heeft Hij geworsteld? Hij heeft het veld niet geruimd; Hij is niet moede geworden; Hij is niet achterwaarts geweken; Hij heeft geen argwaan omtrent Zijn Vader gekoesterd, maar dat doen wij allen. Maar het gebed in ons, maar dit, dat de Heilige Geest onze zwakheden te hulp komt, maar dit, dat Hij naar God voor de heiligen bidt, dit heeft Hij, onze barmhartige Hogepriester, zonder zonde teweeggebracht. Daarom kan geen wet, geen duivel, geen zonde, daarom kunnen geen gruwelijke gedachten de wierook van onze gebeden omlaag houden, maar die stijgt rechtop naar Boven tot in Gods ingewanden, tot in Zijn Vaderhart, want immers in zijn gebeden, in Zijn smeken schept de Heere Jezus het opzuchten der Zijnen tot de troon, schept Hij de gebeden, waarin Zijn Gemeente zegen, genade, vergeving, heil en gerechtigheid, overwinning en vrede van God afsmeekt.

Hij bad. Daar ziet gij, o mens, uw God, uw Zaligmaker en Verlosser. Zoek er bewijzen voor, dat Hij uw Heere en uw God is, en vind ze hier, waar Hij, toen Hij hier was, Zich zo vernietigd heeft, dat Hij gevonden werd als mens, omgeven met al onze zwakheden, bekleed met al onze machteloosheid, met al de onmacht onzes vleses. Zie hier uw God en aanbid Hem, zoals Hij voor u daar kruipt in het stof, geperst door

onbeschrijfelijke angst en nood, om er Zich door te slaan met Zijn God, wat zeg ik? Om doorgeholpen te worden. Nee, men denke toch niet, dat onze Heere, toen Hij hier op aarde was, het als 't ware heeft kunnen wegblazen. Erken daarin Zijn genade en de liefde Gods, dat Hij, in wie hemel en aarde geschapen zijn, Zich voor ons zo heeft overgegeven, dat Hij Zich om onzentwil en in onze plaats in de uiterste zwakheid bevonden heeft, en dat Hij in deze onze zwakheid de sterke heeft overwonnen en een eeuwige gerechtigheid en eeuwige zaligheid heeft aangebracht met zijn gebeden en met Zijn dood.

Hij bad. Wat bad Hij? Ja, indien ook een van onze in de hevigste benauwdheid en aanhechting geraakte, zo zou hij er toch nog maar een zeer klein begrip van kunnen hebben wat onze Heere gebeden heeft. Dit weet ik, dat wij het nimmer kunnen vasthouden, dat de God en Vader van onze Heere Jezus Christus een goedertieren God en onze genadige Vader is. Altijd verzware wij ons de nood door deze gruwelijke misdaad tegen de hoogste Majesteit, dat wij altijd denken: "had ik het maar zus of zo gedaan"; en dan laten wij ons van de duivel allerlei verwijtingen doen, en zouden onze Vader en onze Koning in Zijn bestuur willen grijpen of graag gegrepen hebben. Dat is onze zonde in elk gebed en in iedere aanvechting, dat wij heilig willen zijn. Van zulke gruwelijke zonde heeft onze Heere niet kunnen weten, maar terwijl de ganse macht der duisternis een altijd vernieuwden aanval op Hem waagde, deze ook altijd bezig was om aan Gods Rechterhand zondaren, tot wier redding Hij gekomen was, te verklagen, heeft Hij, onze barmhartige Hogepriester, dit altijd de Vader voorgehouden: dat Hij, de Vader, goedertieren was; dat Hij Zijn Vader was, en dat Hij de Zoon was; dat Hij daartoe door Hem gezonden en in de wereld gekomen was, om de zondaren zalig te maken. Geen wonder dan, dat, toen Hij zulks bad, de gedaante Zijns Aangezichts anders werd, zodat Zijn kleed wit was en zeer blinkende; ja, dat zijn klederen daarvan wit werden als sneeuw, hoedanig geen volder op aarde ze wit maken kan, toen Hij van gedaante veranderd werd voor het oog van Zijn jongeren.

Zie hier uw Hogepriester in Zijn hart, gij, die met zonde en nood en allerlei zielenleed bezwaard zijt; en zie uw Vader in het hart, al schijnt het er ook op uit te lopen, dat alle duivelen u zullen verslinden. Het aangezicht van Mozes glinsterde van reine vreugd in de Heilige Geest, die zijn binnenste vervuld had, toen hij in een beeld op Sinaï zag, wat eens in Jezus waarheid zijn zou. Maar hij kwam niet in Kanaän, omdat hij er niet bij volhard had, om aan een zondig volk de heerlijkheid der genade des Heeren tot op het uiterste voor te houden. Hier echter ziet u Jezus, hoe Hij aan Zijn eigen heerlijkheid en aan de heerlijkheid des Vaders zo is overgegeven geworden in Zijn gebed, dat Zijn gelaat louter genade werd, en dat het licht, hetwelk alle duisternis wegneemt, de kristallijnen stroom van eeuwige liefde, zodanig Zijn lichaam doordrong, dat zijn klederen zelf enkel licht werden in zo'n vlam van Gods goedertierenheid, in zo'n gloed van alle zonden en alle noden verzwelgende barmhartigheid.

Geliefden! Ik vraag u: heeft Hij ook thans nog een oor, nog een hart voor uw nood, om in alle omstandig, heden dezes levens voor u tussen te treden? Vreest niet en wordt niet versaagd, waar u verneemt, hoe toenmaals op de berg Hij in Zijn gebed, toen Hij Zich in onze plaats er doorheen worstelde, zodanig vervuld werd van de verzekering, dat Hij verhoord was, dat het voornemen Gods door zijn hand gelukkiglijk zou voortgaan, om des Vaders Naam te verheerlijken op de aarde en Zijn werk te voleindigen, om namelijk de zondaren het eeuwige leven in Zich te verwerven, dat de

vreugde daarover in de Geest Hem door het lichaam en door de klederen blonk, en Zijn aangezicht louter "God" en "genade" werd. Hoort verder!

III.

Wij zijn gekomen tot de verschijning van Mozes en Elias.

En ziet, staat er, twee mannen spraken met Hem, welke waren Mozes en Elias. Mozes en Elias? Waartoe zijn die daar? Ja, waarom is het ons dan te doen, ons, die des Heeren Naam aanroepen in iedere nood, in elke angst en in benauwdheid? Waarom gaat het ons bij het bewustzijn van onze schuld en van onze zonde? Waarom, bij het gevoel van onze volslagen machteloosheid, terwijl alles ons in het oor fluistert, ja, ook ons toeschreeuwt: "Gij verlorene, zegen God en sterf"? Is het ons niet te doen om gerechtigheid? gaat het ons niet om God? Zal de hel voor ons verstommen, als wij ons niet in een vervulde Wet, in een waarachtige gerechtigheid voor God, in een vervulde Waarheid bevinden? Zal het zichtbare niet de muil zolang blijven opsperren en ons met alle verschrikkingen bedreigen, totdat wij weten: "God is God, " ja, "God is God!"" En nu van deze beide waarheden: én "wat gerechtigheid voor God is", én "dat Jehovah God is" zijn daarvan, naar de wijze, waarop het Gode behaagd heeft Zichzelf te openbaren, wel krachtiger getuigen geweest, dan juist deze twee?

Mozes een getuige ten aanzien van "wat gerechtigheid voor God is"; Elias een getuige ten aanzien van dit, dat "God Gód is." Mozes: voor de handhaving van de eeuwige Wet; Elias: voor de handhaving van de eeuwige en heerlijken Naam van God en van Christus. En hoe zouden wij er ooit naar vragen, wat gerechtigheid is, ooit er ons over bekommeren, dat God Gód blijve? Hoe zouden ooit gerechtigheid en God en "Jehovah, onze Gerechtigheid" in ons leven, ja ons enige eeuwige leven zijn, wanneer niet Hij, Die op de berg bad, ons Zijn Geest had verworven, waarin wij in God en in Zijn gerechtigheid gevonden worden, en waardoor gerechtigheid en God ons brood en ons water is? Hij, Jezus, onze Heere, heeft een eeuwige gerechtigheid aangebracht; Hij heeft God weer tot God gemaakt, opdat wij, der Goddelijke natuur deelachtig, alleen naar gerechtigheid en naar God zouden vragen, en ook daarin alleen onze rust, onze vrede onze zaligheid en onze hoop zouden vinden. Dat is het, wat onze Heiland met Zijn leven en sterven, met Zijn volkomen gehoorzaamheid heeft daargesteld. Dat is het vraagstuk, hetwelk Hij heeft opgelost, het werk, dat Hij volbracht heeft, dat is het, waarom het Hem te doen was: Gods Wet moet gehandhaafd, moet vervuld zijn, en God moet God blijven.

Dit nu daar te stellen, in onze toestand zijnde, daar Hij het voor ons op Zich genomen had, opdat wij zouden gered zijn en in zo'n staat der gerechtigheid en der Goddelijke natuur zouden wandelen, dit daar te stellen als een in het vlees Gekomene, en ons zo in de gehele volheid van datgene, wat gerechtigheid en wat Godes is, in Zich over te brengen, dit kon alleen geschieden in een weg van lijden, van dood, van gebed, van strijd, van worstelen, van smeken, van vasthouden aan Zijn Vader, van vasthouden daaraan, dat Hij nochtans de Zoon was, waarvan wij ons bijna geen begrip kunnen maken, omdat wij noch van de arbeid van Zijn ziel, noch van wat Hij voor ons geweest is, veel verstaan willen, en het ons gewoonlijk meer om onze verlossing, dan om gerechtigheid en om God te doen is; wie het echter daarom te doen is, die zal in zo'n wezenlijken nood wel iets daarvan te verstaan krijgen.

In Gethsémané verscheen Hem een engel, die Hem versterkte; en hier, op de berg, verschenen Hem Mozes en Elias en wat deden zij? *Zij spraken van Zijn uitgang, die Hij zou volbrengen te Jeruzalem.*

Van de mensen en hun beweringen moede, geperst door alle de machten der duisternis, behoefte hebbende aan troost en versterking, was Jezus op de berg gegaan om te bidden. Van de berg naar beneden ziende, had Hij als van uit de heilige hemel geschouwd, of er dan iemand was, die gerechtigheid zocht, die God zocht. Alles, alles ellende hierbeneden; alles, alles in de macht des duivels, om de wil des duivels te doen; alles, alles in de macht des doods en der zonde, en volstrekt geen verlange naar verlossing, maar verwerping van het eeuwige heil of enkel onverstand! Waar Hem nu hier alles "nee" toeriep, daar moest Hij Zich wel sterke aan de wil Zijns Vaders, dat, wanneer ook hier niets was, om deze twee: "mens en God" te verenigen, dit evenwel zou verkregen worden. En waar Hij Zich nu aan de wil des Vaders gesterkt had, en Hij zo vol van heerlijkheid werd bij de overtuiging, dat het Deszelfs wil was, dat geen der verlorenen, die de Vader Hem gegeven had, zou verloren blijven, maar dat Hij voor dezulken macht verkregen had, dat zij in Hem geloofden en eeuwig leven in Hem hadden; waar Hij er in Zijn binnenste van overtuigd was, dat de gerechtigheid voor God door Hem haar loop zou hebben, en de kennis Gods volgens Zijn verbond zou worden teweeggebracht door zijn kennis, was het dan te verwonderen, dat Hem in zo'n ogenblik twee getuigen verschenen, om Hem en ook Zijn discipelen te versterke tegen de tijd, als wanneer het erom zou gaan, dit volkomen te bewerkstelligen?

Daarom, naardien het de Heere om gerechtigheid en om God te doen was, opdat het ook ons om gerechtigheid en om God te doen zij, kon het niet uitblijven, dat de Vader deze twee getuigen tot Hem zond, opdat Hij des te meer in de Vader mocht gesterkt zijn. Gesterkt? Ja, want daarom spraken zij met Hem van de uitgang, die Hij te Jeruzalem volbrengen zou. Want hoe was die uitgang? Ach, wie van de Israëlieten had Mozes verstaan, die handhaver van de heilige en goede Wet, die getuige voor de gerechtigheid? Was hij niet de meest geplaagde onder de mensen? En wie van de Israëlieten heeft Elias verstaan, hem, de leeuw Gods op Karmel? Lag hij niet eindelijk moedeloos onder de boom, zeggende: "Het is genoeg, neem nu, Heere, mijn ziel, laat mij sterven?" (1 Kon. 19:4) zo staat er geschreven: "Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen de Man, Die Mijn Metgezel is; sla die Herder, en de schapen zullen verstrooid worden." (Zach. 13:7) Was dat de ure, waarin gerechtigheid werd daargesteld, waarin de Wet gehandhaafd en weer opgericht werd, toen het ganse volk Gods uitriep: "Wij hebben een wet, en naar onze wet moet Hij sterven!" en: "Zijn bloed kome over ons en onze kinderen"? Was dat de ure, dat God tot God gemaakt werd, toen op Zijn roepen: "Eloï, Eloï, Mijn God, Mijn God, waarom hebt u Mij verlaten", de menigte op Golgotha zou uitroepen: "Laat ons zien, of Elias komt om Hem te verlossen"? Of was dat de ure, waarin gerechtigheid daargesteld en de Wet gehandhaafd werd, toen men Hem, Die het Leven is, verwierp en des doods waardig verklaarde, of toen de duivel alle zijn jongeren, zo als nooit tevoren, ziftte gelijk de tarwe?

Zo was de uitgang des Heeren te Jeruzalem, dat alles ondersteboven ging. De ongerechtigheid zegevierde, de gerechtigheid werd veroordeeld, de duivel zat in Kájafas op de hogepriesterlijke stoel en stelde de wet in de tempel en in de stad Gods naar zijn wil, en de grote Koning van Zijn Gemeente werd buiten de stad aan het kruis genageld. Het kleine hoopje der rechtvaardigen, zij zouden immers zijn als het zand der zee! werd verstrooid en de kudde Gods uiteengedreven, de dood overwon de Vorst des levens, en God ... ? Ja, waar was nog een ziel, het mocht misschien zijn in het verborgene, die naar God vragen kon! Het was nu uit met de kinderen van Juda, alle waarheid en kennis van God was de meest getrouwe uit de handen geslagen, dat

was de uitgang des Heeren, en dat te Jeruzalem, de stad der gerechtigheid, de stad des grote Konings! Zij was een Babel geworden, en overal was afval van God!

En nochtans verschenen Mozes en Elias in heerlijkheid; want ook zij waren vervuld van de genade, van de ontferming, van de liefde, van de macht der ingewanden Gods, vervuld van zo'n gebed van Jezus, als voor de troon des Vaders gekomen was, en zij spraken met Jezus van de heerlijkheid, welke juist in deze uitgang, die Jezus volbrengen zou, gelegen was.

Zo verneme dan een ieder in zijn nood, als voor zijn oog alles dreigt ten onder te gaan, welke de uitgang des Heeren voor hem geweest is, en hij lere verstaan, dat het daarboven geheel anders uitziet dan zich de dingen hierbeneden voor een aangevochtene voordoen; het ingaan in de afgrond der aanvechting is de uitgang ter heerlijkheid bij God, en is heerlijkheid. Wij hebben het aan onze Heere te danken, dat, als de ongerechtigheid schijnt te zegevieren, juist de gerechtigheid, die voor God is, de zege wegdraagt; en dat, waar de kennis Gods en zijn waarheid ter dood en ter uitroeiing wordt verwezen, zij juist daar des te heerlijker doorbreekt.

IV.

Of wij mensen dit echter altijd zo inzien, of wij dit verstaan, dat is een andere vraag. Zij, die zich met sluitredenen weten te helpen, maar zelf de gerechtigheid niet doen willen, zijn er spoedig mede gereed. Degene echter, wie het de Heere gegeven heeft, om in Zijn gerechtigheid gevonden te zijn en in Zijn gerechtigheid te wandelen, die zo de Heere kennen, erkennen het wel van zichzelf, dat in al de wegen van hun Heere hetzelfde onverstand in hen huisvest, dan wij bij Zijn discipelen waarnemen. Hij had hen meegenomen, met geheel hetzelfde doel, waarmee Hij hen in Gethsémané met Zich nam, op, dat zij met Hem mochten waken en ook met Hem zouden bidden. Zij gedroegen zich echter hier net zo als later in Gethsémané. In plaats van met Hem te bidden, vielen zij, terwijl Hij bad, niet in een lichten, maar in een diepe slaap. "Zij waren met slaap bezwaard", staat er geschreven. Hoe was het mogelijk? Hadden zij dan geen gevoel voor de nood, waarin de Heere Zich bevond? Zij mogen dit wel enigermate gehad hebben, maar zij hadden er toch zo veel gevoel niet van, om met Hem te bidden; want, verward in de zichtbare dingen, begrepen zij niet recht, wat eigenlijk de nood van de Heere was. Want om gerechtigheid en God door deze wereld heen te dragen, en deze hier op aarde te verheerlijken bij de mensen, dat zijn voor het vlees al te zonderlinge dingen, om zich daar lang bij te kunnen ophouden. Zij mogen al enig gevoel voor de zielsnood des Heeren gehad hebben, maar dit medegevoel was ten hoogste een zuiver menselijk en niet naar God, diensvolgens verzwaarde dit medegevoel grotelijks de last des daags en veroorzaakte, dat zij te meer met slaap bezwaard werden, naarmate de Heere met grotere inspanning bad. Ach, dat zal wel altijd zo blijven, dat, wanneer het er op aankomt, niemand met Hem zijn zal, om Hem te helpen. Zo is vervuld hetgeen bij de Profeet Jesaja (Hoofdstuk 63: 5) geschreven staat "Ik zag toe, en daar was niemand die hielp, en Ik ontzette Mij, en daar was niemand die ondersteunde, daarom heelt Mijn arm Mij heil beschikt."

En hoezeer neemt zo'n onverstand toe, waar wij verder lezen, dat zij werkelijk met hun eigen ogen de twee mannen, Mozes en Elias, in heerlijkheid, en ook de Heere in de heerlijkheid van Zijn genade gezien hebben, ook ontegenzeggelijk de mannen hebben horen spreken, en dat Petrus toen, zodra Mozes en Elias van de Heere scheidden, tot Jezus zeide, niet: "Meester, het is goed dat wij hier zijn", zoals wij het gewoonlijk verstaan, maar: "Meester, het is goed", dat wil zeggen, het zal U zeer te pas komen,

"dat WIJ hier zijn"; hij meende daarmede zichzelf, Johannes en Jakobus. Wat wilde Petrus dan doen? Hij meende, dat Mozes en Elias gekomen waren, om bij de Heere te blijven, en daarom wilde hij hier drie tenten maken. O, hoe waar was het, dat hij niet wist wat hij zeide!

Verstaan wij iets meer van de zake Gods en van Christus, van de zaak van onze zaligheid, van het hart van de Heere Jezus voor verlorenen, van de liefde van God voor ons verdoemenswaardige mensen? Verstaan wij iets meer van de zware strijd, welke de Heere voor ons doorgestreden heeft, om ons in Zich in de gerechtigheid en in de kennis Gods in te zetten, iets meer van de zware strijd, welke al Zijn heiligen voor gerechtigheid en voor God gestreden hebben in Christus? Ach, wij dromen altijd van heerlijkheid, welke gezien moet worden, willen daarvoor altijd tabernakelen bouwen, en willen het maar niet begrijpen, dat juist dat Gods wegen zijn, die door diepe wateren gaan; bovendien zijn ook wij daar altijd met slaap bezwaard, waar het gevaar op het hoogste geklommen is. Wél ons, die het bekennen wat in ons is, dat onze Heere Zich aan zo'n onverstand niet geërgerd heeft, en er Zich ook nog niet aan stoort, wanneer Hij Zijn wegen met ons gaat; en bovenal wél ons, als wij erkennen, welke heerlijkheid Hij voor ons uit Zijn nood door Zijn gebed teweeggebracht heeft, zo zullen wij van het kruis menige roos plukken, van het lijden allerlei genot, en van elke moeite en benauwdheid de heerlijkste uitkomst verwachten, ook niet traag worden in al de strijd voor God en voor gerechtigheid. Want hier heet dood *overwinnen*.

V. Leven, en sterven.

Intussen wat zal het, al zitten wij vol onverstand! Deswege heet het Evangelie "evangelie" dat is "blijde boodschap"; want het openbaart ons, dat wij, de schapen van Zijn weide, mensen zijn, Hij echter de Heere onze God is. Als hij, Petrus, zo lezen wij verder, dit nu zeide, zich zo onverstandig uitliet, kwam een wolk en overschaduwde hen; en zij werden bevreesd, als zij in de wolk ingingen. En er geschiedde een stem uit de wolk, zeggende: *Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem.*

Is het mogelijk? Hoe geweldig is de liefde Gods! De mensen, de discipelen hebben geslapen, toen de Heere gebeden heeft; de mensen, de discipelen hebben onverstandig gesproken, toen zij de vlucht van 's Heeren gebeden, toen zij Zijn heerlijkheid en Mozes en Elias in Zijn heerlijkheid met Hem gezien hebben; zij verstonden zo weinig van de zaak, dat zij niet wisten wat zij zeiden; en nochtans dringt de macht der liefde voor de mensen zich in een wolk tot hen en overschaduwde hen, en zij werden bevreesd, toen de wolk zich over hen uitbreidde. Maar ook dit, dat zij bevreesd werden, houdt de liefde van God niet terug; er geschiedde een stem uit de wolk, zeggende: *Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem!*

Dat was de eer en de heerlijkheid, welke onze Heere van God de Vader ontving, zo luidde de stem, welke van de hoogwaardige heerlijkheid tot Hem gebracht werd.

Al mogen wij nu steeds de moed verliezen, vol angst en nood en vol van twijfel zijn, ook aangevochten door alle machten der hel, hetzij vanwege onze zonden of andere noden. Al mogen wij gedurig in dit of dat met slaap bezwaard zijn, terwijl wij vanwege nood en benauwdheid horen noch zien kunnen, en wij voor Gods Waarheid staan, als ware er geen woord van waar. Al mogen wij gedurig in zo'n duisternis zitten, dat wij geen straal van licht ontdekken. Ja, ook daar zelfs, waar wij het heerlijkste van onze God en onze Zaligmaker zien, en wij het ook wel gewaarworden, dat alles samengesteld is naar het eeuwige getuigenis der "twee olietakken, welke voor

de Heere der ganse aarde staan" (Zach. 4:14), wij nog altijd vol onverstand dat, wat wij zien, naar onze begrippen van heerlijkheid duiden, de zaak is voor ons uitgemaakt. Uitgemaakt voor ons, wie het om gerechtigheid en om God te doen is. Want eer wij nog het aanzijn hadden, toen wij nog ver van God en van Zijn gerechtigheid waren, heeft Hij, de barmhartige Heiland, daar op de berg voor ons gebeden.

Want niet voor Zichzelf kwam Hij hier op aarde, worstelde Hij hier, offerde Hij tranen en sterke roeping tot God, hield Hij aan om verhoring, om uitredding, maar opdat Hij de zondaren zou zalig maken. En Hij had er zo'n welgevallen in, om de zondaren zalig te maken, om de gerechtigheid te verkrijgen en de kennis van de Vadernaam op aarde en in onze harten te planten, dat toen Hij het hart des Vaders voor Zich en voor ons afbad, en Zich in dat hart indrong met al onze zonden, noden en benauwdheden, waarin Hij Zich voor ons bevond, die Hij voor ons op Zich genomen had, Hij van de heerlijkheid der genade, der liefde en des ontfermens zo vervuld werd, dat louter genade in het voile licht Gods van Hem uitstraalde; en zo zeer behaagde zo'n worstelen om het Vaderhart, zo'n worstelen, om de eeuwige gerechtigheid en om de naam hierbeneden te planten en te gronden, de Vader in de hemelen, dat Hij niet alleen zijn twee getuigen zond om Hem te versterke en met Hem alle de beloften, die Hij vervullen zou, te bespreken, maar dat Hij ook met hoorbare stem Hem lof en ere liet toekomen voor zo'n Middelaarsliefde tot God en mensen.

Vatten wij het heden niet, wij zullen het mogelijk morgen verstaan. verstonen het de Apostelen toen niet, zij verstonen het des te beter, nadat de Trooster, de Heilige Geest, op hen was gekomen. Ook toen eerst hebben zij dit: "Dien zult gij horen", of woordelijk: "*van Hem hoort!*" Zo verstaan, dat hun gehele prediking van Jezus niet anders is geweest dan een luide weerklank van dit woord des Vaders: "*hoort Hem.*"

Immers dat zijn geen woorden geweest voor de Heere, maar voor ons. Want wat zeggen zij anders dan dit: "Hij is de Weg en de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Hem"; wat anders dan dit: "Wilt gij, zondaren, weten, hoe Ik over u denk, zo vraagt naar Mijn Zoon, Mijn Eniggeborenen en Geliefden, in Hem is Mijn liefde, en Hij heeft de genade, Hij is Mijn hart, Mijn ander Ik, Mijn ingewanden. Wat Hij u zegt, dat is genade; wat Hij u voorhoudt, dat is gerechtigheid, wat Hij u betuigt, dat is leven; ja, Hijzelf is dat alles; en hebt u Hem, zo hebt u Mij; gelooft u Hem, zo gelooft u Mij; ziet u Hem, zo ziet u Mij; Hem heb Ik verheerlijkt, en Hem heb Ik u tot een Verlosser gegeven; want wat Mijn wil was, u te verlossen heden en in alle eeuwigheid, dat was Zijn gebed; daarom houdt u aan Hem, en in Hem en met Hem zult u doorbreken. (Micha 2: 13)

VI.

En als de stem geschiedde, zo werd Jezus alleen gevonden; de discipelen zagen op eens niets meer van de heerlijkheid; ook Mozes en Elias zagen zij niet meer. Hier hebben wij het getuigenis van hetgeen wij tot onze troost in dit aardse leven moeten vasthouden, te weten een Jezus, van wie geschreven staat, "dat Hij geen gedaante noch heerlijkheid had; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben." Een verheerlijkte Jezus, zo gedurig in gezelschap met een Mozes en Elias, Die zou ons nog kunnen behagen. Maar de Schrift getuigt van Hem, wie Hij is, opdat wij behagen mogen scheppen in een Verlosser, Die hier op aarde voor het vlees niets aanbevelingswaardigs heeft. Want wel heeft Hij gezegd: "Ziet, Ik ben met ulieden alle de dagen tot de voleinding der wereld", maar wij moeten het goed verstaan, hoe Hij met ons is. Zal Hij met ons zijn, zo laat ons Zijn heerlijkheid, de

heerlijkheid in Hem, de heerlijkheid hierna geloven; want deze gehele gebeurtenis hebben wij tot een bewijs, hoe waarachtig deze zijn en onze heerlijkheid in Hem en in Zijn genade en onder zijn bescherming is. Men zie evenwel af van alle heerlijkheid naar het zichtbare, en neme het wel ter harte, dat het de discipel genoeg is, dat hij zij gelijk zijn Meester.

Wij kunnen hier in deze wereld niet anders zijn, dan Hij was; en daarom hebt gij u ook te besnijden van alles wat van de wereld is. Onze roeping is om van onszelf af te zien, ons in waarheid te verloochenen en ons kruis dagelijks op ons te nemen, zo wij in waarheid Zijn discipelen willen zijn, zo wij Hem in waarheid willen gevonden hebben, zo het er ons om te doen is, dat Hij met ons zij. Vinden wij Hem alléén, zo vinden wij Hem, zoals Hij in Zijn woord voor onze ogen staat. Is het u in dit aardse leven te doen om gerechtigheid, om God, dan zal allerlei kruis, nood, ellende, aanvechting en schijnbare ondergang uw deel zijn. Ziet u echter in zo'n strijd enkel zonde, droefenis, nood en benauwdheid en anders niets, zeg dan getroost, dat u Jezus gevonden hebt, Weliswaar Hem alléén, en geen Mozes en Elias; dan zult u evenwel ondervinden, dat Deze, die u gevonden hebt, de ware Jezus is, die Jezus, van wie Mozes en Elias getuigd hebben; dan zult u ook Hem horen, en deze versmaden Jezus, Die hier op aarde voor zo menige valse Jezus moet plaats maken, altoos zien staan ter Rechterhand Gods, zoals Stéfanus Hem zag; en zo waarachtig als Zijn Naam Jezus, dat is "Verlosser" is, zo waarachtig zult gij, in volharding aan Zijn geloof, het hierbeneden ervaren, hoe Hij u weet door te helpen, en ook mét de vervolgingen genade en ere weet te geven, en ook in een wandel te houden, die tot lof en ere Gods en in Zijn ogen recht en goed is.

Totdat uw laatste ure zal slaan; dan heeft al het lijden dezes tijds volkomen een einde, en er is u een vreedzame overgang in Zijn heerlijkheid bereid, om daarin met Jezus te prijken, gelijk Hij prijkt in de heerlijkheid des Vaders met alle degenen, die van de aarde gekocht zijn, die Hem de Vader gegeven heeft. AMEN

52.

Jesaja 40:28-31

Deze leerrede werd gehouden op 29 November 1846, des voormiddags, zij is in de eerste uitgave der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" No. 7 in het 3de Twaalfal. In de "Zwanzig Predigten" is zij No. 18. Des avonds behandelde Kohlbrugge Jesaja 17.

"Ten dage als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen", zo sprak David tot zijn God (Psalm 56: 4), toen de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath, en hij zijn aangezicht voor hen veranderd had en zichzelf als gek onder hun handen hield, bekrabbeld de deur der poort, en hij zijn zeever in zijn baard liet aflopen, zodat zij hem voor onzinnig hielden (1 Sam. 21:10 vv)

"Ten dage als ik zal vrezen, zal ik op U vertrouwen", dat zal wel altijd het gebed der Gemeente Gods blijven, de roeping en smeking van een ieder, die in zijnen nood niet weet waaraan zich te houden, het zij dan aan God. Want hier is voor en na wel niet anders dan vreze, zoals ook de Apostel Paulus aan de Korinthiërs schreef: "Ik was bij ulieden in zwakheid en in vreze en in vele beving" (1 Kor. 2:3); en nog eens: "Wij waren in alles verdrukt, van buiten was strijd, van binnen vreze." (2 Kor. 7: 5)

Weliswaar elk rechtvaardige is moedig als een jonge leeuw (Spr. 28: 1), dat was de Apostel Paulus ook, en nochtans lezen wij van hem: "Toen hij de broeders zag, dankte hij God en greep moed." (Hand. 28:15) Het zal wel niet uitblijven, dat de rechtvaardige zal vrezen; ware het anders, dan zou God Zijn volk niet zo herhaaldelijk aanspreken met woorden als deze: "Vreest niet voor hen, want zij kunnen geen kwaad doen, ook is er geen goeddoen bij hen" (Jer. 10: 5), en wederom: "Hoort naar Mij, gijlieden, die de gerechtigheid kent, gij volk, in welks hart Mijn Wet is! Vreest niet de smaadheid van de mens, en voor hun smaadredenen ontzet u niet, want Mijn gerechtigheid zal in eeuwigheid zijn, en Mijn heil van geslachte tot geslachten. Ik, Ik ben het, Die u troost; wie zijt gij, dat gij u vreest voor de mens, die sterven zal? En voor een mens, dat hooi worden zal?" (Jesaja 51:7, 8 en 12) En wederom: "Maar nu, zo spreekt de Heere, uw Schepper, o Jakob! En uw Formeerder, o Israëel! vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Van toen af, dat u kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad." (Jesaja 13:1, 2 en 4) En wederom: "Vrees niet, want Ik ben met u; wees niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de Rechterhand Mijner gerechtigheid." (Jesaja 41:10) En nogmaals: "Vrees niet, want u hebt genade bij God gevonden." (Luc. 1: 30) Daarom heeft ook de Heere gezegd: "In de wereld zult u verdrukking hebben." (Joh. 16:33)

Het zal dus ook niet uitblijven, dat de Heere duizend goede woorden zal hebben, opdat Zijn ellendigen in allen nood goedsmoeds worden, dat zij juist door angst gedreven op de Heere hopen.

Hoewel de zo-even aangehaalde, uit de mond van God ons toegekomen woorden reeds op zichzelf alles bevatten, kan het ons nochtans tot bemoediging wezen, zo'n woord in dit uur met elkander nader te overdenken.

Tekst: JESAJA 40: 28-31.

Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord. dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Er is geen doorgronding van Zijn verstand. (vers 28) Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft. (vs. 29) De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewis vallen; (vs. 30) Maar die de Heere verwachten. zullen de kracht vernieuwe, zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden, zij zullen wandelen, en niet mat worden." (vs. 31)

Bij vier rustpunten wordt in de voorgelezen woorden onze aandacht bepaald. Wij hebben hier:

1. Een troost voor hen, die in moeiten zijn, dat zij weten, wat zij aan God hebben.
2. Een verklaring van wat Hij aan dezen, die in moeiten zijn, geeft.
3. Een voorzegging, hoe het degene vergaan zal, die zich tegen Gods Waarheid verzetten.
4. Een verkondiging, hoe het degene gaat, die op de Heere wachten.

I.

1. *Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord?* Zo spreekt de Heere tot Zijn Jakob, tot Zijn volk, dat in zijn nood en vreze met Hem worstelt, tot Zijn Israël, dat Hem niet laat gaan, tenzij de Heere het gezegend heeft. De Heere en Verlosser van Zijn Gemeente liet door Zijn Geest aan Zijn volk in deszelfs verdrukking en gevangenschap een dubbele troost verkondigen, opdat zij niet in moedeloosheid zouden verzinken. de scharen der Evangelisten werd het aangezegd: "*Troost, troost Mijn volk*", daarmede namelijk, dat de Heere hen van eeuwigheid heeft liefgehad, dat Hij Zich Zijn volk gekocht heeft, dat Hij lust gehad heeft Zich aan hen bekend te maken, dat zij Zijn eigendom waren; zij moesten vriendelijk tot Jeruzalem spreken of wel, *naar het hart van Jeruzalem*, dat is: zo spreken, dat het gewonde hart met de olie van Zijn genade, met de balsem Zijns heils zou overgoten worden. Zij moesten *Jeruzalem verkondigen dat haar strijd vervuld (voleind) was*, m. a. w. dat de Heere de Overwinnaar van alle haar vijanden was, en derhalve alle vijanden reeds verslagen waren; dat haar misdaad, haar ongerechtigheid en verkeerdheid verzoend, woordelijk: *Hem aangenaam was geworden*, omdat Hij dezelve met Zijn liefde bedekte; dat zij *van de hand des Heeren dubbel ontvangen zou*: genade voor genade in alle haar zonden. Hij had aan Zijn volk doen verkondigen: "*Ziet, hier is uw God*", Christus is hier, wie zal verdoemen?

Hij had hun laten aanzeggen, dat al hetgeen zich tegen hen zou stellen, *voor Hem was als een druppel aan de emmer*; en dat al het antichristelijk en ongoddelijk doen en drijven, en wie immer daartoe hulp verlenen, voor Hem zo weinig te beduiden hadden, als wanneer stoppelen zich tegen een wervelwind zouden willen verzetten. Zo heeft Hij Zijn volk dan liefelijk getroost met Zijn macht en sterke kracht, en het hun voorgehouden, hoe groot die is, en zo troost Hij ons ook nog met diezelfde woorden, want tot aan de voleinding der wereld zal Hij als Koning heersen, als een getrouw Herder Zijn kudde weiden, en gelijk dauw uit de dageraad zich doen geboren worden die, welke Zijn Naam belijden. Evenals Hij echter weet, wat maaxsel wij zijn, zo weet Hij ook, aan welke moeite wij gedurende geheel ons leven blootgesteld zijn; zo weet Hij ook zeer goed, dat Zijn volk altijd vol vreze is, dat het altijd de ogen gevestigd heeft op het zichtbare, op het gevaar, op de nood, op de mensen, op de omstandigheden, op al wat voor ogen is.

Want wij blijven altijd discipelen van Christus, Zolang wij in deze tabernakel zijn; en wat voor discipelen? Zulke, van wie de Heere met recht zegt: "O ongelovig en verkeerd geslacht, hoelang zal Ik nog met ulieden zijn? Hoelang zal Ik u nog verdragen?" (Matth. 17: 17) En: "Wat overlegt u dat u geen broden hebt? Bemerkt gij nog niet, en verstaat gij niet? Hebt gij nog uw verhard harte! Hoe verstaat u niet?" (Markus 8:17, 21)

2. Zo spreekt ook hier dezelfde Heere: *"Weet gij het niet? Hebt u niet gehoord."* Wie is deze "gij"? Zijn volk. Wie is Zijn volk? Ik, gij, wij, een ieder van ons, zo velen als er onder ons uit God geboren zijn. Wie is uit God geboren? Die gelooft. Wie gelooft? Die zich vastklemt aan de weldaad van Christus. Wie klemt zich vast aan de weldaad van Christus? Hij, die de Vader in armen van eeuwige liefde opneemt. wie neemt de Vader daarin op? Hij, die de Geest door het Woord tot de levenden God drijft. Wie drijft de Geest door het Woord daartoe? Dien, die voor het Woord Gods beeft en in zijn ellende wegzinkt, en opzucht om genade, om heil, om verlossing, om gerechtigheid. Indien wij zodanigen zijn, zo zijn wij Zijn volk, Zijn heiligen en uitverkorenen; en zo komt dit woord dan tot ons: "Weet gij het niet? Hebt gij niet gehoord?" Wat? *Wat wij aan onze God hebben!*

Welnu, weten wij dat niet? Hebben wij dat niet gehoord? Ja, juist daarom gaat het. Nu zeg ik echter vooraf: "Ja, wij weten het, wij, die in duizend moeilijke uren van ons aardse leven ondervonden hebben, hoe de eeuwige Ontfermer weet te troosten, te helpen, te verlossen. Ja, wij hebben het gehoord in duizend verschrikkelijke ogenblikken, waarin wij riepen: "Hoor, Heere, mijn gebed, en neem mijn geroep ter ore, zwijg niet tot mijn tranen; wend U van mij af, dat ik mij verkwikke, eer dat ik heenga, en ik niet meer zij." (Psalm 39: 13 en 14)

Ja, wij weten nog wel iets van "vroeger, van "voorheen", van het "eertijds", toen wij op het vlakke des velds in ons bloed lagen, en er tot ons gezegd werd: Leef; ja, in uw bloed: leef!" (Ezech. 16:6) Ja, wij weten nog wel van dingen, die niet in een hoek geschied zijn. Ja, wij hebben wel een- en andermaal gehoord, dat de macht des Heeren is, en dat er verwachting en loon, ook uitkomst is bij de Almachtige. Maar in iedere moeilijke ure, in elke angst, nood en druk moet het ons opnieuw worden voorgehouden: "Weet u het niet? Hebt u niet gehoord?", want wij blijven zulks nooit indachtig.

3. Wat moeten wij dan weten? Wat moeten wij dan gehoord hebben? Toch immers deze troost: *"De eeuwige God, Jehovah, Die de einden der aarde geschapen heeft, wordt noch moede noch mat; daar is geen doorgronding van Zijn verstand."* Voorwaar, een heerlijke troost, die wij ter harte willen nemen, te weten dat onze God noch moede noch mat wordt! Maar waarin wordt Hij noch moede noch mat? Wel daarin, om ons te troosten, ons te helpen en te verlossen, om ons te sterken, om ons te dragen en te leiden naar Zijn raad, totdat Hij ons opnemen zal in Zijn heerlijkheid. Dat Hij echter niet moede noch mat wordt, dat wordt ons gedurig opnieuw verkondigd, dewijl het Vaderhart Gods vol zorg voor ons is en met ontferming over ons bewogen, zodat in Hem enkel "ingewanden" zijn, innerlijke bewegingen der barmhartigheid. En louter liefde, opdat wij moed houden en alleen op Hem hopen, te midden van onze vreze.

En waarlijk, bij wie van ons, bij wie van Zijn ellendigen, die Hem heilig zijn, is Hij ooit moede of mat geworden? Welke machtige bewijzen van Zijn lankmoedigheid, Zijn genade, zijn geweldige liefde heeft Hij ons niet gegeven? Hoeveel Eben-Haëzers

staan er niet op onze pelgrimsweg? Hoeveel tranen heeft Hij niet reeds afgedroogd? In hoeveel verschrikkelijke gevaren, bij de herinnering waarvan ons nog een huivering overvalt, heeft Hij ons niet als op de handen gedragen, zodat wij er niet in zijn omgekomen! Uit hoeveel verzoeken heeft Hij ons niet ongerept en ongedeed uitgeleid? Zien wij terug op de reeds afgelegde levensweg, dan kunnen wij met recht betuigen: "O God, Gij hebt mij geleerd van mijn jeugd aan, en totnogtoe verkondig ik Uw wonderen." (Psalm 71:17) Wat is de korte inhoud van onze levensgeschiedenis? Is het niet dit: "Gij, Die mij vele benauwdheden en kwaden hebt doen zien, zult mij weer levend maken en zult mij weer ophalen uit de afgronden der aarde." (Psalm 71: 20) Waarlijk, evenmin als God de Heere moede of mat geworden is, om van onze gedachtig te zijn van eeuwigheid af tot op deze ure, Hij ook niet moede of mat geworden is, om ons in de dood, waarin wij lagen, toen wij Hem in het geheel nog niet kenden, na te gaan, totdat wij op onze weg ter helle, te midden van onze zonden, door zijn genadige hand gegrepen werden, zodat wij tot onszelf inkeerden en vraagden: *Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal?* Evenmin dat Hij moede of mat geworden is, ons tot hiertoe in al onze verkeerdheid en verdraaidheid met alle lankmoedigheid te dragen en ons, niettegenstaande al onze gruwelijke zonden, met de macht van Zijn genade en goedertierenheid te overladen, evenmin zal Hij moede of mat worden, om ons, die Zijn Naam aanroepen, voortdurend te doen ervaren, wat wij in de Psalm van onze God roemen: "Geloofd zij de Heere; dag bij dag overlaadt Hij ons. Die God is onze zaligheid, Sela! Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij de Heere, de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood." (Psalm 68: 2 (), 21)

4. Het is ons echter tot onze troost gezegd, dat onze God noch moede noch mat wordt, omdat wij hier gedurig het tegendeel zien van Gods toezeggingen, en er zich in de gedachten van onze harten allerlei moedeloosheid openbaart, als ware God moede en mat geworden. De Heere kent zodanige gedachten wel; Hij weet wel, dat wij dit van Hem denken; daarom juist zegt Hij: *"Waarom zegt u dan, o Jakob, en spreekt gij, o Israël: mijn weg is voor de Heere verborgen, en mijn recht gaat voor Mijn God voorbij?"* (Jesaja 40:27) Daar zien wij wat wij van onze God en getrouwe Heiland denken en zeggen. Daar zien wij, hoe diep het ongeloof en de twijfelmoeidigheid in onze harten zit. Daar zien wij echter ook, welke zorg Hij voor ons heeft, en hoe Hij noch moede noch mat wordt, zulke boze gedachten aangaande Hem uit onze harten weg te nemen. En ons te vervullen met Zijn troost, dat Hij ons niet verlaten zal, hoewel wij dat in onze bedruktheid denken. Daarom zegt Hij niet alleen, dat Hij noch moede noch mat wordt, maar ook welk een God Hij is, Die noch moede noch mat wordt.

5. Immers Hij noemt Zich hier tot onze troost: "de eeuwige God." En omdat Hij nu eeuwig is, kan ons niets van Zijn liefde scheiden, welke is in Christus Jezus. Want Hij is en zal wel blijven de Eerste en de Laatste; evenals Hij de Leidsman, de Aanvanger des geloofs geweest is, zo is Hij ook de Voleinder. Evenals Hij een goed werk in ons begonnen heeft, zo zal Hij dat ook voleinden. Gelijk Hij ons van de beginne verkoren heeft, waarvan Zijn woord ons borg is, zo zal Hij ook wel Zijn woord gestand weten te doen: "Ik geef hun het eeuwige leven, en niemand zal hen uit Mijn hand rukken." (Joh. 10: 28) Onze God weet bijgevolg niet alleen wat over ons komen zal, maar Hij heeft ook van eeuwigheid af alles zo naar Zijn raad vastgesteld en verordend, dat alle ding ons ten goede moet medewerken, te weten ons, die naar Zijn voornemen geroepen zijn; en dat is Zijn voornemen: onze heerlijkheid in Hem.

Alles heeft ten laatste een einde. De zonde kan een mens niet eeuwig plagen; aan allerlei ongemak en tegenheden, aan allerlei lijden, angst en nood komt ook een einde; der mensen vijandschap, haat, smaad, hoon, spot en leugen, waarmee zij de rechtvaardige vervolgen, moet ook een einde nemen; maar God blijft, en God blijft Dezelfde, de oude trouwe God, en weet te van Zijn tijd liefelijk te troosten met Zijn gerechtigheid en waarheid. Alles moet ten laatste toch daartoe dienen, dat Zijn eeuwige waarheid en gerechtigheid, waarin de Zijnen geborgen zijn, op het heerlijkst aan het licht komen, en aan alle ongerechtigheid de mond gestopt is. En gelijk Hij Zich van de beginne af betoond heeft als de trouwe Herder, Die een heerlijke uitweg gegeven heeft uit dit jammerdal, zo zal Hij Zich ook wel als zodanig blijven betonen, totdat Hij de laatste der Zijnen binnengebracht heeft.

6. Hij noemt Zich verder *Jehovah* en dat verstaan wij genoegzaam, wanneer wij maar aan Abraham denken, toen deze zo alleen ging met zijn Izak, met zijn Christus, met zijn heil, met al zijn vooruitzichten, ja, met alle beloften, die hij ontvangen had, en hij een weg had te gaan, waarbij enkel dit éne: "*Hij zal zijn*" hem kon staande houden. Nu zulk een, *Die zijn zal*, is onze God; en als wij maar gedurig opnieuw daarin versterkt worden, dat Hij is, dat Hij zijn zal, dan is er geen gevaar. Want juist dat veroorzaakt ons zoveel nood, dat het ons is, als ware God dood, en als waren zonde, dood, duivel en alle vijanden alleen levend, en als had de nood alleen wezen en een onoverwinnelijk bestaan, daarentegen ware het machtige Woord des Heeren een hulpeloos en onbruikbaar ding voor ons.

Hij zegt verder: "*dat Hij de einden der aarde gemaakt heeft*", zoals op andere plaatsen: "dat Hij hemel en aarde geschapen heeft", en wederom: "dat de aarde des Heeren is, mitsgaders haar volheid." Zo heeft Hij dan vooreerst nog wel altijd een hoekje, waar de vrouw, met de zon bekleed, tegen de harde vervolgingen der slang kan verborgen blijven, zo heeft Hij dan ook weer wegen genoeg, dat Zijn woord zijnen loop hebben kan, hoe men het ook zou willen tegenhouden; zo is dan echter ook ten andere alles in zijn hand en macht, en staat alles Hem ten dienste. Komt de hulp niet van het ene einde, dan komt die tochten laatste van een ander einde; daarom de moed niet verloren, - *Hij zal het maken!*

Daarom geeft Hij nog een troost bovendien: "*Zijn verstand is ondoorgrondelijk*", zodat het wel heten mag: Hadden wij dat gedacht, dat het alles zo zou toegaan en er zoiets uit voortkomen zoude! Zo moet, wanneer het ons waarlijk om verlossing te doen is, het geweld der zonde slechts daartoe dienen, om de macht der heerschappij van Zijn genade door gerechtigheid, door Jezus Christus des te heerlijker aan het licht te brengen. Zo laat Hij de nood dikwijls zo hoog stijgen, om de Zijnen te maken tot lichten der wereld en tot wondertekenen, tot een getuigenis daarvan, hoe Hij weet te helpen. Ook laat Hij het menigmaal de vijanden in hun list en huichelarij schijnbaar gelukken, om te tonen, hoe Hij met dat, wat voor de wereld dwaasheid is, de wijsheid der wijzen weet teniet te maken, en laat de goddelozen een kuil voor de rechtvaardige graven, opdat zijzelf daarin vallen. Ook zal Hij wel daarvoor zorgen, dat de duivel met al zijn arglistigheid de bijnaam van "dom" zal moeten behouden.

II.

Onze tekst laat een verklaring volgen, van wat God aan deze, die in moeite zijn, geeft.

1. Wanneer het hier heet: "*Hij geeft de moeden kracht en vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft*", wil de Heere daarmee zeggen: u bent moede, Ik ben het, Die u kracht geeft; u vermoogt niets, Ik ben het, Die u sterkte genoeg laat toekomen. Zoals wij ook op een andere plaats lezen: "De Heere HEERE heeft Mij een

tong der geleerden gegeven, opdat Ik wete met de moede een woord ter rechter tijd te spreken." (Jesaja 50:4) En wederom: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven." (Matth. 11:28)

Voorwaar een zeer troostrijke prediking, dat God ons zegt, wel te weten, dat wij moede zijn, dat Hij ons zulks niet euvel duidt, maar dat Hij het is, Die ons kracht geeft. En zo moeten wij, horende dit woord, Hem ons stellen tot een Fontein (Psalm 84: 7), te weten wij, die door dit jammerdal moeten doorgaan.

Maar wat is toch wel de oorzaak, dat wij hier zo moede worden? Is ons dan geen rust beloofd? Is niet het gehele Woord Gods voor ons? Komen niet juist daarin duizenden beloften voor, dat de Heere met de oprechten is en Hij het hun zal doen gelukken? Staat daarin niet geschreven, dat hetgeen de goddelozen willen, ijdel werk is, dat de rechtvaardige daarentegen is als een boom, geplant aan waterbeken, en dat al wat hij doet wel zal gelukken? Staat daarin niet geschreven, dat God de Zijnen rust geeft van al hun vijanden? Wordt daarin niet gezegd, dat Hij hun zonden en ongerechtigheden niet meer gedenkt? Wordt ons daarin niet verkondigd, dat Hij ons verlost heeft van onze zonden? Laat Hij niet van de rechtvaardigen prediken, dat zij het goed hebben? Wordt er niet gezegd, *dat ons het brood zal gegeven worden, dat ons water gewis zal zijn?* Is het met het Woord niet zo gelegen, dat wij naar deszelfs beloften de een overwinning na de andere zullen wegdragen? Heeft Hij niet gezegd, dat Hij Zijn heerlijkheid op ons gelegd heeft? Heeft Hij niet gezegd: *Ik ben met u alle de dagen tot aan de voleinding der wereld?* Heeft Hij ons niet met de macht van Zijn Rechterhand verlost van de toekomstigen toorn; ons niet levend gemaakt met Christus en ons in Hem, de Geliefde, gezegend met alle geestelijke zegeningen in de hemel in Hem? Heeft Hij ons niet Zijn Geest gegeven, de Heilige Geest ons ten Onderpand van eeuwige verlossing, ten Onderpand, dat Hij ons genegen is, dat wij aan Hem een genadig God hebben, ten Onderpand, dat al deze dingen waarachtig zijn?

2. En nu, wat zien wij hier anders dan gedurig het tegendeel? Als wij ons van zonden verlost menen en ook werkelijk verlost zijn, en de zonde ons van harte leed is, dan worden wij voor en na dieper in onze verdorvenheid ingeleid, zodat ons menigmaal horen en zien vergaat, en wij niet meer weten waaraan ons te houden. Want dan hebben wij menigmaal het net zelf over ons toegehaald; het is niet meer de duivel, niet meer het vlees, niet meer het boze hart, het zijn niet meer de mensen of de omstandigheden, maar wij worden het met alle kracht gewaar, dat wij zelf het zijn, wij, wij, die op dingen kunnen uit zijn, die zo ijdel, zo nietig zijn, dat wij ons diep zouden schamen, als wij konden vermoeden, dat onze naaste het wist. Zoiets komt heden voor, zoiets keert morgen weer, en daar is geen blijdschap in het binnenste. Hoe komt zulks overeen met de nog gisteren gevoelde liefde voordat wat heilig, heilig is, voor dat wat wèlluidt? Moede legt men zich bij zijn pak neer aan de weg.

3. Bij dit alles, God, de genadige God, woont in het hart, God, Die rechtvaardig maakt. In Zijn gerechtigheid gaat men nochtans voort, van deze getuigen wij; maar daar zijn vaak 's mans vijanden zijn eigen huisgenoten. Gelijk Gods Wet in het hart is gegrift: God en de naaste lief te hebben en zichzelf te verloochenen, zo getuigt men met daad en woord van de genade van Jezus Christus, van de liefde Gods, van de macht van Zijn genade, van de heerlijkheid Zijns heils, van de uitnemendheid van Zijn trouw, van de macht van het-zich-vasthouden-aan-God, en hoe God Zelf alles daarstelt bij degene, wie het er om te doen is, overeenkomstig de Wet te zijn, wie het er om gaat, verlost te wezen van een neerdrukkende last en van der zonde onbrekbare

kluisters. En heeft men zo gehandeld, heeft men zo getuigd, daar slaan de golven hoog op; de waarachtige moet gevaarlijk, moet een ketter en leugenaar zijn, de goddeloze daarentegen een heilige en een vriend der waarheid, der oprechtheid, en der gerechtigheid, een alleszins evangelisch mens, en waar zo de ganse macht der verdraaidheid tegen de rechtvaardige oprukt, daar wordt hij moede. Ach, hoe menigmaal heet het: "Ik ben moede van mijn zuchten; ik doe mijn bed den gansen nacht zwemmen; ik doornat mijn bedstede met mijn tranen. Mijn oog is doorknaagd van verdriet, is veroud vanwege al mijn tegenpartijders." (Psalm 6: 7, 8)

4. En hoeveel bittere tegenheden zijn er in dit jammerdal! Heeft men het niet van buiten-af, dan heeft men het in huis; heeft men het niet in huis, dan komt het van buitenaf. "Ik zal nog één der dagen omkomen door Sauls hand, " zeide David, toen hij tot op één na door alle gevaren heen was. "Al deze dingen zijn tegen mij, " klaagde Jakob. En Naömi, de vrouw "lieflijkheid", wilde van haar eigen naam niets meer weten, maar Mara dat is "bitterheid" genoemd worden. (Ruth. 1: 20) Hoe menigeen van ons heeft de belofte van gezondheid? En heeft evenwel met krankheid te kampen, de belofte, dat God hem in de ruimte zal zetten, en weet nochtans niet, hoe er door te komen. Welke smart moet men menigmaal in het eigen hart omdragen, en men gevoelt zich omringd van mensen, die iets willen zijn en evenwel er niets van verstaan. Hoeveel verwijten van mensen, die Gods wegen naar hun wijsheid beoordelen, die stenen aanbrengen in plaats van olie; van tegensprekers, van huichelaars, van alle duivelen, die een mens alles bestrijden! Dat maakt moede.

5. En wat zijn wij onder dat alles in dit aardse leven? Niets vermogende mensen, die in het geheel geen kracht in zichzelf hebben, noch macht, noch weerstandsvermogen. Dat weet de vijand aller gerechtigheid zeer goed, daarom verontrust hij ons zo. Hij weet het wel, hoe angstig, hoe bevreesd wij zijn, hoe wij ons zo in het geheel niet aan Gods Woord kunnen houden, hoe zwak, hoe licht wij zijn over te halen, ja, hoe dom wij zijn en dwaas; hij weet, dat wij als arme duiven zijn, die geen hoornen hebben om te stoeten, geen spiesen om te verwenden, dat wij de voorzichtigheid der slang gedurig verlerd hebben, en daarheen gaan als weerloze lammeren, en dat wij niets hebben dan het Woord, en dies alleen hebben de gerechtigheid, die voor God geldt. Die vijand weet wel, dat wij voortdurend in een hoekje te jagen zijn, dat wij ook sidderen en beven, wanneer hij aankomt met zijn wet en heiligheid, met het "hoe en wat het zijn moet." Hij kent onze zwakke zijde wel, en weet ons altijd juist daar aan te grijpen, zodat wij een afschuw hebben van zo'n geweld en zulke mishandeling. Hij weet wel, waar hij ons het hart verwondert kan met pijlen, waaraan hij haken bevestigd heeft, en hoe hij het bij de kinderen Gods gedaan krijgt, dat zij bij elke aanval als verbijsterd en verstandeloos staan, en is hun bij zodanig bedrog uit de handen geslagen de hunne gegeven heerlijkheid, Woord en gebed, gerechtigheid en recht, genade en God! Doch wél ons! God weet het ook, en deswege zegt Hij: *dat Hij de moeden kracht geeft en de sterkte vermenigvuldigt dien, die geen krachten heeft.*

6. Dat is het, waarin juist de Heere zijn grote trouw bewijst. Dat is het wat de Gemeente zingt: "Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte, en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden." (Psalm 89: 18) Voorwaarts, voorwaarts moeten wij, hier is geen ruste! Hij, Die ons bij de hand heeft gegrepen, wil ons door alles heen hebben. Het is Zijn eigen werk. Het is Zijn welbeproefd voornemen, het voornemen van Zijn genade: "Dit volk heb Ik Mij" ter Mijner ere "geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen." (Jesaja 43: 21) Al mogen wij nu zo moede zijn, dat ons de ogen zijn

toegevallen, zodat wij niets meer zien, en zo machteloos, dat wij geen lid meer verroeren kunnen Hij weet ons wel op eens een "sta op en eet" toe te roepen, en willen wij uit loutere mismoedigheid niet meer horen wat ons Zijn engel zegt, dan heet het ten tweede male: "Sta op, " en er is ons een tafel gedekt in zo'n woestijn, en opnieuw wordt ons het Woord geopend, zodat wij weer veertig dagen en veertig nachten kunnen voortgaan door de kracht van deze spijze. (1 Kon. 19:5 en 7) Dat is Zijn kracht, waarmee Hij zijn moeden sterkt, waardoor Hij ons kracht verleent, duizend goede en genadige woorden.

De Schrift ligt weer open voor ons, zodat wij niet omkomen in onze ellende, vertwijfeling, nood, angst en verdrukking. Dat is de kracht, waarvan de Apostel spreekt, als hij schrijft: "Opdat gij moogt weten, welke de uitnemende grootheid van Zijn kracht zij aan ons, die geloven, naar de werking der sterkte van Zijn macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, en heeft Hem gezet tot zijn Rechterhand in de hemel." (Ef. 1:19 en 20) Hij geeft ons een woord, voortkomende uit Zijn hart, uit Zijn genade en liefde, tegen de zonde, zodat wij het hoofd opheffen, en de versaagdheid des harten geweken is voor zo'n licht en glans van Zijn genade. Hij geeft ons een woord tegen elke nood, zodat wij door elke verdrukking heenbreken, als ware het een spinnenweb; een woord tegen elke onderdrukker, zodat het heet: Waar is dan de grimmigheid des benauwers? (Jes. 51:13), een woord tegen al het zichtbare, tegen duivel en dood, zodat het heet: "Dood, waar is uw prikkel? hel, waar is uw overwinning?" (1 Kor. 15: 55)

En het is Hem niet genoeg, dat Hij ons kracht geeft in onze vermoeidheid, Hij vermenigvuldigt ons ook de sterkte. Hij maakt ons hart volkomen vast door Zijn genade, zo vast, dat er wel eens te veel genade en te veel troost is, zodat wij het niet kunnen uithouden en vol hemelse verrukking zijn, dat wij zo'n sterke God hebben, Die zo doorbreken kan. (Micha 2: 13)

III.

Er volgt in onze tekstwoorden een profetie of voorzegging, hoe het degene zal vergaan, die zich tegen Gods Waarheid verzetten.

1. *"Zo is het met de goddelozen niet"*, zingt de Gemeente (Psalm 1:4); *de jongelingen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewis vallen.* Dat woord moeten wij ook tot onze troost ter harte nemen. Want er is een onderscheid tussen moede-woorden en moede-woorden. De rechtvaardigen worden moede, omdat zij vanwege de gerechtigheid aangevochten worden, omdat zij aangevochten worden om hun belijdenis, hun geloof, vanwege hun hoop, die zij op God hebben. Daarom worden zij moede, omdat zij altijd het tegendeel zien, Zoals Asaf zulks ook geklaagd heeft in de 73ste Psalm, dat zijn hart opgezwollen was, en hij in zijn nieren geprikkeld werd. Want de gerechtigheid, die voor God geldt, is een veel te grote, een te zware zaak voor een arm mens, om die te handhaven tegen alle vijandelijkheden en aanvechtingen, die zowel van buitenaf als van binnen komen. Zij worden moede, omdat zij aan Gods Waarheid en beloften blijven vasthouden; zij moeten daarbij echter menigmaal roepen en klagen, want het ziet er uit, alsof God niet hoorde, alsof Hij het de vijanden liet gelukken, als ware Hij aan de zijde der ongerechtigheid, zodat men voor gerechtigheid slechts verdrukking, voor liefde slechts haat, voor ere enkel smart, miskenning en ondank inoogst. Buitendien worden zij menigmaal moede, doordat zij in menigerlei nood geraken, waarbij zij zich dan houden aan het woord Gods: "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren" (Psalm 52:15); zij roepen Hem zo aan, maar in plaats dat de uitredding komt, klimt de nood al hoger en hoger, en zij zinken bijna eiken dag dieper in de ellende.

Tenslotte is God er desniettemin, is er nochtans; ook doet Hij hun voortdurend zulke kracht toekomen, dat het hun gaat als Gideon; zij vervolgen de vijand, hoewel zij moede zijn, en scheppen zich krachten uit de vermoeidheid, sterkte uit de machteloosheid, zodat het toch altoos heet: "Wanneer ik zwak ben, dan ben ik machtig." (2 Kor. 12 vs. 1) Maar geheel anders ziet het er uit met *de jongelingen*, waarvan hier de Profeet spreekt. Deze knapen zijn rechte deugnieten, die de arme zuigelingen, hun broertjes en zusjes in de wieg Gods, allerlei kwaad doen, omdat zij het alleen willen zijn, alleen de erfgenamen, de geliefde kinderen des huizes willen wezen, graag alleen daarin zouden willen huishouden naar eigen wil en lust. Deze knapen, waarvan hier de Profeet spreekt, zijn de heerlijke Ezau's in huis, zij maken de Hemelse Vader veel wijs, zodat Hij hun bijna de zegen zou geven, wanneer Hij hen niet beter kende. Deze nu worden, met al hun jagen naar wildbraad, om de Vader daarmee te bedriegen, met al hun willen en lopen met al hun werken, met al hun vijandelijkheden en moorddadige aanvallen, die zij tegen de rechtvaardige Jakobs ondernemen, eindelijk moede en mat, komen echter nooit weer op krachten; dat komt, omdat zij geen God hebben; zij zijn Gode te goddeloos en de duivel te vroom; daarom hebben zij van beide zijden geen hulp te verwachten, zij moeten vermoeid blijven liggen, en kunnen niet weer opstaan.

2. Er is ook een onderscheid tussen vallen en vallen. De rechtvaardige valt zevenmaal, maar de Heere helpt hem op; wanneer hij valt, valt hij de Heere zijn God, Die weet hem wel weer op te richten. Het gaat de rechtvaardigen als de zwakke jonge kindertjes, die moeten leren lopen, zij kunnen geen vaste tred houden, hun voetjes zijn veel te zwak en te teer. Wij denken ook menigmaal, dat wij reeds zonder leiband een goed eind weegs afleggen kunnen, maar eer wij het vermoeden, liggen wij op de grond met een wond of buil, en kunnen ons niet weer ophelpen; daar is echter de Vader nabij, richt het wenende kind weer op, heelt de wonde, en dan gaat het weer flink voorwaarts, gelijk een lammetje vooruitkomt in de schoot van de trouwe herder of wanneer hij het in zijn armen draagt. Maar *de jongelingen*, waarvan de Profeet spreekt, die hebben altijd kracht, om samen te spannen, opdat zij de ellendige, de arme, die op God hoopt, doen vallen. Zij hebben altijd macht, iets verkeers uit te richten, altijd verstand, zich in de rotskloof hunner zonde en ongerechtigheid te handhaven. Eigen eer moet bij hen *Gods eer* heten, hun goddeloosheid vroomheid, hun boosheid geloof, hun huichelarij oprechtheid, hun zonde heiligheid, hun hoogmoed ootmoed en bescheidenheid. Zij zullen echter allen vallen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, die de genade, de eeuwige genade vijandig zijn, en steunen op hun vroomheid en werken, tezamen zullen zij neerstorten met degenen, die Gods wegen willen bedillen, omdat zij de raad Gods niet verstaan en Zijn weg niet willen erkennen, die door diepe wateren heengaat tot verlossing van deze of van gene van Zijn ellendigen.

3. Hoe komt het, *dat zij ten laatste moede en mat worden*, dat zij allen tezamen overhoop geworpen worden, ook zich verstrikken en in hun eigen netten geraken, zij, die de rechtvaardige vijandig zijn? Dat doet het Woord des levenden Gods; dat doet de vermoeidheid en de machteloosheid dergenen, die tot God roepen in hun ellende; want de Heere, Die zijn sterkte gebiedt, grijpt daarmee de Zijnen onder de armen, zodat zij op het Woord voortgaan, door het Woord gedragen worden en uit de heerlijkheid der waarheid dezes Woords beginnen te profeteren: "Immers is God Israël goed dengenegen, die rein van hart zijn" (Psalm 73: 9), zodat zij beginnen te bidden tegen zulke knapen

en jongelingen: "Heere, verhoor hun gebed niet"; ja, dat zij beginnen te vloeken, zoals David door de Heilige Geest gevloekt heeft allen, die de zegen en de vrede niet wilden, maar zich verhovaardigden in hun verkeerdheid. En zo heeft Kaïn moeten vallen voor Abel, Ismaël voor Izak, Ezaü voor Jakob, een geheel volk voor één Mozes, Saul voor Samuël, Joab voor David, Achitofel voor Hussaï Haman voor Mordechaï. In één woord: alle vijanden van Gods volk hebben het nooit verder kunnen brengen met al hun folteringën, dan dat zij zichzelf gefolterd hebben, zij hebben het uit de handen moeten geven en varen laten. Ook is hun macht en hun menigte nooit zo groot geweest, dat zij niet ten laatste hebben moeten vallen voor de moeden en de machtelozen, welke God tot hun sterkte hadden; want al wat van het zaad der Joden is, zal steeds het loflied aanheffen: "Wij zijn meer dan overwinnaars door Hem, Die ons heeft liefgehad." (Rom. 8.)

IV.

Derhalve eindigt ook de Profeet met een prediking, *hoe het degene gaat, die op de Heere wachten.*

1. Waarom staat er niet: *die in de Heere geloven?* Het wachten op de Heere, of de hoop, is het andere deel des geloofs, zodat, wanneer het geloof als het ware voorbij is, de hoop herleeft; want de goede verschansing, waarin de Heere de Zijnen geborgen heeft, heeft een driedubbele muur, zodat, wanneer in het geloof als het ware een bres gemaakt is, de vijand de hoop vindt, en mocht ook deze schijnbaar omvergeworpen zijn, zo vindt hij de liefde, die van geen wankelen weet. Daarom schrijft ook de Apostel: "De hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons is gegeven." (Rom. 5: 5) De liefde nu geeft der hoop kracht, en de hoop aan het geloof, zodat deze drie elkander altijd de hand bieden en elkander ondersteunen, Zolang wij hier in de strijd gewikkeld zijn. Het wachten nu op de Heere, de hoop is het, die ons bevinding geeft; want immers wij hebben het zo menigmaal ondervonden, hoe God noch moede noch mat geworden is. Daarom moeten wij in elke nood en angst weer de toevlucht nemen tot onze ouden, getrouwe God; dat behoort mede tot de kracht, die Hij ons verleent, dat wij ten laatste, wanneer de nood al te hoog gestegen is en de tegenstand al te erg wordt, zijn sterkte aangrijpen. En gelijk wij menigmaal ondervonden hebben, dat Hij de einden der aarde gemaakt heeft, dat Hij Jehovah is, de God Abrahams, Izaks en Jakobs, de God der armen en ellendigen; gelijk wij ondervonden hebben, dat Hij zo menigmaal is ontwaakt en opgestaan tot onze hulpe: zo wordt ook, als wij met het geloof niet meer voorwaarts kunnen, de hoop in ons wakker en levend. Immers het geloof is als het ware machteloos en verstorven, wanneer het heir van zonden, het heir der vijanden, het heir van allerlei benauwers op ons aanrukt. Dan echter weet ons de Heilige Geest liefelijk te troosten, dat wij, ofschoon niets voor ons ziende dan zonden en allerlei nood en druk, en het ook de schijn heeft als waren wij nu verloren en verdorven, te midden van zo'n benauwdheid en angst der hel, ons als het ware in een bundelke tezamen wikkelen en alles bijeenpakken wat wij ondervonden hebben en ook weten van de levenden God en getrouwe Heiland. Tussen hel en hemel, tussen ondergang en verlossing drijven wij daarheen, maar er is een Ik in ons, dat is niet ons Ik, maar Gods Ik, een "*Ik zal zijn*", en dat ontvangt een kracht, dat wij, al gaat het ook de afgrond tegemoet, nochtans niet in de afgrond varen, maar het gaat hemelwaarts, waar God woont, Die alleen nog van ontferming weet, Wiens troon is hoog boven alle vloeden en golven. Het Woord en de bevinding zeggen het ons: Hij zal opstaan, Hij zal helpen, Hij zal verlossen; zeggen het ons: "Wat buigt gij u neer, o mijn ziel! En wat bent u

onrustig in mij? hoop op God; want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts en mijn God." (Psalm 42:12)

2. En bij zo'n wachten en bij zulk een: "*Kom, Heere Jezus!*"; bij zulk een: "Kom haastelijk, mijn Liefste! En wees Gij gelijk een ree, of gelijk een welp der herten op de bergen der specerijen" (Hoogl. 8:14); bij zulk een: "Zo Hij mij ook doodde, zal ik nochtans op Hem hopen." (Job 13:15, naar het Hebreeuws); bij zulk een: "Heere, ik hoop op Uw heil, op uw zaligheid wacht ik, Heere", wat geschiedt? "Zij krijgen nieuwe kracht", zegt de Heere, of "zij zullen de kracht vernieuwen." Zij doen, als Israël deed, wanneer er een bruiloft, wanneer het Loofhuttenfeest of een ander feest was: zij deden dan hun feestklederen aan, en de andere klederen werden afgelegd. Zij sterke zich in de Heere, Die de moeden kracht geeft. Wij gevoelen ons bekleed met deze kracht, de nood ligt onder de voet, onder de voet alle zonde, alles is afgelegd als de daagse kleren. Weg is de nood, weg de zonde, weg alle vijandschap, geen duivel kan iets meer verwijten; God is hier, Christus is hier, en al mocht men ook midden op de dreigende golven staan, de geliefde heeft zich gesterkt in zijn God; wie kan nog een steen opheffen, wie kan schaden, waar God troost en spreekt: "Vrees niet, gij zijt Mijne!"

3. Wie van u nu zonde heeft, wie van u waarachtig in nood is, wie van u het in waarheid bang is in dit jammerdal, die zij dit dierbare woord een riem onder het hart, die hebbe het onder de armen gegrepen; want dat heet "de krachten vernieuwen": dat wij, hetzij wij gezondigd hebben of welgedaan, hoedanig de nood dan ook zij, dat wij aan dit woord ons houden en vastklemmen, het ook niet loslaten; en wél ons daarbij, dat de Heere ons de kracht vernieuwt. En daarin vernieuwt Hij ons ook de kracht, dat Hij ons van stuk tot stuk na grote vreeze en benauwdheid inleidt in zijn zaligheid, in Zijn genade,

macht en sterkte, in alles wat Hij gedaan heeft voordat wij Hem nog kenden, en hoe Hij van eeuwigheid Dezelfde is geweest, ook, hoe Hij Zijnen eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons heeft overgegeven, Hem, Die ons van al onze zonden verlost; hoe wij in Hem Zijn duur gekocht eigendom zijn; hoe zelfs zonde en nood, dood en ellende, de duivel met heel de helse macht moeten aanrukken, zal Hij Zich als onze Verlosser, als onze Vader en onze God betonen; hoe de Zoon alles onderworpen is gemaakt, alle macht, overheid, geweld, al het tegenwoordige en toekomstige, en hoe Hij ons gegeven en gezalfd is tot Koning, om ons te behouden; tot Hogepriester, om ons te reinigen van alle onreinheid; hoe Hij ons gemaakt is tot Wijsheid, zodat Hij wel raad weet in alle dingen, en ons ook wel van alles zal voorzien, zodat wij uitkomst en doorkomen hebben naar Zijnen wil, naar het voornemen van Zijn genade.

4. Omdat wij zo ingeleid worden in de schatten en rijkdommen van al die hemelse heerlijkheid en van al die zaligheid, die ons wacht, zeker, daar vernieuwen wij de kracht, dat wij opvaren met vleugelen gelijk de arenden. Waarheen? Rechtstreeks tot het hart Gods. Gelijk de arenden opstijgen naar een hoogte, waar geen andere vogel komen kan, en zij in het opstijgen gedurig nieuwe kracht verkrijgen, zo geeft ons de Geest van de heilige God, de Geest der genade en der gebeden, de Geest des geloofs en der blijdschap in God, dat wij juist in de diepste nood, in onze vrees en benauwdheid opstijgen, gelijk de arenden, tot Gods hart en in het opstijgen steeds nieuwe kracht bekomen, om hoger op te stijgen en daar te komen, waar geen duivel of

andere vijand komen kan, tot de naam onzes Gods, deze vaste burcht, deze Rots, welke allen vijanden te hoog is.

Dat is echter een opstijgen des harten, een stijgen, een opvaren in het Woord en op het Woord, te midden van tranen, van sidderen en beven, een hoger en hoger opstijgen van het "nochtans", al zou ook hier alles gelogen schijnen; want onze God is waarachtig, en, dat Christus hier is, Die gestorven is, Die ook opgewekt is, Die ook ter Rechterhand des Vaders is, Die ook voor ons bidt, dat is waarachtig.

5. En wat is het gevolg van dit opvaren? Een gesterkt-zijn in zijn God, een gesterkt-zijn in de hoop der gerechtigheid en der eeuwige heerlijkheid. En nu, voorwaarts komen wij, zo het ons in waarheid om Gods ere gaat, in waarheid daarom, niet dat God er voor ons zij, maar dat wij er zijn voor God. Gelopen dan, waar gelopen moet zijn; gegaan, waar gegaan moet zijn; deze belofte hebben wij, dat wij noch moede, noch mat zullen word en. Want indien wij het ook worden, wij worden het evenwel toch niet; en dat, waarom niet? omdat de Heere, de Bruidegom van onze zielen, ons de volharding geeft; omdat Hij met ons spreekt, wanneer wij moede worden; omdat voordat wij het voorzien, Hij ons, zoals wij daar terneder liggen, op de wagen Zijns Woords zet, op de wagen, waarmee Hij alle zijn belijders, allen die bekennen, dat "de Heere God is", welker de wereld niet waardig was, voor zij het vermoedden, tot Zich laat opvaren.

Wie onder u is klein, arm en ellendig, schuchter en verlegen, beangst en bedroefd in zijn ziel? Wie vraagt er naar de Heere en zijn sterkte? Wie zou ook graag meegaan, maar hij kan niet voorwaarts? Welaan, alle beangsten, neergebogenen, vermoeiden en belasten, gij moeden en machtelozen, ongelukkige en bezwaarden, die met zonde en nood hebt te worstelen, die meent, dat God u heeft vergeten, neemt dit woord mee naar huis: *zolang Christus leeft, een Verlosser uit zonde, nood en dood en van alle vijanden, zolang zullen wij met Hem leven trots en in weerwil van al wat tegen is.*

AMEN.

53.

Numeri 6:23-27

Deze leerrede werd gehouden te Elberfeld op 6 December 1846, des voormiddags. Zij verschenen in het Nederduits vertaald 1847 als No. 11 in het eerste Twaalfstal der oude uitgave "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" ; in het Hoogduits verschenen zij als No. 19 in de "Zwanzig Predigten." Des avonds preekte K. over Jesaja 18.

Alles heeft een einde, maar God blijft; alle namen vergaan, maar de Naam Gods blijft in eeuwigheid; alle steunsels breken, maar de Heere is een sterke Toevlucht van geslachte tot geslacht. zijn trouw zal nooit wankelen; Zijn arm is nooit verkort en kan altijd helpen; zijn Rechterhand is verhoogd. "De Heere is hoog, nochtans ziet Hij de nederigen aan." (Psalm 138:6) Hij richt de geringen op uit het stof, en verhoogt de nooddruftigen uit de drek. (Psalm 113: 7) Te schande wordt u nooit, gij, die de Heere verkiest tot uw God; omkomen zult u nooit, gij, die de Heere hebt verkoren tot uw heil en tot uw hulp. Gezegend zal zijn al wie zich in zijn ellende aan de Heere vastklemt; bewaard zal zijn al wie zich op Hem geworpen heeft met alle zijn bekommernissen. Licht zal hij in zijn woning vinden, wiens ogen op de Heere, zijn God zijn; genade moet vinden bij de Heere al wie zich de genade onwaardig acht. Des Heeren vriendelijkheid moet hij aanschouwen, wie het om troost te doen is, en die daarom aanhoudt bij de God van alle leven en van alle vertroosting; en in vrede moet de weg bewandelen, ja, ook in vrede ontslapen, al wie in dit aardse leven geen ander deel of erve kent dan de algenoegzame God.

Dat zijn waarheden, die beproefd bevonden zijn, en aan welker uiteenzetting wij dit uur willen wijden, terwijl wij ze alle samengevat vinden in de liefelijke woorden, welke wij lezen in het 4de Boek van Mozes, hoofdstuk 6: 23-27.

Tekst: NUMERI 6:23-27.

"Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Zo zult gijlieden de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen (vs. 23): De Heere zegene u, en behoede u. (vs. 24) De Heere doe Zijn Aangezicht over u lichten, en zij u genadig! (vs. 25) De Heere verheffe Zijn Aangezicht over u, en geve u vrede! (vs. 26) Zo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen, en Ik zal hen zegenen." (vs. 27)

Vernemen wij, Geliefden:

- I. Hoe Gods hart jegens ons is, en zijn belofte; en
- II. Welke Zijn zegen is; achtereenvolgens u bepalende bij
 1. de eerste zegen;
 2. de tweede zegen;
 3. de derden zegen.

I.

"Zij zullen Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen, en Ik zal hen zegenen", zo heet het in het 27ste vers. Ziedaar een wet uit Gods hart, welke machtiger is dan alle wetten en volstrekt van geen voorwaarde weet; een wet, welke Aäron en zijn zonen na te leven hadden, zonder in aanmerking te nemen in welke toestand de kinderen Israëls zich bevonden. Want het zal altijd wel waarheid blijven, dat de genade Gods, die een mens redt, de eerste zal zijn; dat niemand Gode iets tevoren zal gegeven of daarna zal

vergolden hebben; dat uit Hem en door Hem en tot Hem alle dingen zijn. Indien de Heere niet Zijn Naam op iemand legt of gelegd heeft, zo heeft hij wel niets dan eeuwige verdoemenis te verwachten; en uit eeuwige verdoemenis en verlorenheid redden, dat kan alleen de Naam des Heeren. Dat de Heere Zijn Naam op de kinderen Israëls, zonder uitzondering, heeft laten leggen, daarover zal niemand met Hem kunnen twisten, want bij God is geen aanneming des persoons, en als Hij laat regenen, dan gaat er ook schijnbaar veel water verloren, immers Hij laat zowel op stenen regene als op dorstige velden.

Het valt niet te betwijfelen, dat de hogepriester, als hij de Naam des Heeren op de kinderen Israëls legde, daar stond als voorbeeld van de toekomstige Hogepriester, van de Zoon van God, Die ook Jakob aan het veer Jabbok heeft gezegd en hem een nieuwe naam gegeven, die hem door alles heengedragen heeft. Er is ook geen twijfel aan, dat Aäron, als hij de Naam Gods op de kinderen Israëls moest leggen, zijn eigen stand heeft moeten opgeven, en dat hij dan niet naar eigen ordening daar stond, maar in een voorbeeld naar de ordening van Melchizedek, aangezien bij deze oplegging van de Naam des Heeren volstrekt geen gewag gemaakt wordt van offeranden of van werken. Immers er staat niet: *de kinderen Israëls moeten eerst offeren*, of: zij moeten eerst deze of gene gestalte hebben om er zich waardig toe te maken, maar er wordt hier eenvoudig gezegd: "Zij zullen Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen, en Ik zal hen zegenen."

Dat evenwel zo velen van de kinderen Israëls omgekomen zijn, dat lag niet aan de Naam, maar aan henzelf, omdat zij aan deze Naam slechts in zoverre waarde hechtten, als die hun dienen kon, hun eigen namen er mee staande te houden. Zij erkenden de onuitsprekelijke genade niet, welke hun daardoor ten deel werd.

God de Heere zal er intussen altijd voor gezorgd hebben, dat aller mond zal gestopt zijn, en dat niemand zal kunnen zeggen: u hebt het mij onthouden, daarom heb ik niet gekund. God heeft Zich altijd doen overbleven een nooddruftig en heilbegerig volk, zulken, die het ter harte genomen hebben en daarin een grote troost gevonden hebben, dat de hoge God Zich zo tot stof, aarde en as heeft willen neerbuigen, dat Hij hen heeft gekend en Zich niet heeft geschaamd, Zijn Naam op hen te leggen.

Dit zijn de ware kinderen Israëls, het Israël Gods, waarvan betuigd wordt: "Gij, die eertijds geen volk waart, maar nu Gods volk zijt, die eertijds niet ontfermd zijt, maar nu ontfermd zijt geworden." (1 Petrus 2:10)

Dezulken verstaan ook het Woord Gods als een eeuwig blijvend Woord, en weten, dat het ook nog als een woord van de levenden God van kracht is: "Gij zult Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen, en Ik zal hen zegenen."

Dezulken hebben er ook die troost van, dat zij deze woorden in de Heilige Geest zo verstaan: lat de eeuwige, genadige en barmhartige God Zelf met zulke woorden Zijn Naam op hen legt en hen zegent. zo'n vrije goedheid Gods maakt hun ruimte, zodat zij hun weg met blijdschap gaan en met een goed toevorzicht, dat zij zich onder de heerlijkste en machtigste bescherming bevinden, dat hun in eeuwigheid niets ontbreken zal, en dat ook niets hun kan schaden.

Want wie de Naam van de God des hemels en der aarde draagt en van de Heere gezegend is, die zal wel ervaren, dat hij niet tevergeefs op deze Naam staat. Is op iemand deze Naam gelegd, dan zegt God van hem: "Deze is de Mijne, laat hem heengaan!" En al is het nu dat alleen de nooddruftigen en heilbegerigen de troost van deze woorden gesmaakt hebben, zo heeft God nochtans niet geschroomd, Zijn Naam op een geheel volk te laten leggen. Wat was dat voor een volk? Een zondig, een

wederspanning, een onophoudelijk tegenstrevend volk, dat slechts aan zichzelf gedacht heeft en werkelijk meende, dat het God diende, wie het evenwel niet diende, maar die zichzelf zochten en hun onbesneden hart behielden.

Hieruit kunt u nu het hart Gods jegens u verstaan. Dezelfde Naam, die op de kinderen Israëls door de hogepriester gelegd werd, werd en wordt nog thans op u gelegd, terwijl u voorgehouden wordt het Woord van genade en van leven.

Maar hoe ziet het daarmee nu bij u uit? Is er bij u een hart tot God, gelijk er van Gods zijde een hart is tot u? Met welk doel komt de prediking? Is 't dat men in zijn oude doen en drijven blijft zitten, of dat men ontvloden zij de vergankelijke lust van deze wereld? Moet het een mens daarbij om zichzelf gaan of om de Naam Gods, dat deze Naam, welke hij draagt, bij hem verheerlijkt worde? Is het u in waarheid om Gods Naam te doen, wanneer u ten laatste slechts aan uzelf denkt?

- Wie Gods Naam waardig draagt, die leeft in God en niet in zichzelf, die zoekt God en niet zichzelf, die heeft zijnen naaste in waarheid lief als zichzelf die schat God en zijnen broeder hoog, en brengt zichzelf niet in rekening.
- Wie Gods Naam waardig draagt, die is noch trots, noch afgunstig, die verheft zich niet op hetgeen hij is, die heeft in waarheid lief.
- Wie Gods Naam waardig draagt, die verheft zich niet op voorrechten, welke hij boven anderen mocht bezitten; hij is de minste en God alles. Die denkt ook in geen ding aan zichzelf, maar alleen daaraan, dat 's Heeren Naam alleen verheerlijkt zij. Dat openbaart zich bij zo'n in zijn huis, in de omgang met de zijnen, in geheel zijn gedrag. Want waar dit erkend wordt: des Heeren Naam ligt op mij, daar is en blijft men indachtig de reinigmaking van Zijn vorige zonden, daar is en blijft een waarachtig verbroken hart, een gedurig gevoel: *ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen*; daar is voor en na een verslagen gebeente, een verbrijzelde geest.
- Want wie slechts een weinig er over nadenkt, welk een betekenis het heeft, dat God Zijn Naam op hem gelegd heeft, die zal voor de heiligheid en heerlijkheid van zo'n Naam wel wegzinken en van hart bekennen: "Mijn vader was een bedorven Syriër, mijn geboorte is uit de Amorieten en uit de Hethieten." (Deuter. 26:5 en Ezech. 16:3)

Wie toch van ons zou die graag willen kennen en zich zijns niet schamen, die verfoeit wordt door alle mensen? Evenwel heeft het Gode naar Zijn eeuwige barmhartigheid behaagd, voor het aangezicht van al zijn heilige engelen Zijn heilige, heerlijke en reine Naam op ons te leggen, op ons, die in onszelf geen andere waarde hebben, dan om eeuwig verdoemd en voor eeuwig ván voor Gods Aangezicht verworpen te worden. Daarom moet ons zo'n wondervolle genade billijk verootmoedigen in stof en as, in de erkenning, dat de heilige God een zondige en verdoemenswaardig mens bedekken wil met Zijn Naam; want alleen zo heeft men er de waarachtige troost van.

Want dat bedoelt God er mede, dat Hij Zijn Naam op ons legt, dat wij het verstaan en ter harte nemen zullen, dat dit geen gemene naam is, maar de Naam van de allerhoogste God, een Naam, die, als het er op aankomt, alléén Naam en ere heeft en ook alléén zijn gezag weet te handhaven in de hemel, in de hel en op de aarde. Deze Naam toch heeft een macht in zich, welke machtiger is dan alle tegenstand, dan alle beschuldigingen en verwijtingen des duivels, der wereld, der zonde en des doods. Er liggen toch eigenschappen in deze Naam, welke louter wonderen werken; want deze Naam sluit in zich: louter zegen, bewaring, licht, genade, vreugde, vrede in de Heilige Geest, louter heilsgoederen en rijkdommen Gods, opdat een arme en ellendige het

goed hebbe in dit jammerdal, ook een waarachtige verlossing en gedurige uitredding vinde uit allen angst, nood en dood.

Die nu onder ons geen eigen naam meer hebben en van niets weten, dan daarvan, dat zij mensen en zondaren zijn, die mogen naar Gods hart heenzien en bekennen, hoe Hij mensen, zondaren, zo genegen is, dat Hij wil, dat deze Zijn Naam dragen, en dat Hij hen ook zegene wil en zegene zal. Voorwaar, dat is voor ons armen een riem onder het hart in dit aardse leven, dat wij weten, dat wij een God in de hemel hebben, een God, Die ons zondaren genadig is; want waar zouden wij anders blijven in deze wereld, die in het boze ligt.

II.

Vernemen wij nu, tot vertroosting van onze harten, de zegen, welke de Heere over ons wil uitgesproken hebben: *"De Heere zegene u, en behoede u! De Heere doe Zijn Aangezicht over u lichten, en zij u genadig! De Heere verheffe Zijn Aangezicht over u, en geve u vrede!"*

1. *"De Heere zegene u."*

Ik kan dit nooit lezen, zonder daarbij te denken aan de woorden van de Apostel Paulus: "Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemel in Christus." (Ef. 1: 3) Want daaruit verstaan wij eerst recht, wat met de zegen bedoeld wordt, dat het niet alleen geweest is noch is: een vergankelijk goed, dat ons ten laatste toch niet helpen kan, maar dat het eerste en voornaamste geweest is: een geestelijk goed, hetwelk de dieven niet roven kunnen; dat het een zegen geweest is, gelijk de zegen, waarmee Abraham gezegend werd, toen tot hem gezegd werd: "Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloeken", en wederom: "Wees een zegen", en wederom: "Gezegend zij Abram Gode, de Allerhoogste, Die hemel en aarde bezit."

Zo beduidt dan dit "De Heere zegene u" allereerst: *"De Heere hete u goed."* Dat is een genadige zegen voor een zondaar, dat de Heere hem goed heet, terwijl alles hem verdoemt, en hijzelf ook op het sterkste gevoelt, dat in hem in het geheel niets goeds is, maar enkel zonde. Hoe kan die goed geheten worden, die enkel zonde is? Dat vermag de Heere, de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, Die hem met eeuwige gerechtigheid bekleedt in Christus. Op zichzelf beschouwd is hij het niet, maar dat hij het is, dat is de zegen Gods.

O, dat u er allen van vervuld waart, wat God voor mensen is! Hoe zou het een einde hebben met hetgeen tot hiertoe uw harten vervult, dat u God zo weinig indachtig zijt, en een ieder uwer slechts uit is op zijn voordeel, dat hij handelt naar zijn goeddunken, en jaagt naar zijn begeerte.

De Heere zegene u, u, die tot dusver daarheen gegaan zijt, vervreemd van God, dood, geheel dood in zonden en misdaden, en u meent misschien te leven en een goed geloof te hebben. De Heere zegene u daarmede, dat u er een inzicht in krijgt, wat verlorenheid, wat eeuwige verdoemenis is, wat het in heeft, dat God heilig is, en dat zijn Wet heilig is. Hij zegene u daarmede, dat u omkeert op uw weg; Hij zegene u daarmede, dat gij u van ganser hart bekeert tot uw God, opdat gij u niet eenmaal in het verderf zult bevinden met de onbekeerden in Israël, die hun harten hebben toegesloten voor zo'n genade, als hun werd voorgehouden, toen het tot hen heette: "De Heere zegene u."

De Heere zegene u, Hij hebbe u gezegend en Hij zal u zegenen, u, die bij uzelf denkt: ik ben een mens, zou God een welgevallen aan mij kunnen hebben; die uzelf buitensluit en meent, dat anderen u voorgaan; u, die van verre staat, en o, hoe groot zou uw gelukzaligheid zijn, hoe groot voor u de verrassing, indien in uw laatste ure Gods engelen u opnamen en droegen in Abrahams schoot! Maar hoe is het u? U durft aan de gedachte nauwelijks plaats geven, dat ook u werkelijk dat grote heil ten deel zou vallen, het Aangezicht Gods te aanschouwen, om van Hem met eeuwige vreugde verzadigd te worden uit de volheid der rijkdommen Zijns heils. De Heere zegene u, en Hij hebbe u gezegend, dat u bij deze eenvoudigheid des harten blijft, want de laatsten zullen de eersten zijn en de eersten de laatsten.

De Heere zegene u, u, die daar bezwaard gaat onder de waarheid, dat wij vervloekt zijn, daar wij niet gebleven zijn in al hetgeen de Heere ons geboden heeft. Ach, wie zal zegenen, wie zal kunnen troosten het verslagen gemoed, dat gebukt gaat onder het gevoel van wat het in heeft, de vloek van Zijn zonden te moeten dragen? De Heere vermag het; en wat Hij gezegend heeft, dat blijft gezegend. Hoe hebben Gods heiligen altijd met de Heere gestreden en geworsteld, Hem onder vele tranen om Zijn zegen gebeden, inzonderheid waar zij op hun weg Simeï's aantreffen, vijanden ontmoetten, die hen lasterden, als zij met vrienden omgingen, die hen niet verstonden: "Laat hen vloeken, maar zegen Gij" (Psalm 109: 28); en wat niet al hebben zij onder deze zegen verstaan!

Ja, het is hun niet zozeer om uiterlijke zegen te doen geweest, maar zich omringd gevoelende van alle machten der hel, is het hun ten allen tijde daarom te doen geweest, dat God Zelf hun nabij mocht zijn met Zijn heil, en Hij zijn machtige hand over hen zou houden, opdat zij niet mochten verzinken, noch omkomen in hun ellende.

Wij, die op Gods genade wachten, hebben een Heere, Die ons met Zijn bloed gekocht heeft, daarom is Hij onze Heer en wij zijn Zijn eigendom; Zijn Naam is Jezus, een liefelijke Naam, waarin alle redding uit alle mogelijke ellende, zonde en nood opgesloten ligt; Zijn Naam is Christus, Gezalfde, op wie de volheid des zegens, de volheid des Geestes en aller gerechtigheid is. Deze is onze Heere, want Hij heeft ons van alle vreemde heren en van de heerschappij des duivels vrijgemaakt. Deze onze Heere heeft een God, Die onze God en Heere, Jezus Christus, tot het Hoofd van Zijn Gemeente gemaakt heeft, en Hem ook als zodanig tegen de gehele macht der hel en tegen alle vijanden handhaven zal. Deze God is ook de Vader van onze Heere, zodat alle zijn ingewanden, Zijn ganse hart en Zijn welbehagen in onze Heere zijn, dewijl Hij de raad van onze zaligheid heeft uitgevoerd. In deze onze Heere heeft de God en Vader van al wat kind genaamd wordt, ons, die geloven, gezegend, gezegend daarboven, ons overdekt met Zijn gehele welbehagen; en van uit dit welbehagen, dat in Jezus Christus is, geeft Hij bevel, aldus de rechtvaardige te prediken: "*De Heere zegene u.*"

En dit "*De Heere zegene u*" is derhalve uit het hart des Vaders gezegd zowel tot de volwassene als tot de jeugdige, tot de grijsaard en het kind, tot de man en de vrouw, tot de zondaar en de heilige, tot de vijand en de vriend, opdat allen zouden mogen ervaren, hoe God alles onder zonde besloten heeft, en zij een oor er voor zouden mogen hebben en een hart er voor ontvangen, om te verstaan: Nee, de Heere vloekt in deze tekst niemand; tot allen heet het: "O, dat u in deze uw ure bedenken mocht, wat tot uw vrede dient!"

Dezen troost mag een ieder, die het om God gaat, tot zich nemen, dat dit "de Heere zegene u" zoveel zegt als: Grimmigheid is bij Mij niet; Ik heb u gezegend. Gezegend bent u derhalve, en gezegend zult u blijven, gij, wie het om gerechtigheid gegaan is en om gerechtigheid gaat; want zo waarachtig als Hij u gezegend heeft, zal u ook al het andere toegeworpen worden, zodat u nog wel een stuk brood en kleding en wat geld uit zijn hand vinden zult, ook als het bij u zover mocht gekomen zijn, dat het laatste meel uit de kruik is verteerd, want de Zoon des mensen is gekomen, opdat wij het leven hebben en overvloed hebben. (Joh. 10:10)

En hoedanig een opklimming ligt er in deze zegen, waar er nu volgt: *En Hij behoede u, dat is, Hij beware u.*

Ja, heeft God Zijn Naam op u gelegd, dan zal Hij u ook als een heilige Vader in deze Naam bewaren. Welke zorgen dragen goede ouders niet voor hun kinderen, voornamelijk voor de kleine, dat zij behoed en bewaard blijven, en God heeft nog een ander hart, dan het hart der ouders, dan het hart der moeder. Hij zal het niet kunnen verdragen, dat aan dezulken, over welke Zijn Naam is aangeropen en afgesmeekt, enig nadeel zou worden toegebracht. Zou Hij dat niet bewaren, waarvoor Hij Zijnen eigen Zoon heeft overgegeven? Zou Hij die niet bewaren, wier bloed, wier tranen en wier lijden dierbaar geacht zijn in zijn ogen? Gedurig zal Hij hen met Zijn Naam beschermen, en hun een rondas zijn boven hun hoofden, een schild tegen de pijlen, die in het verborgen vliegen. Hij zal hen met zijn vleugelen dekken en hun onder de bescherming Zijner machtige hand ruste geven, ja hen gans onbekommerd laten slapen op hun legersteden, want de Bewaarder Israëls slaapt noch sluimert.

Welk een hart Gods, dat Hij zulke zegen op mensen wil leggen: *De Heere behoede u!* Want immers dat is wel zoveel gezegd als: u bent elke dag, elk uur, elke minuut in groot gevaar, en in u is noch macht, noch verstand om uzelf te behoeden.

Hoe heerlijk gaat deze zegen, ook naar het zichtbare in duizend omstandigheden in vervulling; hoe handhaaft de grote God deze zegen dag bij dag, zelfs bij degenen, die Hem niet aanroepen, en zich weinig om zijn bewaring bekommeren; hoe dikwerf kunnen wij deze bewaring als met de handen tasten, voornamelijk bij de kleine kinderen; en wij, waar wij des Heeren Naam kennen en dragen, hoe menigmaal hebben wij zichtbaar zijn bewaring ondervonden in ogenblikkelijk gevaar, waarin wij stellig zonden zijn omgekomen, ware er niet om Christus wil een machtige en genadige hand tegenwoordig geweest; immers die hand deed ons of een weg gaan, waardoor wij niet in het gevaar geraakten, waarin wij anders zouden gebleven zijn, of zij rukte er ons plotseling uit.

Maar aan welke gevaren zijn wij buitendien niet dagelijks blootgesteld! Hebben wij het verstand, om de list en lagen des bozen te doorzien, waarmee hij het gedurig daarop aanlegt, ons neer te stoten ons van de vastheid der genade af te brengen, ons te verzoeken met allerlei aanslagen, en ons uit onze stand en onze betrekking tot God te dringen? Doorzien wij altoos het gevaar, als het uur der verzoeking slaat? Zijn wij niet mede er op uit, is niet al wat in ons is mede er op uit, om het zichtbare te verkiezen in plaats van het onzichtbare? Al is ook de geest in ons gewillig, is niet het vlees zwak, en zijn onze harten niet zwak, om ons te houden aan de Onzichtbare, als zagen wij Hem? O zeker, als de Heere Jezus Zich voor de Vader aldus heeft uitgesproken: "Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat u hen bewaart van de boze", dan heeft Hij wel geweten, hoe de boze er gedurig op uit zou zijn om ons steeds

allerlei twijfel en ongeloof in het hart te werpen, opdat wij de genade zouden laten varen; hoe hij er op uit zou zijn, om ons in allerlei druk en tot moedeloosheid te brengen, opdat wij het Woord van Christus, het woord van overwinning in Zijn Naam, en het Gebod Gods zouden laten varen, opdat hij zijnen zin en wil met ons hebbe, en wij ophielden te getuigen, dat genade genáde is; te getuigen, dat Jezus de Christus is, God een Uitredder en Waarmaker van Zijn woord; te getuigen, dat wij in de macht Gods door het geloof bewaard worden tot de zaligheid.

2. Er volgt de tweede zegen: *"De Heere doe Zijn Aangezicht over u lichten, en zij u genadig."*

Hij doe Zijn Aangezicht over u lichten, wat beduidt dat? Wat heeft men dan hier in dit leven, wat ziet men dan hier voor aangezichten? O, als men in gerechtigheid Zijn weg gaat, als men niet wil meedoen, waar de mensen verkeerd willen, als men aan de hand des Geestes wandelt en door God naar Zijn wil geleid wordt; als men getuigt van de zaligheid, zoals zij in Christus is, van de eeuwige ontferming; als men al de broze steunsels in stukken breekt, waarop een mens zich verlaat jat in der Naam Go Is die broze en vermoldme steunsels verbreekt, waarop men zichzelf verlaten heeft; als men bestraft, wat niet recht is, de mens aantoon, welke afgoden hij heeft en dient, en dat uit enkel liefde, opdat allen mochten gered zijn: ach, welke aangezichten van mensen ziet men dan, die allen de levenden God naar hun wil, naar hun inzichten, naar hun lusten, naar het goeddunken huns harten willen afgebeeld hebben, en van geen anderen God willen weten dan van zulk een, die hun de handen oplegt in hun verkeerde handelingen. Wat ziet men hier in deze hete strijd des geloofs? Hulp ziet men niet, en van alle kanten dreigt ondergang.

De Heere doe Zijn Aangezicht lichten over u, die zo'n strijd kent en in zo'n strijd zijt; hetzij dat u de Waarheid voor anderen hebt te handhaven, hetzij u op Gods Waarheid blijft staan, om uzelf daarmee door al de moeilijkheden van dit ellendige leven door te slaan, terwijl het de schijn heeft, alsof de laatste schemering van hoop verdwenen ware, zodat u niets ziet dan het tegenovergestelde der beloften Gods, waaraan gij u vastklemt; hetzij dat de macht der duisternis u van alle kanten en met oude en nieuwe zonden bestormt, opdat u het Woord van Christus, het Woord van genade mocht laten varen; hetzij dat u in uw ziel gans bedroefd zijt, omdat gij u zo eenzaam, zo verlaten in deze wereld gevoelt, en u overal de spits moet afbijten; hetzij dat u veel gebeden hebt om deze of gene zaak, voor de uwen, voor anderen, en het de schijn heeft alsof God niet hoorde, als ware Hij dood: "Zalig is de man, die verzoeking verdraagt, want als hij beproefd zal geweest zijn, zo zal hij de kroon des levens ontvangen, welke de Heere beloofd heeft dengenen, die Hem liefhebben." (Jac. 1:12)

Zie omhoog! Aan 's Vaders Rechterhand, daar zit Een, Die uw zaak wel op Zich weet te nemen en te bepleiten, Die ze ook reeds op Zich genomen heeft en beslecht. Hij is de Bron van alle licht, uit Hem is alle troost te scheppen. Hij is het waarachtige Licht zelve, de Opgang uit de hoogte, om te verlichten degene die in duisternis gezeten zijn en in schaduwen des doods. Waar wij geen wijsheid hebben, daar heeft Hij wijsheid genoeg en is Zelf onze Wijsheid; waar wij geen uitweg weten, daar weet Hij het, Hij, de Zoon, de van God Gezalfde op de berg van Zijn heiligheid; Die heeft macht genoeg, Hij is ook "Raad", ook "Sterke God." O, in nood en dood, in angst en benauwdheid, als wij niets zien, als alles voor de voeten schijnt afgebroken te zijn, hoe liefelijk weet Hij daar te troosten! Sla alle Psalmen op, en overal zult u vinden het worstelen van een lijdende, van een, die in nood en zonden verkeert, van een, die vanwege wonden en etterbuilen weet te klagen, vanwege vijanden, die hem omringen

en hem verslinden willen, maar u zult er ook overal een zien, die des Heeren Aangezicht nooit tevergeefs gezocht heeft, maar te midden van Zijn smeken met zijn jammerklacht de hemel heeft geopend, en dan is bestraald geworden met het vriendelijk Aangezicht des Heeren, zodat hij ten laatste vrolijk uitgeroepen heeft: "De Heere zal het voor mij voleinden. Geloofd zij de Naam des Gods Israëls; en al het volk zegge: Amen."

Want het is uit het Woord aller vertroosting, dat het Aangezicht des Heeren over u lichten zal, in welke omstandigheden gij u ook bevinden mag; daarom wordt u in allen nood gewaar, dat wij een Heere hebben, Die van de dood redt, en Die wel nabij is met Zijn Aangezicht, met zijn goedertierenheid" net zijn hulp, met Zijn barmhartigheid daar, waar de nood op 't hoogst gestegen en alles losgelaten en prijsgegeven is. Hoe gevoelde Mozes zich getroost, toen hij des Heeren Aangezicht over zich zag lichten, toen de Heere met al Zijn goedertierenheid bij hem voorbijging.

Hoe troostrijk volgt daar ook op: *"Hij zij u genadig."*

Ontbrandde het hart van Jozef, toen hij zijnen broeder Benjamin zag, zodat hij sprak: "God zij u genadig, mijn zoon", en hij zich van vreugde niet langer bedwingen kon, omdat hij na zoovele jaren zijn broeders, die hem miskend hadden, en thans ook zijn jongste en eigen broeder voor zich zag en wel allen behouden, zodat hij daarbij al wat hij had door gestaan, vergat, en hij zich haastte en zocht te wenen, en in een kamer ging en aldaar weende (Gen. 43:30), hoe moeten dan niet de ingewanden Gods rommelen over al wat arm en ellendig is, dat Hij het bevel gaf, aldus Zijn Naam op de kinderen Israëls te leggen, dat het heet: "De Heere zij u genadig"!

"De Heere zij met u"; "De Heere zij met uw geest"; De genade van de Heere Jezus Christus zij met ulieden"; zo luidt de voorbede er het heilgebed, door de Apostelen onophoudelijk over de Gemeente uitgesproken. Daarom hebben alle heiligen ook geroepen: "Gij Heere zult opstaan, en u zult U ontfermen over Sion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen" (Psalm 102:14) En wederom: "De Heere doe Zijn Aangezicht over u lichten, en ontferme Zich over u"; en wederom: "God zij ons genadig en zegene ons, Hij doe Zijn Aanschijn aan ons lichten. Sela. Opdat men op de aarde uw weg kenne; onder alle heidenen Uw heil." En wederom: *"De Heere ontferme Zich van onze en zegene ons, en doe Zijn Aangezicht over ons lichten."*

Want van het Aangezicht van Hem, Die verhoogd is ter Rechterhand der Majesteit Gods, straalt af vriendelijkheid en licht, mildheid, goedertierenheid en genade op een ieder, die de Heere aanroept, zeggende: "Wees mij genadig en red mijn ziel, want mij is bange," zodat hij ondervindt, hoe waarachtig de woorden zijn: "Genade is uitgestort op Uw lippen."

Daarin bestaat de ware kennis des Heeren, dat wij het weten en ervaren hebben, dat Hij onze God is; want daaraan erkennen wij zijn machten sterkte, en dat Hij met onsen onze God is, dat Hij onze zonden genadig s en van onze overtredingen in het geheel niet meer gedenkt. Deze genade geeft een waarachtige troost, die geen duivel uit het hart roven kan, wat hij ook moge beproeven. Deze genade stelt in een gerechtigheid, waartegen geen wet iets hebben kan. Hoe meer iemand in die genade ingeleid wordt, des te dieper, des te hoger, des te overvloediger wordt zij voor hem; want hij ziet zich daarin van alle kanten toegerust met de vrucht des Geestes, zoals Johannes in de Openbaring bomen zag, welke van maand tot maand hun vrucht gaven, de vrucht tot

spijze, de bladeren ter genezing. Deze genade schept een vrolijk hart en een gerust geweten, zij maakt vrij van alle verschrikkingen der hel.

"De Heere zij u genadig", en zie, u hebt niets meer te vrezen van gevaren, u zult beschut zijn tegen alle kwaad; uit alle wedervaardigheden komt bevrijding; afgedroogd wordt elke traan; doorgestaan is elke angst; uitredding is er uit elke twijfelmoedigheid, uit iedere benauwdheid; beschutting en bescherming tegen zonde, duivel en dood; zegen en verlossing, alles, alles is u geschonken in de genade van Christus, in de genade onzes Gods, en deze genade is over u.

3. En moeten wij ook een wijle onderliggen, nochtans de Heere helpt ons weer en redt. "De Heere zal mij verlossen van alle boos werk en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk", zo schreef de Apostel Paulus aan Zijn Zoon Timothéüs. (2 Tim. 4:18) Hoe kon hij dit weten, tenzij uit de Heilige Geest, Die hem daarvan verzekerde. "De Heere zal mij verlossen van alle boos werk en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk", zo spreke een ieder, die ook de derden zegen verstaat:

"De Heere verheffe Zijn Aangezicht over u en geve u vrede."

Gedurig weer worden wij terneergeslagen; nauwelijks is de een strijd doorgestreden, of een nieuwe vijand steekt zijn hoofd op; nauwelijks hebben wij een nieuwe dag zien aanlichten, of er volgt een nieuwe nacht met al zijn verschrikking. Het blijft steeds een zeer opmerkelijke zaak, dat de Joden de Heere Jezus vanwege zijn getuigenis hebben willen stenigen. De machten der duisternis werpen onophoudelijk grote en zware stenen op de harten van 's Heeren belijders; die machten hebben de ellendige de dood gezworen; deze echter roepen en schreeuwen in alle dood tot de God huns levens.

Hoe velerlei is het lijden dezes tegenwoordige tijds! (Rom. 8: 18vv) Wat blijft de ellendige over dan een zuchten en angstig wachten? Op de lijdzaamheid der heiligen zijn zij geweest; dit vermeerdert juist het zuchten in zichzelf, het verlangend uitzien naar de aanneming tot kinderen, het verwachten van de verlossing huns lichaams. Maar aan welke zwakheden is men daarbij onderworpen! hoe menigmaal is uitgeblust de moed en geestdrift van voorheen, hoe verlamd de vroegere kracht, hoe verdwenen menigmaal het ganse geloof, hoe zwak de hoop! Maar hoe goed is het, dat de Geest Zelf onze zwakheden mede te hulp komt en voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen! Ach, er komt voor ieder ellendige, die op de Heere hoopt, een tijd, ja, er komen tijden, waarin hij niet weet wat hij bidden zal, gelijk het behoort, als de dag daalt en slechts de duisternis van de nacht met deszelfs verschrikkingen om hem heen is; daar verheft echter de Heere, Die de Geest is, Zijn Aangezicht over ons, opdat wij weer moed vatten en zeggen: "Nochtans is het waar, nochtans bent u mijn God, al zou ook de vrucht des wijnstoks liegen, en er geen rund meer in de stallingen zijn, zo zal ik nochtans op de hoogten des Heeren, mijns (Gods, treden. (Hab. 3: 17 vv.) De Heere is mijn licht en mijn heil, wat zou ik dan vrezen; de Heere is mijns levens kracht, voor wie zou ik vervaard zijn"! (Psalm 27:1)Ja, het verheffen van het Aangezicht des Heeren over ons is als het licht, dat altijd weer voor de oprechte moet opgaan van de goedertieren, genadig en rechtvaardig God.

Men moge lang geroepen hebben "Waarom verbergt Gij Uw Aangezicht voor Uw knecht, voor uw dienstmaagd?" men moge als versteend neerzitten vanwege de grote nood en vrezen voor de macht der golven, die ons over het hoofd gaan, nochtans zal men ervaren, dat de Heere in allen nood met ons is; dat Hij daarin meer om ons bekommerd was, dar. wij het waren om zijn zaak of om zijn waarheid en vorige trouw, alsof die niet meer dezelfde ware; Hijzelf is als het ware met ons en is ook voor

ons als terneerliggend, maar Hij verheft opnieuw Zijn Aangezicht over ons en wij zijn genezen.

Want dat is de genezing van alle wonden, van alle smarten, van elke verlegenheid, dat Hij, de Geest des Vaders en des Zoons, in onze harten doet stralen Zijn licht, en daardoor moed en vrolijkheid geeft, en een goede hoop, dat wij in alles de zegen er van zullen wegdragen, en overvloedig zullen overwinnen door Hem, Die ons heeft liefgehad.

- Want daarin bestraalt ons de Heilige Geest, daarin verheft Hij Zijn Aangezicht over ons, dat, waar wij in het geheel geen grond of vastheid meer onder onze voeten zien, en ook geen uitweg weten, noch ter rechter- noch ter linkerzijde, maar overal duisternis zien en afgronden, dat Hij ons gedurig opnieuw inleidt in het heiligdom, in het heil onzes Gods, in de eeuwige liefde van God de Vader, in de waarheid Zijns Woords en van Zijn beloften, in het eeuwige van Zijn raad, hoe die wonderbaarlijk is ontworpen tot onze eeuwige behoud, tot onze eeuwige heerlijkheid, gelijk het des Vaders welbehagen geweest is, om ons eeuwig heerlijk te maken bij Zich en ons niet te beschamen of te schande te laten worden in onze hoop op Hem, de levende God, de God van onze hulpe, de Vader aller barmhartigheid, de God van alle trouw, Die al zijn goede woorden zeker komen laat, zodat er niet één van ontbreekt.
- Daarin verheft Hij over ons Zijn Aangezicht, dat Hij ons inleidt in de genade van Jezus Christus, hoe Hij is verzocht geweest in alle dingen gelijk als wij, dat Hij derhalve gevoelt als wij, ons verstaat in ons roepen, ook dan, als geen mens ons meer zou kunnen verstaan; hoe aan Hem alle macht in de hemel en op de aarde is gegeven, om ons uit iedere nood en druk te redden, gelijk Hij, voor de grondlegging der wereld, het op Zich genomen heeft, om ons aan de Vader voor te stellen als zijn verlost, gekocht en verkregen met Zijn dierbaar bloed, Zich tot een eigendom, hetwelk Hij daarom gewis zal bewaren voor elke list des vijands, omdat Hij het Zich verworven en ook heilig en heerlijk gemaakt geeft in Zichzelf.
- Hij verheft over ons Zijn Aangezicht, terwijl Hij ons zo gedurig verzegelt en bekrachtigt, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, nog enig ander schepsel ons uit zijn hand zal kunnen rukken, maar dat Hij veeleer alles zo zal laten medewerken tot ons heil en tot een gezegend einde, dat wij eindelijk getroost zullen mogen zeggen: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in die dag geven zal." (2 Tim. 4:7 en 8) En een zodanig lichten van Zijn Aangezicht over ons, dat geeft vrede, zoals dan ook de Heere er op volgen laat: "En geve u vrede." Dat is het wat David na zware strijd uitriep: "Mijn ziel! keer weer tot uw ruste, want de Heere heeft aan u welgedaan. Want Gij Heere, hebt mijn ziel gered van de dood, mijn ogen van tranen, Mijn voet van aanstoot. Ik zal wandelen voor het Aangezicht des Heeren in het land der levenden!" (Psalm 116:7-9) zo'n vrede is een vrede in de Heilige Geest; zo'n vrede geeft de Heere, opdat ieder nooddriftige zeggen kan: "Ziet, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest, maar u hebt mijn ziel liefelijk omhelsd, en u vertroost mij." Zo schept God de Heere voor de moeden rust; vrede, vrede is het geklank des Evangelies. Vrede de hard geplaagden, de benauwden, de aangevochtenen, de noodlijdenden, de met zonde en dood worstelenden. En met deze vrede vervult Hij het hart, en bewaart in deze vrede alle zinnen en gedachten, opdat men het niet opgeve, alhoewel men bij

zichzelf niets waarneemt dan het tegendeel. Want juist daar betoont zich de gehele zegen des Heeren het machtigste, waar niets voor ogen is, om zich in deze zegen te beroemen.

De Heere verheffe Zijn Aangezicht over u, en Hij make het alles, alles goed, opdat u Hem nog mag loven, u arme ziel, gij, die hierbeneden niets hebt dan deze hoop: *"De Heere zal ook voor mij alles hebben wél gemaakt."* Uw uitgang en uw ingang, uw ingang en uw uitgang zij gezegend van Hem, Die Zijn Naam op u gelegd heeft, waar u anders geen bedekking vindt, Die altijd u een verrassend God is geweest met zijn trouw en hulp; en gelijk Hij steeds verrassend is geweest in al zijn wegen, zo zal Hij het ook blijven, en u zegene met zijn zegeningen hierbeneden, met zegeningen van de eeuwige heuvelen. AMEN.

54.

Psalm 68:20-21

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld op 13 December 1846, des voormiddags. Zij verschenen in het Nederduits vertaald in de eerste uitgave der 12 Twaalfallen als No. 10 van het 1. Twaalfal. In het Hoogduits komt zij voor als de laatste in de "Zwanzig Predigten." Des avonds preekte Kohlbrugge over Jesaja 19 vs. 1-18.

De handelwijze van Jozef met zijn broederen (Gen. 42 45) ten tijde dat hij regent was in Egypte en hij aan alle volken der aarde koren verkocht, was voorzeker zeer eigenaardig. Immers toen ook de zonen van Jakob naar Egypte gekomen waren om koren te kopen, herkende Jozef hen terstond, ofschoon er 22 jaren verlopen waren sedert hun laatste ontmoeting; hij hield zich evenwel vreemd tegenover hen en sprak hard met hen; hij deed alsof hij niet wist, vanwaar zij kwamen, en sprak tot hen door een taalman, alsof hij hun taal niet kende, zeggende: "Gij zijt verspieters, u bent gekomen om te zien, waar het land bloot is." En toen zij hem vertelden, vanwaar zij kwamen, herhaalde hij het: "*Verspieters zijt gij.*"

Vervolgens vorderde hij van hen, dat één hunner de jongste broeder zou halen, en liet hen gedurende drie dagen samen gevangen houden. Of zij daar angst hadden, daarover scheen hij zich niet te bekommeren. Zo liet hij Simeon voor hun ogen binden, en zond de overige broeders naar Kanaän, om Benjamin te halen; weinig scheen hij er zelfs om te geven, hoe dit door Zijn Vader zou worden opgenomen. Toen hij dan zo zijnen broeder Benjamin weer gezien had, en hun allen verlot had gegeven om te vertrekken, beval hij zijnen beker in Benjamin's zak te leggen; nauwelijks waren zij echter buiten de stad gekomen, of hij liet hen najagen en bracht hen opnieuw in onbeschrijflijke angst; immers in de eerste plaats stonden zij daar voor hem als waren zij dieven; ten andere deed hij het voorkomen, alsof hij nu Benjamin als slaaf bij zich houden wilde, voor wie Juda bij Zijn Vader borg gebleven was, en zonder wie het voor hen onmogelijk was tot hun vader terug te keren.

Zo was dan de handelwijze van Jozef met zijn broederen inderdaad zeer eigenaardig; hij sprak met hen op barse toon, en hard was zijn doen met hen. Zijn hart evenwel, o, hoe geheel anders was het gestemd, dan het zich liet aanzien. Hoe zal hij in zijn binnenste gejuicht hebben, toen hij zijn broederen zag! ja, toen hij zag, hoe deze thans voor hem op hun aangezichten ter aarde neervielen, en hij aan zijn dromen (Gen. 37:10) dacht, en dat nu de ure van heil en hulp gekomen was voor zijnen geliefden vader en diens ganse huis! dat God hem alle macht in Egypte gegeven had, opdat in zo'n weg een groot volk zou behouden worden. Geen wonder dus, dat hij diep geroerd was door zo'n ontmoeting, waarbij hij de zijnen reeds gered zag; dat hij zich tot driemaal toe niet kon inhouden, zich tweemaal van Zijn broederen afwendde en weende, en ten derden male op het horen van het bidden en smeken van de als borg optredende Juda alle man van zich deed uitgaan, en onder luid schreien aan zijn geliefde broeders zich bekend maakte, en de ganse volheid der heerlijkheid, die voor hen bereid was, hun voorstelde met deze woorden: "Wees niet bekommerd, en de toorn ontsteke niet in uw ogen, omdat u mij hierheen verkocht hebt, want God heeft mij voor uw aangezicht gezonden tot behoud des levens." (Gen. 45: 5)

Waarom handelde Jozef dan zo hard met zijn broeders, terwijl hij toch zo vol liefde jegens hen was? Heeft hij zich misschien een weinig op hen willen wreken? Dat denke niemand! Hoewel hij ten opzichte van hen de gerechtigheid heeft gehandhaafd, zodat zij, evenals zij hem drie dagen in de kuil hadden geworpen, nu drie dagen in de kuil der gevangenis geraakten, en gelijk zij hem als slaaf verkocht en aan Zijn Vader ontstolen hadden, zij zichzelf als dieven en lijfeigene aan de regent des lands moesten overgeven: Zo was dit nochtans geen wraakneming. Veelmeer heeft hij hen door al die angsten willen toebereiden, dat zij zich over de uitredding en behoud in waarheid zouden verblijden en er zich gelukkig in zouden gevoelen. Ja, dat was het.

Indien Jozef zich zo terstond, zonder meer, aan zijn broeders had geopenbaard, dan waren zij stellig, deels uit hoogmoed, deels uit vrees voor straf niet weer naar Egypte gekomen en waren liever van honger omgekomen; of ook zouden zij, wanneer de nood al te zeer geprangd had, anderen gezonden hebben om koren te kopen; maar zijn broeders zelf had hij nooit weer gezien, en had hen nimmer gelukkig kunnen maken. Daarom handelde hij zo met hen; deswege liet hij het hun echter ook niet ontbreken aan tekenen en bewijzen van zijn liefde, toen zij hem nog niet kenden.

Maar de broeders, hebben zij acht geslagen op die betoningen van liefde? Ach, hun misdaad en hun zonde verduisterden hun de ogen. Ofschoon zij er zich over verwonderden, dat zij aan de Dis gezet werden, en wel de eerstgeborene naar zijn eerstgeboorte en de jongere naar zijn jonkheid, en zij er onthaald werden op wonderlijke wijze (Gen. 43: 32 34), van goedertierenheid en genade bemerkten deze mannen evenwel in dit ganse doen niets. Zij hadden voorzeker hun goede vader zo dikwijls horen preken van de wegen Gods, en wat voor gedachten het zwakke hart des mensen in de nood wel heeft aangaande Gods gezindheid, ook hoe verrassend God hulp en uitkomst schenkt, maar toch, zij zagen niets; ja zelfs de oude, aan bevinding zo rijke vader Jakob zag in geheel het verloop van deze dingen niets. En wat hierbij nog bijzonder valt op te merken: toen zij de eerste maal op hun terugreis het geld weer vonden in hun zakken, ontging hun het hart, en zij verschrikten, zeggende de een tot de ander: Wat is dit, dat ons God gedaan heeft? (Gen. 42: 28)

Zo weinig verstaan ook wij van Gods leidingen, niettegenstaande er geschreven staat: "Hij kastijdt ons, opdat wij van Zijn heiligheid zouden deelachtig worden." (Hebr. 12: 10) Nee, alle kastijding, welke of hoedanige zij ook zijn moge, als die tegenwoordig is, schijnt ons geen zaak van vreugde te zijn, maar van droefheid, en dan is het, honderd tegen één, dat de vraag in ons hart opkomt: "Waarom heeft God ons dat gedaan?" Wat nu echter op zulke vragen wederom uit het hart van elke oprechte voorkomt, dat willen wij in deze ure overwegen.

Tekst: PSALM 68:20 en 21.

"Geloof zij de Heere dagelijks. God legt ons een last op, maar Hij helpt ons ook. Wij hebben een God, Die helpt, en de HEERE Heere, Die van de dood verlost."

Volgens Luther's Bijbelvertaling. De Statenvertalers hebben de Hebreeuwse tekst aldus weergegeven *"Geloofd zij de Heere dag bij dag overlaadt Hij ons: die God is onze zaligheid; Sela. Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en hij de HEERE de Heere zijn uitkomsten tegen de dood"*

De waarheden, in deze woorden van de Psalmist uitgesproken, liggen voor de hand:

1. De Heere moet dagelijks geloofd zijn.

2. God legt ons een last op.
3. Hij helpt ons ook.
4. Wij hebben een God, Die helpt.
5. Wij hebben de HEERE Heere, Die van de dood verlost.

I.

Geloofd zij de Heere dagelijks. Ik heb zo-even gezegd, dat wij weinig verstaan van Gods leidingen. Wij verstaan zelfs volstrekt niets van Gods leidingen, als de nood te hoog stijgt. Er treft ons bijna geen ongeval, of de vraag wordt er bij vernomen: "*waarom heeft God ons dat gedaan?*" Al is het, dat wij met de lippen menig woord uitspreken, waarmee wij getuigen van Gods macht en trouw, er kan nochtans op de bodem der ziel een zware bekommernis liggen, en de vragen "waarom" en "waartoe" en "hoelang" houden niet op. Ja, er komen wel dagen, waarin wij onszelf vragen: "Hoe? Zal ik de Heere heden loven, terwijl een grote ramp mij heeft getroffen? Ook dagen, waarin wij noch lust noch moed hebben de Heere te loven. Wij beleven ogenblikken, waarin alle lof Gods verre van ons is; de ziel is te diep neergebogen, is te zeer bezwaard om te kunnen loven. De vijanden benauwen te zeer, en allerlei nood heeft ons te zeer overweldigd, dan dat een "geloofd zij de Heere dagelijks" ons van de lippen zou kunnen komen. Wij ontmoeten in dit leven zo veel tegenstrijdigs, dat wij, tegen dat wij de Heere éénmaal loven, wel tien maal als blokken stom en stil blijven of zo bedrukt daar heengaan, alsof wij de hele hemel te dragen hadden.

Het "*Hallelujah, God te loven blijv' de blijdschap van onze ziel!*" is een heerlijk lied, als wij goedsmoeds zijn. Er komen evenwel ook tijden, waarin wij deze zielevreugd geheel hebben vergeten. Ja, wij kunnen in één en dezelfde ure bij het ondervinden van Gods vertroosting en als op adelaarsvleugelen opvaren, en aanstonds daarna ons zo terneêrgeworpen voelen, dat een "mijn God, mijn God", een "ach, ach", of ten hoogste een zucht uit het hart en van de lippen vernomen wordt, terwijl men zelf als versteend staat. die moet ik welgelukzalig noemen, die zo iets van ⁴zichzelf erkent en voor wie zulke bevindingen niet nieuw zijn; want zo'n "geloofd zij de Heere dagelijks" wordt anders bezwaarlijk recht verstaan. De harpe Gods toch, waarop wij Hem zingen en spelen, heeft een zonderlinge gedaante; het gehele instrument is uit almuggimhout vervaardigd (1 Kon. 10:12), uit zondenood en allerlei anderen nood en uit lijden, terwijl tranen, zuchtingen en gebeden de snaren zijn, die er op gespannen zijn. de Heere loven, o, dat leert men nooit, tenzij men tevoren door allerlei vreemde heren is geplaagd geworden of ook nog geplaagd wordt! Zijn God lof te zingen, o, hoe zal iemand daaraan denken en daartoe komen, tenzij hij door zijn afgoden, waarop hij zich had verlaten, ja door alle schepsel is bedrogen geworden, tenzij alle schepsel hem is ontvallen, en alleen des Heeren trouwen genade en waarheid voor hem is staande gebleven! In de strijd met zonden, met lijden, smart, nood en dood, in allerlei kruis en droefenis, daar komt 't goed uit, daar verstaat men dit: "Geloofd zij de Heere dagelijks!"

Het gaat er om, dat men in Sion geboren is, in de stad Gods; daarin worden allerlei mensen geboren (Psalm 87:4, 5); zij hebben weliswaar geen liefelijke namen: Egyptenaars (Rachab), Babyloniërs, Filistijnen, Tyriërs, Moren; dat zijn de lieden, die aldaar geboren worden. Wie uwer zich als zo'n heeft leren kennen, die verstaat het: de

⁴ Zo heet de eerste regel van Rijm-psalm 146 in de bewerking der Psalmen door Jorissen, wijlen predikant te 's Gravenhage, ten gebruike in de Gemeenten van Julik Kleef, Berg en Mark.

Heere te loven; die heeft het ook, evenals David, door de Heilige Geest geleerd: "Geloofd zij de Heere dagelijks!" Want in elke nacht dezes levens, in elke benauwdheid weet de Heere ons een psalm te geven, een lofzang onze God.

Zouden wij onze God niet loven? Ja, geloofd zij de Heere, Hij heeft ons gemaakt, en niet wij. Hij heeft ons levend gemaakt met Christus, toen wij dood neerlagen in onze zonden en in onze overtredingen, Hij heeft ons op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gewrocht in de schoot van onze moeder. Op Hem zijn wij geworpen van de baarmoeder af; Hij is ons getrouwelijk nagegaan, heeft ons uit de macht des satans, uit het geweld der hel en des doods gered; lang voor wij nog geboren waren, ja van eeuwigheid af heeft Hij het raadsbesluit bij Zichzelf ontworpen en genomen, om ons zalig en heerlijk te maken. Lang voor wij geboren werden, werd Hij geboren, Wiens Naam is: "Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden." Lang voor wij geboren werden, stond voor ons vast de gehele orde Zijns heils, was er het Woord, het Woord van het Leven, en wij werden daarin opgenomen; en toen de tijd van Zijn minne gekomen was, maakte Hij ons, die in Zijn Naam geloven, het leven deelachtig, hetwelk geopenbaard is in de Zoon.

Het woord "loven" betekent eigenlijk "zegenen", zodat het hier dus heet: *Gezegend zij de Heere!* Als men nu iemand zegent, dan zegt dat zo veel als: u bent het, u bent het alleen. op u moet alle eer en heil komen, u hebt daar recht op. Al het mijne, wat ik ook heb, dat leg ik op u; u moet het wélgaan. En is het, dat men iemand zegent, die ons een weldaad bewezen heeft, zo is dat zo veel alsof men zegt: u zult leven, u zult allen voorspoed hebben! En als wij zeggen: Gezegend zij de Heere, dan zegt dat zo veel als: de Heere komt alle eer toe, Hem is de heerlijkheid, zijn Naam zal alleen hooggeprezen zijn, want Hij heeft alles welgemaakt, en Hij zal ook alles welmaken.

De duivel heeft het niet graag, dat wij de Heere loven, dat wij Hem zegene en tot Hem zeggen: "Gij alleen zijt waardig te ontvangen eer en dankzegging, roem, heerlijkheid en macht, want u hebt het gedaan"; want hij weet wel, dat wij, zodra wij beginnen de Heere te loven, juist daarin onoverwinnelijk zijn. Want als wij ook maar met een oog God in het gezicht krijgen, dat Hij leeft en dat Hij alleen God is, als wij met het oog des harten Christus zien, zoals Hij gezeten is ter Rechterhand des Vaders, Hem, de machtigen Uitelger der zonden, de onoverwinnelijke Overwinnaar van dood en allen nood, de Koning der koningen, de Heere der heren, dan krijgen wij op eens zo'n inzicht in zijn macht, genade en trouw, goedertierenheid en waarheid, in al de rijkdommen Zijns heils, welke voor ons in Hem geopend liggen, dat wij aanstonds aan zijn voeten geworpen zien alle zonde, alle vijandschap, alle wederwaardigheid, elke nood en elk hartzeer.

Daarom houdt de duivel de armen en ellendigen ook zo graag af van het gebed, van de lof Gods, Zo graag er van af, om Gode voor de voeten te leggen al wat zwaar drukt en benauwt; hij drijft ons liever in benauwdheid en vertwijfeling; maakt ons graag blind van harte, dat wij niets van God, niets van Christus, niets van Zijn woord te zien krijgen, want dan drijft hij zijn spel met ons en legt het er op aan, dat wij het hem gewonnen geven.

Evenwel is de Heere Zijnen armen en ellendigen nabij; Hij drijft en verwakkert hen met Zijn Geest en Zijn genade, lokt en prikkelt hen met zijn machtige liefde, dat zij in de hoogste nood van lichaam en ziel tot Hem komen lopen, hoe zij ook zijn, en zich voor Hem neerwerpen en roepen: u bent toch alleen God, u toch alleen een Uitredder;

wees u mij genadig, o God, en help mij! Ja, u bent het alleen, niemand dan U heb ik noch op de aarde noch in de hemel.

Zulk een loven heeft een wonderbare werking; het verjaagt de dood, verdrijft de nood, de zonde is weg, en de vijand ligt gebonden.

Al wie de Heere éénmaal in waarheid geloofd heeft, die zal Hem ook eeuwig loven, die looft Hem ook dag aan dag; die looft Hem met het hart en met de mond. Hoe? Wat? Wij dagelijks de Heere loven? Ja Zeker; zo u het eens hebt ondervonden, dat de Heere uw gebed niet heeft verworpen, noch Zijn goedertierenheid van u heeft afgewend; eens hebt ervaren, dat Hij uw ziel behouden heeft bij het leven en uw voet niet heeft laten uitglijden, zo zal het op de bodem uws harten wel blijven liggen: "Ik zal de Heere loven te aller tijd; Zijn lof zal geduriglijk in Mijn mond zijn" (Psalm 34:2); en mocht het dan ook heten als in de 89ste Psalm: "Waarom zoudt Gij alle mensen te vergeefs geschapen hebben? Of moest u al in het diepste gevoel van smart zelfs moeten uitroepen: Heere, waar is Uw vorige goedertierenheid?" Nochtans zal het einde wel wezen: "*Geloofd zij de Heere in eeuwigheid.*"

Of kunt u Gode uw zonde, uw ellende uw nood, uw angst klagen, Hem klagen al wat u drukt en bezwaart, zonder Hem te zeggen en zonder Hem voor te houden, wie Hij is? Als u Hem echter uw nood voor ogen stelt en tot Hem roept: "Wees mij genadig, o God, en help mij!" Dan looft u Hem immers en zegt het van Hem, dat Hij een genadig God is, en dat Hij wel weet te helpen. Welnu, het moge onder tranen, onder veel strijd en worsteling toegaan, als u Hem als Heere aanroept, dan looft u Hem, dat Hij de Heere is, dat Hem alles ten dienste staat, dat Hij alle macht heeft in de hemel en op de aarde; dat Hij wonderen kan doen, dat Hij alleen goed is, dat Hij uw gebed horen kan, dat Hij waarachtig is en getrouw in al Zijn woorden, dat Zijn Naam "Verlosser" is, en dat het in zijn macht staat, uw ziel uit de angst en uit de benauwdheid uit te voeren. En zo ligt het in de zielen van al degenen, die Zijn Naam aanroepen, dat zij de Heere loven te aller tijd, en voor en na komt uit zulke harten een: "Geloofd zij de Heere dagelijks!"

Want juist dan gaat "het loven van God" eerst goed, als u niets dan kruis, zonde en nood hebt en enkel droefenis en ergernis ziet, zodat het de schijn heeft, alsof u met al uw vertrouwen op de beloften Gods zoudt te gronde gaan en te schande worden.

2. Immers zo lezen wij verder in onze tekst: *Hij legt ons een last op.*

Daarop dan moet u wel bedacht zijn, als het Woord Gods en het Getuigenis van Jezus Christus u lief en dierbaar is geworden, zodat u het verkozen hebt boven alle schatten, boven eer, liefde, vreugde en doorkomen door deze wereld, als het u zaak des harten is, om door de enge poort in te gaan en te wandelen op de smalle weg en een medegenoot te zijn in de verdrukking van het Koninkrijk en de lijdzaamheid van Jezus Christus, daarop, zeg ik, moet u wel bedacht zijn, dat u in dit leven allerlei last zult hebben op u te nemen. U kunt hier geen paarkenkroon dragen, waar onze Meester een doornenkroon gedragen heeft. Daarom heeft Hij ook gezegd: "*Neemt Mijn juk op u.*"

Ook zien wij in deze Psalm: volstrekt niets, dat aangenaam zou kunnen zijn voor het vlees. Immers zo begint de Psalm: "Dat God opsta, opdat Zijn vijanden verstrooid worden en die Hem haten van voor Zijn Aangezicht vlieden!" (Vs. 2.) Is nu deze Psalm in de Gemeente Gods tot voortdurend gebruik, dan zal het ook wel nooit anders toegaan, dan dat wij, voor zoveel wij ten minste ware discipelen des Heeren zijn, vijanden in menigte hebben, en zal daarom het gebed: "Dat God opsta!" gedurig ons roepen zijn. Staat er verder (Vs. 4) dat "de rechtvaardigen zich verblijden zullen en

van vreugde zullen opspringen voor Gods Aangezicht en van blijdschap vrolijk zijn", dan zullen zij wel niets anders ervaren, dan dat hun de tranen om recht en gerechtigheid menigmaal zullen rollen van de wangen. Hetgeen in vers 5 staat: "Hoogt de wegen voor Dien, Die in de vlakke velden rijdt", dat is, maakt voor Hem een vrije baan, doet wel denken aan veel tegenstand en hindernissen. Er is vervolgens sprake van "wezen", die hier geen vader hebben; van "weduwen", die op God hopen, maar hier geen recht vinden; van "eenzamen" om der gerechtigheid wil; van "die in boeien gevangen zijn", die tot Hem roepen om ontbonden te zijn van allerlei banden, welke hen ophouden, om de weg van God geboden te lopen met volvaardigheid en blijdschap. (Vs. 6, 7) Er is hier sprake van een voorttrekken in de woestijn en van een uitredde door een eeuwig verbond, dat de afgronden der aarde er van koken en kraken, terwijl een ziel, als verbrand en versmolten, door God wordt uitgeleid uit de diepte. (Vs. 8, 9)

Wij lezen van een "erfenis", die dor en mat is, die versmacht van dorst naar leven en troost, van dorst naar de levenden God en Zijn heil. (Vs. 10) Wij lezen van een "hoop Gods, die daarin woonde" (Vs. 11), als van een kudde dieren, van Gods arm en ellendig volk, dat hier geen lafenis vindt. En waar dat volk, met het licht van Gods Aanschijn bestraald, blinkt als der duiven vleugelen, ach, daar is het tegelijk als twee kleine kudden schapen tegenover een menigte van duizendmaal duizend. Verder hebben wij gedurig een grote berg voor ons, de berg Basan; en hoewel wij tot die berg zeggen kunnen: "Wie zijt gij; o grote berg? Gij berg, die toch voor het Aangezicht van Christus een vlak veld moet zijn; wat verheft gij u en schimpt op onze berg, omdat die zo onvruchtbaar schijnt; spring vrij omhoog, gij bultige berg, verhef u maar meer en meer, God heeft nochtans deze berg begeerd tot zijn woning, en de Heere zal er ook wonen in eeuwigheid." (Vs. 16, 17) Hoewel wij zo tot die berg kunnen spreken, zo blijft zich desnietteenstaande de satans-berg verheffen, als ware hij de berg Gods, en beroemt zich trots op zijn grootte en vruchtbaarheid, en werpt zich op het arme wormke Jakobs, zodat het voor altijd vertrappt en vertreden schijnt. Ook waar de vele duizendmaal duizend wagenen Gods (Vs. 18) komen aanrollen, waarlijk, daar hebben de eenzamen Gods een hete strijd.

Een loflied in nood en dood is deze 68ste Psalm. Zie de zangers u voorgaan, wees mede onder hen, schaar u bij de speellieden, wees de Heere een trommelende maagden (Vs. 26). U zult u evenwel in de allerste plaats daarvan moeten verzekerd houden, dat u van alles den Heere eigenlijk looft, Hem zingt en speelt en trommelt, niets zien zult, zodat u voor het oog der anderen niets anders doet, dan de zaak overdrijven, en u aanstelt als waart u buiten uw zinnen, terwijl al wat u zegt en beweert in besliste tegenspraak is met de werkelijkheid.

Immers dit "den Heere loven", dit "Hem zingen, spelen en trommelen" kan alleen hij, die niet aanmerkt hetgeen hij ziet, maar die aanmerkt hetgeen hij niet ziet, hetgeen hij dus gelooft. Hij houdt zich bijgevolg aan God, aan Zijn woord; hij houdt Hem voor: "Gij hebt dat gezegd; zo staat er geschreven; dat zijn immers uw woorden; U bent immers de Getrouwe, U kunt niet liegen"; en hoezeer men ook gebukt gaat onder zijn last, desniettemin profeteert men en zegt, dat de last van de schouder is weggenomen, dat de zonde is afgewenteld, dat de nood voorbij is. God heeft men in het oog gekregen; in Hem ziet men de volkomen verlossing men ziet Zijn heerlijkheid, trouw en waarheid. Men zie het Woord, anders ziet men niets; men ziet de vervulling van alle woorden in dat éne woord: *"Bij God zal geen ding onmogelijk zijn."* Door

Zijn woord stond eens hemel en aarde geschapen. Men ziet zonde, men gelooft genade en heiligheid; men ziet nood, gelooft evenwel uitredding; men ligt in smarten neer, heeft nochtans genezing; verkeert in benauwdheid, en desniettemin gevoelt men, dat er ruimte gemaakt is; men is in nood, en ziet nochtans de hulp reeds gekomen. Beneden dood, daarboven leven; beneden ondergang, en juist zo een opvaren uit al het zichtbare uit, een wandelen in de hemelen voor het Aangezicht des Heeren met alle degenen, die uit grote verdrukkingen gekomen zijn.

Ja, Hij legt ons een last op; dat zullen wij allen, die Godzalig willen leven in Christus Jezus, moeten ondervinden, zo heden als morgen En dat is de last, die Hij ons oplegt, ons, die Zijn Naam belijden: dat wij de ganse dag worden gedood en geacht als slachtschapen. Alles hitst de duivel op tegen degenen, die zich alleen aan Gods genade houden Voortdurend liggen zij in strijd met allerlei kwaad, met menigerlei aanvechting, met oude zonden, met nieuwe nood Maar wat het ook zij, of vlees en bloed, of duivel en wereld, of vriend en vijand tegen ons woeden, of de ganse macht der hel ook tegen ons is losgelaten, wie is het eigenlijk, die ons zo leidt, dat het door de engte gaat in de ruimte, door lijden in de heerlijkheid? Hij is het: God; Hij, de Heere. Immers al de verdrukking om Zijns Naams wil, bezien wij ze naar Geest, zij komt alleen van Zijn hand. Dat zonde nood en dood ons benauwen, dat duivel en wereld zich tegen ons opmaken, dat allerhande tegenspoeden ons levensmoede doen zijn, dat wij hier met tranen zaaien, het is altemaal van Zijn hand; de Heere doet het, God legt ons deze last op. En waarom doet Hij dat? Waarom die last ons opgelegd?

Zien wij het niet bij Job, de knecht des Heeren? Ja, de Heere had welgevallen aan Zijn knecht Job, als aan Zijn schepsel, hetwelk Hij in gerechtigheid en heerlijkheid voor Zijn Aangezicht gesteld had. Dat was reden genoeg, dat Job aan de duivel, die steeds een andere vroomheid wil, mishagen moest, en satan meende, dat, wanneer hij het werk van God eens in zijn hand had, het dan spoedig zou blijken, van welk gehalte het ware. Toen legde de Heere dan Zijn dierbare knecht Job deze last op, dat Hij hem de satan in handen gaf en hem blootstelde aan alle praat der schijnvromen, dat Hij ook alles voor zijn ogen liet te gronde gaan, opdat voor hemel, hel en heel de wereld zou openbaar worden, dat de meesterstukken der genade Gods in waarheid meesterstukken zijn, die door geen schijnvroomheid kunnen worden nagebootst of door geen duivel kunnen worden verwoest.

"Neemt Mijn juk op u", zo luidt des Heeren woord; dat is de last, die Hij ons oplegt. Wat gerechtigheid voor God is, dat zal de Heere handhaven. Zijn woord is als de ploeg, die de aarde doorsnijdt; deze ploeg zijn wij geroepen mét Hem voort te trekken, derhalve Zijn juk op onze hals te nemen, al doet het ook pijn, indien wij ten minste deelgenoten willen zijn van Zijn heerlijkheid. Een ieder van ons, die geroepen zijn om te verkondigen de deugden Desgenen, Die ons geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht, zal het bij zichzelf, in zijnen kring, en naar de omstandigheden waarin hij zich bevindt, Zo het hem waarlijk om gerechtigheid Gods, om Diens eer en waarheid te doen is, ervaren, dat God hem deze last oplegt, dat hij als het ware tot het mikpunt gesteld wordt, waarop alle duivelen met heel het heirleger van allerlei lichaams- en zielsnood hun pijlen mogen verschieten. In al deze nood moeten wij het echter wel verstaan, dat God dit alles doet, dat God ons daartoe gesteld heeft, om te lijden om Zijns Naams wil, dat zulks ons gegeven is uit genade, opdat het ten allen tijde moge openbaar worden, dat Gods gerechtigheid, waarin Hij ons laat wandelen, waarmee Hij ons heeft bekleed, en waarvan Hij ons gegeven heeft te getuigen, in der

waarheid gerechtigheid is; en zo hebben wij ook de keerzijde van wat God met ons en voor ons doet, in Zijn Naam wel te bezien en in het oog te houden.

3. *Maar Hij helpt ons ook.*

Het vlees heeft altoos zijn "maar", vanwege de zonde en de nood; altoos een "maar", dat zien wil, dat heilig en heerlijk en verlost zijn wil op een andere wijze, dan in het Woord en door het Woord; altoos een "maar", dat het onzichtbare, het waarachtige, het betrouwbare van het Woord Gods niet kan in het oog vatten, omdat het niets ziet dan wat ook de kinderen Israëls zagen, toen Mozes een en andermaal tot Faraö gegaan was: toen werd hun last hun nog des te meer verzwaard. Daartegenover heeft nu de Waarheid Gods ook een "maar", en dit "maar" is zo veel machtiger dan elke tegenspraak, dewijl het door de bevinding wordt bevestigd.

Want al is het, dat wij ook menigmaal voor het ogenblik geen uitkomst weten, en alles donker is voor onze ogen, wij zullen het niet kunnen loochenen, dat wij niet te vergeefs gebleven zijn bij het vaandel van de oversten Leidsman van onze zaligheid, dat wij niet te vergeefs gediend hebben onze grote Koning, zodat wij van allerlei uitredding en heil hebben te verhalen.

En al is het, dat ons dit ook voor het ogenblik geen troost geeft, nochtans doet het bewustzijn van vroegere uitredingen, die wij ervaren hebben, het hart zich uitstrekken tot God, tot wie wij opnieuw in elke nood de toevlucht nemen en bij Hem hulpe zoeken, wat wij niet doen zouden, indien niet Hijzelf Zijn "maar", indien niet Hij de hoop op Zijn heil, welke zich niet laat verstikken, ons in het hart gelegd had; en dat zou Hij immers niet doen, zo Hij niet Zijn heil, zijn uitredding en hulpe voor ons gereed had.

En gelijk het woordje "maar", zo heeft niet minder het woordje "ook" hier een gans bijzondere troost; want ofschoon het waar is, dat droefenissen zonder getal Gods geliefde kinderen hier omringen, zodat zij onophoudelijk van alle kanten worden aangevallen, ten einde hen te doen twifelen aan hun God en Heiland, aan zijn waarheid, trouw en genade, zijn macht en goedheid, zoals dan ook één hunner gezegd heeft: "Heere, gedenk aan David, aan uw geliefde, en aan al zijn lijden" (Psalm 132), zo is het toch ook waar, dat de Heere nabij is allen gebrokenen van hart en de verslagenen van geest, dat Hij nabij is allen dengenen, die Hem aanroepen, dat Hij let op hun geschrei en hun gebed hoort; met één woord: dat Hij ook helpt, ja zo zeker en gewis helpt, als Hij ons een last oplegt.

En kunnen wij nu van deze hulp ons verzekerd houden? In de eerste plaats zegt de Profeet in het 19e vers: "'Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen, ja ook de wederhorigen, om bij U te wonen, o Heere God!" Daar zien wij, dat deze hulp ons verzekerd is; en niet alleen ons verzekerd, maar ook voor ons bereid is; en niet alleen dat, maar dat zij ook voor ons aanwezig is. Want naardien onze God, onze Heere en Zaligmaker, Die ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, in de hoogte is opgevaren, zo is het ontegenzeggelijk waar, dat al wat hierbeneden is, dat duivel en dood Hem niet hebben kunnen houden, maar Hem hebben moeten loslaten, omdat Hij de Rechtvaardige was, ook dit, dat Hij nu als Koning is gezeten op de troon, en heerst en regeert, totdat Hij alle vijanden zal gelegd hebben tot een voetbank van Zijn voeten. En dewijl het openbaar is, dat Hij niet voor Zichzelf, maar tot eer des Vaders en ons ten goede Zich gezet heeft aan de Rechterhand der Majesteit in de hemelen en ons Gode en de Vader tot koningen en priesters gemaakt heeft, Hij, de Eerstgeborene uit

doden, de Overste der koningen op aarde, zo is het ook openbaar, dat wij met Hem als koningen zullen heersen op aarde in Zijn woord.

Heeft Hij, toen Hij opgevaren is in de hoogte, de overheden en machten uitgetogen, uitgetogen al de machten der duisternis, die de gewetens der mensen beangstigen en Gods heiligen hier op alle mogelijke wijze kwellen, heeft Hij die in het openbaar tentoongesteld en over hen getriomfeerd; zijn dus aan Hem de engelen en machtigen en geweldigen onderworpen, heeft Hij nu alle dingen in zijn hand; heeft Hij in Zijn opvaart de gevangenis gevangen genomen en daarmee alle list en geweld tegen de Zijnen verbroken, de deuren van hun kerker geopend en de kerker zelf in triomf met Zich medegevoerd in de hoogte tot een eeuwig zegeteken, dan hebben wij, al zouden wij ook met Israël moeten zeggen: "alles gaat over mij heen" Zijn zegerijke opvaart ten onderpand, dat Hij door vreugde en leed, door nood en dood ons zo zal voorbereiden, dat wij er ons voor Zijn Aangezicht eeuwig over zullen hebben te verblijden, dat Hij ons waardig geacht heeft de drinkbeker met Hem te drinken, welke Hij hier voor ons gedronken heeft.

Heeft Hij gaven ontvangen voor de mensen, heeft Hij het ontvangen, dat Hij de belofte des Vaders, dat is Zijn Heilige Geest, neerzendt en alle dingen zo verordent in Zijn Gemeente, dat Hijzelf haar regeert en leidt met Zijn woord en Zijn Geest, dan zal Hij het ook Zijnen armen en ellendigen aan niets laten ontbreken, opdat zij volharden als levende getuigen van Zijn genade en waarheid, als wondertekenen van Zijn almacht.

Ja, Hij helpt ons ook. Die ervaring hebben wij gemaakt, die ervaring zullen wij maken: Hij helpt ons met Zijn Aangezicht. Want als wij Hem maar in het oog krijgen, als Hij ons maar de ogen opent, direct zien wij in Hem zo'n heerlijkheid, zo veel goedertierenheid en genade, zo'n macht en sterkte, dat wij getroost zeggen: "Zingt Gode, lofzingt Zijn Naam", en: "Hij zal de kop van Zijn vijanden verslaan, de harigen schedel desgenen, die in zijn schulden wandelt" (Vs. 22), en wederom: "Gij hebt ons beproefd, o God, u hebt ons gelouterd gelijk men het zilver loutert; u hebt ons in het net gebracht, u hadt een last op onze lendenen gelegd; u hadt de mens op ons hoofd doen rijden, wij waren in het vuur en in het water gekomen, maar u hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing" (Psalm 66: 10-12).

Ja, dat is Zijn hulp, dat Hij ons uitvoert en verkwikt. Het leven en de volheid geeft Hij, want daartoe is Hij op aarde gekomen. Redding geeft Hij, redding uit zonden, uit allen nood en uit lijden, want daartoe is Hij gestorven, daartoe is Hij ook opgevaren boven alle hemelen, daartoe heeft Hij Zich gezet aan Gods Rechterhand.

Ja, Deze, Die opgevaren is in de hoogte, is de God van ons heil, van onze zaligheid. Dat wij zalig, dat wij verlost zijn, daarvoor is Hij borg. Hij heeft onze zaligheid in zijn hand; wie zal ze daaruit kunnen rukken? Wat Hij gekocht heeft met Zijn bloed, dat zal Hij ook bewaren. Ruimte zal Hij maken, al zijn wij ook nog zo geprangd en benauwd Hijzelf is onze zaligheid, Hijzelf onze verlossing.

4. *Ja, dit van Hem te betuigen, dat Hij een Verlosser, een Zaligmaker is,* ziet, dat is ons gedurig loven van Hem. *Wij hebben een God, Die helpt.* Dat is het, wat wij van onze God en Zaligmaker te loven hebben; en zo hebben wij dan toch iets in dit aardse leven, als wij ook anders niets meer hebben, als wij ons ook van alles verlaten gevoelen. Wij hebben een God. Daar zien wij, waarop de ellendige zich verlaten kan. Mensen kunnen niet helpen, als het er op aankomt; de geest ook der prinsen gaat uit en keert weer tot zijn aarde (Psalm 146:4), met al de afgoden, welke schone namen die ook dragen, is het toch alles ijdelheid. Één is er, Die alleen kan laten regenen, ook

troost kan doen neerdalen in de gewonde ziel; Één, Die alleen verstaat om te redden; Één, Die ook alleen weet, wat er in een ziel omgaat, Die de diepen nood, de diepste smart, het verborgen lijden, de meest verborgen zonden kent; wie wij alles klagen, alles zeggen mogen, Die ook geen voorwaarden stelt, maar bepaald zeker ons allen nabij is, die tot Hem roepen, en hoe weet Hij te helpen! O door het belachelijke, door het dwaze heen, door onze verkeerdheden, door onze zonden, door nood en benauwdheid heen geeft Hij uitkomst; steeds als een verrassend God helpt Hij geheel anders dan wij het hebben vermoedden ... wie helpt zo, als Hij!

Ja, deze God, Die opgevaren is in de hoogte, is het, Die ons helpt, de God Jakobs, die wij tot ons hulpe hebben; ja, deze God een God is Hij van volkomen zaligheid, van volkomen hulp. Dat is Hij voor ons, voor u en voor mij, zo velen als wij het Woord Gods voor ons nemen en daarin zoeken raad, troost en licht; voor ons, die zich vastklemmen aan dit Woord en daarin zien, hoe Hij al Zijn ellendigen heerlijk heeft doorgehouden, hoe zij niet vergeefs tot Hem geroepen, niet vergeefs met Hem geworsteld hebben. Hij is een God van volkomen zaligheid voor ons, die hongeren en dorsten naar gerechtigheid, naar verlossing, die er naar dorsten, dat Hij Zijn woord bij ons in vervulling brengt, in vervulling brengt elk een van Zijn toezeggingen, aan ons gedaan. Want niet voor engelen heeft Hij een eeuwige verlossing aangebracht, maar voor mensen, voor zondaren, voor aangevochtenen, voor wie in nood verkeren, voor allen, die Hem zoeken en naar Hem vragen van ganser harte, voor allen, die tot Hem opzuchten in al hun ellende.

En hoe kan Hij wat anders zijn dan een God van volkomen hulp, van volkomen zaligheid? Legt Hij ons de last op, dat wij met Hem de ploeg Zijns Woords voort trekken, opdat Hij zal gerechtvaardigd zijn, zo zal Hij ons met Zich ook verheerlijken, als Hij te schande zal gemaakt hebben wat zich tegen Zijn gerechtigheid verzet, wat rechtvaardig wil zijn en het evenwel niet is, en deswege vijandig is tegen zijn getuigenissen. Ja, zowel hier te midden van al de vervolgingen, maar ook eenmaal na de aflegging van deze onze aardse tabernakel zal Hij het doen zien, dat Hij voor ons is *een God van volkomen zaligheid*.

Dat is ook de troost, welke de Apostel Paulus geeft: "Die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt" of "tot ere gebracht." Ja volkomen is het heil, volkomen het loon, dat van Hem komt, Die de Eerste is en de Laatste; van Hem, Die nooit iets begint, zonder het te voleinden; van Hem, wie het nimmer aan macht ontbreekt, ook niet aan de wil, om tot ere te brengen wat Hem de ere geeft; van Hem, Die het tegenwoordige en toekomstige in zijn hand heeft, Die ook het verleden zo geleid en bestuurd heeft, ook wat gisteren geschiedde zo leiden en besturen zal, dat Hij het alles tot middelen maakt, om onze zaligheid volkomen te doen zijn, ja, ook elke uitkomst volkomen van Hem, de waarachtige en getrouwe Heiland. Hij, Die aan het kruishout uitriep: "*Het is volbracht*", heeft wel niets achtergelaten, dat nog te volbrengen ware. Hij, Die in zegepraal is opgevaren in de hoogte, zal er wel voor zorgen, dat van Zijn Israël geen klauw achterblijft in de macht van de helse Faraö. Hij, Die ziel en lichaam verlost, zal noch aan de ziel der Zijnen het laten ontbreken aan troost of aan de Heilige Geest, aan moed en kracht der Godzaligheid, noch ook aan hun lichaam het laten ontbreken aan kleding en voedsel.

Genade en ere geeft Hij aan de hoop van Zijn ellendigen. Dag bij dag zal Hij u een schild en rondas zijn, zal Hij u zegene en vertroosten, u allen, in wier harten het vurig verlangen is naar volkomen zaligheid, dat zich uit alle ellende reikhalzend uitstrekt

naar Boven. Volkomen is onze God en Zaligmaker, volkomen ook Zijn werk, volkomen elke gebedsverhoring, al gaat het ook door de diepte, zodat zijn voetstappen niet worden gezien; want niet te vergeefs heeft Hij hier Zijn bloed uitgestort, niet te vergeefs is Hij opgevaren in de hoogte, "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven", dat is Zijn woord, dat zijn Zijn rijksgeboden.

5. Hoe geheel naar waarheid eindigt daarom de kruisgemeente des Heeren: *En wij hebben de HEERE Heere, Die van de dood redt*, of zoals er eigenlijk staat: *en bij de HEERE Heere zijn uitkomsten van de dood*. Van welke dood? Ach er is hier beneden allerlei dood. Zo schrijft ook een Apostel: "Bij onze roem, die ik heb in Christus Jezus, Mijn Heere, ik sterf allen dag" (1 Kor. 15: 31). Van hoe menigerlei dood, welke de rechtvaardigen sterven moeten, getuigen niet de Psalmen! Elk aangrijpen van het schild Gods, van het Woord der eeuwige gerechtigheid, kost de rechtvaardige de dood. Elk waarachtig gebed is een gebed in doodsangst en doodsnoed. De duivel is een moordenaar van den beginne; hij heeft het gemunt op de verlost des Heeren, op allen, die getuigen, dat de zaligheid des Heeren is.

Moordpijlen op moordpijlen vliegen in de duisternis, om de eenvoudige het hart te doorboren. Voortdurend wordt hem allerlei voor de voeten geworpen en verweten, opdat hij zijn smekingen maar niet werpe op de barmhartigheid des Heeren, daarentegen zich in een strijd begeve om gerechtigheid, waarbij hij het intussen altijd zou moeten verliezen. Voortdurend wordt hij door allerlei aangevallen, opdat hij het opgeve, zich aan de genade van Jezus Christus te houden. Voortdurend wordt alles in het werk gesteld, opdat hij aan de liefde, macht en trouwe Gods zou gaan twijfelen en dezelve zou verdenken. Altoos een nieuwe aanval van het ongeloof en van versaagdheid, opdat hij niet indachtig blijve het woord: "Indien gijlieden niet gelooft, Zeker u zult niet bevestigd worden." (Jesaja 7:9) Ach, dit: zich enkel en alleen verlaten op het Woord van de levende God, de sprong te wagen uit al het zichtbare uit, in zich te werpen alleenlijk op het Woord des Heeren Heeren met een "kom ik dan om, dan kom ik om", dit is een ware dood, dit geschiedt nooit zonder doodsangsten. Zo gaat het voor en na, altoos komen wij te staan voor de Rode Zee: de zee bruist, de golven verheffen zich hoog, Faraö is achter, nergens is er een uitgang, nergens uitkomst.

O aangevochten ziel, u die bezwaard zijt met de last uwer zonden, die smarten lijdt, welke men zo diep gevoelt, als men graag overeenkomstig de Wet zou willen wezen en men zich nochtans altoos opnieuw overweldigd ziet, sla met de staf der gerechtigheid uit God de hoog slaande bruisende golven, waag het vrij op het geloof van Jezus Christus, ook al dreigt de duivel u, voor en na, met verwurging en verstikking, omdat u geen heiligheid hebt, wanneer het dan toch verloren is, welnu, dan kan het immers ook niet erger! Sla de golven met het Woord Gods, en al zou u ook honderdmaal worden toegeroepen: "dat is niet voor u, daarbij komt u om", weet dit: de duivel wil uw dood, de Heere is uw leven; Hij is uw Heer, zo waarachtig als de zonde u het vlees verscheurt, en gij naar de gerechtigheid dorst, waag het vrij met Hem, en u zult ondervinden, dat er bij de Heere HEERE verlossingen zijn, uitgangen uit de dood in een eeuwig leven, in heiligheid en heerlijkheid.

Wederom, u bent bezwaard met allerlei nood, met allerlei lijden, met allerlei aanvechting, of u wordt belasterd en miskend om der gerechtigheid wil, gesmaad en kwalijk behandeld, geplaagd door mensen, aangaande welke u tot God moet roepen: "Zij doorzoeken allerlei schalkheid, ten uiterste doorzoeken zij wat te doorzoeken is,

zelfs het binnenste eens mans en het diepe hart" (Psalm 64: 7); u bent bekommerd, alsof de Heere u verlaten had, alsof Hij uw gebed niet meer hoorde, omdat u alles het onderste boven ziet gaan; u hebt niets voor u dan dood en ondergang, dan omkomen en verlorenheid, hetzij dan van uzelf, hetzij van de uwen, voor wie uw gebed tot God is, weet dit: door de dood gaat het heen, uit de dood en uit de verlorenheid komt het te voorschijn. Bij de Heere HEERE zijn uitkomsten tegen de dood.

Voorwaar, zulke ervaringen hebben alle kinderen Gods gemaakt. Abraham ontvangt een zoon, toen zijn lichaam verstorven was; Sara een kind, ofschoon zij onvruchtbaar was. Rebekka, bij Gods belofte volhard hebbende, krijgt de zege, toen het op het punt stond, dat Ezau de zegen zou wegdragen. Jakob behaalt de overwinning, toen hij alreeds zijn kudde verdeeld had in twee doelen en meende, dat het met hem gedaan was. Samuël vindt verhoring, toen Saul alles verdorven had. Aan David wordt de kroon geschonken, die Saul van het hoofd was weggenomen, toen zijn eigen mensen hem wilden stenigen. Aan Hiskia wordt verlenging des levens toegezegd, ofschoon de Heere gesproken had: "Bereid uw huis, want u zult sterven." Daniël wordt bewaard midden in de kuil der leeuwen. de drie mannen is verkoeling beschoren tegen de alles verterende hitte in de gloeiende oven. O, hoeveel duizend voorbeelden hebben wij in de Heilige Schrift, dat bij de Heere uitkomsten zijn tegen de dood! Hoeveel klachten worden er vernomen in de Heilige Schrift van alle heiligen des Heeren voor en na, maar ook hoeveel lofliederen worden er eveneens van hen aangeheven: "Hij doodt en maakt levend, Hij doet ter helle neerdalen, en Hij doet weer opkomen." (1 Sam. 2: 6)

Bij de Heere HEERE zijn uitkomsten tegen de dood; dat kon de Profeet van de Heere betuigen, die hij niet alleen in de Geest zag opvaren in de hoogte, maar van wie hij ook in de Geest zag, hoe Hij in onze plaats, bewogen door eeuwige liefde en barmhartigheid over ons, hem, die het geweld des doods had, de duivel, door Zijn dood voor ons teniet zou doen, zoals hij ook op een andere plaats van Hem profeteert: "Gij zult Mijn ziel in de hel niet verlaten, Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie. Gij zult Mij het pad des levens bekend maken; verzadiging der vreugde is bij Uw Aangezicht, liefelijkheden zijn in uw Rechterhand eeuwiglijk." (Psalm 16: 10, 11)

En hoe zouden er ook bij Hem niet uitgangen zijn van de dood, wie de dood niet heeft kunnen houden; omdat Hij de Rechtvaardige was? Hoe? Weet Hij de Zijnen niet met zo'n gerechtigheid te bekleden en met zo'n heil te sieren, dat de dood, in welke gedaante die ook voor ons treedt, ook ons niet zal kunnen houden, dat ook voor ons elke smart des doods zal moeten ontbonden worden!

O, gevoel gij u ook nog zo zeer "ijdelheid", zo gans ijdel en leeg, zo geheel zonder God, zo volstrekt niets, zodat het u is al voelde gij u in de hel, verdoemd en verloren; alle troost zij van u geweken, God zij u verborgen, heb niets voor ogen dan een geopende afgrond bij het ontwaren uwer innerlijke goddeloosheid, of lijd allerlei bezwaarnis, aanhechting, kwelling, droefenis en smart; alle geloof zij bij u verdwenen, de toekomst verschrikkelijk, het tegenwoordige onverdraaglijk, het verleden alleen pijnlijk; de duivel bitse het heel getal tegenheden tegen u op; hoe groot ook het kwaad, hoe groot ook de dood zijn moge, en er ook volstrekt geen uitgang gezien wordt: Hij, Die in de hoogte is opgevaren, voer niet voor Zichzelf op in de hoogte, maar voor ons, die met allerlei vreze des doods bevangen zijn.

Wél ons! Hij heeft de duivel aan de onbreekbare keten Zijns Woords gebonden, zodat die helhond wel kan blaffen, maar ons niet kan aanraken; onderwerpen wij ons alleen

aan deze dood, die voor ons wel de zwaarste is: dat wij ons vastklemmen aan, dat Wij vasthouden het Woord van Zijn barmhartigheid en genade; Zijn Naam is *Heere, Die het voorzien zal*; Zijn Naam is Heer, wie alles onderworpen is, Die alles in Zijn hand en macht heeft; en ook in onze laatste ure zullen wij het tot Zijn roem bekennen, dat wij niet gedacht hadden, dat er bij Hem zulke uitgangen, zulke verlossingen van de dood waren, zulke uitkomsten! Want gewis, een ieder, die zich aan Hem houdt en midden in Zijn dood aan Hem hangen blijft, zal ook bij de Heere uitkomst vinden tegen elke dood.

AMEN.

55.

Jozua 24:14-27

Gehouden te Elberfeld de 17de Januari 1847 des voormiddags. Zie verder het Naschrift op blz. 153.

Deze morgenure willen wij wijden aan de overdenking van een gedeelte van het 24ste hoofdstuk van het Boek Jozua. zo'n overdenking zal niet alleen nuttig en dienstig kunnen zijn, om vele gedachten, die bij het lezen van dit hoofdstuk opkomen, in het rechte spoor te leiden, maar zal ook een helder en beslist antwoord geven op een vraag, die menigeen altijd weer opnieuw moet bezighouden.

Slaan wij dan het genoemde hoofdstuk op, en lezen wij met aandacht hetgeen aldaar van vers 14 tot 27 geschreven staat.

Tekst: JOZUA 24: 14-27.

"En nu, vreest de Heere, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid, en doet weg de goden, die uw vaderen gediend hebben aan gene zijde der rivier en in Egypte; en dient de Heere! (Vs. 14) Doch zo het kwaad is in uw ogen de Heere te dienen, kiest u heden, wie gij dienen zult: hetzij de goden, welke uw vaders, die aan de andere zijde der rivier waren, gediend hebben, of de goden der Amorieten, in welke land u woont; maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen! (Vs. 15) Toen antwoordde het volk en zeide: Het zij verre van ons, dat wij de Heere verlaten zouden, om andere goden te dienen (Vs. 16), want de Heere is onze God; Hij is het, Die ons en onze vaderen uit het land van Egypte, uit het diensthuis, heeft opgebracht, en Die deze grote tekenen voor onze ogen gedaan heeft, en ons bewaard heeft op al de weg door welke wij getogen zijn. En onder alle volken, door welke midden wij getrokken zijn (Vs. 17); en de Heere heeft voor ons aangezicht uitgestoten alle die volken, zelfs de Amoriet, inwoner des langs Wij zullen ook de Heere dienen, want Hij is onze God (Vs. 18). Toen zeide Jozua tot het volk: gij zult de Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God, Hij is een ijverig God. Hij zal uw overtreding en uw zonden niet vergeven. (Vs. 19) Indien gij den Heere verlaten en vreemde goden dienen zult, zo zal Hij Zich omkeren, en Hij zal u kwaad doen, en Hij zal u verdoen, naardat Hij u goed gedaan zal hebben. (Vs. 20) Toen zeide het volk tot Jozua: Neen, maar wij zullen den Heere dienen. (Vs. 21) Jozua nu zeide tot het volk: gij zijt getuigen over uzelf, dat gij u de Heere verkoren hebt, om Hem te dienen. En zij zeiden: Wij zijn getuigen. (Vs. 22) En nu, doet de vreemde goden weg, die in het midden van u zijn, en neigt uw harten tot den Heere, de God Israëls. (Vs. 23) En het volk zeide tot Jozua: Wij zullen de Heere onze God dienen, en wij zullen van Zijn stem gehoorzamen (Vs. 24). Zo maakte Jozua op dien dag een verbond met het volk, en hij stelde het hun tot een inzetting en recht te Sichem. (Vs. 25) En Jozua schreef deze woorden in het Wetboek Gods; en hij nam een grote steen, en hij richtte die daar op onder de eik; die bij het heiligdom des Heeren was. (Vs. 26) En Jozua zeide tot het ganse volk: Ziet, deze steen zal ons tot een getuigenis zijn, want hij heeft gehoord alle de redenen des Heeren, die Hij tot ons gesproken heeft, ja, hij zal tot een getuigenis tegen u mensen zijn, opdat gij uw God niet liegt. (Vs. 27)

De inhoud van de voorgelezen woorden is als volgt:

1. Jozua houdt hier aan Israël voor: of de Heere te dienen en de afgoden weg te doen, of de afgoden te dienen. (Vers 14 en 15a).
2. Hij kondigt den volke aan, dat hij met zijn huis de Heere dienen wil. (Vs. 15b)
3. Het volk antwoordt hem daarop, dat het ook de Heere dienen wil, en voert de redenen aan, weswege het zo gezind is. (Vs. 16-18)
4. Jozua antwoordt daarop, dat zij de Heere niet kunnen dienen, en zegt hun, waarom niet. (Vs. 19 en 20)
5. Het volk neemt deze woorden niet ter harte, maar blijft zijn gezindheid handhaven, en ondanks alle vermaningen van Jozua volhardt het bij zijn betuigingen. (Vs. 21-24)
6. Jozua maakt met het volk een verbond, schrijft alles in het Wetboek Gods, en richt in hun midden een grote steen op tot een getuigenis. (Vs. 25-27)

I.

Jozua houdt aan Israël voor: of de Heere te dienen en de goden weg te doen, of die goden te dienen.

Mijn Geliefden! Wat was het toch, dat Jozua met deze toespraak beoogde? Hij, die trouwe knecht des Heeren, was zijn einde nabij. Toen verzamelde hij nog al de stammen van Israël te Sichem; hij riep de oudsten van Israël, de hoofden, de richters en de ambtlieden aldaar tot zich en hield met hen de laatste plechtige vergadering voor het Aangezicht Gods. Toen heeft hij hen er opmerkzaam op gemaakt, hoe het alles *genade* geweest was; hoe het de genade alleen geweest was, die voor hen alles had teweeggebracht en hun al wat zij bezaten had geschonken. Hij wist het zeer goed, dat zij, wat zij ook van deze genade zeiden te geloven, nochtans niet alleen met hun hart, maar ook met de daad de vreemde goden aanhingen.

Derhalve houdt hij het hun van Godswege voor, dat hun vaders vroeger de afgoden gediend hadden, maar hoe God uit enkel barmhartigheid en goedertierenheid hun vader Abraham uit het afgodisch land en uit de afgodendienst geroepen en gered had; en hoe Hij hem ook zijn zaad vermeerderd en Izak gegeven had, en daarmede de belofte; vervolgens: door welke diepe wegen de Heere hun vaders had geleid; hoe Hij hen uit het diensthuis van Egypte gevoerd, Egypte geplaagd, maar Zijn volk Israël in Zijn licht had laten voorttrekken; hoe Hij hun gebed verhoord, hen in de woestijn gedragen, en de Amorieten voor hun aangezicht verdelgd had; hoe Hij hen gezegend had, toen een profeet (Bileam) hen had willen vervloeken; hoe Hij hen eindelijk over de Jordaan gevoerd en al de volkeren des lands door Zijn wonderen, maar geenszins door hun kracht, voor hun aangezicht verdreven had; en hoe zij daarna in het bezit gekomen waren van een land, waarin zij alles voor zich gereed vonden, zodat zij ook voor geen ding de geringste moeite behoeften te doen.

Aangezien hun nu zo'n genade was ten deel geworden, behoorden zij bij die genade te volharden, en de afgoden te laten varen. Zo spreekt hij dan tot hen: "En nu, vreest de Heere, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid; en doet weg de goden, die uw vaders gediend hebben aan gene zijde der rivier (dat is aan gene zijde van de Eufraat) En in Egypte, en dient de Heere."

Dit was dus een evangelische preek, deze preek van Jozua. Hij zeide hetzelfde, wat wij elders lezen: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u: het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus in goede werken, welke God tevoren bereid

heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben." Eféze 2: 8 10. Bij zo'n waarheid nu, bedoelt Jozua, zouden zij volharden en het daarbij laten blijven. Zij zouden het niet in de hoogte zoeken, als moest het nog van Boven afgebracht worden, ook niet in de diepte, als moest nog iemand deswege in de afgrond neerdalen²), maar zij zouden zich bij het Woord houden, dat zo zeer nabij hen was, dat in hun mond was, en dat in hun hart zo luid getuigenis gaf, dat de Heere alleen een Redder, een Verlosser is, Zijn Naam is alleen Heiland. Daarom zegt Jozua: Vreest de Heere. Hebt Hem alleen voor uw ogen; laat Hem alleen uw God zijn, en vreest niemand, behalve Hem. Daarin echter bestaat de vreze des Heeren, dat de mens doet, zoals ook Paulus gezegd heeft: "Ik doe de genade Gods niet te niet; want indien de rechtvaardigheid door de Wet is, zo is dan Christus te vergeefs gestorven." (Gal. 2: 21)

Jozua bemoedigt hen dus, de genade vast te houden, "door welke wij welbehaaglijk Gode mogen dienen met eerbied" of: met schaamte, dat wil zeggen, daar wij ons moeten schamen "en met Godvruchtigheid" of: met heilige vreze, omdat, zo wij de genade laten varen, geen slachtoffer meer overblijft voor de zonde. Hij predikt hun derhalve op een machtige wijze het Woord des geloofs, aldus tot hen sprekende: "Dient de Heere in oprechtheid en in waarheid" of "geheel", zodat het bij u iets geheels, een volkomen werk zij en in waarheid gedaan. Wat groots, wat wonderbaars is het, dat Jozua hier aan het volk voorhoudt: zij zouden zich geheel en al, gans zoals zij waren en hoe zij zich ook bevinden mochten, aan de Heere houden; zij zouden zich door geen gevoel van nood of zonde van Hem laten afhouden, maar zich geheel aan Hem overgeven en Hem als hun Heere belijden, zoals zij immers ondervonden hadden, alles van Hem om niet te hebben verkregen. Zij zouden dat in waarheid doen; zich niet half op werk toeleggen, en half op Zijn genade vertrouwen, maar zich zo waarachtig aan de genade overgeven en die bekennen, als zij het immers ook waarachtig ontwaarden, dat zij mensen en zondaren waren. Want dat is de Heere dienen in oprechtheid en in waarheid, geheel, met een volkomen hart, als men van niets anders wil weten, dan van "Christus", en wel van die "gekruist"; en men Gode deze dank toebrengt, dat men belijdt: U hebt alles alleen gedaan, U doet het ook en zult het doen om Uws Naams wil!

Maar wat hadden dan toch de kinderen Israëls aan de goden, welke hun vaders in Mesopotámië en in Egypte gediend hadden, dat Jozua tot hen zeggen moest: *"Doet ze weg!" laat ze varen!?* Die konden immers volstrekt niet helpen; die hadden veelmeer Abraham voorheen verdorven; die hadden immers de Egyptenaren niet geslagen, evenmin aan Israël het land Kanaän ten erve gegeven! Ja, voorwaar, dit is een oud en een nieuw gebod. Veertien eeuwen later schrijft ook de Apostel Johannes: "Kinderkens, bewaart uzelf van de afgoden!" (1 Joh. 5:21) In de harten lag de valse leer, het vertrouwen op werken, op verdienste, op eigengerechtigheid, waarvan de vrucht is: een kwaad geweten en allerlei ongerechtigheid, waarbij men tracht de zonde van zich af en op een ander te wentelen. Daar vlucht de mens echter voor God; nu komt weldra de nood, en in die nood moet hij dan toch ten minste een God hebben, een God, die bij alle bestraffing hem toch vleit; en zo kiest men zich dan goden naar eigen smaak, beelden en gelijkenissen der loze, valse leer, nabootsingen van de levenden God. Zo zegt dan Jozua tot hen, dat zij alle vertrouwen op eigen werk en eigen gerechtigheid zouden laten varen, en zich onverdeeld aan de genade overgeven. Maar dit is een harde rede voor het vlees; want zal men alle vertrouwen op eigen vroomheid en heiligheid laten varen, dan behoudt men immers niets meer in eigen hand, dan heeft men zich alleen op een woord uit de Mond Gods, alleen op de

onzichtbare genade te verlaten; men heeft dus te geloven, en volstrekt niet aan te merken wat zichtbaar is. Daar bestaat onze gerechtigheid alleen daarin, dat God ons de zonde niet toerekent. zo'n prediking maakt alle "heiligen" tot "zondaren"; en daarom wil men ze niet; men wil liever van "zondaar" tot een "heilige" worden naar eigen wijze. Intussen laat zich de leer van de gerechtigheid Gods niet verenige met een leer van gerechtigheid als uit werken. Daarom heet het: *Doet weg de goden, die ook uw vaders niet hebbén kunnen helpen.*

Nu laat zich de gerechtigheid uit God, die op het geloof in Jezus Christus geschonken wordt, niet opdringen. Dat een mens zich aan het Woord des geloofs alleen vasthoudt, moet bij hem een willige, geen gedwongen zaak zijn; zo'n mens moet een bijzonder welgevallen hebben aan een zodanig geneesmiddel, indien hem dat zal kunnen worden toegediend; hij zal ook anders niets meer moeten hebben, om zich te kunnen helpen; ja, zelf moet hij een groot zondaar zijn, om tevreden te zijn met een woord, dat hem werk noch roem doet behouden. Daarom zegt ook Jozua: "Doch zo het kwaad is in uw ogen" Zo het u niet behaagt "den Heere te dienen, kiest u heden wie u dienen zult, het zij de goden, niet: "God" welke uw vaders, die aan de andere zijde der rivier waren, gediend hebben of de goden der Amorieten, in welker land u woont."

Was het nu waarlijk Jozua ernst met deze woorden? Voorzeker. Wie niet uit het geloof rechtvaardig wil zijn, die kieze zich welke loze leer hij ook wil. Wie de Heere niet wil dienen en niet Hem alleen wil aanhangen, die handele naar zijn eigen keuze; niemand noodzaakt hem. Het hinken op twee gedachten is de Heere een gruwel. "Hier een weinig, daar een weinig" dat laat zich met de genade niet verenigen. Is het "*om niet*", dan is het geen werk meer, moet het loon zijn, dan kan het niet meer "om niet" wezen. Genade gaat niet saam met vroomheid en heiligheid eener eigen keuze; niet daarmede, dat een mens het leven in zijn eigen hand zou vinden; niet met een vertrouwen daarop, dat men zichzelf nu wél bevindt, omdat men Gode iets gebracht heeft. omdat nu echter wat Gods is en wat des vleses is, volstrekt niet met elkaar strookt, zo was het geheel naar gerechtigheid wat Jozua hier zeide. Want moet het "werk en wat heiligheid" zijn, welnu, dan late men het ten minste geheel "werk en eigen heiligheid" zijn; en kan men dat, wat van de wereld is en wat aan de eigen wil behaagt, mee in de koop nemen, welnu, dan late men het maar liever gehéél "de wereld" en "eigen willen en lopen" zijn, dan heeft men in dit leven toch nog iets van wat men doet en drijft, zoekt en najaagt, dan heeft ten minste de huichelarij een einde. Want wat heeft een mens er aan, dat hij ter wil van een vereniging van wat bij God gerechtigheid is en van Zijn eigen gerechtigheid, zijn lichaam des daags kwelt en zijn hoofd laat hangen als een bieze (Jesaja 58: 5); ten leste komt bij daarmede toch niet terecht. Christus en Belial, Christus en IJdelheid, met welke ophef men ook van "nut" en van "werk" spreke, stemmen nimmer overeen.

II. Jozua kondigt de kinderen Israëls aan, dat hij met zijn huis de Heere wil dienen.

Daarmede wil hij hen nu prikkelen, om het hun te doen gevoelen, dat zij niet gezind waren de Heere geheel en in waarheid te dienen; en terwijl hij hun dit doet gevoelen, wil hij hen ook opwekken, tot zichzelf in te keren, en het te bekennen, dat zij zichzelf Weliswaar voor zodanigen hielden, die zich alleen op de genade verlieten, maar inderdaad op eigen werk, gerechtigheid en heiligheid bleven steunen. Jozua spreekt hier niet van een bij hem nieuw opgevat voornemen, als had hij de Heere niet reeds lang gediend. Wij weten het genoegzaam uit de geschiedenis, hoe hij zich reeds als jongeling aan Mozes en aan God getrouw had betoond in alle dienst. Als dan Jozua

zegt: "Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen", zo wil hij daarmee zo veel zeggen als: ik en mijn huis, wij volharden in het Gode welbehaaglijke leven, (zoals er ook van Henoeh geschreven staat); wij houden ons aan God, wij houden ons aan Zijn genade en barmhartigheid, dat is onze keuze.

Jozua stelt zich hier laat ik zeggen op een scheidsweg; hij doet, zoals eenmaal Mozes deed, toen hij tot het volk zeide: "Zie, ik heb u heden voorgesteld het leven en het goede, en de dood en het kwade. Want ik gebied u heden, de Heere uw God lief te hebben, in Zijn wegen te wandelen, en te houden Zijn geboden en zijn inzettingen en zijn rechten, opdat u leeft en vermenigvuldigt" (Deut. 30:15, 16), waar ook Mozes zoals uit vers 11 tot 14, vergeleken met Rom. 10: 6, openbaar is van de gerechtigheid uit geloof spreekt.

Ook deed later de Heere Jezus ongeveer zo, toen Hij tot Zijn discipelen zeide, bij gelegenheid dat zo velen, die aan Hem geloofden, aanstoot namen aan Zijn woorden, en Hem verlieten: "Wilt gijlieden ook niet weggaan?" (Joh. 6:67) Dat Jozua zich nu op zo'n scheidsweg plaatste, dat deed hij, opdat de kinderen Israëls er van zouden doordrongen worden, hoezeer hij overtuigd was, dat het geloof alleen rechtvaardig en zalig maakt, en dat hier volstrekt geen derde overblijft, maar slechts één van beiden: of zich gans en al aan de genade overgeven, of uit eigen krachten een volmaakt werk leveren. Want wat betekent een "den Heere dienen", zo het niet is naar Zijnen wil? Dit daarentegen is naar Zijnen wil, dit is alleen de waarachtige, reine en volmaakte godsdienst, dat wij de Heere *geloven*. Daarom noemen zich ook de Apostelen "dienaars van Jezus Christus"; en waarin waren zij zijn dienaars, welke was de dienst, die zij voor Hem verrichtten, zo niet deze: dat zij Zijn Naam en Zijn genade bekend maakten, dat zij Zijn Evangelie onder de mensen brachten; dat zij aan allen het geloof predikten en de gerechtigheid, die voor God geldt, verkondigden, opdat men in zulke gerechtigheid mocht leven en daarin zich verblijden.

Ik en mijn huis, wil dus Jozua zeggen, *willen alleen de gerechtigheid uit God roemen*, daarin alleen willen wij onze troost, onze toevlucht en zaligheid hebben; want alleen in zulke gerechtigheid is een mens heilig en vroom, al is en blijft hij een arm zondaar; in zulke gerechtigheid heeft hij ook alleen waarachtige verlossing van zonde, nood en dood; en zulke gerechtigheid alleen geeft ook een gerust en blijmoedig geweten. De loze leer daarentegen doet zulks niet; de goden der zelfheiliging vermogen dat niet te bewerkstelligen; zij beloven, ja, de mens grote zaligheid, totdat zij hem in de kuil hebben; daar laten zij hem dan in zitten, zodat hij van vertwijfeling moet omkomen, aangezien ook al zijn moeilijke arbeid hem in geen enkel opzicht heeft gebaat.

Dit alles zei Jozua geenszins om te schertsen, nee, maar in heiligen ernst sprak hij zo tot het volk, dat, zo het hun niet behaagde zich enkel en alleen aan de gerechtigheid uit geloof te houden, zij dan veel liever dat halfslachtige wezen moesten opgeven en zich volkomen aan deze of gene leer van het vlees overgeven; dan toch zouden zij ophouden langer tegen God te liegen, als waren zij belijdende de genade, die zij evenwel met hun leer en hun afgodisch doen en drijven verloochenden; hij sprak het overigens rondborstig voor hen uit, dat hij in dat geval met hen niet wilde meedoen, veelmeer met zijn huis de oude, getrouwe Heere blijven aanhangen, Die hem uit loutere barmhartigheid zalig gemaakt had.

Dat overigens deze woorden van Jozua voor menigeen zo moeilijk geweest zijn om te verstaan, ligt voornamelijk daarin, dat men dit "den Heere dienen" geheel anders

verstaan heeft, dan Jozua het bedoelde. Want wat Jozua naar Geest gezegd heeft, dat verstaat men gewoonlijk naar vlees; men vormt zich dan van dit "den Heere dienen" allerlei ongezone begrippen, als bestond het daarin, dat een mens in zak en as ga zitten, het lichaam niet spare, en aan het vlees zijn eer niet geve tot zijn noodduft. (Kol. 2: 23) Men verstaat het dus niet van een wandelen in het geloof, van een voortgaan in de Geest, zoals Jozua het verstaan heeft, maar van werk en heiliging naar geboden van mensen, van zelfgekozen geestelijkheid en neerigheid, hoezeer men ook als met ede bevestigt, dat men niets anders wil dan de gerechtigheid uit geloof. En zo maakten het de kinderen Israëls ook; want:

III. Het volk antwoordt Jozua op hetgeen hij gezegd heeft, dat ook zij de Heere dienen willen, en zij voeren hun redenen aan, waarom zij zo gezind zijn.

Zo toch lezen wij: "Toen antwoordde het volk en zeide: Het zij verre van ons, dat wij de Heere verlaten zouden, om andere goden te dienen." Zo heeft dan ook Jozua, evenals alle heiligen en profeten in Christus, het tegenspreken der zondaren moeten verdragen. Jozua, zo vermenen zij, heeft een onrechtvaardig vonnis over hen geveld; zij zijn niet dan heiligen en rechtvaardigen. Gedaan was het met de prediking van Jozua, nu het om de toepassing ging. Zij verstaan niet, met welke ernst der liefde, met welk een bloedend hart hij, staande met één voet in het graf, het hun zo teder voorhoudt: dat zij de Heere niet dienden, dat zij zich niet aan de gerechtigheid uit geloof hielden, dat zij zich op een loze leer verlieten. Zulks mochten hun naburen doen, maar zij waren, de een en de ander, aan zoiets onschuldig; zij kleefden de Heere aan, zij bleven volstandig bij Zijnen dienst. Dat zij verre van ons, dat wij de Heere verlaten zouden, Zo zeiden zij, en namen het van Jozua niet aan, dat juist zij zulke mensen waren, die de Heere reeds lang verlaten hadden en de afgoden dienden.

Zo is het, Mijn Geliefden, met de blindheid des harten en met het zelfbedrog gesteld, en moedeloosheid zou zich van mij meester maken, indien ik niet zag, dat het ook toenmaals zo ging, als ik daaraan denk, hoe menigeen uwer alles zo heerlijk zal vinden, wat Jozua gezegd en gedaan heeft, maar geheel verkeerdt, wat het volk gesproken heeft; hoe hij ook zal kunnen gevoelen, wat Jozua daaronder zal moeten geleden hebben, en nochtans zichzelf een kruisje zal maken, en zich in zijn hart zegenen, zeggende bij zichzelf: tot dat volk behoor ik niet. Dat is de zelfverblindung der gerechtigheid als uit werken, dat zij beweert van eigen gerechtigheid niet te willen weten, dat zij als met ede betuigt de gerechtigheid uit geloof alleen te willen, en niets anders dan genade, terwijl het nochtans enkel eigengerechtigheid, werk en heiliging naar eigen keuze is.

Het hart van de een mens is daarin gelijk aan het hart van de ander; wat dus toenmaals geschiedde, geschiedt ook nog heden; en wat tevoren geschreven is, ja, het is ons tot bestraffing, lering en terechtwijzing geschreven, Waar wij dan horen, Geliefden, dat het volk aan Jozua zo'n antwoord gegeven heeft, laat ons daarmede dan tot onszelf inkeren en onszelf deze ernstige vraag voorleggen: Hoe is het te deze opzichte met mij gesteld? Want het is ons tot een getuigenis geschreven, opdat wij, waar wij het Woord Gods lezen of horen, God in Zijn recht laten, waar Hij op deze wijze met Zijn woord allen hoogmoed des vleses en eiken waan van gerechtigheid neerwerpt, opdat Zijn gerechtigheid alleen blijve welke daarin bestaat, dat Hij zonde bedekt en de misdaad niet toerekent, ook de mens de innerlijke goddeloosheid niet verwijt, maar de goddeloze rechtvaardigt.

Al wie met werken omgaat, heeft altoos redenen aan te wijzen, waarom hij de Heere dienen wil. Zo sprak dan ook het volk: "Want de Heere onze God heeft ons en onze vaders uit Egypte, uit het diensthuis uitgeleid; grote tekenen heeft Hij voor onze ogen gedaan; Hij heeft ons op de ganse weg, welke wij getogen zijn, behoed en alle volken der Amorieten voor ons aangezicht uitgestoten." U bemerkt het: zij nemen uit de prediking van Jozua de woorden over, draaien ze evenwel zo, dat zijn prediking toch bij hun werk paste. Zij stellen zich aan Jozua gelijk, ja, zij verheffen zich boven hem. Op die wijze wordt menige getrouwe prediking omgekeerd en in het eigen verkeerde bestaan ingeweven, en wat men op zichzelf behoorde toe te passen, dat laat men tot anderen gezegd zijn. Alleen de oprechte, voor wie het in het geheel niet van toepassing is, klaagt zichzelf ten aanzien van alles aan.

U ziet intussen wel, welk hemelsbreed verschil er is tussen hun leer, hun evangelie en tussen de leer en het Evangelie van Jozua. Jozua had hun gepredikt: Het is alles genade, van het begin tot het einde; en omdat het nu genade is, zoek dan geen werk; verlaat u daarop niet; laat varen die afgodische leer van eigengerechtigheid, van zelfheiliging en zelfvolmaking van zichzelf te helpen, en bekent deze genade alleen; houdt u aan het geloof, dan zal het u welgaan. Maar zij stelden een leer van dankbaarheid op volgens de mening van het vleeselijk verstand: *De Heere heeft ons deze en gene weldaden bewezen; daarom - zo zeggen zij - willen wij Hem dienen.* Dat spreekt vanzelf, zo dachten zij: een mens moet zijn weldoeners eren. En daar God ons nu zo veel goeds bewezen heeft, wat zou dat voor een mens wezen, die Hem daarvoor zijnen dank niet betaalde! Zij wilden het dus de Heere vergelden, tenminste met hun dankbaarheid het Hem vergelden, Hem, wie niemand ooit iets vergolden heeft, uit wie veelmeer alle dingen zijn. Zij verstonden niet, dat reeds zulke begrippen van dankbaarheid "afgoderij" waren. Het ging hun, zoals het menigeen gaat, die zegt: "Ik kan Gode niet genoeg danken voor deze en gene weldaad" en die niet verstaat, dat het "Gode danken" daarin bestaat, dat wij in God geloven, Die goddelozen rechtvaardigt, en ons zo'n Naam niet schamen voor de mensen, dezelve veelmeer luid verkondigen, belijdende, dat wij tot al wat Gods en wat goddelijk is, geheel onbekwaam zijn, maar dat al wat wij zijn en hebben, waarin wij leven en ons bewegen, enkel en alleen Zijn heil is, Zijn genade en Zijn Geest. Maar dat wilden de kinderen Israëls niet verstaan; zij meenden, dat zij God toch wel danken konden. Zij wilden de Heere dienen, omdat Hij hun weldaden bewezen had; maar niet, omdat Hij het waardig is, en omdat alles uit Hem is. Omdat God zo veel gedaan had, Zo meenden zij konden zij ook wel iets doen, en rekenden zich daartoe ook verplicht.

Dit is het Evangelie van de afgod "eigenliefde", waarbij deze overlegging gevoed wordt: als ik iets groots krijg en er mijn dank voor breng, dan heb ik er voor betaald, en de zaak is vereffend. Men wil tegenover God geen schuldenaar blijven, maar Hem gelijk zijn, als een welopgevoed en wellevend man, die behoorlijk weet te danken. Daarom stellen zij zich met Jozua gelijk en zeggen: wat u doen zult, niet: dat willen wij mèt u doen; maar: dat willen wij ook doen. Maar dan hadden zij ook moeten zijn, wat Jozua was. Jozua was een arm zondaar, en hield zich deswege aan de genade. Zij daarentegen wilden heilige mensen zijn en er volstrekt niets van weten, dat zij hun afgoden aan de hand hielden, en dientengevolge werk en genade, eigen heiligheid en Gods heiligheid trachtten te verenigen. Had Jozua op hun: "Wij willen ook de Heere dienen", geantwoord: "Nu, dan is het goed", dan zou hij zich deelgenoot gemaakt hebben van hun zonden. Zoals zij gezind waren, konden zij de Heere niet dienen, gelijk Jozua dat deed; en hun "Hij is onze God" had te meer een terechtwijzing nodig,

daar zij een onwaarheid handhaafden, aangezien immers een mens, die Gods genade en eigen werk tracht te verenigen, God niet voor zijn God houdt. Vernemen wij vervolgens wat Jozua hun antwoordt.

IV. Jozua antwoordt den volke, dat zij de Heere niet kunnen dienen, en hij zegt hun, waarom niet.

Jozua, zo lezen wij, zeide tot het volk: u zult de Heere niet kunnen dienen, want Hij is een heilig God; Hij is een ijverig God, Hij zal uw overtreding en uw zonden niet vergeven. Reeds hebt gij, Mijn Geliefden! antwoord ontvangen op de vraag, welke veler harten beweegt: hoe heeft toch Jozua het van zich kunnen zeggen: "Ik en mijn huis, wij zullen de Heere dienen"; en hoe heeft hij tot het volk kunnen spreken: "Gij kunt de Heere niet dienen." De schijn, alsof Jozua zich in enig opzicht voor voortreffelijker hield, is reeds door hetgeen ik vroeger heb opgemerkt, weggenomen. Wie zich aan de afgoden vasthoudt, kan de Heere niet dienen. Deze waarheid, dat niemand twee heren kan dienen, dat hij hetzij de een haten en de anderen liefhebben, of de een aanhangen en de anderen verachten zal, vindt allerwege haar bevestiging. Omdat het waarachtige "God dienen" daarin bestaat, dat men Hem in Geest en in waarheid aanbidt, zal diegene dat niet kunnen doen, die het niet in Geest en waarheid wil doen, maar Geest en vlees, genade en werk verenige wil; want dan is er nooit een hart lot God, tot de waarachtige God, tot de God des levens, tot de getrouwe Heiland, tot de enige, genadige en eeuwige Ontfermer. God is niet gediend met de werken van onze handen. Het geschapene heeft Hij niet nodig; integendeel:

*Het schepsel wordt alleen gedrenkt
Door 't geen Hij uit Zijn volheid schenkt.⁵*

Wie dat niet verstaat, die meent, dat hij God wil dienen, en dat hij Hem ook dient; hij weet echter niet, dat de eigenliefde in het spel is, en dat de mens in de grond der zaak slechts zichzelf dient; en dat hij in zijn zelfmisleiding deze "zelfdienst" met een schijn van "godsdienst" optooit. Zolang men zich dan met zijn werk kan vleien, zegent men zich daarbij in het hart, dat men zeer godsdienstig is. Is daarentegen de mens het werk uit de handen geslagen, moet hij er beschaamd bij staan, en geldt het voor hem zichzelf en zijn begeerten er aan te geven, "het Woord van gerechtigheid" alleen te geloven, aan het Woord van "geloof" alleen zich te houden, moet het bij hem een gans afgesneden zaak wezen, moet hij het alleen maar wagen op zo'n Woord, en zich daaraan geheel overgeven als een arm zondaar, als een machteloze, als een, die in het geheel geen verstand heeft, noch van goed noch van kwaad, moet hij dat Woord voor zich laten heengaan en laten heersen en regeren, dan heeft het een einde met alle zaligheid, kracht, bekwaamheid en godsdienst in eigen hand en macht. Dan wordt een ieder, die met werken omgaat, ontsteld; men scheidt toch meer behagen in eigenwillige dienst, merkt het zichtbare aan en laat, onder plechtige betuiging van godvruchtigheid, het Woord des geloofs varen; in zijnen, nood begeeft zich dan de mens tot de afgoden, zij mogen zijn, wie zij zijn, zij moeten helpen.

Zodra men nu echter bemerkt, dat men geen gevaar meer loopt, wil men weer die dienen, van wie men weet, dat Hij alleen God is. Zo dient men dan de Heere, wanneer

⁵ De drie laatste versregels van Psalm 147:5 (Berijming JORISSEN) Die Kreatur lebt davon nur, was Er aus Seiner Fülle schenkt" door de eerste vertaler der leerrede zo weergegeven. Onder het opschrift "Hoofdsom der gezonde Leer" vinden wij; in "Troostwoorden in Dichtregelen enz." door H. F. Kohlbrügge een berijming van Vers 5 en 6. waar de genoemde regels aldus vertaald zijn: "Zo 't schepsel leeft, en zo 't wat heeft, Hij is 't Die t uit Zijn volheid geeft."

men het zelf wil, maar niet, waar en wanneer Hij het wil, dat is in de nood. Wie evenwel God niet dienen wil daar en wanneer God het wil, opdat een mens het ervaart, dat Zijn woord waarachtig, Zijn heil alleen heil, Zijn genade *genade* is, die kan Hem niet dienen. Dat is het, wat Jozua tot het volk gezegd heeft, en wat deze Schrift ook tot ons zegt.

De heilige God handhaaft zijn heilige Wet; daarbij zal Hij niets door de vingers zien. Hij wil de mens volstrekt in overeenstemming hebben met zijn Wet; zijn heiligheid brengt zulks mede. De Zijnen moeten heilig, moeten "naar Geest" zijn, moeten met zijn Wet in overeenstemming zijn. Zo wil Hij hen echter Zelf maken. Wat hen aangaat, zij moeten in de eerste plaats erkennen het hoogheilige, het alleen gezaghebbende, het goede, ware en rechtvaardige der Goddelijke Wet, en wederom: hoe zij gehouden, geroepen en verplicht zijn, van deze Wet niet in de weg te staan, omdat immers in het *doen* van dezelve ook alleen hun heil en hun leven is. Daar moeten zij echter des te meer hun zonde, hun groeten, zware nood, hun overtredingen erkennen en belijden, het belijden, dat in hen ook volstrekt niets is, om iets van deze Wet lief te hebben, veel minder haar bevelen na te komen. Zo moeten zij derhalve geheel en al van eigen werk, van heiligheid, van eigen willen en lopen, streven en pogen, geheel en al van de Wet afstand doen, zichzelf verdoemen, en God in het recht stellen en bekennen, welke de gerechtigheid is, die voor God geldt, dat is: zij moeten Gode geloven, hoe Hij in Christus Jezus, tot roem van Zijn genade, alles in het reine gebracht heeft, en Hij zijn gelovigen door Zijn Geest zo leidt, dat geen wet tegen hen is.

Wie daarentegen werk en geloof, eigen gerechtigheid en Gods gerechtigheid zoekt te verenigen, die zal moeten ondervinden, dat hij de Heere met Zijn dienst niet kan behagen en ook de Heere niet kan dienen. Immers, waar zou Gods heiligheid blijven, wanneer Hij van ons een werk zou aannemen, dat uit onze dode handen was voortgekomen? Waar Zijn gerechtigheid, wanneer Hij van ons een verdorven werk zou aannemen? Omdat Hij heilig is, zal Hij elk werk van mensenheden moeten verwerpen en zo'n huichelachtiger dienst moeten versmaden; en omdat Hij *rechtvaardig* is, zal Hij moeten toornen, omdat men Hem een verdorven werk brengen wil, terwijl men alle goede werken bij Hem aanwezig en gereed heeft en ze uit Zijn volheid vrijelijk nemen mag. Daarom zal Hij ook de overtreding en de zonde niet vergeven; want naardien Hij gezegd heeft: "Geloof, en zo bedek Ik uw zonde", hoe zou Hij dan vergeven kunnen de zonde en de overtreding, welke uit het eigen werk wordt uitbroed, gelijk die immers zelf reeds in zulk werk ligt opgesloten.

Jozua zegt hier wel niets anders, dan wat Mozes ook aan het volk reeds vroeger had voorgehouden: "Ziet, Ik zend een Engel voor uw aangezicht, om u te behoeden op deze weg, en om u te brengen tot de plaats, die Ik bereid heb. Hoed u voor Zijn Aangezicht en wees van Zijn stem gehoorzaam, en verbitter Hem niet, want Hij zal uw overtredingen niet vergeven, want Mijn Naam is in het Binnenste van Hem." (Ex. 23: 20, vv) Laat niet na, Geliefden, te lezen wat daar verder volgt. omdat nu deze Engel geen ander is, dan de Zoon van God, zo zult u gemakkelijk inzien, dat de woorden van Jozua juist hetzelfde zeggen, wat wij in de Brief aan de Hebreëen in zo vele woorden weervinden. In deze Brief toch betuigt Paulus allerwege: dat, waar wij ons op eigen heiliging toeleggen, in plaats van die heiliging na te jagen, zonder welke niemand de Heere zien zal (H. 12:14), en mitsdien de genade wegwerpen en laten varen, om het half bij de genade en half in het werk te zoeken, dat er dan geen

slachtoffer meer overblijft voor de zonde. (H. 10: 26) Want dat is juist de zonde en de overtreding: "om welker wil God Zich omkeren en een volk kwaad moet doen en het moet ombrengen, nadat Hij het goed gedaan heeft", zoals wij dan ook in de Brief aan de Hebreëen lezen: "Hoe zullen wij ontvlieden, zo wij op zo'n zaligheid geen acht geven." (Hfd. 2: 3)

Want bijna geen mens verstaat, welk een ververschrikkelijke en verdoemelijke zonde het "ongeloof" is en het "vertwijfelen aan God", en hoe het boven alles nodig is voor de mens, in die God te geloven, Die de goddeloze rechtvaardigt. de arme en ellendige moet dit echter tot troost gezegd worden, opdat deze nimmer bij het diepe gevoel van Zijn zonden aan Gods genade wanhope, zich ook niet van zo'n genade late afhouden door inblazingen des duivels, alsof er wel genade voor hem zijn zou, indien hij deze of gene zonde niet zou bedreven hebben. Dit moet hij veelmeer weten en ter harte nemen, dat God alle zonden vergeeft om Zijns Naams wille. Wederom moet u dit weten en ter harte nemen, dat God die zonde en overtreding niet verschonen zal, waar men namelijk iets anders wil dan vergeving der zonden, en het daarom bij de afgoden zoekt, bij het eigen willen en lopen, streven en pogen, terwijl het eigen hart de mens vleit, dat hij alreeds gelooft en deswege nu werken heeft aan te brengen. Want daar maakt men het dan, zoals de kinderen Israëls het maakten.

Er is wel veel praat over de wil van God, over gerechtigheid, over geloof, maar het hart zit in het werk, maakt het werk tot geloof, en stelt eigen gerechtigheid tot voorwaarde der schenking van de genade Gods. Daar komt echter nooit een goed werk voor de dag, daar wordt geen enkele daad in gerechtigheid gewrocht, zo is het dan ook alles "zonde", en zonde is het, wat er uit voortkomt en God moet dezelve straffen, Hij kan zulke zonden niet verschonen, want daar wordt God op zijde gezet, en de mens plaatst zich op Gods troon. Daar wil de mens van God een helper tot de genade en tot de zaligheid maken, zichzelf echter tot de bewerker er van; dus God zal het niet alles alleen gedaan hebben. Het woord: "Werkt uws zelfs zaligheid" verstaat men dan zo, als ware het aan de mens overgelaten, nog de helft der zaligheid zichzelf te verkrijgen; maar niet indien zin, dat hij te blijven heeft bij en in ootmoed zich te houden heeft aan datgene, wat God voor hem heeft daargesteld.

Maar zeker, het is een zware, bijkans onmogelijke zaak, een mens daarvan te overtuigen, dat hij telkens en telkens weer er mee bezig is, genade en werk te verenigen, en dat hij, trots al zijn beweren van zich alleen aan het geloof te houden, zich nochtans met zijn hart op zijn werken verlaat. Maar waarlijk, het is goed, dat de Heilige Geest de kunst verstaat, een mens zo te overtuigen, dat deze mens, die zich gedurig wil handhaven en voortgaat met de Heilige Geest tegen te spreken en Hem te willen logenstraffen, steeds opnieuw op een werk zich toeleggende, met het doel om toch maar te blijken rechtvaardig te zijn, dat deze mens, zeg ik, telkens aan zijn werk moet bemerken, dat hetzelfde niet in Gode gedaan is, maar voortgekomen is uit enkel hoogmoed, en omdat hij wezen wil, wat hij toch niet is.

Daar doet men inmiddels met de mond, wat ook de kinderen Israëls, zoals wij vernemen zullen, gedaan hebben.

V. Het volk sloeg geen acht op de woorden van Jozua, maar bleef zijn gezindheid handhaven, volhardde, trots al de vermaningen van Jozua, bij zijne betuigingen.

"Toen zeide het volk tot Jozua: "Nee, maar wij zullen de Heere dienen." Nee, zegt het volk, daar is geen nood voor, dat God Zich zal omkeren en ons kwaad zal doen, en ons zal verderven! Wanneer wij Hem toch zullen dienen, hoe zou Hij ons dan kunnen

plagen en ombrengen, dan zou Hij immers onrechtvaardig zijn! Ja, terecht! maar juist dit was de zaak: indien zij waarlijk God dienden! Wanneer de mens in al de woorden der Wet blijft, om die gedaan te hebben, ja, dan zal hij leven. Daar hadden zij nu Jozua gebonden, hem vastgezet met hun woorden! Ach, waar een getrouw getuige met de grootste tederheid het een mens voor ogen stelt: u bent niet rechtvaardig, want u gelooft niet in waarheid, dat u ellendig zijt, arm, naakt en blind; u bent niet rechtvaardig, want u gelooft niet in waarheid, dat de Wet Gods tot op jota en tittel op de liefde blijft aanhouden, zeggende: "Gij zult de Heere, uw God, liefhebben boven alles en uw naaste als uzelf"; u bent niet rechtvaardig, want u gelooft niet, dat God de zonden bedekt, veelmeer meent gij, ze wel uit eigen macht te kunnen bedekken; u bent niet rechtvaardig, want u verstaat het niet, dat de gerechtigheid wordt geboren in de benedenste diepte der verlorenheid; u bent niet rechtvaardig, want werk en geloof vermengt u met elkander; en waar de mens dan daarop kan antwoorden: "Maar, voorzeker, ik die de Heere, er is gans geen gevaar, ik geloof zo goed als gij, ja, beter nog dan gij", daar heeft alle liefderijke vermaning een einde, zij moet ophouden en zwijgen.

Zulks behoren wij wel ter harte te nemen; want een mens is een mens, en anders niet, en de zelfmisleiding is zo nabij. Juist te die einde geeft ons het Woord Gods van zodanige verblindheid des harten der kinderen Israëls getuigenis, opdat wij er ons aan zouden spiegelen en voor onszelf erkennen, hoe hardnekkig een mens kan volhouden, dat hij alleen de gerechtigheid uit geloof voor Zijn gerechtigheid houdt, terwijl er toch bij hem niets is dan eigengerechtigheid en afgoderij; en dat te meer, waar immers de kinderen Israëls dingen beleefd hadden, die wij zo niet beleefd hebben. Want waarlijk, het geloof is niet aller; en evenwel meent men, met het geloof wel spoedig klaar te zullen komen; ook, dat het de Heere te dienen en Hem voortaan te zullen dienen, wel een zaak is, die vanzelf spreekt.

Maar waar het geloof is, daar is waarlijk niets, dat gezien wordt; daar is een geloof, zoals ook dat van Jozua was, die ook niets zag, dan dat de Raad Gods vervuld was; immers deze knecht des Heeren zag in zijnen hoge ouderdom niets van de kinderen Israëls, zelfs niets van hun hoofdlieden en oudsten; ja, hij, die het volk naar Kanaän gebracht en het land onder hen verdeeld had, zag niets en vernam niets van een arm-zondaarsgestalte; nee, in hun ogen waren zij louter heiligen; zij wilden ook de Heere dienen en zich niet laten zeggen, dat zij met werken omgingen. Ja, hoe meer Jozua er bij hen op aandringt, de waarheid te erkennen, des te hardnekkiger handhaven zij zich in hun waan. Want toen Jozua tot het volk zeide: "Gij zijt getuigen over uzelf, dat gij u de Heere verkoren hebt, om Hem te dienen"; zo antwoordden zij: "Ja, wij zijn getuigen", al konden zij het wegblazen.

Vraagt gij, mijn Geliefden, wat zij dan hadden behoren te doen? Dat hadden zij behoren te doen, wat Jozua aanstonds daarop liet volgen, geheel onbewimpeld tot hen zeggend: "En nu, doet de vreemde goden weg, die in het midden van u zijn, en neigt uw harten tot de Heere, de God Israëls"; want uit die woorden vernamen zij het, dat zij met werken omgingen, dat zij liefhebbers waren van zichzelf, van hun eigen wil, werk en vroomheid; dat hun hart gestadig geneigd was in zelfgekozen wegen behagen te scheppen, maar geenszins geneigd tot de Heere, de God Israëls, Die alleen God is, ook alleen hen had geschapen, Die ook alleen de overwinning geeft, en Die elke uitredding uit nood en dood, ook vergeving van alle zonden schenkt. Maar van zonden willen zij

niets weten; het is, alsof zij oor noch hart hadden, om op die getrouwe vermaning van Jozua acht te slaan.

In plaats van aan hem en zo aan God daarin recht te doen wedervaren, dat zij erkenden de afgoden te dienen, ofschoon zij met vele woorden zeiden: "wij dienen de Heere"; in plaats van zichzelf aan te klagen, dat zij geen hart hadden tot de God Israëls, tot die Heere, Die op Zijnen heiligen berg hen van alles voorzien zoude, doen zij, alsof zij er niets van wisten, dat zij met werken omgingen, dat zij de afgoden dienden. Zij geven om die reden Jozua volstrekt geen antwoord; in hun hart ligt dit: Jozua heeft ongelijk, wij hebben gelijk, want: wij zullen de Heere, onze God, dienen, en wij zullen Zijn stem gehoorzamen. Voor de derde maal spreken zij zo en houden vol, dat zij zulks doen willen; en van die zonde, die zij onderwijl voor Gods Aangezicht bedreven, is bij hen volstrekt geen erkentenis.

Vraagt nu iemand: *maar hoe kunnen wij dan, als het met de zaak zo gesteld is, het weten, dat wij onszelf niet bedriegen?*

Dan geef ik tot antwoord: Wanneer wij bij het lezen en vernemen van zulke woorden en zo'n getuigenis ons niet boven de kinderen Israëls verheffen, maar veelmeer de waarschuwing Gods, die daarin voor ons ligt opgesloten, in ootmoed en ware verbrijzeling des harten aannemen, en het van onszelf erkennen en belijden, dat deze gezindheid en boze neiging ook in ons ligt, dat wij gedurig menen, de Heere te willen dienen, en nochtans zit er in het binnenste des harten enkel werk en eigengerechtigheid. Want als wij zulks erkennen en van ganser hart belijden, dat dit onze hoofdzonde is, en wij daarom boos en zondaars zijn, dat nochtans Gods heilige Wet moet gehandhaafd blijven, zo zullen wij met Jozua wederom van niets anders willen weten, dan van Gods genade en ontferming, zullen van hart al ons vertrouwen daarop stellen, en zo de Heere vrezen en dienen in volkomenheid en waarheid. Wij zullen ons derhalve aan de liefde Gods, de genade van Christus en de leiding des Heiligen Geestes bevelen met smekingen en gebeden, en bekennen, dat wij tot alles onbekwaam zijn, onbekwaam zelfs, om aan de geloofsgerechtigheid te blijven vasthouden. Zo niet, dan komen wij mét het volk Israël in het gevaarlijke verbond; onze belijdenis komt te staan in het Wetboek; en wij moeten de steen, die opgericht is voor onze ogen, zien liggen tot een getuigenis.

Daarvan heb ik nog iets tot u te zeggen.

VI. Jozua maakt met het volk een verbond, schrijft alles in het Wetboek Gods, en richt tot een getuigenis een grote steen in hun midden op.

Gods genade gaat haar weg, zij laat zich in haar loop niet stuiten; zij doet haar regen bij stromen neerdalen op het dorre. Wie dorst heeft, die vange water op, zo veel hij wil, om niet, en hij drinke om niet, en geleest zal zijn elke dorst! Maar wie zich in zijn eigengerechtigheid, in zijn werk en waan blijft handhaven, die zal het Gode niet kunnen verwijten, dat hij het niet gehad heeft. Zo ging het ook hier. Tot drie malen herhaalt het volk, dat zij niets anders dan de gerechtigheid des geloofs willen. Zo neemt Jozua hen dan in het verbond op, dat zij de Heere ten eigendom zouden zijn. Maar wat was dat voor een verbond? Een verbond der genade of der werken? Het was beide tegelijk. Wilden zij genade, zo hadden zij genade volgens dat verbond. Hielden zij zich aan genade en tegelijk aan werk, zo verdoemden zij zich gedurig zelf, omdat zij dan het verbond, waarin zij waren opgenomen, verbraken; en zo werd het verbond voor hen een werkverbond, hetwelk naar het hart Gods een verbond der genade was. Intussen hadden zij met hun hardnekkig beweren, niets anders te willen, dan wat

Jozua wilde, reeds de bekentenis afgelegd en het toegestemd, dat hun dienen van de afgoden, hun met-werken-omgaan een onvruchtbaar, ja onnuttig doen was, waarmee zij zichzelf slechts afplaagden.

Maar omdat zij zich voor het verbond Gods verklaarden, legde Jozua ook hun het raadsbesluit en de voorrechten des verbonds voor; en waar nu deed hij dat? Te Sichem, in de vrijstad. Daar hadden zij nu toe te zien, wat zij begonnen waren. Voor Gods Aangezicht werd het alles in Gods Wetboek opgeschreven; en zo konden zij het dus nooit herroepen, dat zij zich geheel voor "de genade" verklaard hadden.

Verlieten zij dan later deze genade, zo konden zij de schuld nooit op God werpen, alsof Hij de oorzaak was, dat zij niet vooruit kwamen of dat zij in het ongeluk geraakten. Het verbleef hun evenwel, om als verbondsbrekers en afkerigen weer te keren, al geschiedde dit ook eerst in het laatste ogenblik. Daar konden zij dan in het Wetboek Gods lezen, welk verbond zij met Hem gemaakt hadden, en krachtens zodanig verbond de door hen terzijde gestelde genade weer opnieuw voor zich inroepen.

Met dit oogmerk legde ook Jozua bij het heiligdom des tabernakels een grote steen. Deze steen zonde een getuige over hen zijn, opdat zij niet voor God liegen zouden. Want zij zouden weldra de bestraffing in hun binnenste moeten gevoelen, dat zij zich met al hun aanmatiging van geloofsgerechtigheid evenwel op werken toelagden. Weldra zouden uit zo'n gezindheid allerlei zonden te voorschijn komen. Wanneer zij dan naar het heiligdom gingen, of vandaar huiswaarts keerden, dan moesten zij altijd deze groeten steen voorbijgaan. Wat zonde die hun zeggen? "Waarom is uw aangezicht vervallen? Waarom draagt u de bestraffing in u om van Gode niet welgevallig-te-zijn? Waarom bent u dan niet vroom, niet heilig, daar gij u immers zo zeer beijvert en u ook aanstelt het te zijn? Waarom dient u dan nu de Heere niet, daar u dat op u genomen hebt te doen? Is het dan niet waar, dat u uw afgoden meer liefhebt, dan God de Heere? U hebt uw genade laten varen; er is wel veel praat van geloofsgerechtigheid; maar zij heeft geen woning in uw binnenste hart." Dat was inderdaad een lastige steen, die Jozua in Israël gelegd had. Maar die steen was niet zozeer daar gelegd, om hun verwijtingen te doen. Zij hadden slechts zichzelf, bij het zien van deze steen, altijd weer iets te verwijten; en zo hadden zij die steen dikwerf wel graag verwijderd gezien. Jozua echter had er voor gezorgd, dat het een grote steen was, die zich niet zo gemakkelijk liet wegruimen, men kon dat in één donkeren nacht niet zon licht klaarspelen. Die steen zou daar onbeweeglijk blijven liggen, - hij zou niet gemakkelijk van Zijn plaats bewogen kunnen worden. Zo was die steen hun dan ook een blijvend getuige, hun steeds opnieuw predikende wat Jozua hun had voorgehouden: u kunt de Heere niet dienen, zoals u dat dienen opvat; geeft u daarom geheel en al, zonder beding over aan Zijn genade, aan zijn ontferming; laat varen het werk, zo zal ik u tot een getuige zijn, tot een grond en hoeksteen, een waarborg, dat u genade hebt.

U kent zeker deze steen, Geliefden? Zo staat er geschreven: "Zie, Ik leg een Grondsteen in Sion een beproefden Steen, een kostelijke Hoeksteen, die wel vast gegrondvest is: wie gelooft, die zal niet haasten." (Jesaja 28: 16)

Mijn Geliefden! Deze Steen, welke Jozua gelegd heeft, ligt er nog, niet alleen te Sichem, maar in de gehele wereld, ook hier, ook in ons midden. Deze grote, lastige en nochtans kostelijke Steen is Christus.

Ik heb u de prediking van Jozua, het antwoord van het volk Israël, en wat Jozua toen gedaan heeft, nader verklaard. Maakt de toepassing er van op uzelf in waarheid en oprechtheid. Het gedrag van het volk is ook ons gedrag; de prediking en daad van Jozua is nog heden prediking en daad Gods tegenover ons. Klagen wij onszelf aan en geven wij Gode recht, dat wij bij al onze aanmatiging, als wilden wij God dienen, desniettemin met onze harten de afgoden dienen, dat wij de valse, loze leer van de zelfgerechtigheid aanhangen en het steeds zoeken in het eigen werk. Wordt ons dat meer en meer tot ware schuld voor God, dan zal ons Christus geen lastige steen zijn, Die met Zijn Geest ons gedurig vanwege ons ondeugdzaam werk bestraffen moet, veelmeer tot liefelijkheid en tot troost in onze verlorenheid, tot een vaste, onwrikbare Rots in het midden der zee van zonde, nood en dood.

AMEN.

56.

Lukas 3:21-22

Gehouden te Elberfeld 24 Januari 1847 's voorm. Deze leerreden verschenen, in het Nederduits vertaald 1848 in de eerste uitgave der Twaalf Twaalfallen Leerredenen" als No. 10 in het 3de Twaalfal. In het Hoogduits is zij opgenomen in "Die Herrlichkeit des Eingebornen vom Vater" Heft I, Predigt 7. Des avonds preekte K. over Jesaja 21:1-10.

Mijn Geliefden!

Wij zijn zonderlinge mensen, zonderling ook bij het lezen van het Woord Gods. Wij lezen dat Woord menigmaal, zoals wij ook vaak het brood of andere spijs gebruiken; wij eten dikwijls zonder er aan te denken, dát wij eten; zelfs smaakt ons soms het eten niet, ofschoon wij tevoren gebeden hebben, dat God de spijszucht mocht zegenen. En wat de spijszucht is voor de buik, dat is het Woord Gods voor de gehele mens; ja, voor de gehele mens, veelmeer nog dan de lichamelijke spijs, aangezien het Woord Gods de mens niet alleen voedt en bij het eeuwige leven behoudt, maar hem ook het eeuwige leven deelachtig maakt, gelijk de Apostel Petrus schrijft: "Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvend Woord Gods." (1 Petrus 1: 23)

In dit Woord Gods staan duizend dingen, die de mens bemoedigen kunnen in dit aardse leven; daarom rukt ook de duivel ons zo graag het Woord uit de handen, omdat hij ons zo graag bedrukt en moedeloos ziet, en dat wij het hoofd laten hangen, want hij weet wel, dat, als hij ons eerst eens zover gebracht heeft, ons hart voor iedere bedenking des ongeloofs en bijgevolg ook voor iedere zonde openstaat. Daarentegen weet de genadige God raad voor zijn patiënten en maakt, dat zij in de aanvechting op het Woord acht geven. Hij troost hen dan met menig liefelijk woord, waarvan het hun wel is waar duidelijk is, dat het van God komt, immers zij bemerken dit aan de waarachtige troost, die zij van zo'n woord hebben, maar zij vragen desniettemin menigmaal, of dat woord ook werkelijk in de Bijbel staat, en zoeken zolang, totdat zij hetzelfde ook werkelijk zo in het geschrevene Woord gevonden hebben, en zijn dan hoogst verblijd over zo'n vondst.

Er blijft intussen nog veel in de Heilige Schrift over, waarop zelden door ons de nodige aandacht gevestigd wordt; dat komt, omdat wij bij het lezen niet oplettend zijn, er niet altoos van doordrongen zijn, dat wij ellendige, arme en verdoemenswaardige mensen zijn, en dat God een groot Ontfermer is in alle Zijn woorden. Wij zetten ons wel eens zeer voornaam en vol eigendunk voor de Schrift neer, als deden wij er Gode een genoegen mee, dat wij Zijn liefelijk Woord in de hand nemen. Daar zijn wij dan wondergroot, en het Boek zeer klein, evenwel hoe kleiner en hoe ellendiger wij worden, des te groter wordt ons dat kleine Boek, en dan stoeten wij vanzelf op menig ding, waaraan wij vroeger nooit zo gedacht hebben.

Welaan, laat ons in dit morgenuur bij zoiets uit de Schrift onze aandacht vestigen.

Tekst: LUKAS 3:21 en 22.

"En het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd, en Jezus ook gedoopt was en bad dat de hemel geopend werd, en dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde in

lichamelijke gedaante gelijk een duif en dat er een stem geschiedde uit de hemel, zeggende. Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen."

Wij overdenken:

- I. Wat ons de Evangelist Lukas hier bericht; en
- II. Waartoe hij ons dit mededeelt.

I.

De Evangelist Lukas bericht ons in de voorgelezen woorden de volgende gebeurtenissen, die wij na elkander zullen overwegen:

1. Al het volk werd gedoopt.
2. Toen werd ook Jezus gedoopt.
3. Toen Jezus gedoopt was, bad Hij.
4. Toen nu het volk en ook Jezus gedoopt waren, en Hij bad, werd de hemel geopend.
5. De Heilige Geest daalde op Jezus neer.
6. Er geschiedde een stem uit de hemel, zeggende: *Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen!*

1. *En het geschiedde, toen al het volk gedoopt werd.*

Het is u bekend, Mijn Geliefden! welke betekenis de doop van Johannes had. Door de doop van Johannes werd de Heere de weg bereid, werd in de wildernis een effen baan gemaakt voor onze God; door zijnen doop werden de dalen verhoogd, alle bergen en heuvelen vernederd; wat krom was, werd recht gemaakt, en wat hobbelachtig was, tot een vallei, dat is, het kromme werd recht en het oneffene effen gemaakt. (Jesaja 40:3, 4; Lukas 3:4, 5) Al het volk stroomde toe, zodra Johannes aan de Jordaan optrad; een ieder beleed zijn zonden, een ieder vroegde naar hetgeen recht was, en naar hetgeen hij te doen had, en liet zich dopen en van Zijn zonde afwassen.

Deze doop was te meer van betekenis en gewicht, omdat dezelve vroeger door de Joden op de bekeerlingen uit de heidenen was toegepast geworden. De Heidenen, die door de Joodse zendelingen voor hun leer gewonnen was en in dezelve onderwijs had ontvangen, werd in het water ondergedompeld. Dan stierf deze heiden in dit water als het ware geheel zijn heidendom af en kwam als opnieuw geboren, als een Jood, als een medelid van het uitverkoren volk, als gerechtigd tot de belofte en tot de genade Israëls, uit het water weer te voorschijn. Intussen had het Joodse volk er volstrekt geen begrip van, dat het er bij hen nog erger uitzag, dan bij de heidenen.

Dat zij in de ogen van de alleen heilig en rechtvaardige God met de heidenen gelijkgesteld waren, dat zagen zij geenszins in. Zij verlieten zich op hun voorrechten, daarop, dat zij "Israëlieten" waren, welker was de aanneming tot kinderen en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de dienst Gods en de beloftenissen (Rom. 9:4); in hun hart lag: Wij zijn kinderen Abrahams, bijgevolg kinderen Gods! Bij zodanige gezindheid was het volk ontoegankelijk voor de genade van Jezus Christus. Hoe toch konden zij Hem aannemen, bij wie alleen het lag, de macht (de bevoegdheid) te geven, dat men een kind Gods werd, Zolang die gedachte bij het volk de overhand had, dat zij reeds in een anderen weg kinderen Gods geworden waren? Zou dus de Heere een weg bereid, een effen baan gemaakt zijn, om met het Woord van Zijn genade Zijnen intrek te nemen in hun harten, dan moest noodzakelijk bij het volk een einde gemaakt worden aan alle aanmatiging en eigendunk. Een aanneming van Jezus Christus kan immers niet plaats hebben, tenzij de mens door de Wet Gods volkomen overtuigd is van zijn algehele onwaardigheid, onbekwaamheid en verlorenheid, hij zij wie hij ook zij.

Tot dat einde nu verwekte de Heere Zijn Johannes, de zoon van Zacharias en Elisabeth. Deze handhaafde derwijze de Wet Gods en predikte zo geweldig van de ophanden zijnde Genade, hij overtuigde dermate de Joden van hun zonden, dat zij bij scharen kwamen en zich lieten dopen. En delen, zo doende, hebben van zichzelf geloofd, hetgeen zij vroeger alleen van de heidenen gedacht hadden, te weten dat zij zondaren waren en geen heiligen; want wanneer zij belijdenis deden van hun zonden, dan is dat niet op deze wijze geschied, dat zij voor Johannes al hun verkeerde handelingen hebben blootgelegd, maar zij hebben openlijk onder elkander de prediking van Johannes gerechtvaardigd; zij hebben het erkend en beleden, dat, wat zij ook van zichzelf hadden beweerd, hoe zij zich ook op de wet en op het verbond Gods hadden verlaten, hoe zij zich ook op God hadden beroemd, het met hen toch zodanig bleek gesteld te zijn, als Johannes het hun had verkondigd, dat zij namelijk, bij en ondanks alles, waarin zij roemden, zich aan allerlei zonden en ongerechtigheden hadden schuldig gemaakt, en in zodanige erkenning en met zulke belijdenis lieten zij zich in het water der Jordaan onderdompelen. Daarin lieten zij zich als Joden met alles, waarop zij zich verlaten hadden, verdrinken, en kwamen uit het water weer naar boven als zulken, die nu niets meer hadden, die de heidenen volkomen gelijk waren geworden, en die nu verder, schoon zij kwijtschelding van zonden ontvangen hadden en in het water des doops er van afgewassen waren, nochtans alleen op de ontferming Gods zich moesten verlaten en op de genade Desgenen, die aan Israëel stond geopenbaard te worden.

2. Terwijl dit gebeurde, was ook Jezus uit Galilea gekomen, van Názareth naar de Jordaan, om wat te doen?

Om Zich van Johannes te laten dopen. Zo verhaalt ons gans eenvoudig de Evangelist Mattheüs. (Matth. 3: 13 vv) Maar wij hebben alle reden, om op ons aangezicht te vallen en te aanbidden, waar wij lezen, dat Jezus ook gekomen is om Zich te laten dopen; en het was geen wonder, dat Johannes, die zoiets met de Majesteit des Zoons Gods niet kon overeenbrengen, het de Heere zeer weigerde, zeggende: "Mij is nodig van U gedoopt te worden, en komt u tot mij?"

Mijn Geliefden! wij hebben er allerlei bewijzen voor, dat de Heere Zijn heerlijkheid geopenbaard heeft juist daar, waar wij de bewijzen daarvoor niet zoeken. Wel mocht de Apostel Paulus schrijven: "Voor de goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven, maar wij zijn met God verzoend door de dood Zijns Zoons, toen wij nog vijanden waren." (Rom. 5:7 vv) Want er is wel een voorbeeld aan te voeren uit de geschiedenis, dat een koning gewone burgerkleren heeft aangetrokken en zo de dood is tegemoet gegaan, om zijn volk te redden; maar dan is, zo al niet roemzucht, toch zeker bijgeloof de drijfveer van Zijn daad geweest. Dat echter een machtig koning zich tot een gemeen soldaat heeft laten maken, om vijandige onderdanen voor zich te winnen, daarvan vindt men geen voorbeeld, en al ware ook daarvan een voorbeeld aan te wijzen, hier is een geheel andere heerlijkheid in gelegen.

Mijn Geliefden! Ik stel de vraag: Waarom heeft de Heere Zich willen laten dopen? Om nu dat te beginnen, waartoe Hij gekomen was? het werk, waartoe Hij van de Vader gezonden was? of met andere woorden: om Zijn ambt te aanvaarden? Zo willen het sommigen. Zulks mag het oogmerk des Vaders en de drijving des Heiligen Geestes geweest zijn, maar het woordje "en" hier bij Lukas: "En Jezus ook gedoopt was", toont ons aan, dat onze Heere Zich in vereniging met het volk heeft laten dopen. Wat moet derhalve in het gemoed des Heeren zijn omgegaan, toen Hij nog in Názareth was, en ook van Galilea de een en de ander tot Johannes heenging? Wat,

toen ook Hij Zich op weg begaf, om van Johannes gedoopt te worden? Wij hebben de aanwijzing daarvoor in de uitroep van Johannes: "Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt (wegdraagt)!" (Joh. 1: 29) Wij hebben een genoegzame opheldering in de woorden van onze Heere Zelfen, wanneer Hij tot Johannes spreekt: "Laat nu af, want aldus betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen." (Matth. 3:15) Wat was dan deze gerechtigheid, welke de Heere vervullen wilde? Hij wilde niets meer zijn dan het volk was, dat tot Johannes uitging om zich te laten dopen. Hij zeide tot Johannes, dat het hem betaamde, dat ook Hij Zich aan deze raad Gods onderwierp, die slechts van de Farizeeën veracht werd. Hij wilde Zich volstrekt gelijkstellen met het volk, dat berouwvol zijn zonden beleed en dat zich van alle voorrechten, die het bij God had, ontdeed; Hij wilde niet meer zijn, dan wat ook het volk, hetwelk zich liet dopen, erkende te zijn: een mens, ofschoon de Zoon, een mens gelijk zij, voor hén, een mens gelijk wij, voor ons; en zo ging Hij in het water, niet met eigen zonden, maar met de zonde des volks; legde alles vrijwillig af, wat Hij was, en kwam uit het water weer te voorschijn, zoals ook het volk er uit te voorschijn kwam, als een, die niets was, en die het aan de Vader moest overlaten, wat er uit Hem en uit het volk worden zou.

3. Dat het werkelijk zo met de Heere gesteld was, Mijn Geliefden, daarvoor hebt u het bewijs in de woorden van onze Evangelist: "Hij bad."

Wij vinden dit, dat de Heere gebeden heeft, aangetekend bij de gewichtigste gebeurtenissen, zoals o. a. toen Hij de twaalf discipelen verkoos, die Hij ook Apostelen noemde (Luc. 6:12 vv); ook, toen Hij op de berg ging, waar na het gebed de gedaante Zijns aangezichts veranderd werd, en Mozes en Elias Hem verschenen (Luc. 10:28 vv); verder toen Hij voor Petrus gebeden heeft, voordat Hij naar de Olijfberg ging, in de nacht, in welke Hij verraden werd, zo ook in Gethsémané, en eindelijk aan het kruis. Het lijdt dan geen twijfel, dat er in het gemoed van onze Heere dingen moeten zijn omgegaan, waar wij ons nauwelijks een begrip van kunnen vormen. Bidden, waarachtig bidden, doet niemand van onze dan in de nood, of wanneer benauwdheid en angst hem treffen. Heeft iemand van onze ooit kunnen bidden, gelijk Hij gebeden heeft? Trouwens onze nood is wel geen andere, dan een door Hem reeds doorgestane, overwonnen en reeds door de nood van Zijn ziel uit de weg geruimde nood, en al onze gebeden zijn wel niet anders dan planten, welke Hij met Zijn gebed en met zijn tranen heeft gezaaid, en aan welke Hij ook daarmee de wasdom heeft gegeven. En dewijl nu het bidden van onze Heere geen scherts kan geweest zijn, maar wij integendeel er verzekerd van kunnen zijn, dat Hij altoos, wanneer Hij gebeden heeft, in de uiterste zielsnood en in angst is geweest, zo was zulks ook zeker hier het geval, nadat Jezus gedoopt was geworden.

Of denkt u eens het geval, hoe het de mens te moede moet zijn, wie alles bestreden wordt, wie alles uit de hand wordt genomen; of het geval, dat bij de mens alle geloof en alle hoop verdwenen is; of het geval, dat de mens slechts dood, zonde en verderf ziet en van vorige genade in het geheel geen schijn of schaduw meer, zo heeft dit alles evenwel nog niets te betekenen, daar het toch op het laatst bij alle heiligen heet: "Wij zijn meer dan overwinnaars door Hem, Die ons heeft liefgehad." (Rom. 8: 37) Maar Hij, Jezus, heeft dit alles en nog oneindig meer en nog geheel andere dingen voor ons en om onzentwil doorgemaakt. Wij kunnen ons evenwel na zulke lering en ervaring enigszins indenken, hoe onze Heere moet te moede geweest zijn, wat er al in Zijn binnenste moet zijn omgegaan, en wat al op Hem is afgestormd, toen Hij uit het water des doops, gelijk ieder ander, die uit dit water opkwam, om des volks, om onzentwil is te voorschijn gekomen.

4. *Behoef ik zulks nog nader te ontwikkelen? Zo staat geschreven: "Toen al het volk gedoopt werd, en Jezus ook gedoopt was en bad, toen werd de hemel geopend."*

Verneemt het, gij, die het tot hiertoe nog niet recht ter harte hebt genomen, van welk een betekenis het is, wat de Apostel zegt (Fil. 2): "Hij vernietigde Zichzelf", en wat wij hier lezen: "De Heere liet Zich dopen, en toen Hij gedoopt was, bad Hij." En als ware de uitdrukking "toen werd de hemel geopend" nog niet sterk genoeg, zo heeft het de Heilige Geest behaagd, om Zich bij de Evangelist Markus van een nog sterkere uitdrukking te bedienen; want daar staat bij hem (naar de Grondtekst): Jezus zag, dat de hemelen scheurden. (Markus 1:10) Dat was wel letterlijk de verhoring van het gebed: "Och, dat u de hemelen scheurdet!" (Jesaja 64:1)

Wat was dat, Mijn Geliefden, dat de hemelen scheurden? Dat was het geweld der liefde des Vaders tot Zijn Eniggeboren Kind, het geweld der liefde van God tot Zijn Zoon. Ach, slaat eens een blik in dat hart Gods! Dat was Gode welgevallig, dat Zijn heilig Kind Zich met het volk, met ons, zo geheel had gelijkgesteld; dat Hij Zich aan diezelfde raad had onderworpen, waaraan al het volk zich onderwierp; dat Hij, de Zoon, in niets boven de overigen Zich heeft willen bevoorrecht achten; dat Hij niet als zondaar, want dat was Hij niet, niet met zonden, want die had Hij niet, maar wat meer zegt: als zonde voor ons uit het water des doops wilde te voorschijn komen en daar staan, gelijk ieder ander mens. Ja, dat was de Vader welgevallig, dat Hij, ofschoon Zoon, in niets heeft willen onderscheiden zijn van al de armen en ellendigen, ja, van het ganse volk dat zich als "kinderen Abrahams" en als "het volk" liet verdrinken, om als "Niet-kind" en "Niet-volk" weer boven te komen en met niets meer in de hand, opdat het, van alles ontledigd en ontbloot, voortaan alleen bedekt ware met de genade des eeuwige Ontfermers.

Heeft de Heere Zich in die verloren massa der broeders ingeworpen, wier vlees en bloed Hij geheel deelachtig is geworden, om in het geheel niets meer te zijn, dan zij zijn, dan zijn ook alle helse machten op Hem losgebroken, en het is de Heere daarbij voorzeker niet anders gegaan, dan het Hem ging in de duisternis aan het kruis. Wij mogen ons van het gebed des Heeren geen andere voorstelling maken, dan dat hetzelfde uit het diepste gevoel van het ontledigd-, van het vernietigd-zijn is voortgekomen.

Moge het iets groots zijn, dat iemand, ten einde allen te redden, zich in de verdorven geschiedenis van anderen inwerpt, moge hij in zo'n toestand door de gewaarwordingen van Zijn weerloosheid en machteloosheid overweldigd worden, als hij er zich eens in bevindt, ook daarin heeft hij reeds die Jezus, die Redder en Verlosser, Die zo'n toestand reeds voor hem doorgestreden heeft. Maar Jezus Zelf stond alleen voor de zaak; Hij moest het daarstellen; Hij zou nu aanvragen met te getuigen van eeuwige gerechtigheid; Hij zou beginnen die gerechtigheid daar te stellen, en zo de verlorenen het heil weer te brengen, daarom werpt Hij Zich in onze verlorenheid in, en toen Hij er Zich heeft ingeworpen, toen heeft Hij Zich waarachtig vernietigd om onzentwil, toen heeft Hij niets meer gehad, toen had Hij geen andere gewaarwording, dan het gevoel van de nameloze, verschrikkelijke leegte Zichzelf te bevinden, zoals ieder ander mens, in de volle betekenis van dit woord.

Wat bleef daar de Heere nog over, dan het vasthouden des geloofs aan het "nochtans", wat Hij zo in allerlei angst en nood van Zijn ziel voor ons heeft daargesteld. Wat bleef Hem daar nog over, dan het gebed? En zoals Hij gebeden had, zo geschiedde het Hem. verscheurd, zoals Hij daar lag, scheurde Hij in Zijn worstelen de hemelen, en de

hemelen scheurden zelf op zo'n gebed. Lag Hij daar aan de Jordaan in het stof, een worm en geen man, in het midden van Zijn verlorene broederen, ja Zelf voor hen in de diepste diepte der verlorenheid, bereid om hen met Zich uit te rukken, lag Hij daar, ontledigd van alle macht van Boven, die macht in Zijn worstelen van Boven afbrengende, zo moesten de hemelen zich opendoen, zo moest de Heere het zien, dat zij scheurden, zou Hij versterkt zijn in de gewisheid: "Juist in deze houding zal het voornemen des Heeren door uw hand gelukkiglijk voortgaan!" (Jesaja 53:10)

5. Maar de hemelen scheurden niet, zonder dat er iets uit de hemelen naar beneden kwam. De Heilige Geest daalde neer, in lichamelijke gedaante als een duif.

O, hoeveel verborgenheden in weinige woorden! Bij de eerste schepping heet het: "De aarde was woest en ledig, en duisternis was op de afgrond, en de Geest van God zweefde" of: zat broedende als een duif, "op de wateren." Kon het anders zijn bij de tweede schepping, bij de wederoprichting aller dingen, die God door de mond aller van Zijn heilige Profeten gesproken heeft? Had God zo'n welgevallen in de eerste schepping, dat de Heilige Geest met de gloed der liefde het vochtige bezwangerde, waar overigens alles woest en ledig en akelig duister was, opdat er in één ogenblik licht en leven was en, naar volgorde der dagen, al wat zichtbaar is het aanzijn verkreeg, en dat in Christus, hoeveel te meer had God, nadat de zonde de eerste schepping verwoest had, een welbehagen in de nieuwe schepping, in de wedergeboorte van datgene wat verloren gegaan was, waarbij echter de Heere uit de hemel Zelf stof en aarde geworden was voor ons. Waarlijk, daar bij de Jordaan, waar Hij Zichzelf zo vernietigd (ontledigd) heeft, daar was het Hem woest en ledig, daar was voor Hem duisternis op de afgrond; de Mens Jezus lag daar in onze verlorenheid en algehele machteloosheid, een "niets" voor ons, midden onder al de anderen, die uit de Jordaan opkwamen. Maar juist dit was het, wat de Vader behaagde, juist dit was het, waarom de Heilige Geest de hemelen scheurde, neerdaalde en broedende, gelijk een duif, in de gedaante eener duif, op Jezus neerkwam. Waartoe? Waartoe? Om door Jezus, de Heere uit de hemel, Die evenwel om onzentwil een Machteloze was en van God ontledigd, een schepping daar te stellen van hemelen op deze aarde, en van een aarde voor de Troon in de hemelen, in de mens Christus Jezus. Zo is vervuld wat geschreven staat: "Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid, daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdeolie boven uw medegenoten." (Psalm 45: 8)

Want dit is de gerechtigheid, welke onze Heiland liefgehad heeft, dat Hij ons niet heeft versmaad, maar in alle dingen ons heeft gelijk willen worden, om in onze ellende en onbekwaamheid, en in ons "van God ontledigd zijn" voor ons te wandelen en bevonden te worden, om zo voor ons daar te stellen, wat wij schuldig geweest zijn weer te herstellen. Daarom werd Hij ook niet beschaamd, maar in Zijn uitersten nood aan de Jordaan, een nood, gelijk aan die in Gethsémané en op Golgotha, toen Hij nu zo, gedoopt zijnde, daar stond, een metgezel aller gedoopten, en bad, toen werd vervuld wat wij bij Jesaja, de Profeet, lezen: "De Geest des Heeren HEEREN is op Mij, daarom heeft de Heere Mij gezalfd; Hij heeft Mij gezonden, om de armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van harte." (Luc. 4:18 vv. vergelijk Jesaja 61: 1 vv)

6. Maar van welk een volkomen gebedsverhoring horen wij hier!

Niet alleen zag onze Heere de Heilige Geest in de gedaante eener duif op Zich neerdalen, maar Hij vernam ook de liefelijke en vertroostende stem des Vaders, zoals

wij (volgens het Grieks) lezen: En een stem kwam uit de hemel, zeggende: *Gij zijt Mijn Zoon, de Geliefde, in U heb Ik welbehagen.*

Heeft Jezus daaraan dan ooit kunnen twijfelen, of Hij de Zoon van God, of Hij de Geliefde des Vaders was? of de Vader een welgevallen in Hem had? Indien onze Heere daar ooit aan had getwijfeld, dan was het niet waar, wat geschreven staat, dat Hij de overste Leidsman (de Beginner) En Voleinder onzes geloofs is geweest. (Hebr. 12:2) Het is geheel wat anders, aan iets te twijfelen, of zo van de aanvechting overweldigd te zijn, dat, wanneer men ook niet twijfelt, veelmeer gelooft, men juist daarom, omdat men gelooft, zich zo vol angst en nood bevindt, omdat men weet, dat juist in zulke weg de wil van God geschieden moet en alle gerechtigheid moet vervuld worden, en men dan juist alle geweld der machten der duisternis tegen zich gevoelt en in zichzelf volslagen machteloosheid vindt. Daar is dan, juist vanwege die angst en nood, een bidden en worstelen, waaronder men bezwijken zou, indien men daarbij niet Gods arm, macht en troost bespeurde. In zo'n toestand was nu ook onze Heere. Hij maakte zulke angst en nood voor ons door, opdat wij nooit zouden onderliggen onder de zware druk van allerlei aanvechting. Hij stond daar nu, gelijk één onzer, en dat voor ons, machteloos en aangevochten door alle helse machten, geheel vernietigd (ontledigd), aan de ingang van de weg, waarop dag aan dag, van stap tot stap, louter angst en nood Hem omlegeren zouden; Hij stond daar als een metgezel in het midden der verlorenen! Hoe kon het daar anders zijn, dan dat de Vader Hem in zo'n toestand toeriep: *Gij zijt Mijn Zoon, de Geliefde, in U heb Ik welgevallen!* Dat was uit het Vaderhart een troost en een hartsterking voor onze Heere, die Hem aanduidde, dat juist deze toestand, waarin de Heere Zich bevond, de Vader aangenaam was, dat Hij in Hem een welgevallen had, juist omdat Hij Zich in zo'n toestand met de mensen en voor hen, bevond; dat juist deswege de liefde des Vaders zo geweldig tot Hem was, en dat Hij Hem als Zijn kind zou doorhelpen, om de raad Zijns wils te volvoeren, te weten armen en ellendigen en verlorenen in zichzelf te redden en eeuwig te behouden.

II.

Mijn Geliefden! Ik heb een gebeurtenis uit dat alles, wat onze Heere voor ons op Zich heeft genomen en doorgemaakt, en wat Hij voor ons heeft willen zijn, onder uw aandacht gebracht. Ik heb slechts wat gestameld van datgene, wat wij, tot de voleindigden gekomen zijnde, beter en ook dankbaarder zullen inzien en erkennen. Laat ons nu uit het voorgedragene een toepassing op onszelf maken.

1. In de eerste plaats vraag ik: *Waar toe heeft de Heilige Geest deze gebeurtenis voor ons laten optekenen? Wat wil Hij ons daarmee leren?*

Ik denk vooreerst: aangezien het immers alles "Evangelie" is, wat wij hier voor ons hebben, zo wil de Heilige Geest, dat wij goedsmoeds zullen zijn bij al het gevoel van onze nietigheid en machteloosheid. Velen klagen, dat zij zo in het geheel niets in zich vinden, alsof er van vlees nog iets anders te verwachten ware. Laat ons het Woord voor ons nemen en ons laten onderwijzen, wat waarlijk Gode welgevallig is. In onze tekstwoorden hebben wij een volk voor ons, dat boven alle volkeren der aarde Goddelijke voorrechten gehad heeft en ook veel in zich mag gevonden hebben, waarmee het zich met alle recht had kunnen vertroosten. Wij weten echter, dat juist aan dit volk een gerechtigheid werd voorgehouden, waarbij dat alles, waarmee zij zich vertroosten konden, tot stof werd en tot vlas voor de vuurgloed der waarheid der heiligheid Gods. De weg, die voor Christus in de harten van zo'n volk moest bereid worden, werd zo gebaad, dat aan het volk alles ontviel, waarop het zich vroeger had laten voorstaan en waardoor het zichzelf grootgemaakt had en verheven. Alleen zo

kon Christus in de harten als Koning ingaan, als Koning der armen en ellendigen, om op te richten een Rijk der genade en der vergeving van zonden. Het volk erkende zijn zonden, overtuigd door de prediking der gerechtigheid; het erkende, dat het bij alle vroom-zijn dingen aan de hand had gehouden, die niet deugden; het liet zich om zo te zeggen, naakt uitkleden, het ging in het water Gods in, en liet zich daarin als een met alle Goddelijke dingen bevoorrecht volk verdrinken, en kwam uit het water weer te voorschijn als een goddeloos volk, dat zich aan God overgaf met zonde en heiligheid, met goed en kwaad, opdat aan hem zou geopenbaard worden de genade van Boven.

De tijden zijn in dit opzicht niet veranderd; wij mensen evenmin. Wij hebben vele dingen, waarop wij ons verlaten en waarop wij ons ook wel laten voorstaan voor de eeuwigheid, waarvan echter, van tijd tot tijd, het een voor, het andere na in de dood gaat. Ja er gebeurt zelfs wel eens iets in het leven, waardoor op eens alles in de dood gaat, en al mochten wij er ons ook weer bovenop helpen, zoo gebeurt het nog eens en nog eens, zodat ons op 't laatst niets meer overblijft, en bij ons niets meer in de hand wordt gevonden, waarop wij ons vroeger zo voornaam stelden en, als vorsten op hun wagen, vol pretensie daarheen reden. Dan gaat in vervulling wat Hosea 2 geschreven staat: "Ik zal ze lokken en zal ze voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken; en Ik zal haar geven haar wijngaarden van daar af, en het dal Achor tot een deur der hoop; en aldaar zal zij zingen als in de dagen harer jeugd en als ten dage, toen zij optoog uit Egypteland." (Hos. 2: 13, 14)

Waar het zo toegaat, daar behoort men tot het rechte volk, dat zich aan de Jordaan laat vinden, en wel een nog andere belijdenis van zonden aflegt, dan in de dagen van Zijn jeugd. Farizeeërs, beginnen daar weliswaar allerhande vragen op te werpen, ook te twisten, maar wat arm en ellendig is, en alleen gerechtigheid en geloof wil, geeft zich over.

Zo leert ons dan dit Evangelie, hetwelk wij voor ons hebben, welke de rechte gestalte is, tot welke Christus Zich wil voegen, namelijk deze: dat, wat men ook is en mag geweest zijn, men niets is en niets in zich vindt dan zonde, en in geen dele enig recht op de zaligheid. En zo geeft dit Evangelie de aangevochtene moed, dat hij het weet en verstaat, dat zijn schijnbaar hooploze toestand juist voor de genade de meest geschikte is. Ik zeg weliswaar "de aangevochtene", evenwel is de gelovige eigenlijk voortdurend daarover in aanhechting, dat hij zo in het geheel niets in zich vindt. Dat komt, omdat wij er nooit graag aan willen, om God van ganser hart en met al onze krachten in de uitspraken van Zijn genade in Christus Jezus te geloven; wij laten het nooit graag op zulke genade aankomen, roemen nooit graag in Christus Jezus alleen, maar willen zo graag onze eigen heiligen persoon medebrengen.

Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven, zo staat er geschreven; en waar geloof is, daar is geloof, maar daar is niets, dat gezien of gevoeld kan worden, tenzij zonde en nood.

2. In de tweede plaats leert ons dit Evangelie, dat onze Heere Zich juist dan bij ons voegt, wanneer wij zo geheel niets-zijn; ook, dat Hij dit ons niets-zijn, onze onbekwaamheid en machteloosheid op Zich heeft genomen, en dat Hij in alles ons heeft willen gelijk worden.

De troost, die wij daarvan hebben, is deze: dat het ons juist vanwege zo'n machteloosheid en onbekwaamheid, en niettegenstaande dezelve, nochtans gelukken zal; want Hij heeft ons in alle stukken gelijk willen zijn, ten einde in onze machteloosheid en algehele onbekwaamheid, waarin Hij voor ons was, dat alles daar

te stellen, wat naar God, naar Geest en naar gerechtigheid er wezen moet; en nadat Hij nu dit alles door de Heilige Geest, Die op Hem gekomen was, daargesteld heeft, zoals Hij Zich dan ook door eeuwige Geest Gode onstraffelijk heeft opgeofferd, zo hebben wij zijn overwinning, Zijn verhoogd-zijn ter Rechterhand des Vaders, zijn Koninklijke macht, gelijk Hij gesproken heeft: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde", ja Hem Zelf tot onderpand, alsmede het Woord, hetwelk ons van deze dingen getuigt, zodat wij aan het Woord van Zijn genade, macht en sterkte mogen vasthouden, dat wij meer dan overwinnaars zijn en de zege zullen wegdragen door Hem, van wie het heet, dat Hij Zich niet schaamt ons "broeders" te noemen.

3. In de derde plaats leert ons dit Evangelie:

- (1) vooreerst, hoe het bijzonder de Heilige Geest behaagd heeft, Jezus in het midden van alle armen en ellendigen te zien, te zien, hoe Hij Zich geheel aan deze gelijkgemaakt heeft. Want daarvan hebben wij deze troost, dat, dewijl de Geest op onze Heere is gekomen, toen Hij voor ons in zodanige toestand was, opdat Hij de raad des welbehagens volvoerde, deze Geest Zich ook juist als de Heilige zal bewijzen in al onze noden en angsten, in al ons strijden en worstelen, ons bidden en smeken met onuitsprekelijke zuchtingen, en dat Hij voortdurend op alle armen en ellendigen, als zijnde leden van Christus, als op Diens Gemeente, ook nog zal neerdalen, gelijk Hij toenmaals op het Hoofd neerdaalde, opdat zij in Hem het onderpand hebben, dat zij gekochten des Heeren zijn, been van Zijn been, vlees van Zijn vlees, en opdat zij door Hem onderwezen worden, hoe zij, bij alle hun onbekwaamheid en machteloosheid, evenwel alles ter beschikking hebben, om de goede strijd te strijden, de loop te voleindigen, en het geloof te behouden.
- (2) Voorts leert ons dit Evangelie: hoe de God en Vader van onze Heere Jezus Christus Zich juist daarin betoond heeft als een Vader van de armen en ellendigen, van de ontledigden en gans ontbloten, gelijk ook als de Vader van onze Heere; dat het Hem heeft behaagd met een hoorbare stem uit de hemelen er getuigenis van te geven, welk een buitengewoon welbehagen Hij juist daarom in Zijn Zoon heeft gehad, omdat Deze Zich van ons in geen ding heeft willen uitzonderen; want daaruit kunnen wij weten, dat, hoe arm en ellendig, hoe onbekwaam en machteloos, hoe zondig en verdoemenswaardig wij ons ook bevinden mogen, wij het daarom evenwel de duivel niet moeten gewonnen geven, die ons van het hart des Vaders en van het Woord en de genade van Christus wil afhouden, maar ons veelmeer, met zo'n Evangelie in de hand, ons aan Zijn genadig Vaderhart hebben te werpen en vast te klemmen. Immers, heeft het Hem toen behaagd, Zijn Eniggeborenen en Heiligen zo ontledigd te laten staan om dergenen wil, die van zichzelf erkenden, dat zij zondaars waren, opdat zij in de Zoon gerechtigheid en het leven voor Hem hebben zouden, hoeveel te meer zal het Hem nu behagen, dat wij in Christus tot Zijn hart gaan, nadat Hij ook aan deze Zoon de belofte des Geestes heeft geschonken, in welke wij roepen: "*Abba, lieve Vader!*"

Dat dan de vrucht van het gehoorde bij ons zij een onophoudelijk gebed, opgezonden in het verbrijzelend gevoel van onze algehele nietigheid; zo zal de tweede vrucht er van een voortdurend neerdalen des Heiligen Geestes op ons zijn, om aan geloof (door het geloof) te wandelen en niet aan te merken wat gezien of bespeurd wordt; en de derde vrucht zal zijn een waarachtige en onbedrieglijke verzekering van Boven, dat wij kinderen zijn om de wil van het enige Kinds en dat God een welbehagen in ons heeft om het welbehagen, dat Hij heeft in de Geliefde. Zo mogen wij dan bij alle tegenkamp, bij aanhechting, nood en angst van binnen en van buiten, met deze

waarachtige troost worden staande gehouden: *"Drie zijn er, Die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en Deze drie zijn één."* (1 Joh. 5:7)
AMEN.

57.

Romeinen 3:1-8

Gehouden te Elberfeld, januari 1847 's voormiddags; deze leerrede verschenen in de eerste uitgave der "Twaalf Twaalfallen Leerredenen" als No. 12 van het 7de Twaalfstal 1852. In het Hoogduits zag zij nog niet het licht. Des avonds preekte K. over Jesaja 21: 11 - 17.

Het kan niet te dikwijls voorgehouden worden, dat wij ons niet op onze werken moeten verlaten; het arglistige sluwe hart heeft maar al te veel schuilhoeken, waarin het zich steeds opnieuw versteekt. Gelijk Adam zich onder de bomen des hofs verborg voor het Aangezicht van de Heere God, zo hebben wij nog allerlei bomen, waaronder wij ons verschuilen, opdat ons geen volkomen genezing toestrome van het vriendelijk Aangezicht onzes Gods. De werken, waarop een mens zich verlaat, zijn geen werken in de letterlijken zin des woords, maar bestaan grotendeels daarin, dat men zich verlaat op hetgeen men door Gods genade geworden is, zonder te begrijpen, waartoe men zulks geworden is, namelijk opdat men Gods gerechtigheid zou erkennen en uitsluitend van deze gerechtigheid getuigen, dat zij alléén gerechtigheid is. Waar zulks in waarheid geschiedt, zodat men alleen daarvan vervuld is, welke de gerechtigheid is, die voor God als gerechtigheid geldt, daar weet men niets meer van zichzelf, wat men geworden of niet geworden is, maar daar leeft die bekentenis in het hart, welke wij in Psalm 100 lezen: "Weet, dat de HEERE God is Hij heeft ons gemaakt (en niet wij), Zijn volk en de schapen van Zijn weide" (Vs. 3) En in Psalm 71: "Uwe gerechtigheid, o God! is tot in de hoogte; Gij, Die grote dingen gedaan hebt: o God! wie is U gelijk?" (Vs. 19)

Het ganse getuigenis der Waarheid komt daarop neer, *dat de mens op het diepst vernederd en God op het hoogst verhoogd worde*; dat de mens in 't geheel niets is, en God alles in allen. verstaat men dat niet, al meent men het ook te verstaan, zo heeft men voortdurend het steunsel van Zijn hoop, de grond van Zijn zaligheid daarin, dat men door Gods toedoen iets is, wat men vroeger niet was, en dat men om de wil van God iets gedaan heeft, wat men toch anders niet zou gedaan hebben. Het ligt in ons aller mond, dat wij van onze werken en van hetgeen wij zijn als het iets zou moeten gelden voor God niets willen weten, en daarom wijst ook iederéén de munt van eigen vroomheid en eigen gerechtigheid van de hand, doch helaas houdt ons aller hart deze munt in waarde. Altijd zoekt de mens het bij zichzelf, nooit geheel bij de genade. Hij zoekt het bij de genade, om steeds met de genade iets bij zichzelf te vinden, waarop hij zijn verwachtingen kan bouwen; hij wil slechts door de nood geperst afstand doen van zichzelf, om alleen de genade te roemen, omdat zij genade is. Wij hebben daarom gedurig de onderwijzing des Woords nodig, dat genade waarachtig genade is, en dat al het werk van onze handen, welk keurmerk van geldigheid het ook drage, bij hetgeen voor God als gerechtigheid geldt, niet in aanmerking kan komen; want wat voor God als gerechtigheid geldt, is alleen uit God en tot God, en komt als zodanig de mens ten goede. Daarbij heeft evenwel de mens geen berekening naar zichzelf toe, want daar moet het "God" alléén zijn, Zijn raad en Zijn lof.

Deze prediking, welke het werk des Heiligen Geestes bij de gelovigen handhaaft, heeft intussen steeds het verwijt moeten horen, alsof zij dat werk miskende, alsof zij juist datgene miskende, waarop het voornamelijk aankomt. Laat ons in dit morgenuur zien, welk antwoord de Waarheid op zodanig verwijt geeft.

Tekst: ROMEINEN 3: 1-8.

Welk is dan het voordeel van de Jood? of welke is de nut der besnijdenis? Veel in alle manier: want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd. Want wat is het. al zijn sommigen ongelovig geweest? Zal hun ongelovigheid het geloof van God teniet doen? Dat zij verre. Doch God zij waarachtig, maar alle mens leugenachtig, gelijk als geschreven is: Opdat u gerechtvaardigd wordt in uw woorden, en overwint, wanneer u oordeelt. Indien nu onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt, wat zullen wij zeggen? Is God onrechtvaardig, als Hij toorn over ons brengt? (ik spreek naar de mens) Dat zij verre; anderszins hoe zal God de wereld oordelen? Want indien de Waarheid Gods door mijn leugen overvloediger is geworden tot Zijn heerlijkheid. wat word ik ook nog als een zondaar geoordeeld? En zeggen wij niet liever (gelijk wij gelasterd worden, en gelijk sommigen zeggen. dat wij zeggen): Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit kome? '

1. Wij zullen de zin van deze woorden verklaren.
2. Daaruit de waarheden tot onze lering ter harte nemen, welke door de zin van deze woorden vanzelf ons worden aan de hand gedaan.

I.

De Apostel Paulus getuigt in de Brief aan de Romeinen van de gerechtigheid Gods, of, zoals Luther het zeer goed wedergeeft, als men het maar goed verstaat, van de gerechtigheid, welke voor God als gerechtigheid geldt. Om de Heilige Schrift goed te verstaan, moet men zich met zijn gedachten in de tijden verplaatsen, waarin hetgeen men leest geschreven werd, en zichzelf de vraag voorleggen: Wat beweerden die mensen, tot wie dit getuigenis kwam?

De toepassing van Gods Waarheid op onszelf, een gedrag dienovereenkomstig, en verder de ondervinding, die men verkrijgt, als men van de Heilige Geest onderwezen is, deze drie zaken leiden aan Gods hand in de Schrift in, om te verstaan, dat het hart des mensen zich daarin altijd gelijk blijft, dat de mens zichzelf wil staande houden met al datgene, wat hij van God heeft, opdat hij toch maar niet daartoe gerake, om God gelijk te geven en zichzelf weg te werpen. Zo was het ook ten tijde der Apostelen. De woorden "gerechtigheid" en "rechtvaardig zijn", waren zeer bekende woorden, en er was wel geen Jood, inzonderheid onder de Farizeeën, die niet naar zijn eigen schatting rechtvaardig was en in gerechtigheid wandelde; en hij verstond dit altijd van Zijn vrome betrachtting der Wet.

Nadat velen nu in Christus gelovig waren geworden, werden zij door valse apostelen weldra weer tot zulke dingen teruggebracht, welke, daar zij slechts schaduwen van het toekomstige waren, door het Evangelie waren opgeheven. Deze valse apostelen verbreidden intussen spoedig de mening, dat een evangelie van genade alleen in die zin moest worden verstaan en aangenomen, dat ook de aloude instellingen der Wet, zoals die immers van God waren voorgeschreven en bevolen, daarbij geëerbiedigd bleven; zonder dat ware de mens niet volkomen rechtvaardig voor God. De Apostel nu wierp dat alles overhoop en predikte: Dit is gerechtigheid voor God, dat u Gode gelooft, en alleen hij is rechtvaardig, die gelooft; wie echter met werken omgaat, heeft de gerechtigheid niet, welke voor God gerechtigheid is. Al wie nu Joodsgezind is, die wil nooit begrijpen, dat "Gode te geloven" een zaak des Heiligen Geestes, een zaak des harten is en dientengevolge geen dood ding, maar het edelste, enigste en beste werk, hetwelk alle andere werken in zich bevat en dat, als men uit het geloof

rechtvaardig is, men overeenkomstig de Wet is, en derhalve al wat daarbij komt slechts ongerechtigheid kan zijn; maar die zo gezind zijn, worden door de Apostel in het 2de hoofdstuk bestraft en met de Wet in de hand van de grofste overtredingen der Wet overtuigd, ondanks al de roem, die zij voor God menen te hebben; en hij zegt

Tenslotte: dat die een ware Jood is, die het inwendig in het verborgen is, en dat de ware besnijdenis daarin bestaat, dat het hart besneden zij. (Rom. 2: 28, 29) Jood betekent iemand, *die God looft*. Nu was, volgens deze leer van Paulus, een Heiden, die in ootmoed en eenvoudigheid des harten Gode geloofde, evengoed een "Jood", al was het, dat hij ook in het geheel geen Jood werd, en evengoed "besneden"; ja zodanig een Heiden was veelmeer in waarheid een Jood en in waarheid besneden, want zo'n Heiden was eigenlijk een Jood voor God.

De Apostel voorzag wel, welke bedenkingen de Joodsgezinden daartegen zouden opperen, en daarom maakt hijzelf de tegenbedenking, zeggende: *Welk is dan het voordeel van de Jood? of welke is de nut der besnijdenis?*

Als wilde hij zeggen: u zult tegenwerpen: "Zo hecht u er dan volstrekt geen waarde aan, dat God Zich uit alle volken een volk heeft uitverkoren tot Zijn eigendom? Dit volk heeft dus, naar uw leer, in het geheel geen voortreffelijkheid, niets voor boven andere volkeren; u stelt er derhalve ook geen prijs op, dat God Zelf de besnijdenis heeft bevolen; dat alles is volgens uw leer van hoegenaamd geen waarde!"

Daarop antwoordt nu de Apostel: Ik stel daar in alle manier prijs op. (Vs. 2a) Zonder twijfel is de besnijdenis niet te vergeefs geboden. Zeker hebben de Joden boven anderen voortreffelijkheid, ja, een voortreffelijkheid zonder weerga. Wilt u echter weten, waarin die voortreffelijkheid bestaat: allereerst en in het bijzonder daarin, dat hun toebetrouwd is wat God gesproken heeft. (Vs. 2b)

God gaf de Joden de besnijdenis niet, opdat zij zouden kunnen zeggen: "ik heb gedaan wat u bevolen hebt, ik heb mij laten besnijden, derhalve ben ik rechtvaardig." God maakte de Joden niet boven anderen tot Zijn volk, opdat zij zouden kunnen zeggen: "mij hebt u voor anderen uitverkoren, daarom moet U mij ook zalig maken; U bent verplicht, U aan mij te houden, U mag maar alleen mijn God zijn, en niet de God der heidenen, want ik ben heilig, en de overigen zijn onrein!" Want evenmin als een koopman, die zijn koopwaren wil bewaren of verzenden, zich een kist uitkiest om de kist, maar om de waren, evenmin heeft God Zich de Joden uitverkoren om der Joden wil, maar om Zijns Woords, om van Zijn getuigenissen wil, die Hij hun heeft toebetrouwd.

En welke waren deze woorden en getuigenissen?

- God heeft de besnijdenis bevolen, maar niet, dat men daaruit een werk zou maken, waarop men Zijn gerechtigheid zou bouwen, maar dat men erkenne en belijde: Bij mij is het een afgesneden zaak, daarvan draag ik dit teken der besnijdenis in mijn vlees, en tegelijk zij het voor mij een zegel, dat God aan mij als aan een onbesnedene Zijn gerechtigheid heeft toegerekend.
- Vervolgens: God heeft aan Abraham niet gezegd: Uw zaad zal het alleen zijn, maar: in Uw Zaad zullen alle geslachten der aarde gezegend zijn. En dienovereenkomstig waren Gods getuigenissen: "Ik zal zijn, Die Ik zijn zal; " en: "Ik zal genadig zijn, wie Ik zal genadig zijn, en Ik zal Mij ontfermen, over wie Ik Mij ontfermen zal"; en: "De meerdere zal de mindere dienen." (Exod. 3: 14; Exod. 33: 19; Gen. 25: 23)

- Bijgevolg had God het volk Israël uitverkoren, niet om des volks wil, maar uit genade, dat is, om Zijns Woords wil, opdat Israël de bewaarder zonde zijn en de schatdrager van Zijn dierbaar Evangelie van de genade Christi voor alle volkeren, opdat Israël met die volkeren zalig werd. Israël echter moest zichzelf niet als iets bijzonders aanzien, veelmeer de getuigenissen Gods, het dierbare Woord van Christus voor iets bijzonders achten; zij hadden zichzelf daaronder diep te verootmoedigen, uit alle geslachten des aardbodems uitverkoren te zijn, om voor het aangezicht van de volkeren zo'n Woord de volkeren ten zegen te mogen dragen.
- Juist deze voortreffelijkheid der Joden, zegt de Apostel dan verder, handhaaf ik met mijn Evangelie; want immers juist het voortreffelijke, dat de Joden hadden en dat door mij wordt gehandhaafd, is het Evangelie der genade voor alle volkeren, is het geloof aan God, dat alleen rechtvaardig maakt; en gewis, dat voortreffelijke der Joden, het Woord Gods, is blijven staan; dat Woord is daardoor niet tenietgedaan, is daardoor niet ter zijde gesteld, dat sommige Joden daarop wilden vertrouwen, dat God hen zou zalig maken, omdat zij Joden, omdat zij besneden waren, in plaats van zich te onderwerpen aan het Woord van Christus, dat zij hadden, en waaruit zij weten konden dat God een mens zalig maakt, niet omdat hij een Jood is of omdat hij besneden is, of omdat hij werken heeft, maar omdat God zo genadig is.

Derhalve is het voortreffelijke der Joden, te weten het Woord, de Waarheid Gods, de Waarheid des Evangelies der genade Christi wel blijven staan, en zal ook zo zeker blijven staan, dat men het Gode niet zal kunnen verwijten, Zijn verbond te hebben gebroken, als men zijn beloften zo verkeerd uitlegt, als ware Gods Woord voor de mens gegeven, om daarmee naar welgevallen te handelen, terwijl integendeel de mens er is om Gods Woord, om zich met al wat hij is en heeft, aan dat Woord geheel en al te onderwerpen. Zal het proces gevoerd worden, waarbij het gaat om des mensens trouw met diens werken, met diens vroomheid, met hetgeen de mens van God heeft en waartoe hij het heeft aangewend, of om Gods trouw, die niet in vlees, maar in Zijn woord vaststaat, dan zal het wel steeds aan de dag komen, dat God waarachtig en oprecht is in zijn liefde; dat daarentegen een ieder mens, hij zij wie hij zij, die God met Zijn woord aan eigen werk en vroomheid wil verplichten, een leugenaar is. Want God, Die het hart doorgrondt en de nieren proeft, weet wel wat de drijfveren, de beweegredenen zijn van des mensens werken, weswege hij er zo zeer op staat, dat God hem tot iets gemaakt heeft, wat hij tevoren niet was, namelijk, opdat de mens zich in zijn hart zou mogen zegene en zou kunnen beweren: dat ben ik, ja weliswaar door Gods genade, maar evenwel dat ben ik, en dat heb ik voor God gedaan!

Daar wil nu de arme mens niet weten, dat de grond enkel eigenliefde is, tenzij hij er toe komt, om van hart afstand te hebben gedaan van wat hij is en van wat hij gedaan heeft, en zich als een goddeloze te onderwerpen en geheel toe te betrouwen aan de eeuwige ontferming. Waar dit echter het geval niet is, daar worde een ieder mens tot leugenaar gemaakt! Daar breke hij heden of morgen goddeloos met eigen handen af, wat hij eigendunkelijk in alle vroomheid heeft opgebouwd, en, wat de wereld er ook van zegge, niemand zal het Gode kunnen betwisten, dat Hij waarheid gesproken heeft, als Hij betuigt: *Niet gij, maar Ik, niet uw vroomheid, maar Mijn genade, niet uw werk, maar Mijn gerechtigheid, niet uw vlees, maar Mijn Woord!*

Dat het er zo mee gelegen is, heeft iemand gezegd, die anders reden genoeg had, om zich voor anderen te beroemen, namelijk, David, die u allen toch voor een heilige zult

houden, en voor een man, die alle vertrouwen verdient. Deze heeft aldus geschreven: "Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten".

Daarmee wilde hij immers dit zeggen:

"Juist mijn misdaad, die ik nu begaan heb, bevestigt het, dat U in Uw getuigenissen rechtvaardig zijt; U hebt mij zo menigmaal door Uw Geest daarvan overtuigd, zeggende in mijn binnenste: "Verlaat u niet op uw vroomheid, David, want u bent niet vroom, maar goddeloos. Verlaat u niet op hetgeen u door Mij geworden zijt, want als het er op aan zal komen, dan zult u bewijzen, dat u uw werken, want met één enige daad stoot u al uw voor een ogenblik genot alles prijsgeeft. Verlaat u niet op goede werken, weer om. Maar verlaat u op Mijn Woord, het Woord van genade, want daarin alléén heb Ik u in gerechtigheid voor Mij gesteld."

Ik heb echter zulke goede en getrouwe woorden niet willen geloven, maar heb gemeend, dat ik nu iets was, en dus zou het wel aan U, o God, liggen, als ik er niet heilig afkwam. Nu echter erken ik het van harte, dat ik daarin tegen U, U alléén gezondigd heb, dat ik mij zelf voor vromer dan U gehouden heb. Het is wel gebleken, dat de gerechtigheid, welke u aan het geloof toerekent, alleen gerechtigheid is, zo bent U dan in waarheid alleen rechtvaardig in Uw spreken, want juist mijn zonde heeft het bevestigd, wat zonde is en wat gerechtigheid bij U is."

Als een vader aan zijn kind de goede weg toont en het waarschuwt voor een schadelijke weg, en het kind hem wantrouwt, het zelf beter meent te weten en daardoor in het ongeluk geraakt, dan zal juist het ongeluk van het kind het rechtvaardige van de goede woorden des vaders prijzen, dat is, bevestigen.

Nu zal men hiertegen bedenking inbrengen en zeggen: "Goed, wij willen het eens erkennen, dat het met de zaak zo gesteld is, evenwel, als dat waar is, dat ons ganse bestaan en werk in de grond niets anders is dan ongerechtigheid, die niets anders kan uitrichten dan het bewijs leveren, dat het Gods gerechtigheid alleen is, dat die ook alleen geldt, welnu, dan kunnen wij er ook niets aan doen, zo is het immers onze schuld niet, als wij deze gerechtigheid derven. Wat heeft God dan nog te klagen? Zo is Hij immers onrechtvaardig, dat Hij nog toorn over ons brengt; want op die wijze is Hij dan toch zo in Zijn recht, omdat juist onze ongerechtigheid Hem des te meer verheerlijkt."

Daarop antwoord ik echter: u neemt het toch wel voor waarheid aan, dat God de wereld oordelen zal: welnu, dat zou God niet kunnen doen, dan zou Zijn oordeel geen geldigheid hebben, indien Hij onrechtvaardig was door Zijn toorn over ons te brengen, wanneer wij bevonden worden die gerechtigheid te derven, welke alleen voor Hem geldt. Of welaan gij, die zo denkt, u mag zelf de sluitrede opmaken uit de wijze, waarop men met mij handelt: Velen van u toch houden datgene, wat zij geloven, voor waarheid Gods, daarentegen houden zij mijn Evangelie voor leugen; evenwel zeggen zij: "Juist door zijn leugen zal Gods waarheid des te meer uitkomen, opdat God verheerlijkt zij." Houden nu deze mensen mij daarom voor onschuldig, of houden zij het voor onrechtvaardig, dat zij bitter tegen mij zijn en onder elkander over mij, als over een ketter, het vonnis vellen? Indien dat in onze leer zou opgesloten liggen, dat de mens onschuldig zou wezen en er vrij bij uitgaan, als hij bij alle vroomheid en eigenwaan, bij al wat hij van God heeft, het met zijn zonden maar des te meer aan het licht bracht, dat slechts die gerechtigheid enig en alleen gerechtigheid is, welke God aan het geloof toerekent, ja, dan ware zeker ons gedrag dienovereenkomstig, zoals sommigen van ons lasteren en zeggen, dat wij leren, dat wij des te meer genade verkrijgen, naarmate wij er meer op los zondigen. Maar dat is ons gedrag niet, en nog veel minder onze leer. Nee, juist omdat wij de rechtvaardigen toorn Gods over alle

ongerechtigheid kennen, en omdat wij weten, dat wij bij de Wet niet deugen, wij mogen zijn wie wij zijn, daarom doen wij afstand van alle voorrechten, die wij zouden mogen hebben, en verlaten ons in het geloof alléén op Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt.

II.

Mijn Geliefden! Laat ons tot onze lering uit de apostolische woorden de waarheden ter harte nemen, die door de zin dier woorden ons vanzelf worden aan de handgedaan. Dat wij oren mogen hebben om te horen met getrouwe toepassing op onszelf!

1. Wat een mens van Gods zijde boven anderen voor heeft, dat bestaat ten eerste daarin, dat hem toevertrouwd is wat God gesproken heeft.

Zal men sommige uitleggers der Schrift geloven, zo is ook dit 3de hoofdstuk, voornamelijk wat de eerste verzen aangaat, volstrekt van geen toepassing op Christenen. Zodanige bewering zult u nu wel niet aannemen. Indien het echter ook voor Christenen geschreven is, dan is het ook voor ons geschreven, en dan hebben wij derhalve bij het lezen van dit hoofdstuk onszelf te beproeven, hoe wij daarbij staan. Aan de voortreffelijkheid van een Christen boven een heiden, van een bekeerde boven een onbekeerde zal niemand uwer twijfelen. En nochtans heeft het daar, waar Gods Waarheid te voorschijn treedt, meestal de schijn, alsof zij op dit onderscheid zo weinig acht geeft, dat zij veelmeer degene overhoop werpt, die menen mochten, dat juist zij de mensen waren, welke men boven anderen als Gods volk aan te merken had. Ja, met een kleine wijziging predikt de Waarheid hun het volgende:

"Zie, gij wordt een Christen genaamd, gij verlaat u daarop, dat u eertijds blind waart, maar nu ziet, en roemt op God; ook weet gij Zijn wil, en omdat u uit het Evangelie onderwezen zijt, beproeft gij, wat het beste is te doen; gij vertrouwt uzelf ook te zijn een leidsman der blinden, een licht dergenen, die in duisternis zijn, een onderrichter (opvoeder) der onwijzen, een leermeester der onwetenden, hebbende de gedaante der kennis en der waarheid in de Wet. Die dan een ander leert, leert u uzelf niet? U predikt, dat men niet stelen zal, en u bedriegt uw naasten hetzij in waren of in gewicht. U zegt, dat men geen overspel doen zal, en u doet overspel. U hebt een gruwel van onevangelische leer, en u berooft God van hetgeen Hem toebehoort. U roemt op de Waarheid en op de broedernaam, en onteert God door daden van geweld en door liefdeloosheid; want de Naam Gods wordt om uwentwil gelasterd onder de heidenen, onder de onbekeerden. En wederom: Die is niet een Christen, die uitwendig een Christen is, ook is dat geen bekeuring, die uitwendig en naar vlees is. Maar die is een Christen, die 't inwendig is, in het verborgen, en dat is de ware gerechtigheid, die gerechtigheid des harten is, welke aan de Geest hangt en niet aan de letter; de lof van zo'n Christen is uit God, al verwerpen de mensen hem ook."

Het is de Waarheid; men gevoelt zich in zijn binnenste bestraft, maar de Waarheid is de mens toch te machtig; daar komt hij dan met de bedenking: "Welke voortreffelijkheid heeft dan de Christen? Of welke is de nut der bekeuring? Waartoe dan dit en dat, wat ik toch van Godswege heb, en hoeveel zou ik nog kunnen opnoemen, heeft dat dan in 't geheel geen betekenis?"

Daarop antwoordt nu de Waarheid: Voorzeker, dit alles heeft een grote betekenis. Ik zal u echter zeggen, welke betekenis het bovenal heeft, namelijk deze: dat u de woorden Gods zijn toebetrouwd! Maar ziet, daar zit nu het zelfbedrog bij menigeen; immers hij zoekt datgene, waarop hij zich verlaat, waarop hij vertrouwt, waarop hij rust, in zichzelf; omdat hij iets geworden is, moet God Zich aan hem houden, en dat

hij verder wat worde, daarvoor moet God ook zorgen, dat moet God ook doen. Zo maakt hij God als het ware tot zijn knecht. Och, zo hebben velen gesproken!

En in hetzelfde ogenblik, dat zij het wisten te vertellen: "God heeft mij omgezet, bekeerd", veroorloofden zij zich allerlei ongerechtigheid, en deden juist zo, als wij in ditzelfde derde hoofdstuk van Vs. 10 tot 18 opgetekend vinden, waar de Schrift zegt: "Daar is niemand rechtvaardig, ook niet één; daar is niemand, die verstandig is, daar is niemand die God zoekt; allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden, daar is niemand die goed doet, daar is ook niet tot één toe; hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; slangenvenijs is onder hun lippen; welker mond vol is van vervloeking en bitterheid; hun voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hun wegen, en de weg des vredes hebben zij niet gekend: daar is geen vreze Gods voor hun ogen."

Zij betonen zich vijanden der gerechtigheid Gods, en het einde is gewoonlijk allerlei goddeloosheid, zo niet vertwijfeling, en dan wordt de schuld op God geworpen, met te zeggen: Hij heeft mij verlaten, daarom is er geen zaligheid meer voor mij!

Zijn wij waarachtige Joden, zo is ons het hart besneden, dan zoeken wij onze voortreffelijkheid niet daarin, dat wij wat zijn, want dan is onze voortreffelijkheid een "niets", maar daarin: dat wij de woorden Gods hebben, het Woord van genade, van leven, van gerechtigheid in Christus Jezus het Woord van eeuwige ontferming; laat het dan ons enig doelwit zijn, om bij zulke dierbare woorden Gods te volharden, ons daaraan onvoorwaardelijk en van hart onderwerpende; want niet in ons, maar in het Woord der gerechtigheid, die uit God is op het geloof, is al ons heil gelegen.

2. Wie zich aan het Woord van gerechtigheid niet onderwerpt, kan het Gode niet ten kwade duiden, als hij in het ongeluk geraakt.

De grote waarheden van wedergeboorte, bekering, eeuwige verkiezing, zekerheid van eeuwige zaligheid, en van het aanschouwen van Gods Aangezicht in gerechtigheid staan alle vast in de uitspraken Gods, zijn onomstotelijk in Zijn woord. Deze uitspraken mag een mens, mag een zondaar geloven. Wie zich aan deze woorden vastklemt te midden van Zijn zonde, te midden van Zijn ellende, die zal aan de macht des Heiligen Geestes en aan de macht van Christus wel ondervinden, wat God aan een mens doet, die Hem verwacht. zo'n mens ziet echter geheel van zichzelf af, wat hij geweest is of niet geweest is; hij weet, dat hij een zondaar is, en voorts, dat God genadig is, en dat Jezus Christus gisteren en heden en tot in eeuwigheid Dezelfde is, en het is voor de liefde Gods, dat hij is weggezonden. zo'n is een waarachtige Jood, want die looft God en alleen God in waarheid; die weet ook alleen van Christus en van Diens gerechtigheid; van zichzelf weet hij niets, dan dat hij met Paulus de man, die zo met macht uitgerukt werd op de weg van Damaskus met zijn hand schrijft: "Ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien; want ik ben de minste van allen, die niet waardig ben een Christen genaamd te worden, daarom dat ik tegen Hem gezondigd heb." (Vergelijk 1 Kor. 15:8, 9)

Bij wie nu zo'n belijdenis niet is, maar een vertrouwen op hetgeen men door God geworden is, zonder te willen weten, waartoe men zulks is geworden, daar sluipt de zonde onder allerlei gedaante binnen, en verleidt eindelijk de mens tot vertwijfeling aan Gods genade en barmhartigheid, of wel alles lost zich weer op in het gewone doen der wereld, zodat het ten leste gaat naar het spreekwoord: "De gewassen zeug is wedergekeerd tot de wenteling in het slijk." (2 Petrus 2: 22)

Daar staan dan de mensen verbaasd en vragen: *Hoe is dat mogelijk? Bestaat er dan een afval der heiligen?*

Antwoord: Het staan en blijven staan der heiligen moet in het Woord Gods zijn en niet in zichzelf. Alleen in het Woord staat een mens vast, en wordt ook daarin door Gods machtige hand staande gehouden in nood en aanvechting, terwijl men zich aan het Woord van genade onderwerpt en zich daaraan alleen houdt, zonder iets in zichzelf te zien, ja in weerwil van hetgeen men in zich gewaar wordt. Wie anders wil, en zich daarop wil verlaten, dat hij iets geworden is, die verwijte het niet aan Gods genade, trouw, waarheid en ontferming, die verwijte het niet aan de eeuwige gerechtigheid, welke God aan het geloof toerekent, alsof God zijn zaligheid niet wilde, alsof Hij hem verworpen had, daar hij zich nu in de verschrikkelijkste toestand bevindt; maar hij geve integendeel zichzelf de schuld, omdat hij nu heeft bewezen, wie hij eigenlijk was, hij met al zijn roem en waan, en hij wete, dat de zaligheid nog voor hem vaststaat, als hij maar zichzelf loslaat en Gode de ere geeft, volgens het woord des Heeren, dat Hij gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

3. God zal altijd recht en gelijk hebben, en de mens, die zichzelf handhaven wil tegen Gods Woord in, door het in zichzelf te zoeken, zal het met zijn gedrag moeten bevestigen, dat God alleen recht heeft, wanneer Hij ons de gerechtigheid des geloofs voorhoudt.

Het bewijs daarvoor ligt in de geschiedenis der mensheid van alle tijden, ligt ook in onze eigen levensgeschiedenis. De mens, of hij vroom is of goddeloos, laat zich door elke verleiding meevoeren; waar ook maar de geringste begeerte wakker wordt, laat hij zich door deze zijn begeerte gevangen nemen; hij meent wel, dat het hem om heiligheid te doen is en dat hij God vreest, ook wil hij zich wachten voor zijn zonde, en het gelukt hem alles, Zolang de voorwerpen, die hem voorkomen, niet naar zijnen smaak zijn. Daarbij gaat hij zich dan ook veel inbeelden; hij meent, dat hij de zonde haat, en dat hij in zijn binnenste zeer Godvrezend is.

Zodra zich echter een voorwerp voordoet, dat juist naar zijnen smaak en tegelijk overeenkomstig zijn toestand is, dan laat hij zich evenwel, zelfs onder gebed daartegen en onder verwerping van dit voorwerp voor het Aangezicht Gods, door de zichtbare dingen binden en verricht op eens een daad, waartoe hij zich een ogenblik tevoren zo weinig in staat achtte, dat hij veeleer zou uitgevaren zijn tegen degene, die hem zou hebben voorgehouden, dat hij op het punt stond zoiets uit te voeren. Ja, de mens meent, dat hij God dient; hij beziet zich in de spiegel van Zijn inbeelding, of zijn vel niet glinstert van Godsvrucht, en in hetzelfde ogenblik zal hij de waarheid van Christus kunnen vervolgen en doden, ja zelfs zich daaraan toewijden met een gebed, om vrijmoedigheid van God tot zo'n daad te ontvangen, en meent daarbij nog, dat hij onschuldig, de ander schuldig is. Waar zou ik beginnen, waar eindigen, wilde ik bewijzen aanvoeren, waartoe een mens in staat is, als hij volhardt in de handhaving van zichzelf en in de roem op zijn werken!

Dit alles betuigt nu God in de Heilige Schrift van een mens, opdat de mens zich geheel en al aan God overgeve, om als een goddeloze Hem te geloven. Daartoe bekeert God ook een mens, opdat hij deze waarheid versta, ook bij die waarheid blijve en van haar getuige, en haar handhave tegenover al wat zich daartegen verzet met werken of met de bewering: Ik ben toch iets! Wie derhalve God gelooft als een goddeloze, die houdt zich ook voor niets anders, en als een ware Jood looft hij God en prijst Hem alleen rechtvaardig. De zodanige heeft afstand gedaan van zelf iets te zijn, van eigen wijsheid, macht, bekwaamheid en heiligheid, zowel voor morgen als voor

heden. Van dit alleen weet hij: dat die God, Die hem voor rechtvaardig houdt, hem ook Zelf in deze rechtvaardigheid zal bewaren. God leeft in hem, Christus leeft in hem; hetgeen hij leeft, leeft hij door het geloof des Zoons Gods. Dat is zijn wedergeboorte, zijn bekering, zijn eeuwige hem welverzekerde verkiezing, de eeuwige genade, de vrije ontferming: God en niet hij, niet zijn werk, niet wat hij is, maar wat God is. Die God gelooft hij, en zo gaat het heilig voorwaarts door de Heilige Geest, welke Geest Christus in God verheerlijkt bij de armen en ellendigen. Die echter zo weinig de mens op zichzelf verheerlijkt, dat juist degene, die zich in Christus Jezus beroemt, van zijn eigen bestaan en werken schier geen begrip meer heeft, daarentegen wél of veelmeer van het bestaan en werken Gods, van Zijn heilige Wet, en van een genade, die God nooit berouwt.

Dierbare waarheid voor wie arm zijn en ellendig, nochtans harde waarheid voor alle vlees! Zolang men deze waarheid niet kan aannemen, kan het niet anders, of men zal juist door zijn verdraaid en verkeerd gedrag bevestigen, dat deze waarheid Gods alléén waarheid is, en dat de gerechtigheid, welke geloofd wordt zonder te worden gezien, alleen gerechtigheid is. Want, houdt u aan uzelf vast, en meent gij, dat in de gerechtigheid, die geloofd wordt, niet opgesloten ligt de schat der liefde en van alle goede werken, maar dat gij, na deze gerechtigheid, daarbij nog iets zoudt moeten werken, wat bij u heiligheid moet heten, dan zal het voor en na wel aan het licht komen, wat er zal worden van uw waan! Wie meent, dat de eerste daad van God zij, de tweede van hemzelf met hulp van God, die zal zich zo gedragen, dat, als hij niet ter goeder ure nog die erkent, Die het Begin is en het Einde, hij niet bevestigd zal worden. Want wie niet als een goddeloze God gelooft, zal als een vrome Hem ook niet geloven, maar hij zal met de Wet Gods omgaan, alsof men die op allerlei wijze kan wringen en plooiën, en zal zich, nu eens in het verborgen dan weer in het openbaar, allerlei daden veroorloven, welke alle, als zoovele bewijzen tegen hem, hem zullen beschuldigen, dat hij niet rechtvaardig is voor God, en het bevestigen, dat het waarachtige houden der geboden Gods alleen ligt in hetgeen waarvan God getuigenis geeft, namelijk, in de rechtvaardigheid des geloofs.

4. Dat iemand echter met zijn verkeerd gedrag Gods gerechtigheid bevestigt, dat verontschuldigt hem niet, gelijk hij zulks met zijn eigen oordeelvellingen aan de dag brengt.

Het getuigenis van de gerechtigheid des geloofs, volgens welke alleen diegene rechtvaardig verklaard wordt, die God gelooft, en volgens welke alleen het geloof, en niet hetgeen wij mogen geworden zijn, de brug, om zo te spreken, is om tot de gerechtigheid te komen, dit getuigenis vindt in de christelijke wereld, reeds sedert de dagen van Adam en Abel, niet anders dan tegenspraak; wie daarvan getuigt, moet bij de meerderheid een zondaar, een ketter blijven, hij moge beweren wat hij wil. Zijn getuigenis moet dit kwade gerucht hebben, dat het gevaarlijk, voor het minst eenzijdig is, dat het niet schriftmatig is; dat het de Wet ter zijde zet, dat het tegen de leer der heiligmaking is; het moet in één woord een leer zijn, waarvan de inhoud hierop neer komt: dat men zo veel kan zondige als men wil, daar eindelijk toch het goede daaruit voortkomt, want alle dingen moeten immers medewerken ten goede. Daarentegen troosten zich zulke miskenners van de leer der geloofs-gerechtigheid, welke zij een leugen heten, daarmede, dat zodanige leugen ten laatste toch daartoe zal dienen, om tot prijs der heerlijkheid Gods de Waarheid des te klaarder aan het licht te brengen. De getuige zelf heeft evenwel volgens hen, als hij niet herroept, zijn oordeel te wachten. Daaruit kan men nu echter voor zichzelf de gevolgtrekking maken, dat het een mens

niet verontschuldigt, als ook door zijn verkeerd gedrag de gerechtigheid des geloofs als de enige gerechtigheid des te meer aan het licht komt. Want of al een mens daardoor, dat hij zich in het ongeluk stort, bewijst, hoe God alleen recht heeft in Zijn woorden, zo wil God dit niet als een bewijs hebben, dat Hij in Zijn recht staat. Veeleer heeft een mens de toorn Gods op zich, omdat hij, terwijl hij gelukkig, zalig en heilig had kunnen zijn in het geloof, het heil van zich gestoten heeft en zich in zijn inbeelding van gerechtigheid, gelijk eenmaal Saul, verhardt en in het verderf stort. Want het is de grote en rechtvaardige God niet te doen om gelijk te hebben, omdat Hij nu eenmaal recht hebben wil, maar God wil recht hebben en wil dat een arm mens dit erkenne, opdat de mens voor eeuwig gelukkig zij, eniglijk door het geloof in Hem.

Deze waarheid echter, dat God wil dat wij onszelf aanklagen en wegwerpen, wie wij ook mogen zijn of geweest zijn, en dat wij Hem gelijk geven in Zijn woorden, en als goddelozen Hem geloven, zoals Hij een eeuwige gerechtigheid in de Geest uit Zichzelf heeft aangebracht in Christus Jezus, om de gelovigen daarmee te bedekken en daarin voor eeuwig te behouden, deze waarheid is een dierbare troost des Evangelies, zowel voor de waarachtig tot God bekeerde, als voor hen die God zoekt. Beiden verliezen daarbij zichzelf, mitsgaders alle bedenkingen, welke uit het diepste gevoel hunner zonden ontstaan. Voor beiden staat open de Troon der genade in het bloed van Christus. Beiden verblijden zich over een gerechtigheid, waarvan zij voor eeuwig kunnen verzekerd zijn, op grond van het Woord Gods, hetwelk niemand bedriegt. Beiden hebben hun rust in de Heilige Geest, niet in hetgeen zij zijn, maar in hetgeen God in Christus voor hen is, niet in hetgeen zij gedaan hebben, maar in hetgeen God, volgens Zijn woord, voor hen heeft gedaan.

Hebt u dit geloof, mijn Geliefden, dan bent u juist in dat geloof vervuld met allerlei vruchten der gerechtigheid, al had u ook niet dan het tegendeel voor ogen. Slechts zo'n geloof behaalt de overwinning. Looft God en verkondigt zijn daden! *Zijn gerechtigheid staat vast als de bergen, en Zijn goedertierenheid en trouw is tot in eeuwigheid!* Amen

58.

Psalm 18:21-25

Gehouden te Elberfeld 7 Februari 1847, 's voormiddags. Gezongen werd: Psalm 19: 5, 6 en 7; Psalm 143: 10 en 11; Psalm 26: 11 en 12. Deze leerrede verschenen vertaald in het Nederduits 1 855 als No. 4 in het 9e Twaalfstal der "Twaalf Twaalfstallen Leerredenen", en in het Hoogduits zag zij het licht 1889 in "Licht und Recht" Heft III, Predigt 5. Des avonds vervolgde K. de verklaring van Jesaja 22:1 14.

In de Heilige Schrift vinden wij onderscheiden getuigenissen, die voor ons bij het lezen aanvankelijk stuitend zijn; getuigenissen, welke niet dan onwaarheid schijnen te bevatten. Wij lezen dezelve in de Heilige Schrift; wij weten, dat de Heilige Schrift Gods Woord is, daarom geloven wij, als wij ten minste Gods Woord niet door gekunstelde uitleg geweld aandoen, dat het letterlijk zo moet zijn, gelijk wij het geschreven vinden. Hoorden wij echter dezelfde woorden uit de mond van een van onze medegenoten, dan zouden wij er gemelijk over worden, zo al niet de staf over hem breken, omdat hij zich verstoutte zo iets te zeggen; en in de Schrift lezen wij het ook niet graag, ja wij gaan liever over tot andere getuigenissen, die ons meer geruststellen.

Vooroordelen, voortgekomen uit verkeerde leerstellingen en uit de verkeerde verhouding, in welke men tot Gods Waarheid staat, deels van hand tot hand overgeleverd, deels in ons aller harten van de aanvang af te vinden, dragen veel daartoe bij, dat wij in Gods Woord velerlei menen aan te treffen, dat met andere waarheden in tegenspraak schijnt te zijn. Door het ongeloof ziet men niet in, hoe elke tegenstrijdigheid niet in Gods Woord, maar in de mens ligt, die zich onophoudelijk in tegenspraak met Gods Woord bevindt. Het Woord Gods is beproefd en doorlouterd, en handhaaft voortdurend en allereerst in de gewetens juist zulke getuigenissen, welke men door een leervond meent uit de weg te hebben geruimd. Het is geen gering bewijs van Gods barmhartigheid, dat zij niet ophoudt getuigenissen, die wij met de overige uitspraken der Schrift niet overeen kunnen brengen en derhalve voor een tijd liefst op zijde willen zetten, in de gewetens gestadig te handhaven, want juist daardoor laat zij de ziel der oprechten geen rust, totdat deze op de eeuwige Rots gezonken is, en geleerd heeft los te laten en zich op genade te laten drijven; alleen in zo'n weg wordt alles voor en na opgehelderd, wat men vroeger niet kon aannemen. Waar waarachtige erkenning van de Wet Gods, waar honger en dorst naar gerechtigheid is, waar men er naar smacht om te weten, hoe men van de zonde bevrijd is, daar doet God de mens, zij elk duister stuk opklaren, zodat hem de Schrift één geheel wordt, waarin hij geen tegenstrijdigheden meer vindt, welke niet in het leven opgelost worden.

Wat intussen degene, die zocht, gevonden heeft, dat deelt hij bereidwillig aan de zoekende broeder mee, opdat beiden zich tezamen verblijden, hij die zoekt en hij die gevonden heeft. De onderwijzing door de prediking dient toch wel voornamelijk daartoe, dat de een broeder de ander een medehelper zij ter openbaring der kennis van het Goddelijke heil, en dat de een broeder de anderen broeder sterke, zoals dan ook de Heere tot Petrus gezegd heeft: "Als gij eens, - zij het ook door allerlei smartelijke ervaringen, - zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders." (Luc. 22: 32b)

Ik heb mij derhalve voorgenomen, u in dit morgenuur de ware zin van enige woorden te ontvouwen, welke meer dan één van onze of bezig gehouden hebben, of nog bezig houden.

Tekst: PSALM 18: 21-25.

"De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid; Hij gaf mij weder naar de reinigheid mijner handen. Want ik heb des HEEREN wegen gehouden, en ben van Mijn God niet goddelooslijk afgegaan. Want al zijn rechten waren voor mij, en zijn inzettingen deed ik niet van mij weg. Maar ik was oprecht bij Hem, en ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid. Zo gaf mij de HEERE weer naar mijn gerechtigheid, naar de reinigheid mijner handen, voor zijn ogen."

Wat ik in de inleiding in het algemeen heb gezegd, geldt ook in het bijzonder de voorgelezen woorden. Wanneer men leest: "De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid, Hij gaf mij weer naar de reinigheid mijner handen", en: "Ik was oprecht bij Hem", zo weet menigeen niet hoe hij dat heeft te verstaan. Menigeen gaat het niet zo zeer om de zin, waarin David zulks mag hebben gezegd, maar veeleer daarom, of hij zulks ook mag zeggen. Nu ontmoet hij dan wel deze of genen, die hem voor een ogenblik over de moeilijkheid heen helpt, met de opmerking, dat hij zulks te verstaan hebbe van een toegerekende gerechtigheid, zodat het eigenlijk moet betekenen: "De Heere vergold mij naar de gerechtigheid en reinigheid der handen, zoals ik die in Christus heb"; maar tenslotte is het gemoed daarbij toch niet gerust gesteld, en men voelt dat, wat daarvan ook waar moge zijn, de zaak toch nog anders moet liggen, want de woorden zijn te stellig; zodat, al schijnt het verstand al voor een ogenblik bevredigd, de vraag (waar ten minste leven is) toch opnieuw opkomt: "Hoe is dit alles ook bij mij waar, zodat ik met volkomen gerustheid, in de Heilige Geest, David na kan zeggen wat hij hier heeft gesproken, namelijk dat bij hem gerechtigheid en reinheid van handen werd gevonden, dat hij des Heeren wegen had gehouden, enz."

De volgende vier gewichtige vragen leggen wij ons ter beantwoording voor:

- I. Vinden wij dergelijke getuigenissen, als in de gelezen woorden vervat zijn, ook nog elders in de Heilige Schrift?
- II. Op welke grond stond David, toen hij deze woorden sprak?
- III. Wie van onze kan David deze woorden gemakkelijk nazeggen?
- IV. Wat is de weg, om deze woorden van David in waarheid uit te spreken met betrekking tot onszelf, en wat is de vrucht daarvan?

I.

Vinden wij dergelijke getuigenissen, als in de voorgelezen woorden vervat zijn, ook nog elders in de Heilige Schrift? Dit is de eerste vraag. Gaan wij ter beantwoording van dezelve, de woorden afzonderlijk na.

David spreekt van Zijn gerechtigheid, want hij zegt: "De HEERE vergold mij naar mijn gerechtigheid." Hij zegt niet: naar *Zijn* gerechtigheid, hij zegt: naar *mijn* gerechtigheid. Wij lezen Spreuken 10:2: "Schatten der goddeloosheid doen geen nut; maar de gerechtigheid redt van de dood", en hoofdstuk 11:5: "De gerechtigheid des oprechten maakt zijn weg recht"; en bij Ezechiël (Hoofdstuk 14: 20): "Ofschoon Noach, Daniël en Job in het land waren, zij zouden alleen hun ziel door hun gerechtigheid bevrijden"; en wederom zegt Salomo: "In het pad der gerechtigheid is het leven" (Spr. 12:28); en Psalm 106:3 staat geschreven

"Welgelukzalig zijn zij, die het recht onderhouden, die te aller tijd gerechtigheid doet"; en Psalm 112:3: "Zijne gerechtigheid (de gerechtigheid van de man, die de Heere vreest? bestaat in eeuwigheid"; en Psalm 35: "Laat hen vrolijk zingen en verblijd zijn, die lust hebben tot mijn gerechtigheid"; en eindelijk Psalm 37: 5, 6: "Wentel uw weg op de HEERE en vertrouw op Hem, Hij zal het maken; en zal uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als de middag." Zo zegt ook Jakob tot Laban (Gen. 30: 33): "Zo zal mijn gerechtigheid op de dag van morgen met mij betuigen, als u komen zult over Mijn loon"; en meermalen zeggen de rechtvaardigen tot degene die hen vervolgen: Welke ongerechtigheid hebt gij in mijn hand gevonden? Weshalve ook Salomo in zijn gebed heeft gebeden: "Hoor u in de hemel, en doe, en richt uw knechten, veroordelende de ongerechte, gevende Zijn weg op zijn hoofd, en rechtvaardigende de gerechte, gevende hem naar Zijn gerechtigheid." (1 Kon. 8: 32)

David spreekt van reinheid van Zijn handen. "Hij gaf mij weer naar de reinigheid mijner handen." Zo zegt hij ook Psalm 24: "Wie zal klimmen op de berg des HEEREN? En wie zal staan in de plaats van Zijn heiligheid? Die rein van handen, en zuiver van hart is, die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid, en die niet bedriegelijk zweert." En Job zegt (Hoofdstuk 17: 9): "De rechtvaardige zal Zijn weg vasthouden, en die rein van handen is, zal in sterkte toenemen." Daarentegen zegt Jesaja (Hoofdstuk 1: 15, 16): "Uwe handen zijn vol bloed; wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen."

David zegt: "Ik heb des HEEREN wegen gehouden, en ben van Mijn God niet goddelooslijk afgegaan." Daar betuigt hij hetzelfde wat ook God van hem getuigd heeft: dat David voor Hem gewandeld heeft met volkomenheid des harten en met oprechtheid; dat hij alles gedaan heeft, wat Hij hem geboden had, en zijn inzettingen en rechten gehouden, en dat zijn hart volkomen met de Heere zijn God geweest is. (1 Kon. 9: 4; hoofdstuk 11: 4) Het was hetzelfde wat ook de Heere vroeger van Abraham getuigde: Abraham is Mijn stem gehoorzaam geweest; en heeft onderhouden Mijn bevel, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten (Gen. 26: 5); en wat David hier van zichzelf betuigt, dat betuigde ook later de koning Hiskia, toen hij bad: "Och Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw Aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en wat goed in uw ogen is gedaan heb"

Zo is het ook gelegen met de overige getuigenissen. Wanneer wij van David horen: "Alle zijn rechten waren voor mij, en zijn inzettingen deed ik niet van mij weg", dan is het, alsof wij de eerste Psalm horen, of Psalm 19: 9: "De bevelen des Heeren zijn recht, verblijdende het hart; het gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de ogen"; of de 119den Psalm: " Te middernacht sta ik op, om U te loven voor de rechten Uwer gerechtigheid." (Vs. 62) "Ik loof U zevenmaal des daags, over de rechten Uwer gerechtigheid. Ik onderhoud uw bevelen en uw getuigenissen, want al mijn wegen zijn voor U" (Vs. 164, 168) En wederom: "Hoe lief heb ik uw Wet! Zij is mijn betrachting de ganse dag."

En als David hier zegt: "Ik was oprecht bij Hem, en Ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid, " zo is dat wel hetzelfde, als hetgeen wij ook van Job lezen: "Dezelve man was oprecht, en vroom, en godvrezende, en wijkende van het kwaad." (Job 1: 1) Ook als wij David hier horen betuigen, dat "de Heere hem daarom wedergegeven of vergolden had naar zijn gerechtigheid, en naar de reinigheid zijner handen, voor zijn ogen", zo is hem wel niets anders wedervaren dan hetgeen ook Job wedervoer, wiens

gerechtigheid en reinheid der handen de Heere, ten spijt van alle pogingen des satans om Job te doen vallen, zeer heerlijk aan de dag heeft gebracht.

Ik zou hier nog veel tot opheldering aan kunnen toevoegen, inzonderheid uit het 15de hoofdstuk van het Evangelie naar Johannes, dat aldus begint: "Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman"; insgelijks uit de Brieven van deze Evangelist en Apostel onzes Heeren.

Voor ditmaal volsta evenwel het gezegde. Laat ons tot de tweede vraag overgaan.

II.

Op welke grond stond David, toen hij deze woorden sprak?

Ten eerste zien wij uit de Brief aan de Hebreëen, dat Christus in deze Psalm spreekt, want zo schrijft de Apostel Paulus in die Brief (Hoofdstuk 2): Hij (Christus) schaamt Zich niet, hen (die geheiligd worden) broeders te noemen, zeggende: Ik zal uw Naam Mijn broederen verkondigen; in het midden der Gemeente zal Ik U lofzingen. En wederom: Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen. Deze laatste woorden: "Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen", zijn uit het derde vers van onze Psalm. Psalm 18: 3 en 2 Sam. 22:3. Zien wij daarentegen het opschrift van de Psalm, dan zien wij, dat David in deze Psalm spreekt. "Voor de opperzangmeester. Een Psalm van David, de knecht des Heeren, die de woorden dezes lieds tot de Heere gesproken heeft, ten dage als de Heere hem gered had uit de hand van alle zijn vijanden en uit de hand Sauls."

Zo echter Christus in deze Psalm spreekt, hoe kan dan tegelijkertijd David daarin spreken?

Het antwoord is eenvoudig: Dat doet de wonderbare éénheid van het Hoofd, Christus, met Zijn leden, de gelovigen. Zijn geschiedenis is hun geschiedenis; zoals Hij in de wereld was, zo zijn ook zij in de wereld. zijn gebeden, Zijn lijden, Zijn worstelen zijn hun gebeden, hun lijden, hun worstelingen. Zijn overwinning is de hun. Het heil in Christus hadden de Profeten, had David voor zich; op Zijn toekomst wachtten zij, en zij worstelden om de werkelijkheid van dit heil in hun leven te ervaren; de Geest van Christus was in hen, en getuigde van het lijden, dat op Christus komen zou gelijk ook van de heerlijkheid daarna volgende. (1 Petrus 1:11)

Zo was dan de grond, waarop David stond, toen hij deze woorden sprak: Christus. Van Christus was hij vervuld, niet slechts in de gedachten, in de overleggingen des verstands, maar Christus was in de Geest waarachtig in hem. Wie sprak bijgevolg de woorden van dit lied? David? O als een mens, op zichzelf beschouwd, zulke woorden spreken kon, dan vond men zulke liederen ook bij de dichters van deze wereld. Christus sprak in David de woorden van dit lied. Ware Christus niet de Eerste geweest, Die zo gesproken had: "Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, Mijn sterkte! De HEERE is Mijn Steenrots en Mijn Burg en Mijn Uithelper, Mijn God, Mijn Rots, op welke Ik betrouw", dan zou geen vlees de moed hebben, zulke woorden tot God te spreken; dan waren ook zulke woorden, waarmee men God aanroept als "zijn Uithelper, zijn God, zijn Rots", nooit in de gedachten eens mensen opgekomen.

Daarom ook, omdat Christus deze woorden gesproken heeft, zijn en blijven het levende woorden, woorden, die nog, evenals toenmaals in David, in de harten van alle verlostten, heiligen en gelovigen weerklank vinden, en ook van hun lippen vloeien, gelijk voorheen van Davids lippen. Christus sprak deze woorden in David, zoals Hij ze nu nog spreekt in de harten van alle armen en ellendigen. Evenwel niet zo, alsof David daarbij een machine geweest ware, een levenloos ding, gelijk een fluit of harp; nee, Christus had aan David Zijn Geest gegeven, Die hem ook levend heeft gemaakt. Deze Geest was met Davids geest, en Davids geest was met de Heere. En in deze eenheid, waarin het bij David steeds zo lag: "niet ik, maar Gij", was het in hem altijd

Christus, Die in hem bad, streed en kampfte, leed en worstelde, Die gerechtigheid oefende en de overwinning wegdroeg.

Ik moet het herhalen, dat David daarbij geen levenloos werktuig was. Wat heeft aanleiding gegeven, dat hij deze woorden gesproken heeft? David was zijn levenseinde nabij, hij zag op de afgelegde weg terug. Het ging hem evenals Paulus, toen deze schreef: "De tijd mijner ontbinding is aanstaande. Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden." (2 Tim. 4: 7) Aan hoeveel gevaren was David ternauwernood ontkomen, hoeveel malen is hij nauwelijks gered, gelijk "een stukje van een oor uit de muil van een leeuw gered wordt (vergelijk Amos 3: 12); met hoeveel vijanden had hij te kampen gehad! Uit de handen van al deze vijanden had God hem thans gered. Zij waren allen teniet gegaan, die hem vijandelijk bejegend hadden; voornamelijk was het Saul, uit wiens handen de Heere hem zo genadiglijk verlost had. Wat hadden al deze vijanden dan gewild? Dat kunnen wij in de Psalmen lezen. Hun vijandschap was niet tegen Davids persoon, hun vijandschap was tegen Christus. Waar David ooit sprekend of handelend optrad, daar trad in de grond der zaak Christus op, Die alle afgoderij der eigengerechtigheid en ongerechtigheid verstoort, en de heerschappij brengt van waarachtige gerechtigheid, welke als gerechtigheid voor God geldt. Daar hadden nu de vijanden, en de vrome Saul onder hen als een aartsduivel voorop, met allerlei streken, list en geweld, heden in de gedaante van engelen, morgen als verscheurende tijgers, alles ingespannen, opdat David in het geloof niet volharden, maar hetzelfde opgeven zou. Zij wilden hun eigen gerechtigheid voor God laten gelden, maar David stond hun met zijn gedrag en met zijn getuigenis in de weg; die wilden zij er onder hebben, omdat er Één in hem was, namelijk Christus, Die hun te machtig was, dan dat zij zich hadden kunnen handhaven.

Van al deze vijanden had de Heere hem gered; het was hun niet gelukt, hem het getuigenis van Christus afhandig te maken, noch het in hem te verzwakken of te doden. Dat had Christus in hem tot stand gebracht. Geroerd en dankbaar tot in het diepst van Zijn ziel vanwege zulke genade, trouw en ontferming, sprak hij nu, of veelmeer gaf de Geest van Christus hem ter verheerlijking van Gods Raad de woorden dezes lieds.

De strijd, die hij te strijden had gehad, was dus een strijd geweest der gerechtigheid uit God tegen gerechtigheid naar een wet, zoals vlees die uitlegt; een strijd der handhaving van de Wet, zoals zij vervuld wordt bij degene die naar Geest wandelen, tegen de zodanigen, die naar vlees wandelden en zich verschuilden achter een wet, waarvan zij alle woorden overtraden, en dat juist dan, wanneer zij zich aanmatigden, één van deze woorden in bescherming te nemen.

David echter was door en door een arm zondaar geworden. Hij kende het heilige en eeuwiggeldende, het heerlijke, rechtvaardige en goede van Gods Wet; hij jaagde de gerechtigheid na, de Wet moest bij hem vervuld zijn; hij heeft geen rust noch duur gehad, voordat hij het gevonden had: "De Wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods." (Rom. 8: 2) Hij had onophoudelijk de ervaring gemaakt, hoe juist dan, wanneer een mens, uit eerbied voor de Wet en uit nood der ziel, geheel en al van volbrengen der Wet uit eigen kracht afziet, en zich op Christus laat zinken, juist dan het bewaren der geboden Gods naar Geest, bijgevolg in waarheid, in het vlees tot stand komt. De Heere Zelf had hem zo geleid. Dientengevolge was het geen eigen roem, die hij hier laat horen. Immers wie zegt: "Ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid" (Vs. 24), die erkent, dat hij, op

zichzelf beschouwd, ongerechtigheid heeft. Maar hij was ook door de Heilige Geest, juist uit zijn wandel, er van verzekerd geworden, dat Christus in hem, alhoewel hij een arm zondaar was, allerlei vruchten der gerechtigheid had laten uitspruiten.

De drijfveren van zijn handel en wandel waren geweest: de ere Gods en Zijns Gezalfden, en als daaruit voortgesproten zijnde, liefde tot het volk Gods, ja zelfs tot zijn vijanden. Dit éne getuigenis was bij hem: "Wij zijn altemaal zondaars, en derven de heerlijkheid Gods, wij zijn onbekwaam tot enig goed, dat bewijzen wij dagelijks, ja elk ogenblik in ons ganse gedrag. Laten wij ons derhalve aan Gods ontferming, aan de genade des Gezalfden houden; laat ons Hem geloven, Hem de Wet in de hand geven, dan zal Hij ons zo leiden, dat de voortgang en het einde zal zijn, als het gerechtigheid zal wezen in zijn ogen." Daarom zegt hij ook: "Hij gaf mij weer naar de reinigheid mijner handen."

Over zo'n gedrag en over zodanige getuigenis waren de vijanden hartgrondig ontstoken, omdat zij vijanden van Christus waren, wier buik hun God was. Zij lasterden zijn getuigenis, en namen allerlei voorwendsels te baat, om het te bezwalken, wanneer hem iets menselijks overviel, terwijl zij zelf zulke zonde gedurig in het verborgen bedreven, zonder daarover ooit in waarheid verbrijzeld te worden.

David deed niet naar hun gerechtigheid, en juist dat was zijn gerechtigheid. Hij kwam niet voor God met ongerechtigheid in de éne hand en feestgaven in de andere hand, dat was de reinheid van zijn handen. Hij hield zich geheel aan Christus; daarin bestond het, dat hij van zijn God niet goddeloos was afgegaan. Hij hield zich geheel aan het Evangelie van de Zoon van God; dat is de betekenis daarvan, dat hij al zijn rechten voor ogen hield, en zijn inzetten niet van zich weg deed, gelijk hij hier in de 18de Psalm van zichzelf getuigt. Voorzover zijn vijanden hem met leugen vervolgden, kon hij van zijn onschuld getuigen en zeggen, dat hij oprecht bij de Heere was. En als hij schreef: "Ik wachtte mij voor mijn ongerechtigheid", zo meende hij daarmede, dat hij zich voor zijn eigengerechtigheid gewacht heeft, waardoor men, om de vrome en geachte man bij andere mensen te blijven, zo graag de genade Gods wegwerpt, alsof de gerechtigheid half uit geloof, half uit de werken voortkwame; want zo iets doet de mens graag, om kortstondig genot te hebben.

De woorden van David zijn nu zeer verstaanbaar. Laat ons overgaan tot de derde vraag.

III.

Wie van ons kan David deze woorden zeer gemakkelijk nazeggen?

Het antwoord is al heel eenvoudig: Dat kan degene doen, die op dezelfde grond staat, waarop David stond, toen hij deze woorden sprak.

En die staat op denzelfden grond, waarop David stond, wiens grond "Christus" is. Deze grond is door God Zelf gelegd geworden, door zijn Profeten, Evangelisten en Apostelen; daar komt het echter op aan, of men op deze grond gezonken is. Wie niet op deze grond gezonken is, die spreekt ook wel van Christus en van Zijn gerechtigheid, of van de gerechtigheid des geloofs; die doet het echter altijd in tegenstelling met Gods heilige Wet; die doet het altijd zo, dat men het hem afvoelen kan, dat zijn geweten niet gereinigd is van dode werken door het bloed van Christus, om de levenden God te dienen. Zolang men niet weet, hoe het eigenlijk met de Wet, met de heiligheid en met de goede werken gelegen is, Zolang stoot de mens zich aan deze woorden van David, al is het, dat hij die ook op zijn wijze weet te verklaren. Daarentegen leert hij, die naar de Geest (aan de hand des Geestes) wandelt, wat vrucht des Geestes is, en wordt ook wel hiervan verzekerd en verzegeld, dat deze vrucht des

Geestes bij hem is, omdat Christus in hem een gestalte gekregen heeft, gelijk Hij in David een gestalte verkregen had; derhalve kan zo iemand ook zeer gemakkelijk deze woorden, in Geest en waarheid, David nazeggen, of liever, hij maakt deze woorden tot zijn eigene, alsof zij uit zijn eigen hart voortkwamen.

Als echter zo'n zegt: "De Heere vergeldt mij naar mijn gerechtigheid, Hij geeft mij weer naar de reinigheid mijner handen", zo wil hij dat nu niet zo verstaan hebben, als maakte hij, op zichzelf beschouwd, iets uit zijn doen of uit zijn getuigen; of, als ware hij, op zichzelf beschouwd, beter, heiliger, rechtvaardiger, dan degene, die bijvoorbeeld hem vervolgt. Wie zo van zijn gerechtigheid en heiligheid, of van de reinheid van zijn handen spreekt, die staat voor God op een en dezelfde grond met degenen, op welke hij, als op vijanden der Waarheid, zoveel te zeggen heeft. Wie David deze woorden in waarheid nazegt, die heeft veeleer in de grond der zaak geen gerechtigheid, die weet ook niets van reinheid van zijn handen. Hij is niet iemand, die volstrekt een rechtvaardige of een heilige wil zijn, en die, als hij bestraft wordt, in toorn geraakt, terwijl hij zijn heiligheid handhaven wil. Hij is niet zulk een, die op zijn tegenpartij loert, om, als die eens valt, daarvan een grote ophef te maken, alsof hij zich zoveel beter zou hebben gedragen.

Wie van ons David deze woorden in waarheid nazegt, die heeft zo'n gezindheid, dat hij alleen Gods genade ten hoogste prijst en van de heerlijkheid van Christus getuigenis aflegt. Deze alleen is zijn oogwit; zo leeft Christus in hem. Daarin bestaat zijn gerechtigheid, dat hij van Christus getuigt, dat is: dat alleen houdt hij voor rechtmatig, dat Christus leve en Zijn Naam alleen geprezen zij. Daarom wordt hij vijandelijk bejegend, daarom met allerlei leugens vervolgd, daarom wordt hem allerlei ongerechtigheid en verkeerdheid toegedicht.

Nu weet hij echter zeer goed, dat de vijanden hem zulks toedichten en hem zo belasteren, enkel en alleen om zichzelf staande te houden en hun eigen ongerechtigheid, welke zij voor gerechtigheid uitgeven, te bedekken en aan de man te brengen. Ook weet hij zeer goed, en de Geest geeft hem daarvan getuigenis, dat hoe zeer hij zichzelf ook kent als stof, aarde en as, als een arm zondaar, als iemand die volstrekt niets is, juist zo datgene, wat recht is voor God, in hem vervuld wordt, omdat Christus hem geen dode Heiland is, ook het geloof in hem geen dood geloof is, maar dat hij de wil van God doet, terwijl God Zelf hem, naar Zijn verbond en naar Zijn raad, aan zijn hand leidt in gerechtigheid en heiligheid, welke Gode welbehaaglijk is. Zodanige gerechtigheid noemt hij zijn gerechtigheid, uit kracht van de vereniging met zijn God, Wiens Wet hij liefheeft, en Wiens eer in de heerschappij der genade bij hem meer geldt dan hijzelf en alle vlees. Daarom gaat hij ook gestadig in zijnen nood in het gebed, en God hoort zijn gebed en vergeldt hem naar zodanige gerechtigheid.

Een ieder onzer, die zijn handen tot God uitstrekt in al zijn nood, om verlost te zijn van alle ongerechtigheid, zal zich welhaast rein van handen en rein van hart bevinden. Een ieder onzer, die weet dat de genade alléén het doet, zal niet goddeloos afwijken van Zijn God tot loze ijdele leer. Immers hij, die weet, waar zijn leven is, zal daar hij anderszins Zijn dood kent, zich bij geen ander kunnen houden, dan bij Hem, Die de woorden des levens heeft; en hij zal in zulke woorden blijven, omdat hij ervaren heeft, wat buiten dit Woord te vinden is. Een ieder van onze zal het gemakkelijk kunnen zeggen: "Ik ben oprecht bij Hem", zo hij weet, dat hij alleen de ere Gods en zijn naaste liefheeft, al is het ook dat hij er in hetzelfde ogenblik bijvoegt: "*Heere! ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen*"; want juist het gevoel, dat men het niet waardig is, is de bron van de liefde van God en des naasten, terwijl aanmatiging slechts tot ongerechtigheid en liefdeloosheid leidt. Wie van ons het van zichzelf

erkent, dat hij geheel en al ongerechtigheid en zonde is, juist die zal zich wel voor zijn ongerechtigheid wachten, welke hem verleiden wil om de zee der genade te verlaten, waarop te drijven enkel "zaligheid" is. En wie de zaak zo verstaat, die zegt het zeer blijmoedig en zeer gemakkelijk David na: "Daarom vergeldt mij de Heere naar mijn gerechtigheid; naar de reinigheid mijner handen geeft Hij mij weder."

IV.

Beantwoorden wij de laatste vraag: *Wat is de weg, om deze woorden van David in waarheid uit te spreken met betrekking tot onszelf, en wat is de vrucht daarvan?*

De beantwoording van deze vraag geschiedt niet om nieuwsgierigheid te bevredigen, welke alles wil weten, zonder daarnaar te doen. Menigeen moge antwoord op deze vraag weten te geven, zonder dat het waarheid bij hem is, wat waarheid bij David was. Wil men de waarheid van deze woorden voor zichzelf smaken en uitspreken, zo zal dit wel de weg zijn, dat men doe wat David gedaan heeft. Wie nu onder u oprecht is, en vraagt: "Wat heeft dan David gedaan, dat hij vrijmoedigheid en blijmoedigheid gehad heeft, om zulke woorden te spreken?" Die wete, dat David van zichzelf erkend heeft, dat hij een groot en zwaar zondaar voor God is geweest, een arme en ellendige zonder wederga. Erken dit dan ook van uzelf! David heeft zijn zonden voor God beleden, en heeft ze niet verheeld. Doe u zulks dan ook, verheel niets voor God; denk niet: "Ik zal het zelf beter maken", maar kom tot de Heere, hoe jammerlijk gij u ook bevindt. David heeft zich geen lange weg voorgeschreven, om zich allengs Gods genade waardig te maken, maar hij is in het heiligdom gegaan, en heeft zijn afwassing, zijn rechtvaardigmaking, zijn heiligmaking gevonden in de Naam van onze Heere Jezus, de Messias, en in de Geest onzes Gods. Zoek u ze ook aldaar.

David heeft niet getwijfeld aan Gods ontferming, aan de genade van Christus, maar heeft zich aan dezelve vastgeklemd met vele gebeden en tranen, met gebroken gebeente en verslagen gemoed. Gij, die verbroken gebeente en een verslagen gemoed hebt, klem u insgelijks aan Gods ontferming en aan de genade van Christus vast, en God zal uw gebeente vrolijk maken, zodat u zeggen zult: *Wie is als God!* Het is David te doen geweest om ware heiligheid, om een reine wandel in Gods geboden, en hij heeft dat alles gevonden in Christus; zo weet het dan ook zelf, dat in Hem alles is. David heeft niet veel omslag gemaakt, terwijl hij gedurig ondervond, dat hij een mens was en niets meer, maar hij heeft God geloofd, zonder werken te hebben. Geloof dan ook zelf zonder werken te hebben; geloof God, Die de goddeloze rechtvaardigt, en u zult vol van alle goede werken zijn, insgelijks de troost des Heiligen Geestes smaken, dat u rechtvaardig voor God zijt. Wie kan dit geloof bij u teweegbrengen? De Heere Zelf, die u aanroept. Houd u aan het geschreven Woord, dat heeft David ook gedaan. Houd u daaraan in uw nood, in uw zonde, in uw dood, hoe ook van alle duivelen aangevochten, die u het Woord van Christus uit de handen willen slaan, en God Zelf zal u ten laatste wel bevestigen in deze zekerheid, dat u juist zo recht gehandeld hebt. Gaat het deze weg met u op, dan zal het u weldra niet aan vijanden en tegensprekers ontbreken. Allerlei nood zal ook des te hoger stijgen, zodat het al enger en enger om u heen worden zal. David echter heeft het niet gewonnen gegeven, heeft zich niet in de war laten brengen. Al heeft hij ook wel eens gedacht: "Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen", hij heeft zich nochtans gehouden aan die God, Die alleen genadig is; en als hem de duivel met de dood bedreigde, dan is hij zo verstandig geweest om te begrijpen, dat er niets beter voor hem was, dan zich altijd ogenblikkelijk in de armen zijns Gods te werpen, zelfs dan, als hij niets dan toorn te verwachten had. Hij heeft gedacht: "Ik laat mij toch liever van Mijn God doden, als

Die het zo wil, dan van de duivel; de ontferming mijns Gods is toch onbeperkt en eeuwig." Daarom, wees u ook zo verstandig, en wanneer de duivel u toefluistert: "Wilt u dat geloven en u alleen aan het geschreven Woord houden, wel, dan komt u om", zo versta het omgekeerd, dat u juist dan zoudt omkomen als u zulks niet geloofde, als u niet aan het Woord alleen u hield, en geef ook geen stuk van uw geloof op, noch tegenover Saul, noch tegenover de Filistijnen of andere vijanden! Gelijk u van God geleerd zijt te geloven en te wandelen, blijf daarin, hoezeer de tegenstanders ook trachten u daarvan af te brengen door allerlei leugentaal, waarmee zij tegen u liegen. Houd u, ten spijt van alle aanvechtingen, aan de geloofsgerechtigheid, aan de wandel naar Geest (aan de hand des Geestes), dan zult u wel ervaren, dat er in zo'n weg een strijd woedt van de "gerechtigheid naar vlees" tegen "de gerechtigheid uit God." Ook zult u ervaren, dat "de gerechtigheid uit God, toegerekend aan het geloof", dat "Christus te kennen en de kracht van Zijn opstanding" een waarachtige gerechtigheid des levens en van wandelen in de geboden Gods is; u zult bij al wat men u wijs tracht te maken, waarmee de mensen u van de gerechtigheid des geloofs pogen af te brengen, wel blijven bij het gebed: "Mijn God, op U vertrouw ik, laat mij niet beschaamd worden, laat mijn vijanden niet van vreugde opspringen over mij. Ja, allen, die U verwachten zullen niet beschaamd worden; zij zullen beschaamd worden, die trouwelooslijk handelen zonder oorzaak. Heere, maak mij uw wegen bekend, leer mij uw paden; leid mij in uw waarheid en leer mij, want u bent de God mijns heils; U verwacht ik de ganse dag." (Psalm 25: 2 5)

En dit zal de vrucht zijn,

- ten eerste: dat u ervaren zult, hoe machtig de genade des Geestes is, om het bij u zo gemaakt te hebben, dat geen wet tegen u zijn zal, maar dat u veeleer oprecht zult zijn en zonder aanstoot te geven tot de dag van Christus, vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs van God (Fil. 1:10, 11).
- Verder: dat u een goed geweten zult hebben voor God en voor mensen, en bij alle tegenspraak een goed vertrouwen, dat de Heere u niet beschaamd zal laten worden in uw hoop op de verschijning van Zijn verlossing en heerlijkheid.
- Om het nog eens kort saam te vatten: Die is oprecht bij de Heere en wacht zich voor zijn ongerechtigheid, die gaat niet goddeloos van Zijn God af, maar houdt de wegen des Heeren, houdt alle zijn rechten voor ogen, doet ook zijn inzettingen niet van zich weg, die zijn zaligheid alleen daarin stelt, dat God hem de gerechtigheid toerekent zonder toedoen der werken.

En wie in zijn nood zich aan zo'n geloof houdt, zonder het zichtbare in aanmerking te nemen, en juist, omdat het zo waarheid Gods is, daarvan blijmoedig getuigt en daarbij volhardt, die zal eens met David zeggen: "Ik zal U met vrijwilligheid offeren; ik zal uw Naam, o HEERE, loven, want Hij is goed, want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid; en mijn oog heeft gezien op mijn vijanden." (Psalm 54: 8, 9) Zijn oog zal zien, hoe zijn vijanden zo teniet gedaan en verdwenen zijn, en geroerd en dankbaar vanwege Gods trouw, die hem door alles heen gered en over alles heengedragen heeft, zal hij vrolijk zingen: "De HEERE heeft mij vergolden naar mijn gerechtigheid, mij weer gegeven naar de reinigheid mijner handen." Dat zingt hij tot lof van God, Die zodanige gerechtigheid en volharding bij het geloof schenkt; en hij verwacht de voor hem weggelegde kroon, welke de rechtvaardige Rechter geeft aan allen, die Zijn verschijning liefhebben. AMEN.

59.

Galaten 4:21-31 en 5:1

Gehouden te Elberfeld 14 Februari 1847, des voormiddags. Deze leerrede, in het Nederduits vertaald, verschenen 1850 als No. 7 in het 5de Twaalfstal der eerste uitgave "Twaalf Twaalfstallen Leerredenen." In het Hoogduits is zij verschenen in "Licht und Recht" Heft XII, Predigt 1. Des avonds vervolgde K. zijn verklaring van Jesaja, hoofdstuk 22:15-26.

Hoe liefelijk is de stem des Evangelies, die ons zonder ophouden toeroept: "*Vrees niet, uw God is Koning!*" Zo heeft Hij dan alles in zijn hand, alles in zijn macht; alles moet Hem gehoorzaam zijn; alle dingen zijn aan zijn voeten onderworpen, en moeten ten goede medewerken van ons, die aan Zijn Naam, aan Zijn genade en Zijn zegen vasthouden. Niets kan Hem in de weg staan, om ons, die in Hem geloven, de weg van Zijn geboden te doen gaan; niets Hem verhinderen zijn getrouwe beloften bij ons te vervullen.

Te allen tijde heeft het onze God en trouwe Heiland behaagd, de Zijnen in de overtuiging te versterken, dat Hij ook doen zal, wat Hij beloofd heeft, dewijl Hij alles in zijn hand heeft. En zodanige versterking behoeven wij voornamelijk dan, als wij niets zien dan het tegenovergestelde, en ons alles uit de handen genomen wordt, zodat wij niets meer weten tot stand te brengen. Deswege sprak God ook tot Abraham: "Gij zult de naam uwer huisvrouw Sarai, niet "Sarai" dat is "mijn vorstin" noemen, maar haar naam zal zijn "Sara" dat is "vorstin", want Ik zal ze zegenen, en u ook uit haar een zoon geven." (Gen. 17:15, 16) Deze belofte gaf God juist toen aan Abraham, toen hij het bevel der besnijdenis ontving tot een teken, dat juist nu bij God de tijd der vervulling gekomen was, nu er van Abrahams zijde niets meer kon verwacht worden. een verzekering van de trouwe Gods ontving Abraham nu ook in de naamsverandering van Zijn vrouw. Zolang zij zijn vorstin heette scheen het ten minste nog naar de naam in Abrahams macht te staan, maar nu verdween ook zelfs de naam, toen de Heere haar "vorstin" noemde. Toen was het geheel en al uit Abrahams handen uit, en lag alles in de hand des Heeren. Ofschoon Abraham er om lachte en het niet scheen te begrijpen, dat juist het onmogelijke bij God mogelijk is, en dat Hij alle dingen uit hetgeen niets is door het woord van Zijn macht te voorschijn roept, zo ontving Abraham evenwel een vorstelijke troost; immers de woorden des Heeren betekenden zoveel als: "noem dat, wat dood is, niet meer dood, maar geef het de naam, dat het leeft, heet het onvruchtbare *vruchtbaar*, en predik van datgene, wat u niet meer in uw hand hebt en wat u niet meer ziet, *dat het nochtans aanwezig is*; want nu zal Ik het doen, Ik zal opwaken en het daarstellen, Ik zal het uit de dood te voorschijn roepen, Ik, Die de aarde geschapen heb, de hemel en alle afgronden.

Evenwel, Geliefden, om los te laten, opdat wij losgelaten worden, om alles uit de hand te geven, ten einde alles bij de hand te hebben uit de volheid Gods en van Christus, daartoe hebben wij de gedurige voorlichting van het Woord nodig, om door het Woord geleerd, versterkt en vertroost te worden.

Tekst: GALATEN 4: 21-31 en 5:1.

"Zegt mij, u die onder de Wet wilt zijn, hoort u de Wet niet? (vs. 21) Want daar is geschreven, dat Abraham twee zonen had één uit de dienstmaagd en een uit de vrije. (vs 22) Maar gene, die uit de dienstmaagd was. is naar het vlees geboren geweest; doch deze, die uit de vrije was, door de belofenis. (vs. 23) Hetwelk dingen zijn, die andere beduiding hebben; want deze zijn de twee verbonden: het een van de berg Sinai, tot dienstbaarheid barende, hetwelk is Hagar. (vs. 24) Want dit (namelijk) Hagar is Sinaï een berg in Arabië, en komt overeen met Jeruzalem, dat nu is, en dienstbaar is met haar kinderén. (vs. 20) Maar Jeruzalem, dat boven is, dat is vrij hetwelk is van onze aller moeder (vs. 26) Want er is geschreven: wees vrolijk, u onvruchtbare, die niet baart; breek uit en roep u die geen barensood hebt; want de kinderen der eenzame zijn vele, meer dan dergene. die de man heeft. (vs. 27) Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte als Izak was. (vs. 28) Doch gelijk toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene, die naar de Geest (geboren was), zo ook nu. (vs. 29) Maar wat zegt de Schrift? Werp de dienstmaagd uit en haar zoon; want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met de zoon der vrije. (vs.:30) zo dan, broeders, vrij zijn niet kinderen der dienstmaagd maar der vrije. (vs. dl) Staat dan in de vrijheid met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet wederom met het juk der dienstbaarheid bevangen."

Wij wensen:

1. Een korte uitleg van deze woorden te geven.
2. De daarin uitgesproken waarheden op onszelf toe te passen.

I.

"Zegt mij, gij die onder de Wet wilt zijn, hoort gij de Wet niet?" Zo beginnen hier de apostolische woorden. Met het eerste woord "Wet" bedoelt de Apostel de gehele Wet, zoals die op Sinaï gegeven werd, en zoals die naar vlees wordt opgevat, waarbij het dan heet: "Al wat de Heere gesproken heeft zullen wij doen!" En met het tweede woord "Wet" bedoelt de Apostel de gehele Schrift van Mozes en de Profeten. De Apostel noemt het tweede ook "Wet" in die zin: dat wanneer voor iemand het éne woord Gods kracht van wet heeft, het andere of de overige woorden ook voor hem als wet moeten gelden. De Apostel wilde zeggen: Zegt mij, u die u wilt laten besnijden, en die u deswege achter een woord van God verschuilt en u daarmee sterkt: "daar en daar staat het immers geschreven, dat een mens zich moet laten besnijden"; wanneer gij u zo op Gods Woord beroept, waarom zou dan het overige, dat u in de Schrift leest, niet ook voor u als Gods woord gelden? Beroept gij u op hetgeen geschreven staat, welaan, hoort dan wát er ook geschreven staat.

Met de woorden "gij die onder de Wet wilt zijn" geeft Paulus hun te verstaan, dat datgene, waar zij op uit waren, niet Gods wil was, hoezeer zij dit ook voorgaven, maar dat het hun eigenwilligheid was, naar welke zij zich onder dienstbaarheid wilden begeven, terwijl zij konden vrij zijn; en met de woorden "onder de Wet zijn" bedoelt de Apostel de verplichting, welke de mens zichzelf oplegt, om datgene te volbrengen, waartoe hij naar de Wet gehouden is; naar welke verplichting hij het ook zo heeft daar te stellen, dat het tenvolle beantwoordt aan de heiligheid der Wet en haar geestelijke betekenis.

De Apostel heeft dus tegenover hun zeggen: "Er staat geschreven" een ander: *"Er staat geschreven"* gezet, en wel dit: *"dat Abraham twee zonen had, één uit de dienstmaagd en een uit de vrije."* De dienstmaagd was Hagar, de vrije Sara. Paulus wil

hier de Galaten met het voorbeeld van Abraham leren, wat er uit wordt, wanneer een mens, in plaats van zich geheel aan de belofte over te geven, welke alleen bij ons daarstelt wat God wil, zich van de belofte afkeert met de voorwending: "God heeft het immers gezegd", en met de bedoeling om het zelf te bewerkstelligen, terwijl alleen Hij het doen kan, Die het ook beloofd heeft. Ziet, Abraham had de belofte van een zoon, in welke alle geslachten der aarde zouden gezegend worden; hij had dus de belofte van Christus.

Nu had Abraham ook een vrouw; derhalve kon deze belofte wel nimmer wettig vervuld worden, tenzij de beloofde zoon hem uit zijn eigen vrouw geboren werd. Deze vrouw was echter onvruchtbaar en reeds zeer oud. Maar hieraan had Abraham zich niet moeten storen; het was immers Gods belofte. Maar Abraham heeft aldus gedacht: "God heeft het beloofd; en aangezien ik nu de man ben, uit welke het voortkomen moet, zo moet ik het immers teweegbrengen, want het is Gods woord; door mijn vrouw kan het niet geschieden, die is immers onvruchtbaar; zo moet ik dan mijn dienstmaagd nemen, want de zoon moet er toch zijn."

Abraham kreeg dan ook een zoon, maar was deze zoon nu overeenkomstig de Wet? Hij was de zoon der dienstmaagd; maar haar gold immers de belofte niet. De belofte gold zijn eigen wettige vrouw. Ten laatste kreeg hij uit zijn Sara ook een zoon. Moest nu niet de eerste zoon, die een dienstmaagd tot moeder had, een knecht zijn en blijven, en was niet de tweede zoon, die uit de onvruchtbare moeder voortkwam, de vrijgeborene? De zoon der dienstmaagd immers was niet naar de belofte geboren, maar naar het vlees, dat is naar de overlegging des vleses, naar de gezindheid van het vlees, hetwelk denkt: "God heeft het gezegd, dus moet ik het ten uitvoer brengen"; maar die uit de vrije was door de belofte geboren; de geboorte van die zoon was derhalve naar Geest, naar het geloof, waarbij deze gezindheid leeft: Hij, Die het beloofd heeft, Hij volvoert het ook in de wettelijke weg, wat mij aangaat, ik moet met hetgeen van mij zou kunnen komen er af blijven, want daaruit is niets te verwachten dan moete en verdriet.

Deze onderwijzing had voldoende kunnen zijn, om de Galaten te overtuigen, hoe verkeerd en slaafs hun gezindheid was, die hen aldus deed besluiten: "God heeft immers dit en dat bevolen, derhalve moeten wij het tot stand brengen"; in plaats van zich aan het geloof van Christussen aan het Woord van genade te houden en zich geheel en al aan deze genade toe te vertrouwen, die alles op zodanige wijze ten uitvoer brengt, als in overeenstemming is met de Wet.

Om hen echter volkomen te overtuigen, merkt de Apostel aan, dat deze dingen niet geschreven zijn, alleen maar om als geschiedenis vermeld te staan, maar dat het Gode behaagd heeft in deze geschiedenis volkomen te laten uitkomen, welke vrucht de vleselijke gezindheid voortbrengt, en wat daartegenover de belofte uitwerkt. Daarom zegt hij: dat deze dingen een andere beduiding hebben; dat wil zeggen: wat u daar leest moet uw gedachten billijkerwijze op iets anders leiden, op iets, dat van Godswege daarin wordt te verstaan gegeven.

Want deze zijn de twee verbonden, het een van de berg Sinai, tot dienstbaarheid barend, hetwelk is Hagar, want dit "Hagar" (Zo heet het in 't Grieks) is de berg Sinai in Arabië. De Apostel wil zeggen: *Hagar* is hetzelfde als wat *het werkverbond* is, evenals de vrije moeder hetzelfde is als wat het genadeverbond is.

De Apostel noemt "Hagar" dat testament, hetwelk het werkverbond was, omdat aan Hagar bij Abraham dezelfde gezindheid des vleses openbaar werd, welke zich ook bij de Galaten ten aanzien van het werkverbond openbaarde, evenals vroeger bij de

Israëlieten. En hij noemt Hagar de berg Sinai, omdat dezelfde gezindheid, welke de Galaten aan de dag legden met betrekking tot de wetgeving op die berg, ook door Abraham aan de dag werd gelegd met betrekking tot Hagar. Hij zegt verder, dat deze berg in Arabië ligt, omdat ook Ismaël, die tot dienstbaarheid geboren was, in Arabië woonde. Bijgevolg behoorde alles, wat de Galaten met het werkverband wilden tot stand brengen, in datzelfde land tehuis, waarheen ook de vrucht uit Hagar verwezen was, te weten: in een droog, dor en woest land. En in dezelfde rij, waarin Hagar, Ismaël, het werkverbond, Sinai en het dorre Arabië behoorden, behoorde ook het toenmalige Jeruzalem, het Jeruzalem, dat nu is, waarvan, als van een vrome stad, de Galaten zo grote verwachtingen koesterden; met deze stad en met alle degenen, die vandaar afkwamen, om de Galaten te verleiden, zag het er net zo uit, als het met Hagar en met Ismaël had uitgezien, nadat Sara de zoon der belofte had verkregen; het was daar alles dienstbaarheid en tot dienstbaarheid der wet leidende.

De Apostel gaat nu, met vers 26, tot het andere testament of tot het verbond der genade over en noemt dit verbond, "het Jeruzalem, dat boven is" in tegenstelling van het Jeruzalem, waarvan hij zo-even gesproken heeft. Hij zegt, dat dit Jeruzalem boven is, omdat het verbond der Goddelijke genade in de hemel vaststaat en met het aardse en zichtbare niets gemeen heeft. En gelijk Sara een vrijvrouw was, zo is dit verbond een verbond der vrijheid; en gelijk Izak de vrije tot moeder had, zo hebben wij allen dit verbond der genade als het ware tot moeder, wij zijn allen verbondskinderen.

Wacht er u voor, mijn Geliefden, dat u deze apostolische uitleg voor een speling van het vernuft houdt. Het werken van de mens in het werkverbond liet God in de geschiedenis van Abraham met Hagar tenvolle aan het licht komen, gelijk Hij de wondere wijze van Zijn doen, hoe Hij het verbond van Zijn genade houdt, in de geboorte van Izak uit de onvruchtbare Sara openbaar maakte

De Apostel bewijst vervolgens, dat wij kinderen des genadeverbonds zijn, met een aanhaling uit het 54ste hoofdstuk van Jesaja, daarmede tegelijkertijd de bedenking wegnemende, alsof men geen vrucht zou zien, indien men bij zo'n verbond der genade blijft. Toen Jesaja, de Profeet, de woorden schreef: " Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt, maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die geen barensood gehad hebt; want de kinderen der eenzame zijn meerder dan de kinderen der getrouwde", toen had hij ook de geschiedenis van Sara voor ogen. De kleine Gemeente had haar oog toenmaals op de grote hoop en op hetgeen die grote hopen schenen uit te richten. De Profeet troost nu deze kleine Gemeente, en zegt haar, dat zij, schoon onvruchtbaar, vrolijk zou zingen en juichen en geschal maken, dewijl God naar Zijn verbond in Christus haar meer zou geven, dan die grote hoop had.

De Apostel wil tegen de Galaten zeggen, dat zij zich zouden verblijden, ofschoon zij naar de schijn onvruchtbaar waren en niet baarden, dat zij juichen en geschal zouden maken, dat is, vrolijk zouden roemen vanwege de troost des Evangelies, ofschoon zij al die hoge geestelijke dingen niet bezaten, waarop de verleiders zich zo veel lieten voorstaan, want dat zij, voor zoveel zij zich bij het verbond der genade hielden, wel meer werken hebben zouden dan degenen, die met werken omgingen.

Voorts geeft hij de reden op, waarom de verleiders het op allerlei wijze beproefden, om hen van de waarheid af te leiden. "Maar wij, broeders", zegt hij, "zijn kinderen der belofte, als Izak was", m. a. w. *wij zijn zodanigen, welke God naar Zijn verbond heeft doen geboren worden, en welke Hij ook naar dit verbond tot erfgenamen maakt.* Dat is de reden, waarom de anderen, die uit het werkverbond zijn, u zo velerlei aanstoot in

de weg leggen en u vervolgen, en begeren, dat u met hen zult mededoen, om te geloven wat zij geloven; daarom bezwaren zij uw geweten met allerlei voorschriften, als: "*Gij moet dit, u moet dat*", en dringen en dreigen, en zoeken u vrees aan te jagen met u allerlei voor te houden, wat zij bij u als " Gods woord" willen laten doorgaan. Wilt u echter weten, wat God tot Abraham gezegd heeft, toen de zoon, die in ongelooft, dat is, uit het werkverbond, geboren was, met spot en smaad vervolgde degene, die naar Geest, dat is, naar het welgevallen en naar de werking des Heiligen Geestes, door het woord der belofte, bijgevolg in het geloof geboren was? "*Werp de dienstmaagd uit en haar zoon, want de zoon der dienstmaagd zal geenszins erven met de zoon der vrije.*"

Ziedaar wat de Schrift zegt: Werpt het werkverbond met zijn werken, alsmede hen, die het werkverbond prediken, mitsgaders hun vorderingen moedig en onbeschroomd de deur uit, want wanneer het op erven aankomt, dan is toch de erfenis der eeuwige zaligheid alleen voor hem, die uit het verbond der vrije ontferming is.

Waarlijk, hier hebt u een woord Gods, waarmee u uw geweten tot rust kunt brengen, dat u geen Hagarskinderen zijt, om u onder het juk der dienstbaarheid te laten vangen, maar dat u kinderen zijt van het verbond der vrije genade, om uw zaligheid alleen in Christus en niet in de Wet te zoeken.

"*Zo staat dan*", aldus besluit de Apostel onze tekstwoorden, "*in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft.*" Wilt u weten wat u te doen staat? Blijft standvastig in datgene, wat wij u geleerd hebben en hoe wij het u geleerd hebben, en onderwerpt u niet aan de loze, valse leer dergenen, die met werken omgaan. Christus heeft ons vrijgemaakt van het dringen en drukken, van het drijven en het vloeken der wet; houdt u aan Zijn genade, aan Gods beloftenissen, welke in Hem "ja" en "amen" zijn tot heerlijkheid Gods, want daartoe bent u geboren. Gedwongen liefde is geen liefde, liefde heeft vrijwillig lief; zij kan niet liefhebben, omdat zij moet, nee, zij heeft lief, omdat zij bemint.

Degenen, die u verleiden willen, en wie u zo graag het oor leent, komen gedurig aan met hun: "Er moet echter dit nog zijn of dat nog zijn, de Wet moet er nog bijgenomen worden"; zo jagen zij met hun "er moet", "er moet" uw geweten vreze aan, zodat u *een slaafse gezindheid* krijgt. Het einde daarvan zal zijn, dat u van al zulk werk niets hebben zult; daarentegen zult u alleen vrucht hebben van Gods belofte, welke Hij in Christus Jezus uit vrije ontferming gegeven heeft. Daarom houdt u aan deze belofte en zijt getroost bij allen schijn van onvruchtbaarheid; want Hij, Die het beloofd heeft, zal ook volbrengen wat Hij toegezegd heeft, en alleen dat, wat Hij daarstelt, is met de zaligheid verbonden, is alleen in overeenstemming met de Wet.

Dat is de betekenis der apostolische woorden. Gaan wij nu over tot het tweede deel van onze rede, om de waarheden, in deze woorden uitgesproken, op onszelf toe te passen.

II.

De waarheden, die in deze woorden liggen opgesloten, zijn de volgende:

a. *Christus heeft ons vrijgemaakt van de dienstbaarheid der Wet, opdat Hijzelf voor ons en bij ons daarstellen zou wat de Wet wil, en in deze vrijheid hebben wij te staan (naar hoofdstuk 5:1)*

Als ik hier van Wet spreek, dan spreek ik in de eerste plaats van de Wet der Tien Geboden. Dat de Galaten zich aan de ceremoniële Wet, o. a. aan de besnijdenis, onderwerpen wilden, dat deden zij eigenlijk slechts, om daardoor aan de Wet der Tien

Geboden te beantwoorden; want zij meenden door de besnijdenis in staat gesteld te worden, het gebod, hetwelk zegt: "gij zult niet echtbreken" en hetwelk alle onkuisheid verbiedt, beter te kunnen houden; of met andere woorden: zij vermeenden in zulke weg hun heiligmaking volkomen te kunnen maken. Dat het met de zaak zo gelegen is, ligt in 's mensen aard en natuur, die altijd meent door het aangrijpen der Wet, of door het "doen" zich rechtvaardig en heilig te maken voor God.

Wij kunnen de Wet van twee verschillende standpunten beschouwen: óf van het standpunt des geloofs aan de belofte, volgens welke de Heere de gelovigen zo leidt, dat de vrucht des Geestes en mitsdien juist dat naar Geest en waarheid bij hen aanwezig is, wat God de Heere op Sinai gesproken heeft; óf wel van het standpunt des geloofs aan eigen vroomheid, volgens welke wij wanen Gode gelijk te zijn, en naar welke de mens alles zelf moet volbrengen wat God geboden heeft, en ook uit zichzelf alles moet vermijden, wat God verboden heeft.

Van het laatstgenoemde standpunt beschouwden de Galaten de Wet, van dat standpunt wordt ook door velen onder u de Wet beschouwd, ofschoon u uzelf diets maakt, dat u dat niet doet. Immers wie de bestraffing in zich omdraagt, dat hij voor God niet rechtvaardig is, ja, de gedurig zich herhalende bestraffing van zijn ongerechtigheid, die gevoelt het wel in zijn binnenste, waar hij staat, hij moge dan ook van het Evangelie en van de genade denken wat hij wil.

Nu wordt ons echter voorgehouden, afstand te doen van onze werken, dat is, de mening te laten varen, waarbij een mens in zijn hart denkt: "ik moet toch nog dit doen, nog dat doen, anders word ik ten laatste nog verdoemd, als ik voor God kom." De mens heeft niet op de werken acht te geven, maar op *de gezindheid*, waaruit die werken voortkomen; wil hij het met zijn werken bewijzen, dat hij rechtvaardig is, dan stelt hij zich daardoor aan als een dienstknecht, en niet als een zoon des huizes.

Laat ons de hardheid onzes harten afleggen en het erkennen, dat wij goddelozen zijn, en dat wij om onze goddeloosheid alreeds bij de Wet veroordeeld zijn; maar laat ons tevens erkennen, dat de werken er bij ons zijn moeten; dan zullen wij ons van hart tot God bekeerd hebben en ons over de genade, die er in Christus is, verblijden. Wij moeten aanbrengen, wat de Wet wil; wij moeten rechtvaardig en heilig zijn, gelijk de Wet dat wil. De Wet heeft volle recht, dit van ons te vorderen, want daartoe zijn wij geschapen, en wij hebben het ook vrijwillig op ons genomen om te doen, wat God gesproken heeft, dat wij zullen doen. Maar de zonde is tussenbeide gekomen, de ongehoorzaamheid, de overtreding. Wij hebben God verlaten, hoe zullen wij zijn Wet nog kunnen opvolgen, wij, die zondaars, ongehoorzamen, onrechtvaardigen en goddelozen zijn? Wie zal, terwijl bij ons slechts zonde is, de Wet voor ons weer herstellen, zodat aan haar uitspraken genoeg geschiedt? Wij? Ach, wij zijn overtreders!

Hier moeten wij erkennen de liefde van Christus jegens ons, dat Hij voor ons de Wet weer opgericht en ons in Zich zo daargesteld heeft, dat geen wet tegen ons is. Hij heeft ons verlost van het "moeten", "gij moet dit, u moet dat", dat wij in onze verkeerde opvatting der Wet, onszelf op de schouders laden. Hij is dienstknecht der Wet geworden in onze plaats, en heeft ons vrijgemaakt; Hij heeft ons in Zich opgenomen. Derhalve hebben wij daarbij te volharden en ons in waarachtig geloof aan Hem te houden. Met het moeten heeft het een einde genomen, en het is er, en het komt telkens ter juister tijd en ure wat er naar de Wet zijn moet. Hij stelt het bij ons daar door Zijn genade en Zijn Geest, wanneer wij ons aan Hem, aan Hem alleen houden. De dienstbaarheid, het slaafse wezen is er, wanneer wij naar het *moeten* horen en dat

gehoorzamen; de vrijheid van het moeten, en de genade, dat wij het doen naar Geest en waarheid, is daar, waar wij ons met het moeten niet inlaten, maar ons vasthouden aan deze zijn belofte: "Aan Mij zult gij uw vrucht zien." Naar Luther's vertaling. ("Uw vrucht is uit Mij gevonden", Statenvertaling)

b. Bedenkingen, die daartegen uit de Schrift ontleend worden, hebben haar grond daarin dat men zich niet in allen dele aan de Schrift onderwerpt. (Hoofdstuk 4:21)

Als wij *de vrijheid*, waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt, niet kennen, dan gaat het ons, zoals het de Galaten ging; wij nemen het een of ander uit de Schrift op, en vergeten daarbij al het overige, dat evenzeer geschreven staat. De Galaten meenden, dat, omdat er geschreven staat: "Wie niet besneden zal zijn, die zal uitgeroeid worden uit zijn volk" (Gen. 17:14), zij zich moesten laten besnijden. Zij meenden, dat, ofschoon Christus gekomen was om hen rechtvaardig en zalig te maken, zij nu zelf de handen aan het werk moesten slaan om zich te heiligen, en vergaten daarbij wat de Schrift van het rechtvaardigmaken en heiligmaken betuigt: dat wij namelijk Christus hebben te erkennen als Dien, Die Zelf dat alles volbrengt bij degenen, die Hem geloven; dat en hoe Hij bij hen zijn belofte vervult; dat zij bijgevolg zich aan Hem hadden te houden, en van zichzelf te belijden, dat zij tot niets deugden. En net zo ligt het nu nog bij ons.

Wij menen, alreeds iets geworden te zijn, en dat wij derhalve iets te volbrengen hebben, wij willen, ondanks alle betuiging van ons geloof in Christus, niet weten noch begrijpen, dat al die gedachten als: "dewijl ik nu eenmaal die en die ben, moet ik dit of dat doen", uit slaafse gezindheid voortspruiten, en dat zulks tot niets nut is. Ja, wij zoeken voor ons allerlei spreuken uit de Schrift bijeen, steeds een plicht, een gebod, dat willen wij dan opvolgen: "dat moet zo zijn, dat staat immers geschreven"; en zo willen wij dan met een werkje weer goedmaken wat wij bedorven hebben; willen zo God, als het ware, zand in de ogen strooien, om met Saul te kunnen zeggen: "Ik heb des Heeren woord bevestigd, ik heb naar de stem des Heeren gehoord." (1 Sam. 15: 13, 20) Wij menen: daarom zal de Heere ons aannemen; maar vergeten daarbij, dat er geschreven staat, dat het Christus alleen is, niemand behalve Hij, Die door Zijn Geest alles op Zijn tijd lieflijk daarstelt, wat met de Wet overeenkomt.

c. Hetgeen wij bijvoorbeeld in het eerste Boek van Mozes aangaande Abraham, Hagar en Ismaël lezen, alsmede aangaande Sara en Izak, moet iedere bedenking uit de weg ruimen. (Vs. 22, 23)

Met de bedenkingen van het menselijke hart tegen de genade van Christus heeft het geen einde. Er is bijvoorbeeld deze en gene, die door een zware zondenood neergedrukt wordt; er is iets verschrikkelijks gebeurd, dat hij niet eens de moed heeft aan God te openbaren; nu leest hij in de Schrift veel aangaande de heiligmaking en het doden der leden, die op de aarde zijn; en ziet, hij sluit zich op in zijn moedeloosheid, of hij gaat aan het werk, omdat hij het zo geschreven vindt; maar hij vergeet wat de Apostelen buitendien nog geschreven hebben, of hij verstaat niet, in welke zin zij dat woord daar geschreven hebben, namelijk: dat men erkenne en belijde, dat deze dingen er alreeds zijn, dat men op Christus hebbe te zien, en dat in Hem alle dingen ter hand zijn.

In plaats daarvan denkt men: God zegt het hier, hier staat het geschreven: dus moet ik het nu doen. Nu vatte men echter de aangehaalde geschiedenis van Abraham in het oog en zie eens, wat men met zodanige gezindheid teweegbrengt. Elke bedenking moet daardoor uit de weg geruimd worden, dat Abraham ook zo verkeerd gedacht en

gehandeld heeft. God de Heere had hem Weliswaar aangezegd: u zult een zoon hebben; maar nu dacht Abraham ook, dat hij het tot stand moest brengen; hij had evenwel met Sara, de onvruchtbare, de oude en krachteloze, op Christus moeten blijven wachten, want het was niet zijn zaak; in plaats daarvan geeft hij het onvruchtbare, oude en krachteloze, waaruit juist de beloofde zoon zonde voortkomen, er aan, denkende: daaruit kan hij toch niet voortkomen; en hij neemt zijn toevlucht tot dat wat jong, krachtig en vruchtbaar was; daaruit verkreeg hij weliswaar een zoon, maar niet de door God beloofde zoon. Dat was nu werk der dienstbaarheid, waarvan het einde evenals de aanvang was: moeite en verdriet. Wat met de dienstmaagd begon, moest ook met de dienstmaagd eindigen, en zijn ganse werk werd teniet gemaakt door de zoon der vrije. Als nu iemand denkt: "Ik moet toch echter dit of dat doen", dan verstaat hij niet, dat God het doen zal; hij lere dan nu van Abraham, dat alle werk, hetwelk hij meent te moeten doen, naar vlees voortgebracht is, en dat alleen daar, waar men naar de Geest (aan de hand des Geestes) wandelt, en bij de vrijheid van Christus blijft, de belofte zelf datgene daarstelt, waarvan Gods Woord zegt, dat het daargesteld moet zijn.

d. Het staat niet voor niets geschreven, wat wij van Hagar en Ismaël, van Sara en Izak lezen, maar daarin worden ons diepe waarheden ontdekt.

(Vs. 24) "Deze zijn dingen, die andere beduiding hebben", zegt de Apostel. En inderdaad, wij moeten het gevoelen, dat zij van hoge betekenis zijn. Daar hebben wij op de een zijde een dienstmaagd met een uit haar geboren dienstknecht, welke niets beërft; op de andere zijde een vrij vrouw, weliswaar onvruchtbaar en verstorven, nochtans een rijk moeder, en uit haar een vrijgeboren zoon, die alles beërft. Op de een zijde de wet, Sinaï, de berg met zijn donderen en bliksemen, en daarbij een vrome stad, en wat daaruit voortkomt is louter dienstbaarheid en werk en kracht van vlees, welks vrucht slechts is een spotter en antichrist, die ten laatste uit het huis geworpen wordt. Op de andere zijde een eeuwig verbond der genade, waarvan Christus de borg is; en Deze maakt gans vrij; Hij schenkt de belofte; Hij maakt, dat de onvruchtbare begint te juichen en vrolijk geschal te maken, omdat zij kinderen en werk en heeft, als sterren aan de hemel in menigte, en deze blijven in het huis en beërven alles.

Ik zeg, dat alles staat niet voor niets geschreven; nee, het Zijn woorden van zulke hoge betekenis, dat reeds de blote voorstelling er van de keuze bepalen moet.

e. Wat wij als doel ons voorstellen, dat verkrijgen wij niet, indien wij ons niet zuiver en alleen aan Christus houden. (Vs. 25)

De Galaten stelden zich als doel voor, om naar hun mening rechtvaardig, heilig en zalig te worden; en datzelfde in hoeverre waarachtig of niet waarachtig, willen wij niet onderzoeken, bedoelen ook wij. Wanneer wij nu echter om onze ongerechtigheid bestraft worden, en wij door de Geest overtuigd zijn, dat de gerechtigheid er zijn moet, daarentegen alle ongerechtigheid verre van ons; wanneer wij dan lezen, dat degenen, die de werken des vleses doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven; en wederom: "Dwaalt niet, geen onrechtvaardige, geen dief, geen hoereerder noch gierigaard zullen het Koninkrijk Gods zien", zo willen wij van zulke dingen bevrijd zijn; want wij willen rechtvaardig, heilig en zalig worden.

Zal dat dan nu ook geschieden, als wij daarbij denken: "Ik zal dit of dat middel aangrijpen, om er van bevrijd te worden; ik wil geld geven om niet meer geldgierig te zijn; ik wil anderen tot heiligmaking aansporen, opdat ik van mijn vleselijke lusten afkome; ik wil een vroom werk doen, een rechtvaardige daad verrichten, om mijn onrechtvaardige daden weer goed te maken; ik zal er van nu aan voor zorgen, dat ik

eerlijk word, om geen dief te wezen; ik wil in het vervolg alleen water drinken, om geen dronkaard te zijn; er staat immers dit en dat in de Schrift, daar heet de vermaning zo en zodat wil ik opvolgen, ja dat moet ik ook opvolgen, want dan word ik vroom, rechtvaardig, langzamerhand heilig en eindelijk zalig; zo wil ik dan daardoor bewijzen, dat ik een Christen ben, dat ik God en Christus liefheb, en zo zal ik dan, aan het einde, Hem zien in de zaligen hemel, in alle volmaaktheid"? Zal het dan werkelijk geschieden, als wij zo denken?

Nee, wij verkrijgen langs deze weg niet, wat wij bedoelen; want daar leeft en heerst deze gezindheid: "*ik*, ik moet dat tot stand brengen"; en: "Alles, wat de Heere gesproken heeft, dat wil *ik* doen." Zo vindt men dan "Sinaï", evenwel niet, om met de oudsten des volks op die berg de God Israëls te zien, te eten en te drinken en niette sterven (Exod. 24:11); maar men vindt Sinaï met al zijn verschrikkingen, met zijn donders en bliksemen, met de verterenden vuurgloed; en al wat men in zulke gezindheid tot stand brengt, is niet dan werk der dienstbaarheid, het behoort altemaal tot het land der woestenij en, waar geen water is; het heeft geen woonplaats in het land der belofte; het heeft dezelfde waardij, als alle vroomheid van een zichtbaar Jeruzalem, waarvan men overigens ook weinig wil weten; men is dienstbaar met alle gelijkgezinden en met al zijn werken overgegeven aan verderf en ondergang. Dat hebben wij, als wij ons niet zuiver en alleen aan Christus houden: er zijn dan louter werken des vleses, daarbenevens allerlei ketterij.

f. Als wij ons rein aan Christus houden, kunnen wij, ingevolge onze geboorte, daarvan verzekerd zijn, dat bij ons alles ter hand zal zijn, wat de Schrift zegt, dat er wezen moet. (Vs. 26)

Kinderen des huizes verkrijgen van hun ouders al hetgeen zij tot hun nut en waarachtig heil voor zich begeren, al hetgeen zij nodig hebben, ongetwijfeld ook alles, wat hun geliefde ouders hun beloofd hebben. Kinderen des nieuwen verbonds, hetwelk God met hen opgericht heeft en niet een leugenachtig mens, eens verbonds, dat vaststaat in Gods eedzwering: "Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen, " verkrijgen ook uit dit verbond en hebben naar dit verbond allerlei zegening in hemelse goederen in Christus Jezus. Het Jeruzalem, dat boven is, van onze aller moeder, de raad Gods tot onze zaligheid in Christus Jezus, de liefde des Vaders, de genade des Zoons: daarin is een volheid van rijkdommen, om ons te bedekken met genade voor genade, en om ons gesteld te hebben Zichzelf een eigen volk, ijverig in goede werken. De belofte van deze moeder, de belofte des verbonds: "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat u in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen" zal niet zonder vervulling blijven.

Begeren wij dan, dat onze God en Toeverlaat zijn beloften bij ons vervulle, zo moeten wij ons niet laten gevangennemen door gedachten als: "gij moet dit", en "gij moet dat"; veelmeer moeten wij in waarheid van ons bekennen, dat wij handen noch voeten, verstand noch hart hebben voor zulke hoge dingen, en ons daarom in onze ellende, armoede, zwakheid en onwetendheid vasthouden aan onze Verbondsgod en getrouwe Ontfermer. Zo zullen wij wel ondervinden, hoe waarachtig Hij Zelf zijn beloften bij ons vervult, en hoe Hij, terwijl wij alles verkeerd doen, steeds Degene blijft, van wie de gehele Gemeente ten allen tijde zingen zal: "*Hij heeft alles wel gemaakt.*"

g. Wanneer wij ons rein aan Christus houden, heeft het weliswaar de schijn, alsof er van de belofte niets komt; maar dit is overeenkomstig de Schrift. (Vs. 27)

Waar Christus is en men zich geheel en alleen aan Hem houdt, daar is dat der gehele wereld een aanstoot; daar is niets anders te verwachten, dan dat het gehele Jeruzalem,

dat nu is, zich daaraan ergert. Daar gaat het ook naar het zichtbare gans anders toe, dan het verbond Gods belooft; daar vindt men, naar de letter, onvruchtbaarheid en geen voortbrengen; daar moet men als eenzaam en verweesd, als een verlatene vrouw in het stof neerzitten, of als een weduwe lange tijd in rouw gaan. Daar gaat het alles voor en na voor een wijle tijds in de dood, in plaats dat er leven en vrucht uitspruit. Ja, het schijnt, dat de zonde daar zelfs nog machtiger wordt; men kan zichzelf niet eens meer zo in alles te recht vinden als tevoren. Men kon vroeger alles, nu kan men niets meer; men was vroeger moedig als een jonge leeuw, thans is er in het geheel geen moed meer; vroeger kon men nog iets uitrichten, men had kracht, vuur, leven, en alles gelukte; nu is er in het geheel geen kracht meer, alles schijnt af te breken. De gang, die vroeger opwaarts ging in het licht, gaat nu al dieper en dieper de donkerheid in, zodat men zijnen eigen gang, ook zijn eigen handen niet zien kan, en ook geen enkelen stap voor zich uit. Daarentegen schijnt het de anderen te gelukken.

Hanna blijft onvruchtbaar, Peninna heeft kinderen; Peninna kan altijd bidden, zingen en vrolijk zijn, kan over gerechtigheid en ongerechtigheid heersen, kan weg en gang bepalen, kan aannemen of verwerpen naar haar verkiezing, kan zeggen hoe het wezen moet, en alles zetten naar haar wil; het is, alsof zij het roer in handen heeft; Peninna is vroom; Hanna is niets, zij is onvruchtbaar, heeft ook niets, kan niet zingen, niet bidden, niet vrolijk zijn, als zij wil, al mocht zij het wensen; zij moet het geheel van Gods ontferming verwachten en het van Hem afsmecken. Zo heeft de Schrift het vooruitgezien. Maar aan het einde is Peninna, schoon rijk aan kinderen, niets; is de jeugdige, krachtige, vruchtbare Hagar niets; de belofte komt, en de achteruitgeschovene, de oude, verwerpene, verstorvene, krachteloze, onvruchtbare, die geen man had, om door diens kracht voort te brengen, zij heeft wat meer is dan zeven zonen, wat meer is dan al wat Peninna gebaar heeft, meer dan al wat bij Hagar verwekt is geworden.

De woorden van zo'n Evangelie zijn altemaal tegenstrijdigheden tegen des duivels tegenstrijdigheid. Want de duivel maakt vruchtbaar bij het werkverbond, en daar is alles jeugd, kracht en bekwaamheid, daar neemt het alles een heerlijken gang; het begint alles paradijsachtig, maar eindigt Arabisch. Gods verbond daarentegen begint weliswaar Arabisch, maar het einde is een paradijs; dat verbond heeft enkel wonderspreuken van troost, geheel overeenkomstig de waarheid; en volgens deze waarheid moet men juist vrolijk zijn, omdat men geen werken heeft, juichen en vrolijk geschal maken, ofschoon men onvruchtbaar is, roepen en uitbreken, ofschoon men niet zwanger is; eenzaam zijn, en juist zo de tent vol kinderen hebben; zonder man zijn, en juist zo geen plaats weten, om de volheid, die men ontvangt, te bergen. Op zulke tegenstrijdigheden moet men voorbereid zijn, want zij zijn overeenkomstig de Schrift, en het zal niemand berouwen zich aan de Schrift te hebben gehouden.

h. De zaak ligt door het bestel der genade Gods zo, dat alleen de belofte alles daargestelt. (Vs. 28)

Wij moeten het deswege niet anders willen hebben, dan God het in Zijn genade heeft verordend. Zo spreekt de Apostel tot de Galaten: "*Maar wij, broeders, zijn kinderen der belofte, als Izak was.*" Dat wil zeggen: op gelijke wijze, als Izak geworden is, zijn ook wij geworden; wat Izak was, dat was hij door de belofte; wij moeten insgelijks ook niets willen zijn dan door de belofte, welke alle en alles daargestelt. Wij zijn geworden, gelijk Izak geworden is. Het ging door het belachelijke, door hetgeen bij alle vlees verwerpelijk is, heen. Het kwam zelfs Abraham belachelijk voor, en ook Sara heeft er om gelachen. Ons komt het inderdaad ook ongerijmd voor, te willen beweren: Ik moet het niet doen, ik moet er met mijn hand en. kracht afblijven; God zal

het doen, Christus heeft het daargesteld; het is er, het is er alles, wat de Wet wil. Ik zeg, dat zulks ons en anderen belachelijk voorkomt, daar immers niets gezien wordt, dan het tegendeel; wij moeten het evenwel in ons geheugen en in ons hart bewaren, dat het nochtans zo waarachtig is, dat wij op geen andere wijze, ook langs geen anderen weg tot de eeuwige zaligheid geboren en toeberaid zijn en worden, dan Izak geboren werd, en dat wij, wat wij zijn, door de belofte worden, evenals Izak het werd. Zo wilde het Gods genade, en mij dunkt, daarmede mogen wij tevreden zijn.

i. *Het is weliswaar een zware zaak, daarbij te volharden. (Vs. 29)*

Derhalve zegt de Apostel: "*Doch gelijkerwijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgte dengene, die naar de Geest geboren was, zo ook nu.*"

Men heeft bij zo'n geloof allerlei bestrijding van binnen en van buiten te verduren, men wordt om zo'n geloof met vijandschap bejegend, vervolgd, gehoond, bespot, - en dat door wie? Door kinderen, van wie men meende, dat zij als Izak geboren waren, door kinderen, die zich beroemen "kinderen Abrahams" te zijn; zij zijn echter Ismaëls, willen leermeesters der Schrift zijn en verstaan niet, wat zij zeggen, noch wat zij bevestigen. Volgens hen moet het de mens zijn, die het ten uitvoer brengt, omdat zij menen wat te zijn. Dat leren zij nu weliswaar niet zo openlijk; het mom is genade; zij bewijzen het echter met hun vervolgingen, met hun miskeningen, met hun werken, dat, wat zij ook zeggen en bevestigen, zij der Wet niet gestorven zijn, en dat zij niet geloven, dat de Wet hun gestorven is. Zij willen de heren zijn in het huis, en Christus moet de helpende dienaar zijn, die men mede dulden kan, zolang hij hun niet in de weg staat.

Zulke Ismaëls nu vallen altijd met hun gerechtigheids-beoordeeling degene aan, die naar Geest wandelt, opdat deze voor hen plaats make in het huis, zichzelf in een verachtelijke plaats late opbergen, of wel met hen meedoe; zij zijn met hulp des duivels voortdurend er op uit, om degene, die zich aan het geloof alleen houdt, dit geloof door allerlei spottende opmerkingen, die zij daaromtrent maken, te ontnemen. Dat doet de verschrikkelijke vijandschap tegen Christus en Zijn gerechtigheid.

k. *De Schrift echter moedigt ons aan, om ons aan al het tegenstrijdige niet te storen, en verzekert ons, dat het goed zal gaan; alleen moeten wij daarbij volharden, dat wij kinderen der vrije ontferming zijn. (Vs. 30, 31)*

Derhalve schrijft de Apostel: "Zo zegt de Schrift: Werp de dienstmaagd uit en haar zoon." Ik zeg: de Schrift moedigt ons daartoe aan, en inderdaad er behoort een grote moed toe. Heil ons, dat God, Die het ons gebiedt en ons daartoe aanmoedigt, het ook Zelf bij ons volbrengt, dat wij de dienstmaagd uitwerpen met haar zoon. Daartoe behoort echter grote *ellendigheid*, en juist zal die een grote zondaar, die dorst heeft naar gerechtigheid, daartoe nog veelmeer moed geven.

Waar waarachtige ellende is, waarachtige behoefte naar genade, een gevoel, dat Christus alleen ons leven is, een ernstig geloof, dat wij niets zijn, en dat Hij de rechte Man is, Die met de dood, duivel en zonde heeft weten te strijden, ook dat Hij alleen is het waarachtige Lam, Dat onze zonden heeft op Zich genomen en weggedragen, onze Koning en onze Wetgever, Hij, Die Zelf als een barmhartig Hogepriester en Machthebber ons van alles voorziet, wat tot het leven en de Godzaligheid behoort; daar kan men met een wet, waarmee alle duivelen en alle Ismaëls komen, en met werken, die uit dienstbaarheid voortkomen, niet meer in een en hetzelfde huis wonen.

En zij het ook, dat dit woord: "*Werp uit*" ons in 't begin even weinig behaagt, als het bij het eerste vernemen er van aan Abraham behaagde, evenwel God wil het hebben,

God heeft het gezegd; laat het woord der belofte, het woord Mijns verbonds welgevallig zijn in uw ogen. Werp de wet met haar werk uit, want zulk werk kan niet blijven bij het woord en werk, dat Ik daarstel naar Mijn belofte.

Zo laat ons dan vrijmoedig en verheugd elke bewering van ons eigen hart en elk bedenken, dat anderen uiten, als: "gij moet nog dit, u moet nog dat, anders staat de zaak bij u niet goed", uitwerpen, er niets van willen weten, er ook in 't geheel geen geweten voor hebben, daarentegen ons daaraan houden, dat wij niet kinderen zijn van het "moeten", maar kinderen eens verbonds, dat ons vrijgemaakt heeft van het: "*ik, ik moet dat volbrengen*", en dat ons van Gods zijde verzekert: "IK, God, zal het doen; Ik zal u niet begeven noch verlaten"; want ook dit is het woord Zijns verbonds: "*Zit stil Mijn dochter, want die Man zal niet rusten, tenzij dat Hij heden deze zaak voleind hebbe.*" (Ruth 3:18)

AMEN.

60.

Hebreeën 13:20-21

Uitgesproken te Elberfeld 11 April 1847 's voormiddags. Deze leerrede, in het Nederduits vertaald, verschenen 1848 als No. 9 in het 3de Twaalfstal der eerste uitgave "Twaalf Twaalfallen Leerredenen." In het Hoogduits ("Fertig zu allem guten Werk" luidt het opschrift in het Manuscript) is zij niet verschenen. Des avonds behandelde Dr. K. Jesaja 23:1-11.

Moeten wij het nog langer bij onszelf zoeken, nadat God Christus van de doden heeft opgewekt, of moeten wij de dingen zoeken, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de Rechterhand Gods?

Dit is, mijn Geliefden, een hoogst gewichtige vraag. Wie het bij zichzelf en bij het vlees zoekt, die vindt overal dood en wederom dood. Wie daarentegen de dingen zoekt, die boven zijn, die vindt, te midden van Zijn dood, leven van de Heere, en hij heeft er een welgevallen aan. De dingen, die boven zijn, Zijn genade, rechtvaardigheid, vrede en vreugde in de Heilige Geest; wie dezelve zoekt, die vindt ook vruchten der gerechtigheid, welke door Jezus Christus zijn, en wordt er ook mee vervuld. Wat de mens bij zichzelf zoekt, dat laat hem ten laatste ledig, troosteloos en geesteloos. De dingen, die boven zijn, omringen hem; zij staan het geloof ten dienste, en dat te meer, naarmate de mens zich meer ontledigd voelt. Wat men bij zichzelf zoekt, dat heeft een grote schijn, maar het heeft niets in zich van de kracht der Godzaligheid, als het in de omstandigheden op de proef komt. Wij hebben van de opstanding onzes Heeren veel gehoord en veel gelezen in het Woord; deze opstanding heeft echter een macht van eeuwig leven en van alle vruchten der gerechtigheid in zich. Moet zich deze macht bij ons niet openbaren? Als zij zich bij ons niet openbaart, welke nut heeft dan de opstanding van Christus voor ons? Of welke troost hebben wij dan van dezelve? Als zij zich bij ons niet openbaart, dan zijn wij immers nog dood in onze zonden. Hoe komt het, dat bij velen van u het "ik" leeft, in plaats van "Christus", de macht der eigenliefde ten verderve, in plaats van de macht van Zijn opstanding? Het komt daarvan, dat velen het bij zichzelf zoeken, ten dele omdat zij de wil niet hebben, ten dele omdat zij de moed missen, zichzelf los te laten, om zich geheel zoals zij zijn aan de genade over te geven.

Om deze laatsten te bemoedigen en om ons te onderrichten, hoe het toegaat, dat de macht der opstanding van Christus zich bij ons openbaart, daartoe strekke onze prediking van heden.

Tekst: HEBREEËN 13: 20 en 21.

"De God nu des vredes, Die de grote Herder der schapen door het bloed des eeuwige testaments uit de doden heeft wedergebracht onze Heere Jezus Christus; Die volmake u in alle goed werk, opdat u Zijn wil moogt doen: werkende in u hetgeen voor Hem welbehagelijk is. door Jezus Christus, Denwelke zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid Amen.

Naar aanleiding van de voorgelezen woorden willen wij de volgende vier vragen beantwoorden:

- I. Wat bedoelt deze toebidding?
- II. Wat is een goed werk?
- III. Wat wordt ons toegebeden?
- IV. Hoe wordt ons daarbij God beschreven?

I. *Wat bedoelt deze toebidding?*

Mijn Geliefden! De Hebreëen, aan wie de Apostel deze woorden geschreven heeft, zijn gestorven; de Apostel is ook gestorven; maar het Woord blijft tot in eeuwigheid. Zo geldt nu deze Apostolische toebidding ons, die nog leven. Nu vraag ik: *Wat bedoelt zij?*

En daarop antwoord ik: *zij bedoelt onze heiliging*, of met andere woorden: zij bedoelt, dat de macht der opstanding van Christus zich bij ons openbare. Zij bedoelt, dat het gehele werk van God in de Heilige Geest bij ons aanwezig zij. Zij bedoelt een volkomen man, die beantwoordt aan de maat der grootte van de volheid van Christus. (Ef. 4:13) Niet naar onze maatstaf van volkomenheid eener wet, maar naar Gods maatstaf van volkomenheid der Wet, zoals die in Christus Wet is. Het mag menigeen vreemd voorkomen bij het lezen der Apostolische Schriften nu eens Evangelie, dan Wet te vinden; ik zeg: Wet; want wat sommigen van "Apostolische liefdevermaningen" voorgeven, kan het oor van een Christen niet dulden. Hoe is het er toch mee gelegen, zal menigeen vragen, dat de een Apostel schrijven kan, dat een mens uit het geloof gerechtvaardigd wordt (Rom. 3: 27), en dat de andere regelrecht daartegen in schrijven kan: "Zo ziet u dan nu, dat een mens uit de werken gerechtvaardigd wordt, en niet alleen uit het geloof?" (Jac. 2: 2, 4)

Een ieder uwer geve zichzelf hierop het antwoord, hetzij hij rustig neerligt op zijnen droesem, hetzij hij vol onrust is. Het staat overal bij de Apostelen geschreven, dat de mens wegdragen zal hetgeen door het lichaam geschied is, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. (2. Kor. 5:10) U kent de Apostolische woorden: "Het Koninkrijk Gods bestaat niet in woorden, maar in kracht" (1 Kor. 4: 20); en wederom: "Het Koninkrijk Gods is niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door (in) de Heilige Geest." (Rom. 14:17) De Apostolische woorden zijn u bekend: "En Hij is daarom voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is." (2 Kor. 5: 15) En zo kent u menige uitspraak, inzonderheid ook in de Brieven aan Timothéüs en Titus, waarvan ik er slechts één zal aanhalen: "Opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust." (2 Tim. 3: 17)

Er liggen honderd bewijzen in de Apostolische Brieven voor de hand, hoezeer overal op het bewaren van Gods geboden wordt aangedrongen, zoals de Apostel dan ook schrijft: "De besnijdenis is niets, en de voorhuid is niets, maar de onderhouding der geboden Gods." (1 Kor. 7:19) En al wordt ook menigeen vanwege zulke getuigenissen aangevochten, (God geve, dat het getal van waarachtig aangevochtenen dagelijks groter worde) En al zou hij wensen, dat hij de pen van de Apostel had kunnen tegenhouden van zulks te schrijven, omdat het hem niet behagen kan, zoomin als dat Paulus bijvoorbeeld geschreven heeft, dat zij, die de werken des vleses doen, het Koninkrijk Gods niet beërven zullen (Gal. 5:21), deze en dergelijke getuigenissen blijven nochtans staan, zij kunnen niet uit de Bijbel geschrapt worden.

Zulk een Apostolisch leren en schrijven moest immers aan een ieder reeds lang duidelijk zijn geworden. En dit zou het ook, ware het niet, dat er overal zulke verkeerde gedachten omtrent de Wet Gods heersende waren; gedachten, waarbij de

Wet Gods op zijde gezet wordt en het "ik" des mensen staan blijft, en waarbij men nimmer antwoord krijgt op de zich telkens herhalende gewetensvragen: *Waar blijft de Wet, waar blijft de zonde, hoe is dan eindelijk een mens voor God rechtvaardig?*

Waar de Apostelen het Evangelie handhaven, daar handhaven zij de Wet, en waar zij de Wet handhaven, daar handhaven zij het Evangelie, dit is wel het meest afdoende antwoord op de vraag: waarom vind ik in de Apostolische Brieven nu Evangelie dan Wet?

Vraagt iemand nu wederom: *"hoe heb ik dat te verstaan: Waar de Apostelen het Evangelie handhaven, daar handhaven zij de Wet, en omgekeerd?"*

Zo antwoord ik: Deswege handhaven zij zo het Evangelie, omdat zij de heiligheid, het eeuwig-blijvend en voor ons verbindende der Wet kennen, en wij daarom met de vloek en de verdoeming der Wet beladen zijn moeten, indien wij ons niet geheel en al aan het Evangelie overgeven, waarin alleen wij naar God en naar Geest overeenkomstig de Wet zijn; en wederom zij handhaven de Wet zo, opdat wij, uit alle zekerheid, zorgeloosheid en zelfvertrouwen wakker geschud, in het Evangelie waarachtig mogen gevonden zijn, om daarin werkelijk alles te hebben, wat aan de Wet beantwoordt.

Wat de Wet wil, dat moet er zijn. Deze waarheid staat bij de Apostelen altijd op de voorgrond. Het kan ons niet verontschuldigen, dat wij niet meer bekwaam zijn om datgene te doen, wat de Wet wil. Dat wij onbekwaam zijn, is juist onze zonde. Daar het nochtans moet gedaan zijn, wat er juist naar Geest en naar de geestelijke bedoeling der Wet zijn moet, of er is allerwege vernoeming, zo zal een ieder, die de weg en het middel weet, om der Wet overeenkomstig te zijn, bij zijnen naaste aandringen op dat wat de Wet zegt, en bij dit "daarop aandringen" juist de Wet handhaven, opdat de weg en het middel waarachtig erkend worde; en wederom zal hij op de weg als ook op het middel aandringen, opdat de Wet naar de mening Gods in haar recht zij, en het geweten des mensen geholpen zij.

Tot opheldering diene de gelijkenis van het bruiloftskleed. De wet, dat men een bruiloftskleed moest aanhebben, werd scherp gehandhaafd tegen dien, die het op de bruiloft niet aanhad. En hoe kon een koning zo'n wet opheffen of haar ongestraft laten overtreden, terwijl de gast immers niet nodig had een zodanig kleed zelf te vervaardigen of te kopen, maar het om niet uit 's konings rijken voorraad verkrijgen kon. U gevoelt het bovendien wel, dat een wet: "Gij moet een bruiloftskleed aanhebben", juist daarom gegeven was, omdat het in het hart des konings lag, een dergelijk feestgewaad om niet uit te reiken, daar hij het overeenkomstig zijn waardigheid achtte, zijn gasten voor zich te zien in koninklijke kledij.

Wordt ons hier dus toegebeden: *"God volmake u in alle goed werk"*, enz., zo is de bedoeling van deze bede allereerst, er ons opmerkzaam op te maken, dat wij ons volstrekt in zo'n gesteldheid te bevinden hebben, dat de wil van God gedaan zij, -- dus zo, dat wij aan de Wet naar Geest beantwoorden; maar dan ook verder, het ons te doen verstaan, hoe een mens daartoe komt.

Ziedaar de bedoeling van deze toebidding; zij zegt bijna zo veel als: Ik hoop en bid, dat alles bij u zal terechtkomen, opdat gij vervuld moogt zijn met alle vruchten der gerechtigheid en zo onbestraffelijk zult bevonden worden in de dag van Christus, als wij zullen verschijnen voor Zijn Rechterstoel.

II. Wij hebben de bedoeling van de toebidding verstaan; *laat ons nu nagaan waarop de Apostel eigenlijk het oog heeft.*

De Apostel spreekt van goede werken; hij zegt: *in alle goed werk*. Zo vraag ik dan nu: *Wat is een goed werk, of wat zijn goede werken?*

Onze Heidelbergse Catechismus antwoordt hierop: *"Alleen, die uit waar geloof, naar de Wet Gods, Hem ter ere geschieden, en niet die op ons goeddunken of menseninzettingen gegrond zijn."* (Antw. 91)

Ik kan daarop ook nog een ander antwoord geven: Goede werken zijn de raad Gods in Christus, zoals Hij die voorgenomen en volvoerd heeft, dat wij Zijn wil doen en in Zijn geboden wandelen. In die zin zegt de Apostel Paulus van David, dat hij de raad Gods gediend heeft. (Hand. 13: 36) In denzelfden zin schrijft hij aan de Efeziërs: Zijn maaksel zijt gij, geschapen in Christus Jezus, in goede werken, welke God tevoren bereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben. (Ef. 2: 10)

Bij dit laatste antwoord beschouwen wij de goede werken van uit een standpunt, dat niet is van hierbeneden, maar van Boven, van God. Christus heeft eigenlijk alléén de raad Gods gediend; want Hij heeft de gehele raad Gods tot onze zaligheid volbracht door Zijn gekomen-zijn in het vlees, door Zijn bitter lijden en sterven, en door Zijn opstanding. Zo is Hij dan ook eigenlijk de Man, Die alléén goede werken gedaan heeft; want Zijn ganse zijn hier op aarde, Zijn denken, spreken en doen, Zijn ingaan en uitgaan, Zijn lijden en strijden, Zijn sterven en verrijzen het was alles een zijn, een leven uit rein geloof aan Zijn Vader, het was volkomen beantwoordende aan de Wet naar Geest, het geschiedde alleen Gode ter eer, en het was in geen enkel opzicht gegrond op menselijke instellingen, noch op eigen goeddunken; want: "niet Mijn wil", zo heeft Hij gesproken, "maar Uw wil geschiede!" Hij heeft zo een grond gelegd, die uit louter goede werken bestaat. Gelijk de Vader Hem tot een Hoofd van Zijn Gemeente gemaakt heeft, zo heeft de Vader in Hem ook reeds Zijnen ganse raad volvoerd, opdat de Gemeente in deze volvoerde raad zou leven.

Wie dus in Christus gevonden wordt, die is op deze grond van goede werken gekomen, zij zijn reeds alle voor hem bereid; en wie tot Zijn Gemeente behoort, die leeft in een volvoerden raad en dient dezelve. Wie in Christus is, die wandelt in alle goede werken, omdat hij in Christus is en aan de hand van Christus gaat, Die niets dan goede werken gedaan heeft en uitsluitend in goede werken Zich beweegt en leeft.

Als nu goede werken de raad Gods zijn, zoals Hij in Christus Jezus de Wet opgericht, de zonde uit het midden weggedaan en de mens in gerechtigheid voor Zich gesteld heeft, zo zult u het beseffen, dat de goede werken ons geheel uit de hand zijn genomen, en dat zij alleen in de hand Gods zijn, zodat wij door Hem in Christus in dezelve ingezet worden en in dezelve zijn.

Ik ken geen zaligheid, waarbij ik niet overeenkomstig de Wet zou zijn; wie overeenkomstig de Wet is, die moet in goede werken gevonden zijn.

Nu schrijft de Apostel: "Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme. Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus in goede werken." (Ef. 2: 8 10) Zo ben ik dan zalig geworden op zo'n wijze, dat ik overeenkomstig de Wet gemaakt ben; zo ben ik dan in alle goede werken in Christus Jezus; zo liggen de goede werken dan in Gods hand, en als de Apostel schrijft "Uit genade zijt gij zalig geworden, niet uit de werken." Zo heb ik voor de genade plaats te maken, en mag er van mijn goede werken geen sprake zijn, al hebben zij ook het aanzien, dat zij uit waar geloof, naar Gods Wet en Hem ter ere gedaan zijn.

Deze leer en dit onderscheid van "goede werken" en "goede werken" moeten wij goed vasthouden, en het goed verstaan, dat, als ons de zaligheid in Christus uit genade ten

deel geworden is, ons ook het standpunt ten opzichte der werken, die in God gedaan zijn, is toegewezen, zodat wij in Christus Jezus in goede werken geschapen zijn.

De vader leidt zijn kind op een effen vloer aan een leiband; de gang is goed, omdat de vloer goed is, namelijk de gang van de vader, die achter het kind is, en de gang van het kind is goed, omdat het de vader zo behaagt. De ondervinding zal menigeeen onder u geleerd hebben, hoe hemelsbreed verschillend de werken zijn, welke in God gedaan zijn, met andere woorden: het "Zijn raad dienen", van de werken, welke wij voor goede werken houden.

Wie de raad Gods dient, bijgevolg werken in God doet dat is: goede werken, die heeft zes vleugelen. (Openb. 4:8) Met twee bedekt hij zijn aangezicht, ten eerste voor Gods heiligheid en het heilig donker van Zijn gangen in het heiligdom; ten tweede voor de afgrond, waarin hij meent te zullen neerstorten. Met twee bedekt hij zijn handen en voeten, zodat hij niet zien kan wat zijn handen doen, noch waar zijne voeten hem brengen. Met twee drijft hij op de genade, vliegt hij; want al wat aan hem is, is geheel naar de wil van God, en evenwel is juist dit, dat hij op de genade drijft, op Gods bevel vliegt, maar ogen, handen en voeten bedekt, een bewijs, dat hij gaan moet, naardat de Geest in de raderen blaast, dat hij echter, op zichzelf staande, de zaken drijven zou naar het goeddunken van Zijn "ik."

Wie echter deze raad Gods niet dient, wie niet werken in God doet, die heeft niets dan goede werken, welke hijzelf bezien kan, en welke hij ook naar Zijn wil en goeddunken, ook naar menseninzetting gedaan heeft en doet. Dat zijn voor hem dan ook werken, waarin hij zijn behagen heeft, en waarvan hij dan ook zeer goed weet, dat hij ze gedaan heeft. Het zijn goede werken, welke hijzelf bepaalt; op het doen daarvan stelt hij ook zijn vertrouwen, en vindt daarin zijn rust, zodat hij, in weerwil van Zijn betuiging alleen, uit genade zalig te willen worden, nochtans meent, dat God hem kwalijk zou nemen, indien hij zulke werken niet gedaan had. Zo is daar dan een rust in zijn werken, niet van Zijn werken.

Dat wij Gods goede werken voor verkeerde werken, zo niet voor werken des duivels, en des duivels verkeerde en verderfelijke werken voor goede werken houden, zal ik nu maar niet aantonen uit het gedrag van de Farizeeën jegens de Heere, van hen, die zichzelf altijd rechtvaardigden, bij wie ook de ere Gods niets gold, en die van de Heere zeiden: Hij drijft de duivelen uit door Beëlzebub, de overste der duivelen. Ook zal ik dat nu niet daaruit bewijzen, dat de paus, ook de paus in onze eigen boezem, iets geheel anders voor goede werken houdt, dan God; ik wil het echter aan een ieders beoordeling laten volgens zijn eigen ervaring in de aanvechting tegen het geloof. Want dan willen wij onze goede werken en wegen handhaven, het verdorvene herstellen en het verlorene terugvinden; maar onszelf los en alle goede werken en wegen laten varen, om de enige verse en levende Weg te gaan, welke is in het bloed van Christus. Het enige, ja het van alle werken beste werk, aan te grijpen, te weten het werk van God, dat wij geloven en in dit geloof blindelings voortgaan, daar willen wij in het geheel niet aan; wij houden ons veelmeer aan de goede werken naar onze begrippen, evenals de drenkeling zich aan een strohalm houdt, die grijpt hij vast, maar de ware redding grijpt hij zo weinig aan, dat hij veelmeer zijnen redder met zich in de afgrond zou trekken.

Ik zal nu niets zeggen van al de wegen Gods en van Zijn werken, waar wij ons bevinden in zonden en noden hoe komen die ons als een hellevaart voor! En hoe heerlijk zijn de uitgangen, die er zijn bij God!

Derhalve schrijft ook een Apostel: "Ik weet niet, wat ik doe", om ons te leren, dat wij ons alleen aan de genade zouden overgeven; zo toch zal alles goed gaan, ook als wij daarvoor geen geschiktheid hebben.

III. Dit zij genoeg gezegd van "goede werken" en "goede werken." Beantwoorden wij nu de vraag: Wat wordt ons toegebeden? *God volmake u in alle goed werk.*

Daar zien wij het nu, dat de goede werken Gods raad zijn; dat deze raad er is, dat wij ook in deze raad zijn in Christus Jezus, om deze raad te dienen. Daar zien wij het nu, dat ons de goede werken uit de hand genomen zijn; maar wij zien tevens, dat het er om gaat, hoe wij in deze raad, hoe wij in de goede werken, welke God tevoren bereid heeft, in welke wij geschapen werden in Christus Jezus, gewandeld hebben. Indien het de Apostel om het even geweest ware, hoe dat wij in Gods raad wandelden en die raad dienden, dan zou hij niet geschreven hebben: God volmake u in alle goed werk.

Als hij schrijft: *God moge dat doen*, zo geeft hij zeer duidelijk te verstaan, hoe hoogst noodzakelijk dat is, en welk een volstrekt vereiste het is, ten einde op de dag van Christus blijmoedig te ontwaken, dat wij in alle goed werk onberispelijk gewandeld hebben; en wederom, als hij schrijft: *God moge dat doen*, zo legt hij daarmede duidelijk aan de dag, dat de gehele zaak ons uit de handen genomen is, zodat wij niet over één enkel goed werk te beschikken hebben, en wij niets kunnen, ook niets mogen uitrichten.

Want wanneer alle goede werk aanwezig is, (de Apostel schrijft ook niet: *tot* alle goed werk, maar: *in* alle goed werk) En wanneer God het doen zal, dan kunnen wij met onze goede werken, die wij doen willen, wel thuis blijven; maar als God het doen zal, dan toont dit wel onweersprekelijk aan, dat wij ten stelligste in Gods goede werken moeten gevonden zijn, want God zal voorzeker niet iets doen, wat ook evengoed zou kunnen nagelaten blijven, veelmeer nog: het moeten wel grote, zware, voor de mensen onmogelijke dingen zijn, als God ze doen zal, maar ook evenzeer hoogstgewichtig, onontbeerlijke, volstrekt noodzakelijke dingen; want God zal geen dingen doen, die evengoed ongeschied konden blijven.

Zo is dan alle goed werk aanwezig, het ligt alles daarboven gereed in Christus Jezus, en wij zijn in alle goed werk, wij, die in Christus Jezus zijn. Met andere woorden: de raad Gods ter zaligheid in Christus Jezus is ten uitvoer gebracht, dezelve is er, en wij zijn in deze raad; het gaat er nu om, hoe wij ons in deze raad bewegen. Want het is niet hetzelfde, hoe wij ons daarin bewegen. Judas heeft zowel de raad Gods gediend als Petrus. Maar het "hoe" van het dienen was zeer onderscheiden. Judas is in alle goed werk geweest, toen hij zieken genas met een woord, en hij de duivelen uitwierp; maar in deze raad wilde hij de man zijn en geen onnut werktuig, en daarom gaf hij zich liever met zijn gewaande geschiktheid over aan de duivel, dan met zijn hem openbaar geworden ongeschiktheid aan de eeuwige erbarming. Petrus diende ook de raad des Heeren, maar hij ging naar buiten en weende bitterlijk; niet, omdat het hem nu ontdekt was geworden, dat ook hij een ongeschikt werktuig was, maar omdat hij de Heere ontrouw geworden was en Hem niet had geloofd.

Aangezien het nu volstrekt niet onverschillig is, hoe wij ons in deze raad bewegen, zo wordt ons toegebeden: God volmake u in alle goed werk, hetgeen zoveel zegt als: God hebbe u onberispelijk gesteld in alle goed werk. een eigenaardige toebidding, die aan ons tak noch wortel laat; die niemand van onze verschoont, maar ons allen op één hoop werpt en ons aanzegt, dat wij tot het goede werk volstrekt onbekwaam en geheel ongeschikt zijn.

Of zijn wij het wel? Wie het van zich beweert, die verwijs ik naar zijn eigen geheime levensgeschiedenis, en dan ga hij na, welke bekwaamheid hij heeft, niet om heiligenhuisjes te bouwen, want de mens kan alles doen, volgens 1 Kor. 13, zonder liefde te hebben, maar om volmaakt te zijn in de wil Gods, om Zijn raad te dienen, zonder naar het eigen te vragen!

Maar wat spreek ik van bekwaamheid; het Griekse woord zegt nog wat anders; het zegt: *een ontwricht lid weer op zijn plaats brengen*. Goed begrepen? Zo zijn wij in alle goed werk, in het dienen van de raad Gods en het wandelen in Zijn wegen altijd ontwrichte leden, die onophoudelijk weer op hun plaats moeten gebracht worden.

Dat dunkt mij, kan een arm zondaar, die naar de inwendige mens lust heeft aan de Wet Gods, gebruiken; een arm zondaar, die met verbrijzeling bekent: "Het goede, dat ik wil, dat doe ik niet; maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik."

Want het gaat hem als de Profeet Jona: Moet hij Gods wil doen, zo huurt hij een schip en vaart er mee naar het andere einde der wereld, om maar niet daar te komen, waar God hem hebben wil; en heeft God hem er toch gebracht, heeft God zijn ontwrichte leden weer op de plaats gebracht waar Hij ze hebben wil, naar zijn schepping in Christus Jezus, opdat hij naar Zijn wil gewandeld hebbe, dan ergert hij zich bijkans weer ten dode over het steken der zon, en ware hem een schaduwrijke boom liever dan Gods wil, dan het recht- en gezondzijn aan alle leden in alle goed werk.

Ik wil het ten minste van mezelf graag bekennen, dat mij nog geen van de wegen Gods behaagd heeft, dat Hij onophoudelijk genoeg met mij te doen heeft, om mijn in alle Zijn wegen en in Zijn goed werk altijd verkeerd staande leden weer op de rechte plaats te brengen, en dat ik bij elke beschamende uitkomst slechts in zoverre tevreden ben en mij ook verheuge, als ik zijn waarheid en trouw daarin zie, waarin ik mij echter ook in eeuwigheid zal verblijden.

Ik denk hierbij onwillekeurig aan een vader, die een zeer goede weg ging met zijn zoon, wiens kniegewricht echter zo zwak was, dat het been telkens onderweg uit het lid schoot; de vader bracht het ontwrichte lid telkens en met het grootste geduld weer op zijn plaats. Zo ging het al voort, en de zoon moest de weg behagen, dewijl die de vader behaagde. De uitkomst, de verrassende, de heerlijke uitkomst kwam eerst daarna.

Zo moeten wij dan voor zo'n toebidding allen met eerbied vervuld zijn en *Amen* er op zeggen: God hebbe ons, verkeerde en verdraaide mensen, in Zijn wegen, in het dienen van Zijn raad, in alle goede werken, naar Zijn grote geduld, Zijn genade en lankmoedigheid, onophoudelijk weer op de rechte plaats gezet, opdat wij, hoe ziek ook, als een gezond mens, in Christus Jezus mogen gewandeld hebben in Zijn raad, zoals ook Jona daarin gewandeld heeft, niettegenstaande hij een anderen weg heeft willen gaan.

Want daartoe hebbe God het gedaan, opdat wij Zijn wil mogen gedaan hebben. En wat is nu Zijn wil, mijn Geliefden? Wij lezen Jesaja 53:10: "Als zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, en het welbehagen des Heeren zal door zijn hand gelukkiglijk voortgaan." Nu is het Zijn welbehagen, dat wij het leven en de overloed hebben, dat wij overwinnen en alles beërven, dat wij Zijn erfgenamen en mede-erfgenamen van Christus zijn, opdat wij Zijn heerlijkheid aanschouwen en in zijn en Gods heerlijkheid voor eeuwig zullen opgenomen zijn.

Met andere woorden: Het is des Vaders welbehagen, om ons het Koninkrijk te geven. Het is Zijn welbehagen, om ons te handhaven als de meesterstukken van Zijn hand,

van de macht van Zijn genade. Hoe zou dit echter de duivel kunnen behagen, hoe dengenen, die van de wereld zijn, en hoe kan het onszelf behagen, ons, die zo bezwaarlijk geloven kunnen, om door allerlei moeilijke wegen te moeten gaan naar Kanaän, om door een woestijn door te moeten, welke God naar zijn wijsheid verkozen heeft, opdat ons de vijanden niet weer naar Egypte jagen hoe kan het ons behagen, dag bij dag met vijanden te moeten worstelen, die God de één voor de ander verdrijft, opdat deze wilde dieren ons niet verslinden. Hoe bezwaarlijk ook, nochtans moet Gods wil gedaan zijn, Hij wil Zijn welbehagen met ons bereiken. Zo moet het dan met ons door allerlei bezaaide en onbezaaide landen heen, opdat wij naar Kanaän komen; zo hebben wij dan ook voortdurend met duivel en wereld, met vlees en bloed te strijden. Wij hebben hier geen blijvend stad, wij zoeken de toekomstige, daarom moeten wij voorwaarts, het land der ruste moet bereikt worden, dat is immers Gods wil: onze zaligheid; nu, dat wij Gods wil gedaan hebben, dat wij deze zaligheid verkregen hebben, de goede strijd gestreden, het geloof behouden hebben, opdat wij de voor ons weggelegde kroon der gerechtigheid ontvangen, dat is Gods wil.

Dat is bijgevolg hetgeen ons wordt toegebeden: dat God gedurig ons, ontwrichte leden, op de rechte plaats gebracht hebbe in het wandelen in Zijn raad, opdat wij zo het einddoel bereikt hebben: gekroond te zijn op de dag van Christus, en tot Hem te worden ingeleid met vreugde en blijdschap in Zijn eeuwig paleis.

Ja Amen! God doe het Zelf, want het is een zware en onmogelijke zaak, om zich hier door te slaan door de Rode Zee, door de woestijn, en eindelijk nog door de Jordaan.

Daarom wordt ons ook verder door de Apostel toegebeden: *"En werke in u, wat voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus."* Voor: "En werke", lees ik in het Grieks: *"Tot stand brengend."* Dat is een zeer troostrijke toebidding, dat wij weten en verstaan, vanwaar het komt, dat wij in zo'n strijd, welke in ons en om ons heen is tegen het welbehagen Gods, dat wij de zaligheid beërven, dat wij leven en overvloed hebben, dat wij niet onderliggen, maar steeds de overhand behouden, zodat wij aan het einde Zijn wil gedaan hebben; dat wij weten: God brengt het tot stand, wat voor Hem welbehaaglijk is. Hij brengt het tot stand, dat wij door de Rode Zee komen; dat wij de Egyptenaars, die wij gezien hebben, in eeuwigheid niet wederzien. Hij brengt het teweeg, dat wij op de weg uit Zijnen rotssteen gedrenkt worden; dat wij verzadigd worden met Zijn hemelbrood; dat het ons Tenslotte aan niets ontbroken heeft. Hij brengt het tot stand, dat Amalek ons niet verslindt, dat de vurige slang ons het leven niet beneemt, dat ons de onoverwinnelijke steden en Enakskinderen niet zo gevaarlijk voorkomen. Hij brengt het teweeg, dat wij een Tabernakel hebben, een eeuwig troost tegen oude zonden en nieuwe nood, dat onze hoop bij ons levend gehouden wordt. Hij brengt het tot stand, dat wij droogvoets door de Jordaan komen. Hij brengt het teweeg, dat wij in het land van melk en honig inkomen, juist dan, als de rijpe vrucht op het veld staat. Ja, al het voor Hem welbehaaglijke, dat wij koninklijk doorkomen als vorsten Gods, dat wij vorstelijk Zijn raad gediend hebben, en voorts alles beërven, Hij brengt het tot stand.

En dat doet Hij *in* ons, of *aan* ons, zoals sommige Griekse handschriften", in ulieden, en andere "ullieden" hebben. Wij zullen nu beide nemen: Want *in* ons onderhoudt Hij het geloof aan zijn waarheid, de liefde tot Zijn Naam, de hoop van Zijn heerlijkheid; want al wat uit God geboren is, heeft een zaad in zich, dat altijd met de daaruit spruitende plant en vrucht naar God opwast; want het wil vrij ademen, en licht en lucht hebben. En aan ons, dat is *"voor ons"*, brengt Hij alles wat voor Hem

welbehaaglijk is tot stand, zo zelfs, dat het letterlijk vervuld wordt: *Hij geeft het Zijn beminden in de slaap, daarom is het te vergeefs, dat men vroeg opstaat, laat opblijft en brood der smart eet.*

Maar nu moeten wij ook weten, dat wij zulke heilige mensen niet zijn, alsof God dat om onzentwil zou doen, als had Hij ons nodig, als ware Hij zonder ons niet volzalig. Daarom staat er in de toebidding bij: *door Jezus Christus*. Wij zien daaruit, dat God het alles om Zijns grote Naams wil doet, opdat Hij eeuwig verheerlijkt zij; dat Hij het alles doet om Zijns Gezalfden wil, en door deze Gezalfde, Die ook onze Behouder is. Door Jezus Christus stelt God alles bij ons daar, wat voor Hem welbehaaglijk is. Hoe zou God Zich ook anders kunnen ophouden met ons zondige mensen, die zo bezwaarlijk, ja uit onszelf nimmer geloven, maar veelmeer wederspanning zijn en Zijn wil en raad, ook alle goede werk van God steeds in de weg staan. Veeleer verdienen wij vanwege de hardheid van onze harten dagelijks Zijnen toorn. Jezus Christus is echter het middel en ook de Middelaar, door wie God al datgene bij ons teweegbrengt, wat in zijn ogen welbehaaglijk is.

IV.

Dit laatste moet echter des te meer moed geven u, die geen goede werken, zelfs niet één enkel waar werk bij u vindt, opdat gij u geheel aan de genade overgeeft en uzelf loslaat, als ook alle goede werken en vruchten, welke u nochtans zo graag in uw hand zou willen zien. Want doet God het door Jezus Christus, zo doet Hij het niet door ons, maar door Hem maakt Hij het, *dat wij Zijn raad Hem welbehaaglijk dienen*, en de zaligheid beërven.

- Zo doet Hij het dus, *omdat Hij de God des vredes is*, die God, Die gezegd heeft: Ik zal vrede bestellen. En wij kunnen geen vrede hebben, Zolang wij niet met Zijn Geest verzegeld worden. Wij worden echter met Zijn Geest verzegeld, als Hij onze gang naar Zijn welbehagen heeft. Daarom, dewijl Hij een God des vredes is, Die wil, dat wij goedsmoeds en liefelijk getroost zullen zijn, brengt Hij ons van onze wegen af, en leidt ons aan zijn hand in zijn wegen.
- Verder doet Hij het, *omdat Hij de grote Herder der schapen uit de doden heeft wedergebracht*; want wij zijn dwalende schapen en zien op onze weg, en zijn ook te dood, om de wegen des levens te kennen of te willen. Jezus Christus echter is de goede Herder van Zijn schapen, de grote Herder, de waarachtige, enige Herder, Die Zijn leven voor de schapen gesteld heeft; de wolven, die de schapen graag verscheuren zouden, hebben Hem verscheurd, en Hij gaf Zich over, uit liefde voor de schapen. Daarom heeft God Hem ook uit de doden wedergebracht. Dat heeft God ter liefde van ons gedaan. Zo ligt dan nu ook bij God een macht in de opstanding van deze grote Herder, dat de wolven geen van Zijn schapen zullen hebben, maar dat Hij ze allen wel zal weten te weiden in grote rust, in liefelijke weide, op groen gras, en ook zal weten te leiden in Zijn stal. En hoewel wij uit en van onszelf door onze dood geheel en al ongeschikt zijn voor deze stal, zo zal die dood toch niet in ons leven, maar Zijn leven zal in ons leven, opdat wij nochtans gezond en vrolijk huppelende in de stal komen zullen.
- God doet het bovendien, omdat Hij deze Herder van de doden heeft wedergebracht *in een bloed van een eeuwig testament*. Anders bleven de dieren, in wier bloed een verbond gemaakt werd, dood; hier echter hebben wij een Lam, in welks bloed een eeuwig verbond gemaakt werd, een verbond zonder voorwaarden, een verbond, waarbij gezegd wordt: "Eis van Mij, doe uw mond wijd open; op grond van het verbond Mijner trouw bent u eeuwig de Mijner en Ik voor eeuwig de uwe, u zult

alles beërven, en Ik zal uw God zijn, en u zult Mijn zonen en dochteren zijn." En nadat God dit eeuwig verbond in het bloed van het Lam had bezworen, nam het Lam weer het leven aan, en hebben wij dus een eeuwig levenden Borg, dat dit verbond wel blijven zal, zoals het is: *een verbond in alles wel geordineerd*.

Nu, omdat God zo'n God is, een God des vredes, en omdat Hij dat alles gedaan heeft, de grote Herder der schapen uit doden heeft wedergebracht, zo kan en zal Hij het ook alles op geen andere wijze bij ons daarstellen, wat voor Hem welbehaaglijk is, dan door deze Borg en grote Herder van Zijn schapen. En zo hebben wij dan hier de vaste waarborg, dat Hij dat alles bij ons daarstelt en daarstellen zal, dat wij koninklijk, vorstelijk doorkomen en alles beërven, want God heeft in het bloed Zijns Zoons geen veranderlijk verbond gemaakt, maar een eeuwig verbond.

Dewijl deze dingen zo zijn, zo hebbe Hij alléén en steeds alle eer, Hij, onze grote God en Zaligmaker, de God en Vader van onze Heere Jezus Christus. Hem zij alléén de eer, van eeuwigheid tot eeuwigheid, daarvoor, dat Hij Zijn welbehagen door Jezus Christus bij ons daarstelt. Nu weet gij, waar u het zoeken moet, dat u bij de genade volhardt en de wil van God gedaan hebt, dat is, niet bij uzelf, maar bij de Heere, zoals Hij het alles volmaakt heeft in, en alles doet door Jezus Christus; en zoekt u het daar, namelijk bij God, zo zult u ervaren, welk een macht de macht van Zijn opstanding is. De Apostolische toebidding hebbe u van uzelf afgebracht en geve u moed en vrijmoedigheid midden in uw dood, tot God te schreeuwen, en met bidden en smeken aan te houden, opdat Hij het ook bij u doe, wat de toebidding betuigt. Ja, Hij hebbe het gedaan, Wiens Naam Ontfermer is.

AMEN.